

Харківська обласна громадська організація
«Науковий центр дидактики менеджмент-освіти
Державний біотехнологічний університет»

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ
ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ПЕДАГОГІКИ**

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
04 ГРУДНЯ 2025 РОКУ**

2025

м.Харків

МАТЕРІАЛИ

ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО
ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ПЕДАГОГІКИ»**

4 грудня 2025 року

ХАРКІВ

Міністерство освіти і науки України

Харківська обласна громадська організація
«Науковий центр дидактики менеджмент-освіти»

Державний біотехнологічний університет (м. Харків)

МАТЕРІАЛИ

ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ
ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ
ПЕДАГОГІКИ»,
4 грудня 2025 року

Харків-2025

УДК 378.018.43:004(06)

Ц 72

Актуальні проблеми формування творчого потенціалу майбутніх фахівців в умовах цифрової педагогіки: матеріали Всеукраїнської науково- методичної конференції (м. Харків, 4 грудня 2025 року); за заг. ред.: В.М. Нагаєва, Ю.М. Сагачко, Н. О. Єфремової. Харків: Комунальне підприємство «Міська друкарня», 2025. 284 с.

Матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції «Актуальні проблеми формування творчого потенціалу майбутніх фахівців в умовах цифрової педагогіки» присвячено вирішенню наукової проблеми побудови творчого освітнього середовища професійної підготовки фахівців на основі впровадження сучасних педагогічних технологій, методик, дидактичних методів та прийомів формування творчої особистості здобувачів в умовах цифрових трансформацій. У збірнику тез доповідей учасників конференції віддзеркалюються сучасні тенденції запровадження інноваційних змін у сфері педагогічних технологій; механізмів дистанційної підготовки кадрів; дидактичних електронних засобів; системи освітнього менеджменту за результатами педагогічних досліджень науковців України.

Матеріали конференції будуть корисні науково-педагогічним працівникам, здобувачам освітніх та освітньо-наукових ступенів, виробничникам, фахівцям освіти які удосконалюють навчальний процес на інноваційних принципах цифрової педагогіки.

Матеріали представлені в авторській редакції.

Рекомендовано до друку

методичною радою наукового центру дидактики менеджмент-освіти
(протокол № 4 від 1 грудня 2025 р.)

ISBN 978-617-619-303-6

© Харківська обласна громадська організація
«Науковий центр дидактики менеджмент-освіти», 2025

© Кафедра менеджменту, бізнесу
і адміністрування ДБТУ, 2025

© Кафедра ЮНЕСКО «Філософія
людського спілкування» та
соціально-гуманітарних
дисциплін

© КП «Міськдрук», 2025

ПЕРЕДМОВА!

Шановний колего! Це наукове видання публікується за підсумками проведення Всеукраїнської науково-методичної конференції «Актуальні проблеми формування творчого потенціалу майбутніх фахівців в умовах цифрової педагогіки» (4 грудня 2025 р.), яка була організована Харківською обласною громадською організацією «Науковий центр дидактики менеджмент-освіти» спільно з кафедрою менеджменту, бізнесу і адміністрування та ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін Державного біотехнологічного університету в онлайн форматі на платформі Google Meet у формі обміну науково-педагогічним досвідом, напрацьованим освітніми закладами та науковими установами України в період формування цифрового освітнього простору.

Звернення науковців до проблеми формування та розвитку творчого потенціалу фахівців в контексті цифрової трансформації педагогічного процесу є необхідним і своєчасним, коли гостро стоїть питання підвищення якості підготовки фахівців в умовах воєнного стану в Україні. При цьому актуальною науково-педагогічною проблемою є формування цифрової компетентності майбутніх фахівців, технологічне забезпечення управління їх самостійною та індивідуальною роботою.

У схваленій Кабінетом міністрів України (23.02.2022 р. № 286-р) Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022- 2032 роки зазначено: «Швидкі зміни, що відбуваються у суспільстві, вимагають від фахівців як професійних, так і загальних компетентностей, зокрема здатності до творчого саморозвитку, критичного мислення, професійної діяльності в умовах невизначеності, ризику, креативності...». Це зобов'язує поглиблено аналізувати тенденції сучасної освіти, проектувати та впроваджувати інноваційні педагогічні технології, дидактичні засоби активізації навчально-творчої та пошукової діяльності здобувачів у процесі набуття ними творчого досвіду.

Концепція освітніх інновацій в Україні ґрунтується на поєднанні розвитку творчого потенціалу здобувачів освіти з активним упровадженням цифрових технологій, що забезпечує формування сучасних компетентностей і здатність до інноваційної діяльності. Ця концепція передбачає створення гнучкого, інтерактивного та персоналізованого освітнього середовища, у якому цифрові інструменти стають засобом розкриття індивідуальних здібностей і підтримки творчого мислення. Такий підхід спрямований на формування покоління українських фахівців, здатних генерувати нові ідеї, працювати у цифровій економіці та забезпечувати стійкий розвиток країни в умовах глобальних трансформацій.

Всеукраїнська науково-методична конференція стала логічним продовженням наукових заходів у межах творчого співробітництва громадської організації «Науковий центр дидактики менеджмент-освіти» з кафедрою менеджменту, бізнесу і адміністрування Державного біотехнологічного університету. Під час проведення конференції її учасниками були обговорені такі проблемні питання:

1- системний підхід до формування творчого потенціалу майбутніх фахівців в умовах цифровізації освітнього процесу;

2- визначення ключових компетенцій творчого фахівця та розвиток креативності в системі педагогічних новацій;

3- навчально-методичне забезпечення творчого освітнього середовища в умовах цифрових трансформацій;

4- дидактичні основи управління навчально-творчою діяльністю здобувачів в системі дистанційної освіти;

5- впровадження педагогічних технологій формування творчої особистості фахівця в умовах on-line навчання;

6- інноваційні засади активізації навчально-творчої та дослідницької діяльності здобувачів.

За підсумками обговорення наукових доповідей учасники конференції мали можливість запозичити передовий досвід у галузі побудови творчого освітнього середовища професійної підготовки

фахівців за різними спеціальностями і продемонструвати освітянській спільноті власні науково-педагогічні здобутки у формі презентацій сучасних педагогічних технологій, методик, дидактичних методів та прийомів формування творчої особистості здобувачів в умовах дистанційного навчання.

В обговоренні питань конференції взяли участь 168 учасників, серед яких 27 докторів наук та професорів, 72 кандидатів наук та доцентів, 45 викладачів без наукового ступеня, 24 здобувача різних рівнів ВО, які представляють 38 ЗВО III-IV рівнів акредитації. У збірнику матеріалів представлені 95 науково-методичних публікацій за результатами досліджень авторів.

Оргкомітет конференції висловлює щиру подяку авторам наукових публікацій, керівництву закладів вищої та фахової передвищої освіти, наукових установ за підтримку і допомогу в організації проведення даного навчально-методичного заходу.

**З повагою та сподіванням на
подальше наукове співробітництво,**

Директор Харківської громадської організації
«Науковий центр дидактики менеджмент-
освіти», доктор педагогічних наук, професор
ВІКТОР МИХАЙЛОВИЧ НАГАЄВ

Завідувач кафедри менеджменту, бізнесу
і адміністрування, кандидат економічних
наук, доцент
ЮЛІЯ МИКОЛАЇВНА САГАЧКО

Завідувач кафедри ЮНЕСКО «Філософія
людського спілкування» та соціально-
гуманітарних дисциплін, доктор
економічних наук, професор
НАТАЛІЯ ІВАНІВНА МОІСЄЄВА

Бацуровська І. В., доктор педагогічних наук, професор
Академія праці, соціальних відносин і туризму
E-mail: batsurovska_ilona@outlook.com

Кашина Г. С., доктор педагогічних наук, професор
Академія праці, соціальних відносин і туризму
E-mail: gannakashina@gmail.com

ІНТЕРАКТИВНІ ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ СТИМУЛЮВАННЯ ТВОРЧОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ: МЕТОДИЧНІ РІШЕННЯ ТА ПРАКТИЧНІ КЕЙСИ

Цифровізація освіти докорінно змінює підходи до організації навчального процесу та формування творчого потенціалу здобувачів освіти. Сучасні інтерактивні цифрові інструменти надають можливість поєднати навчально-пізнавальну діяльність із творчою самореалізацією, що сприяє переходу від традиційної моделі засвоєння знань до моделі активного створення нових ідей [1]. Педагогічні стратегії, орієнтовані на розвиток креативності, вимагають інтеграції методів проектного, проблемного, дослідницького та ігрового навчання, що забезпечує формування інноваційного стилю мислення, вміння адаптуватися до швидких змін інформаційного суспільства.

Особливу роль у розвитку творчої активності відіграють платформи для спільного створення та редагування навчальних продуктів (Miro, Padlet, Canva, Figma). Вони надають здобувачам можливість брайнштормінгу, візуального структурування ідей, створення презентаційних та графічних матеріалів, що активізує образне і варіативне мислення. Застосування інструментів мультимедійного продакшну (CapCut, Soundtrap, Clipchamp) сприяє розвитку навичок сторітелінгу, аудіовізуального дизайну та самовираження у цифровому просторі [2]. Такі інструменти дозволяють здобувачам створювати власні проекти в різних медіажанрах - від подкастів до короткометражних відео.

Перспективним напрямом є впровадження технологій AR/VR (CoSpaces Edu, Merge EDU), які занурюють здобувачів у віртуальні навчальні середовища, стимулюючи креативну уяву та просторове мислення. Гейміфіковані освітні платформи (Kahoot!, Genially, LearningApps) поєднують елементи навчання із ігровими механіками, що підвищує мотивацію, формує позитивні емоційні переживання, сприяє розвитку командної взаємодії та здорової

конкуренції [3]. Прикладом є створення студентами інтерактивних квестів для опанування професійних компетентностей.

Методичні підходи до використання цифрових інструментів передбачають розробку педагогічного дизайну креативних завдань: постановку відкритих у змістовому та операційному аспектах проблем, чітку структуру етапів роботи над проектом, інструктивно-методичний супровід, організацію формувального оцінювання та рефлексії результатів. Важливим є створення умов для самостійного прийняття рішень здобувачами, надання їм можливості обирати інструменти, методи і стратегії реалізації задуму, що підсилює відповідальність за результат та сприяє становленню авторського стилю. Особлива увага приділяється забезпеченню академічної доброчесності, а також доступності інструментів для всіх учасників освітнього процесу, включаючи осіб з особливими освітніми потребами.

Потенціал генеративних технологій штучного інтелекту розширює можливості підтримки творчості: AI може виступати партнером у генерації ідей, візуалізації концептів, моделюванні рішень. Однак педагог повинен зберігати провідну роль у формуванні авторського стилю здобувачів та запобіганні копіюванню готових продуктів, щоб творча діяльність залишалася автентичною.

Аналіз методичних рішень і практичних кейсів свідчить, що інтеграція цифрових платформ, інструментів візуалізації, колаборативних середовищ і засобів мультимедійної творчості дозволяє значно підвищити якість освітньої взаємодії та мотивацію здобувачів. Отже, поєднання цифрових інструментів і педагогічного супроводу створює сприятливі умови для розвитку творчої особистості майбутнього фахівця та його професійної самореалізації у контексті цифрових трансформацій освіти.

Бібліографічний список

1. Redecker, C. European Framework for the Digital Competence of Educators. Publications Office of the EU, 2020.
2. Fullan, M., Langworthy, M. A Rich Seam: How New Pedagogies Find Deep Learning. Pearson, 2022.
3. Huang, R., Spector, J., Yang, J. Educational Technology and Creativity in the Digital Age. Springer, 2023.

Бацуровська І. В., доктор педагогічних наук, професор
Академія праці, соціальних відносин і туризму
E-mail: batsurovska_ilona@outlook.com

Кутафін Ю. В., доктор філософії, доцент
Академія праці, соціальних відносин і туризму
E-mail: yurkut@gmail.com

Брезецький С. О., викладач
Академія праці, соціальних відносин і туризму
E-mail: sergey.brezetskiy@gmail.com

STEAM-ОРІЄНТОВАНІ ПРАКТИКИ В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ФОРМУВАННЯ ІНЖЕНЕРНОЇ ТВОРЧОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Інженерна творчість майбутніх фахівців формується в умовах інтеграції науково-технічних знань, креативного мислення та практичних навичок проектування. Концепція STEAM-освіти забезпечує синергетичне поєднання природничих наук, технологій, інженерії, мистецтва та математики, створюючи умови для розвитку здатності генерувати інноваційні ідеї і втілювати їх у матеріальні та цифрові продукти [1]. Цифрове освітнє середовище підтримує експериментування здобувачів освіти, сприяє моделюванню складних технічних процесів та пошуку нестандартних рішень.

Інтерактивні інструменти цифрової інженерії, такі як платформи 3D-моделювання (Tinkercad, Fusion 360), віртуальні лабораторії та симулятори (PhET, Labster), а також AR/VR-середовища (CoSpaces Edu, Merge EDU) дозволяють відтворювати ситуації реального виробництва, аналізувати результати проектних рішень та усвідомлювати взаємозв'язок об'єкта з умовами його застосування [2]. Важливим є поєднання інженерних завдань з елементами мистецтва, що розвиває естетичне бачення, варіативність мислення та здатність оптимізувати конструктивно-дизайнерські рішення.

STEAM-орієнтовані практики формують командну діяльність, навички професійної комунікації, відповідальність за власний внесок у спільну справу та здатність узгоджувати рішення в умовах взаємозалежності, що повністю відповідає реальним інженерним сценаріям сучасного виробництва. Під час групової взаємодії майбутні фахівці опановують алгоритми технічного діалогу: обговорення технічних параметрів, представлення ідей, аргументування вибору матеріалів або

конструктивних рішень, управління конфліктами під час прийняття інженерних рішень. Ефективною є методика дизайн-мислення: постановка відкритої проблеми, аналіз потреб користувача, генерація ідей, вибір оптимального концепту, швидке прототипування та тестування рішень у цифрових середовищах на основі постійного зворотного зв'язку [3]. Педагог виконує роль фасилітатора інноваційного процесу: допомагає структурувати пошук, підтримує рефлексію, сприяє усвідомленню здобувачами власного прогресу в опануванні професійно-орієнтованих STEAM-компетентностей.

Аналіз практик показує, що STEAM-підхід у цифровому середовищі активно розвиває критичне мислення, навички аналізу та експериментування, вміння працювати в команді та презентувати результати інженерної творчості. Таким чином, STEAM-орієнтовані цифрові практики є ефективним педагогічним інструментом для формування інженерної творчості майбутніх фахівців.

Отже, впровадження STEAM-практик у цифрову підготовку майбутніх фахівців сприяє формуванню компетентностей інноваційного інженера: здатності створювати та оптимізувати технічні продукти, застосовувати цифрові інструменти всіх рівнів складності, бачити проблему у міждисциплінарному полі та мислити одночасно творчо й системно. Студенти вчать приймати технічно обґрунтовані рішення в умовах невизначеності, прогнозувати наслідки інженерних рішень і враховувати соціальний, економічний та екологічний контекст проектування. Така модель професійної підготовки сприяє вихованню лідерів інновацій, які здатні генерувати цінні інженерні ідеї, перетворювати їх на реальні продукти та ефективно працювати в команді, використовуючи цифрові технології для удосконалення результатів. Саме така модель є фундаментом для побудови економіки інновацій, де інженерна творчість стає рушійною силою технологічного прогресу.

Бібліографічний список

1. Yakman, G. STEAM Education: An Overview of Creating a Model of Integrative Education. STEAM Journal, 2021.
2. Hsin, C.-T., Li, M.-C., & Tsai, C.-C. The Effectiveness of STEM Educational Simulations. Computers & Education, 2023.
3. Beers, S. 21st Century Skills: Preparing Students for the Future through Design Thinking. Pearson, 2022.

Бужина І.В. доктор педагогічних наук, професор,
Одеський державний університет внутрішніх справ
E-mail: BuginaIrina@gmail.com

Гусаченко О.А. магістрант спеціальності 053 «Психологія»,
Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського, провідний фахівець ВПН
ВООП Одеський державний університет внутрішніх справ
E-mail: gusachelenaand@gmail.com

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ МІЖОСОБИСТІСНИХ ВЗАЄМИН У ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Педагогічні умови формування міжособистісних взаємин у процесі дистанційного навчання набувають особливої актуальності в умовах цифровізації освітнього простору. Дистанційна форма навчання, яка стала масовою під час пандемії COVID-19, продовжує активно розвиватися, що зумовлює потребу у ґрунтовному дослідженні механізмів організації якісної комунікації між учасниками освітнього процесу. Відсутність безпосереднього фізичного контакту між викладачем і студентами створює ризики зниження рівня довіри, мотивації та співпраці, проте водночас відкриває нові можливості для інтерактивної взаємодії та розвитку партнерських відносин.

Зростання ролі цифрових технологій у навчальному процесі **актуалізує** проблему формування якісної комунікації та взаємодії [1]. Відсутність безпосереднього контакту може призводити до зниження рівня довіри, мотивації та співпраці. **Предметом** цього дослідження є педагогічні умови формування міжособистісних взаємин у процесі дистанційного навчання. **Об'єктом** виступає освітній процес у дистанційній формі організації навчання.

Психологічні проблеми формування міжособистісних взаємин у процесі дистанційного навчання пов'язані насамперед із феноменом соціальної ізоляції та браком емоційного контакту. Відсутність безпосередньої невербальної комунікації — міміки, жестів, інтонацій — знижує рівень емпатії та ускладнює процес встановлення довіри між учасниками освітнього середовища. Це може призводити до відчуття самотності, зниження мотивації та появи тривожності у студентів, особливо тих, хто має низький рівень саморегуляції чи потребує постійної підтримки [3]. Психологічним викликом є також формування відчуття «присутності» у віртуальному просторі, адже студенти нерідко

сприймають дистанційне навчання як другорядне або менш значиме порівняно з очним. Додатковою проблемою виступає когнітивне перевантаження, спричинене постійним використанням цифрових технологій, що може знижувати концентрацію уваги та якість сприйняття навчального матеріалу. Таким чином, психологічні аспекти дистанційного навчання потребують особливої уваги, оскільки вони безпосередньо впливають на ефективність міжособистісної взаємодії та загальний рівень освітніх результатів.

Історично дистанційне навчання пройшло кілька етапів розвитку: від листування та використання радіо й телебачення до впровадження систем управління навчанням (Moodle, Blackboard) та сучасних інтерактивних платформ (Zoom, MS Teams). Сьогодні воно розглядається не лише як вимушена альтернатива очному навчанню, а як повноцінна форма освітньої діяльності, що потребує власних педагогічних умов для формування міжособистісних взаємин.

Теоретичні засади дослідження спираються на соціальний конструктивізм, який підкреслює значення спільної діяльності та комунікації у процесі навчання. Міжособистісні взаємини у дистанційному форматі визначаються не лише якістю викладу матеріалу, а й здатністю викладача створювати атмосферу довіри, підтримки та співпраці. Важливим чинником є комунікативна компетентність педагога, яка забезпечує ефективне використання цифрових інструментів для підтримки діалогу та рефлексії.

Методологія дослідження педагогічних умов формування міжособистісних взаємин у дистанційному навчанні передбачає використання якісних методів, зокрема анкетування, інтерв'ю та спостереження. Експериментальні впровадження інтерактивних технологій у навчальні курси показують, що групова діяльність, дискусії та спільні проекти сприяють підвищенню рівня довіри та взаємоповаги між студентами. Порівняння результатів традиційних та дистанційних груп засвідчує, що за умови правильної організації освітнього середовища дистанційне навчання може забезпечувати не менш високий рівень міжособистісної взаємодії.

Українські педагоги та психологи останніх років активно досліджують цю проблему. Так, Катерина Панчук у 2024 році аналізувала психологічні особливості міжособистісної взаємодії молодших школярів з урахуванням їхніх культурних уподобань, доводячи, що використання знайомих дітям культурних кодів у

цифровому середовищі сприяє формуванню довіри та позитивних взаємин. Ольга Бабяк у 2023 році досліджувала моделювання міжособистісних стосунків школярів із затримкою психічного розвитку в умовах інклюзивного навчання, підкреслюючи значення когнітивних, афективних та поведінкових складових у створенні моделей взаємодії навіть у дистанційному форматі. Сучасні психологічні дослідження також наголошують на важливості регулярного зворотного зв'язку, підтримки емоційного контакту та розвитку комунікативної компетентності викладача як ключових чинників ефективності дистанційного навчання. [2]

Доцільно здійснити конкретизацію педагогічних умов, які забезпечують формування міжособистісних взаємин у процесі дистанційного навчання. Однією з ключових умов є забезпечення асинхронного та синхронного зворотного зв'язку, який має охоплювати як когнітивний, так і емоційний рівні. Синхронні форми взаємодії, такі як відеоконференції, сприяють створенню ефекту присутності та підтримують емоційний контакт, тоді як асинхронні інструменти – електронна пошта, форуми, платформи LMS – забезпечують можливість глибшої рефлексії та індивідуальної роботи.

Другою важливою умовою є організація групової діяльності, яка передбачає спільні проекти, дискусії та колективне вирішення завдань. Саме групова взаємодія формує атмосферу співпраці, довіри та взаємоповаги, що є основою міжособистісних стосунків у дистанційному середовищі. Використання методів «мозкового штурму», роботи в малих групах чи інтерактивних семінарів дозволяє компенсувати відсутність фізичного контакту та створює умови для розвитку комунікативних навичок.

Третьою умовою виступає розвиток комунікативної компетентності викладача, що

передбачає ефективне використання цифрових інструментів для підтримки діалогу та невербальної взаємодії. Викладач має володіти методами інтерактивного викладання, застосовувати різні канали комунікації та адаптувати їх до потреб студентів. У цьому контексті важливим є використання конкретних інструментів, які компенсують брак невербальної комунікації. Наприклад, відеоконференції з вимогою вмикати камери дозволяють відтворювати невербальні сигнали, а застосування емоджі чи реакцій у чатах створює можливість для швидкого емоційного зворотного зв'язку. Додатково інтерактивні

дошки (Padlet, Miro), системи опитувань (Mentimeter, Kahoot) та інструменти для спільного редагування документів (Google Docs, Microsoft Teams) сприяють розвитку співпраці та формуванню відчуття спільності [3].

Таким чином, конкретизація педагогічних умов дозволяє чітко визначити ті практичні механізми, які забезпечують ефективність міжособистісної взаємодії у дистанційному навчанні.

Висновки. Формування міжособистісних взаємин у дистанційному навчанні можливе лише за умови цілеспрямованої організації педагогічного середовища, яке базується на інтерактивності, співпраці та підтримці. Педагогічні умови мають бути спрямовані на розвиток комунікативної культури, партнерських відносин та забезпечення регулярного зворотного зв'язку. Таким чином, дистанційне навчання постає не як бар'єр для міжособистісної взаємодії, а як новий простір для її розвитку за умови належної педагогічної підтримки.

Бібліографічний список:

1. Макаренко Н. М. Психолого-педагогічні умови забезпечення якісного навчання сучасних студентів дистанційного формату. *Психологія і педагогіка*. 2023. № 5.
2. Трубачева С. Можливості підручника в забезпеченні педагогічної взаємодії в умовах дистанційного навчання. Інститут педагогіки НАПН України. 2023.
3. Ховрич М. О., Брехунець А. І., Петриченко В. О. Психолого-педагогічні умови організації дистанційного навчання студентів. *Вісник. Серія: Педагогічні науки*. 2023. № 12 (168).

Герлянд Т. М., доктор педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
Інститут професійної освіти НАПН України
E-mail: Alfina_G@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Сучасний розвиток професійної освіти в Україні актуалізував проблему розвитку нових нестандартних підходів до неї. Головним завданням при цьому є формування особистості нової генерації, яка відповідає вимогам суспільства, здатна

працювати у творчому середовищі та орієнтована на майбутню професійну діяльність. Це є підставою для позиціонування творчого потенціалу особистості як динамічного утворення, яке включає певні творчі елементи, а також сукупність психічних ознак, що сформувалися в неї протягом певного періоду. За сприятливих обставин творчий потенціал надає змогу генерувати ідеї, створювати й удосконалювати матеріальні та духовні цінності. Відповідно, оцінювання і розвиток творчого потенціалу є важливим і необхідним у будь-якій професійній діяльності.

Аналіз наукових джерел з проблеми розвитку творчого потенціалу особистості засвідчує, що серед учених немає однотайної термінологічної єдності щодо тлумачення дефініції «творчий потенціал особистості». Розходження констатувальних тлумачень щодо досліджуваного терміну спричиняє, на нашу думку, певні теоретичні і методичні огріхи дослідників у проектуванні процесів формування та розвитку цього феномену особистості. Зважаючи на зазначене, зупинимо увагу на визначенні понять «творчий потенціал», «творчий потенціал здобувача професійної освіти». Зауважимо, що під визначенням найчастіше розуміють логічну операцію, результатом якої є розкриття змісту поняття або встановлення значення терміну, який позначає це поняття [2, с. 50]. Для цього необхідно встановити певний перелік ознак, які мають відрізнити це поняття від подібних. Насамперед, спробуємо надати реальне визначення поняттю «творчий потенціал» [3, с. 89] При цьому будемо орієнтуватися на такі логічні правила створення дефініції [5, с. 147]: визначення має бути чітким і ясным; обсяги визначуваного і визначального виразів мають бути рівні; визначення не повинно бути суперечливим та не утворювати в собі протиріччя. У чисельних наукових працях дослідники найчастіше вказують на такі ключові поняття, як: ресурс творчих можливостей; інтегральна якість особистості; складна характеристика особистості; складна властивість особистості; складне утворення особистості; цілісна сукупність здібностей тощо.

Орієнтуючись на правила та вимоги до виконання цієї логічної операції, виділимо основні суттєві ознаки творчого потенціалу. Передусім особа, що володіє творчим потенціалом, має певний комплекс творчих здібностей. Найчастіше під ними розуміють здатність людини до творчої діяльності, здатність породжувати нові, оригінальні ідеї та продуктивно вирішувати

проблемні ситуації. При цьому творчі здібності є певним сплавом якостей людини, до яких відносять: творче мислення, свідомість, інтуїцію, уяву, спостережливість, пам'ять, волю, емоційність, здатність до саморегуляції, самооцінку та інше.

Отже, першою суттєвою видовою ознакою поняття «творчий потенціал» виокремлюємо «ресурс творчих здібностей фахівця». По-друге, у дефініцію досліджуваного поняття, на нашу думку, слід ввести суттєву видову ознаку, яка має відобразити інтеграцію, цілісність компонентів-складників цього психологічного утворення особистості. Мова про внутрішні можливості особистості щодо здійснення творчої дії, яку у визначенні називаємо «внутрішній потенціал», що містить інваріантну і варіативну складову. По-третє, вартує вказати, що творчий потенціал особистості виявляється у творчій діяльності. Нагадаємо, що логіка цієї діяльності передбачає такі етапи: логічний аналіз та усвідомлення проблеми; формулювання гіпотези (гіпотез); інтуїтивне розв'язання проблеми; формалізація нового знання; перевірка правильності розв'язання проблеми. Саме залучення здобувачів професійної освіти до продуктивної, творчої діяльності, з конкретними методиками поетапного розвитку їх творчих здібностей має бути визнаною тим фактором, від якого залежить розвиток особистості в цілому [1, с. 43]. Тому третьою суттєвою видовою ознакою творчого потенціалу виділяємо «творчу професійну діяльність». Природно, в психологічній структурі діяльності завжди маємо виділяти результат. Зауважимо, що у творчій діяльності, насамперед, результати мають відповідати критеріям новизни і оригінальності. Зіставляючи обґрунтовані суттєві видові ознаки зі змістом творчої професійної діяльності здобувача професійної освіти, наприклад майбутнього кухаря-кондитера, визначаємо творчий потенціал як інтегральне особистісно-професійне утворення, що містить інваріантну та варіативну складові, є ресурсом творчих здібностей фахівця і виявляється в ефективній творчій діяльності.

У чому полягають особливості проблеми формування творчої потенціалу здобувача професійної освіти за сучасних умов? По-перше, практика показує, що сучасний рівень професійної діяльності виявляється недостатнім для повноцінного вирішення даної проблеми. Ще й досі випускаються фахівці з недостатньо розвиненим творчим потенціалом, отже непідготовлені до роботи у сучасних динамічних професійних та

соціальних умовах. По-друге, змінюються критерії оцінки здібностей майбутніх фахівців. Професійна компетентність, ерудованість були й залишаються суттєвими професійними якостями спеціаліста [4, с. 56]. Але в умовах прискорення науково-технічного прогресу та ускладнених інформаційних процесів цього вже замало. Необхідне виховання і самовиховання високої методологічної культури мислення, розвитку професійних здібностей, щоб не лише орієнтуватися у вирі професійної та наукової інформації, але й правильно її обробляти, вміти самостійно шукати нову інформацію і адекватно застосовувати її на практиці. По-третє, для сучасного підходу до проблеми суттєво і те, що акцент переноситься на самостійність та відповідальність здобувача професійної освіти за формування його творчої активності [6, с. 20]. Вже багато років пропагується, що він повинен бути активним суб'єктом власного розвитку і самореалізації як у професійній діяльності, так і у житті в цілому. Однак, поки що досить часто здобувач професійної освіти виступає об'єктом навчання і розвитку. Відповідальність з нього часто знімається або не є повною, самостійність суттєво звужена. І по-четверте, формування творчої активності здобувачів професійної освіти потребує творчої самовіддачі від викладачів закладу професійної освіти, примноження та розвитку їхнього творчого потенціалу, якісних перетворень у стилі науково-викладацької діяльності і підвищення культури педагогічної взаємодії зі здобувачами.

Здобувачі не мають відчувати тиску педагогів, щодо оцінювання рівня знань, що сприяє реалізації їх творчого потенціалу. Ефективним рішенням також є застосування професійно-орієнтованої комплексної методики, спрямованої на формування творчого потенціалу здобувачів професійної освіти у межах професії, починаючи з першого курсу і до завершення навчання. Ця методика органічно поєднує методи, способи, форми і засоби розвитку творчих здібностей здобувачів в урочній, гуртковій і позанавчальній діяльності та передбачає наявність відповідного навчально-методичного забезпечення.

Бібліографічний список:

1. Герлянд Т. М. Методика застосування проектної технології навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота.* 2018. № 1(42). С. 42–45.

2. Герлянд Т. М. Педагог професійної школи: методичний посібник. Київ: ІПТО НАПН України, 2009. 232 с.

3. Мелько М. В. Розвиток творчого потенціалу майбутніх кухарів-кондитерів у процесі професійної підготовки. Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Інститут професійно-технічної освіти НАПН України. Київ, 2021. 294 с.

4. Нікітіна І. В. Розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців як складової комунікативного потенціалу українського суспільства. *Україна у стані перманентного вибору: духовно-культурні, соціально-економічні та політико-правові стратегії: матеріали X Ювілейної науково-практичної конференції (20 травня 2010 р)*. Київ: НУХТ, 2010. С. 55–59.

5. Особов І. П. Умови, що сприяють формуванню креативності студентів у навчально-освітньому середовищі. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2012. № 4 (239). С. 146–151

6. Herliand T. M. Professional training of future skilled workers in professional (vocational) education schools based on modular and competence approach. *Scientific herald Institute of vocational education and training of NAES of Ukraine. Professional pedagogy*. 2019. № 2. С. 18–23.

Гіржева О.М., доктор економічних наук, професор,
Державний біотехнологічний університет
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4548-3512>
E-mail: olgagirzheva@ukr.net

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ТА ТВОРЧОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В умовах сьогодення питання розвитку креативності та творчості у всіх суб'єктів освіти, на наш погляд, є однією з найактуальніших проблем. Це обумовлено стрімкою динамічністю змін, що відбуваються в соціумі і саме це вимагає залучення до всіх структур господарської діяльності розвинених особистостей, креативних, творчих, здатних у ситуації невизначеності генерувати нові ідеї та продуктивно реалізовувати їх на практиці.

Сьогодні творчість та креативність вже не є прерогативою лише фахівців так званих «творчих професій», тобто діячів культурної сфери чи мистецтва, оскільки суб'єкти практично всіх сфер діяльності, поряд зі знаннями та професійно специфічними

вміннями, також повинні мати розвинені здібності до креативності. У цих умовах освіта має перетворитися на креативну освіту.

Творчість - не механізм розвитку, творчість - це діяльність, за допомогою якої здійснюється розвиток якісно нового об'єкта. Творчість не можна протиставляти відображенню. Творчість не можна ототожнювати з мисленням, тому що мислення може бути не тільки творчим, а й стереотипним, а в процесі творчості бере участь і несвідоме (інтуїція). Творча уява в реальному світі відображає сферу можливого, тобто те, чого немає, але що може бути.

Креативність - здатність людини створювати нове, а творчість - реалізація цієї здібності. Тому ототожнювати творчість із креативністю - неправомірно. Креативність детермінується здібностями людини, соціальними умовами та особистісними особливостями. Здібностям та соціальним умовам у цій детермінації, на наш погляд, належить роль визначальна, а особистісним особливостям - вирішальна. Творчий процес починається не з постановки проблеми, а з передумов до нього - потреб суспільства і особистості в новаціях і можливостей їх створення, а завершується не суб'єктивним створенням нового, а умовним, письменномовним та виробничим предметним і споживанням нового продукту споживачем, в якому він має реально довести свою корисність і цінність.

Креативно та творчо орієнтована освіта включає: 1) продуктивну творчість викладачів, а й їхню репродуктивну творчість у вигляді самоосвіти, самовиховання та використання новацій, створених іншими; 2) репродуктивну творчість здобувачів у всіх видах їх самостійної діяльності, якщо вона ґрунтується на їхньому науковому самопізнанні.

Самореалізація та креативність - це ознака успішності людини, а здатність і вміння самореалізуватися - це перспективи цієї успішності. Саме тому розвиток креативності у здобувачів освіти і здатність їх до самореалізації в процесі навчання і в самостійному житті - одне з основних завдань педагогічних працівників. Це було важливо завжди, але в умовах воєнної ситуації і швидких геополітичних змін - особливо. Саме сучасність потребує модернізації освіти, що зумовлює глобальні зміни у філософії освіти, створення нових концептуальних засад розвитку креативної освіти, проєктування інноваційної мети, завдань, методів освітньої діяльності [1].

Основним засобом розвитку креативності та творчості викладачів та здобувачів є методологічне знання принципів і функцій. Функції методології: 1) прогностична; 2) регулятивна; 3) евристична (розвиток креативності особистості).

Принцип діалектичної суперечливості потребує виявлення в об'єктах: 1) протилежностей; 2) відносини єдності протилежностей; 3) відносини боротьби протилежностей; 4) визначення шляхів вирішення протиріччя. Принцип системності передбачає: 1) елементарний аналіз (виділення елементів); 2) структурний (виділення структури); 3) функціональний (виявлення функції).

Принцип розвитку реалізується через генетичний аналіз, який передбачає виявлення: 1) початку розвитку, що з виникненням нового; 2) становлення нового; 3) перетворення що стає на реальним; 4) вдосконалення нового, а також кількісний аналіз, якісний та аналіз заходу.

Принцип детермінізму потребує виявлення в об'єктах: специфічної причини, кондиційної та пускової, необхідної та випадкової детермінації, зовнішньої та внутрішньої, об'єктивної та суб'єктивної.

Принцип континуальності простору та часу потребує виявлення: 1) тривалості існування явищ; 2) послідовності у їх зміні; 3) темпу протікання процесу; 4) частоти появи будь-яких явищ; 5) протяжності об'єктів; 6) відносини співіснування об'єктів; 7) минулого, сьогодення та майбутнього існуючого.

У науковій діяльності викладачів та здобувачів розвиток креативності та творчості забезпечується насамперед єдністю емпіричного та теоретичного пізнання. У практиці ЗВО розвиток креативності здобувачів забезпечується шляхом діагностування студентом «місця» практики, розробки проекту процесу праці та здійснення його за допомогою самоврядування на основі проекту.

Отже, цілісний, гармонійний розвиток креативних здібностей і викладачів, і здобувачів, і особистості взагалі можливий лише тоді, коли в їхній пізнавальній діяльності разом «працюють» у органічній єдності всі їхні когнітивні здібності: і здатність до раціонально-концептуального пізнання, і чуттєво-емпіричного та інтуїтивного.

Бібліографічний список:

1. Белка, Є. О. (2024). Креативна освіта як засіб розвитку інноваційної особистості. Педагогічні науки: теорія та практика, (4), 93-98. <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2024-4-13>

Грабар Н. Г., доктор наук з соц. комунікацій, професор,
Державний біотехнологічний університет
ORKID:[0000-0002-5120-0382](https://orcid.org/0000-0002-5120-0382).

[E-mail: grabar-ng@ukr.net](mailto:grabar-ng@ukr.net)

Мазоренко М. О., канд. філософських наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет
ORCID: [0000-0001-8903-7851](https://orcid.org/0000-0001-8903-7851)

ІНТЕГРАЦІЯ ТРАДИЦІЙНИХ І ЦИФРОВИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ

Сучасний освітній процес характеризується активною взаємодією традиційних та цифрових методів навчання, що створює унікальні умови для розвитку креативності студентів. Університетська освіта стоїть перед завданням виробити ефективні стратегії інтеграції різних підходів, які дозволяють формувати творче мислення, здатність до інновацій та вміння застосовувати знання в нових ситуаціях.

Дослідження науковців свідчать про надання цьому питанню належної уваги. Вчені аналізують моделі інформаційних технологій, що сприяють удосконаленню освітнього процесу та формуванню фахівців, здатних ефективно адаптуватися до сучасних вимог ринку праці. Зокрема у монографії та інших дослідженнях В. Нагаєва акцентується увага на творчому підході в педагогічній освіті. Запропонована SMART-технологія, що використовується для управління навчально-творчою діяльністю студентів, ґрунтується на поєднанні системного, компетентнісного, діяльнісного, кібернетичного та особистісно-розвивального підходів [1].

На думку О. Шкатули, В. Ніколенко, Р. Гах, запровадження цифрових технологій робить освітній процес більш персоналізованим, забезпечує ширший доступ до навчальних матеріалів і підвищує його гнучкість [3]. Як зазначає І. Розман, слід враховувати й низку викликів, що виникають під час запровадження цифрових технологій у студентоцентрований підхід: це і забезпечення рівного доступу до техніки, і питання приватності даних, і контроль якості освіти під час роботи з новими технологіями. Тому інтеграція цифрових інструментів у навчання, орієнтоване на студента, потребує постійного оновлення та адаптації методик здобувачів вищої освіти до сучасних умов [2].

Інші науковці теж підкреслюють потребу впровадження сучасних освітніх технологій у підготовку студентів. Не викликає сумніву думка, що в сучасних умовах важливим викликом залишається нерівний доступ до технологій та різний рівень цифрової грамотності студентів і викладачів, що впливає на ефективність формування творчого потенціалу.

Викладачі кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін творчо поєднують традиційні та інноваційні форми роботи зі студентською молоддю. Під час лекцій в онлайн режимі використовується принцип діалогічності, орієнтацію на самостійне опрацювання матеріалу. В сучасних кризових умовах самостійна робота стає центральним компонентом освітнього процесу, оскільки саме вона забезпечує глибоке засвоєння знань, розвиток творчості, формування професійних навичок та готовність до безперервного навчання впродовж життя.

При проведенні практичних занять ефективним вбачається використання дискусій і обговорення поставленої проблеми, теми (*Наприклад: з дисципліни «Екологічна освіта і виховання»: «Шляхи подолання екологічних криз», іншої «Основи красномовства в освіті»: «Красномовство як ораторський талант», дисципліни «Філософія» питання «Чи є людська свідомість унікальною формою інформаційної організації?»* тощо) всіма учасниками з поданням запитань до основних доповідачів, які спеціально готуються до такого заняття. Під час підготовки зазвичай студенти намагаються віднайти таку інформацію, яка не була відображена в лекції, але стосується зазначених питань та проблем. Цифрове середовище забезпечує доступ до необмеженої кількості навчальних матеріалів – електронних підручників, відеолекцій, інтерактивних симуляцій, онлайн-курсів, баз даних. Це дозволяє студентам самостійно обирати темп, глибину та траєкторію навчання, підсилюючи індивідуальність і автономність навчальної діяльності, стимулює та розвиває креативність. Цифрові методи навчання – мультимедійні презентації, інтерактивні онлайн-платформи, віртуальні лабораторії, інструменти гейміфікації, сервіси для спільної роботи – розширюють можливості творчої діяльності, дозволяючи студентам створювати інноваційний контент, працювати з інформацією у різних форматах.

Безпосередньо під час дискусійного обговорення стає очевидним, які студенти проявляють ініціативність, уміння

формувати запитання, щодо заявленої теми. Окрім того, це сприяє розвитку у студентів таких складових компетентних компонентів: культури мовлення, комунікативних навичок, організаційного досвіду, толерантності. В свою чергу у викладачів є можливість виявити та заохотити студентів до наукової роботи. Зокрема, в щорічній організованій кафедрою науково-практичної конференції для студентів і молодих вчених «Актуальні питання сучасного гуманітарного знання».

Отже, поєднання традиційних і цифрових методів створює потужне освітнє середовище. Синергія цих підходів сприяє формуванню гнучкого мислення, здатності до інновацій та підготовці студентів до викликів сучасного професійного середовища. Раціональна інтеграція методів дозволяє підвищити ефективність навчального процесу та забезпечити комплексний розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців. Використання цифрових інструментів стає не лише технічною вимогою, а й важливим чинником розвитку креативності студентів.

Бібліографічний список

1. Нагаєв В.М. Методологічні засади управління навчально-творчою діяльністю студентів: монографія. Харків : «Стильна типографія», 2018. 151 с.

2. Розман І.І. Студентоцентрикований підхід та цифрові технології як компетентнісна складова навчання. Педагогічна наука і освіта XXI століття.2023. №1. С.69-79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pno_2023_1_8

3. Шкатула О.П., Ніколенко В.М., Гах Р.В. Інтеграція інноваційних методів навчання для розвитку професійних компетенцій здобувачів вищої освіти. Педагогічна академія: наукові записки. 2025. № 15. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14916059>

Дроздова І.П., доктор педагогічних наук, професор,
Державний біотехнологічний університет
E-mail: irina4410059@gmail.com

ТРАНСФОРМАЦІЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ В КРИЗОВИХ УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Умови життя і навчання в Україні у 2025 році залишаються складними через війну, але відбуваються певні адаптації та реформи. Освітній процес включає змішані формати, укриття та психологічну підтримку, а з 1 вересня 2025 року введено правила для дистанційного і гібридного навчання в університеті та старшій школі, включно з новою моделлю профільного навчання та обов'язковою базовою загальновійськовою підготовкою у вишах.

В Україні продовжують бути під сильним впливом воєнного стану, що відображається на безпековій ситуації, яка є ключовим фактором при визначенні графіка навчального процесу. Пріоритетом залишається безпека: школи обладнуються укриттями, а навчальні заклади в прифронтових зонах можуть використовувати гнучкі формати, включаючи дистанційне навчання.

Навчання передбачає однозначну до складних умов війни. Освіта трансформується під умови війни і намагається створювати нормальні обставини навчання. Навчальні заклади складають і пристосовують графіки, включаючи гнучкі канікули у школах та закладах вищої освіти, залежно від безпекової ситуації, карантинних обмежень та потреб учнів та студентів. Школи можуть працювати дистанційно, навіть якщо в них відсутні деякі класи, наприклад 7 клас (Наприклад, «школа має дистанційні 1-6, 8-11 класи – 7 класу може не бути», як зазначили в МОН України) [1].

В умовах війни школи і заклади вищої освіти надають не лише знання, а й проводять тренінги з виживання, інструктажі з безпеки та психологічну підтримку. В Україні існує низка організацій та ініціатив, що проводять тренінги з виживання під час війни для цивільного населення. Вони охоплюють різні аспекти – від базової військової підготовки та тактичної медицини до психологічної стійкості та дій у надзвичайних ситуаціях.

Зокрема, працюють такі організації та курси:

- **Центр готовності цивільних (Благодійний фонд):** Цей проєкт має широку мережу осередків (понад 85) у 19 областях України. Він пропонує тренінги з базової військової підготовки, поводження зі зброєю, пересування під обстрілами, використання укриттів й інших навичок, необхідних цивільним під час війни. Участь зазвичай відбувається за реєстрацією та благодійним внеском.

- **Громадська організація «Українська Жіноча Варта»** проводить тренінги з виживання в міських умовах під час воєнних дій, самооборони, психологічної та першої домедичної допомоги. Вони мають великий досвід у підготовці цивільних, зокрема жінок.

- **Освітня онлайн-платформа «Зрозуміло!»:** доступний безкоштовний онлайн-курс «У безпеці», розроблений спільно з ДСНС, що містить інформацію про те, як цивільним вижити на війні. Також є курси з цивільної безпеки та підготовки до надзвичайних ситуацій.

- **Центр виживання та спеціальної підготовки «SEAL»:** пропонують спеціалізовані курси з виживання на ворожій території, бойового виживання та тактичної медицини – протокол ТССС. Протокол ТССС (Tactical Combat Casualty Care) – це протокол надання медичної допомоги пораненим за умов бою, розроблений Міністерством оборони США. Він складається з трьох фаз: допомога під вогнем, тактична медична допомога та допомога при тактичній евакуації, і спрямований на порятунок життів шляхом стандартизованої оцінки та лікування травм, таких як сильна кровотеча, дихальна недостатність та напружений пневмоторакс.

- **«ТАКМЕД ГРУП», «Всеукраїнська спілка парамедиків», «РНУТНМ» та інші центри тактичної медицини:** Ці організації проводять спеціалізовані офлайн-курси з тактичної медицини (ТССС), де навчають накладанню турнікетів, биндажів, тампонуванню ран та іншим критичним навичкам порятунку життя.

- **Школа безпекового навчання цивільних «АРСЕНАЛ»:** кваліфіковані фахівці займаються підготовкою цивільних осіб, адаптованою під сучасні умови війни.

Тому нашою метою при розробці і запровадженні в магістратурі спеціальності А 5 «Професійна освіта» було залучення таких вибірковок дисциплін, як «Здоров'язберезувальні технології в освітньому процесі», «Основи медичних знань». Мета

дисциплін полягає у формуванні і забезпеченні кваліфікаційної компетентності майбутніх фахівців-аграрників щодо застосування новітніх здоров'язбережувальних технологій, ознайомленні з практикою такої діяльності в сучасній вищій освіті, залучення основ медичних знань і технологій збереження професійного здоров'я педагога для сприяння світоглядному переосмисленню пріоритетності життя людини та її здоров'я. Ці дисципліни зараз є вельми актуальні, незважаючи на те, що викладаються онлайн.

Дистанційне навчання залишається важливим елементом, особливо для дітей, учнів та студентів з окупованих територій, прифронтових зон та тих, хто перебуває за кордоном. Дистанційне навчання в умовах повномасштабної війни в Україні стало критично важливою формою здобуття освіти, забезпечуючи безперервність освітнього процесу попри всі виклики, пов'язані з безпековими ризиками та інфраструктурними проблемами.

Головна перевага безпеки полягає в можливості продовжувати навчання, перебуваючи у відносно безпечному місці, що особливо актуально під час повітряних тривог. Дистанційна форма характеризується гнучкістю та адаптивністю, що дозволяє прилаштувати графік навчання до непередбачуваних ситуацій, таких як раптове вимкнення світла або швидка зміна місця проживання. Колосальну роль грає доступність, що забезпечує широкий і легкий доступ до будь-яких освітніх матеріалів та занять для учнів та студентів вищої школи, які перебувають на тимчасово окупованих територіях або за кордоном. Ефективне використання інноваційних технологій сприяє активному впровадженню та якісному освоєнню сучасних інформаційних технологій усіма учасниками освітнього процесу.

Утім, як всяка навчальна форма дистанційне навчання має свої проблеми та виклики, зокрема психологічний дискомфорт, адже період адаптації є вельми складним як для учнів та студентів, так і для педагогів, хронічний стрес впливає на якість і обсяг сприйняття матеріалу. Не додають полегшення постійні технічні проблеми, що є значними перешкодами, а саме: перебої з електропостачанням та доступом до інтернету, особливо в регіонах, що постраждали від обстрілів.

З 1 вересня 2025 року впроваджуються нові правила, що, зокрема, скасовують обмеження щодо доступу до дистанційної освіти, зокрема для внутрішньо переміщених осіб, які можуть продовжити навчання у своїх «рідних» школах.

Запроваджені нові вимоги щодо мінімальної кількості учнів у дистанційних класах, яка становить 20 учнів, 15 для міст та 10 для сіл, прифронтових і тимчасово окупованих територій. З 1 вересня 2025 року також розпочинається пілотування реформи старшої школи. В експерименті беруть участь 30 пілотних ліцеїв по всій країні, що пропонуватимуть профільне навчання. Ця модель передбачає вибір учнів між академічним ліцеєм з поглибленим вивченням предметів та професійним коледжем з практичною підготовкою.

З вересня 2025 року запроваджується також й обов'язкова базова загальної середньої освіти підготовка для здобувачів закладів вищої освіти. Вводиться нова модель викладання предмета «Захист України», що має розвивати ключові компетентності, необхідні для захисту країни та особистої безпеки. При осмисленні проблем навчання дітей з України за кордоном передбачається, що учні з-за кордону зможуть навчатися онлайн в українських школах з українознавчим компонентом, вивчаючи лише ті предмети, яких немає в закордонних школах: українську мову, літературу, географію та історію України.

В університетах України дистанційна вища освіта залишається широко доступною. Вступ на дистанційну форму передбачає стандартну процедуру: вибір закладу освіти, подання заяви через ЄДЕБО, складання вступних іспитів або результатів НМТ та надання необхідних документів.

Отже, умови життя і освіти в Україні характеризуються продовженням функціонування освітньої системи в умовах воєнного стану, що обумовлює необхідність постійної адаптації та впровадження системних реформ. Резюмуючи, слід зауважити, що система освіти України демонструє стійкість та здатність до трансформації в кризових умовах, зосереджуючись на безпеці, гнучкості форматів та системних реформах, спрямованих на підвищення якості освіти та національної безпеки.

Бібліографічний список:

1.Скоробагатко А. Міносвіти затвердило правила дистанційного навчання з 1 вересня 2025 року: що змінилося. Суспільство. 22.06.2025. URL: <https://trueua.info/news/minosvity-zatverdilo-pravy-la-dystantsiynoho-navchannya-z-1-veresnya-2025-roku-shcho-nylosya/>

Дуюнова Т.В., д-ка екон. наук, канд. юр. наук,
Державний біотехнологічний університет
Міненко С.І., докторка філософії, доцентка,
доцентка кафедри права та європейської інтеграції
Державний біотехнологічний університет
E-mail: minenko.sofi@btu.kharkiv.ua

Мартиненко А.М., асистент, практикуючий адвокат
Адвокатське об'єднання «Шкребець і партнери»

ЮРИДИЧНІ ХАКАТОНИ (LEGAL HACKATHONS) ТА МУТ-КОРТИ ЯК ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ АКТИВІЗАЦІЇ НАУКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗДОБУВАЧІВ

Сучасні виклики євроінтеграції вищої освіти та динамічна цифровізація правового поля (Legal Tech) вимагають перегляду підходів до формування науково-дослідницької компетентності майбутніх юристів. Класична лекційно-семінарська система, орієнтована на репродуктивне відтворення догми права, демонструє недостатню ефективність у формуванні навичок прикладного наукового пошуку. Актуалізується потреба у впровадженні симулятивних та проектних методик, де здобувач виступає не пасивним реципієнтом знань, а активним дослідником. Серед таких інноваційних форм особливе місце посідають мут-корти (судові дебати) та юридичні хакатони. Метою дослідження є розкриття дидактичного та наукового потенціалу цих інструментів як засобів переходу від теоретизування до праксеологічного пізнання права.

Науковий потенціал здобувача реалізується через здатність до самостійного виявлення проблеми, висунення гіпотез та їх верифікації. Розглянемо, як обрані форми активізують ці процеси.

1. Мут-корт (Moot Court) як лабораторія доктринального аналізу. Мут-корт - це симуляція судового засідання, яка вимагає від учасників глибокого занурення у фабулу справи та норми матеріального права. На відміну від звичайної задачі, мут-корт передбачає етап *research* (дослідження) - написання меморандумів за позивача та відповідача. На цьому етапі здобувач здійснює повноцінну наукову розвідку: аналізує колізії законодавства, вивчає прецедентну практику (зокрема ЄСПЛ), формує власну правову позицію там, де закон мовчить. Це формує навичку наукової аргументації.

2. Юридичний хакатон (Legal Hackathon) як інструмент

міждисциплінарного синтезу. Хакатон – це марафон із розробки інноваційних рішень на стику права та ІТ. Для науковця це унікальна можливість вийти за межі чистої юриспруденції та застосувати методологію Legal Design. Учасники досліджують не лише "букву закону", а й соціальний запит, створюючи чат-боти, смарт-контракти або автоматизовані системи доступу до правосуддя.

Для чіткого розмежування дидактичних цілей нами розроблено порівняльну матрицю.

Таблиця 1. Компаративний аналіз мут-кортів та хакатонів у контексті наукової діяльності

Критерій порівняння	Мут-корт (Moot Court)	Юридичний хакатон (Legal Hackathon)
Об'єкт дослідження	Правова норма, судова доктрина, колізія.	Правова процедура, бізнес-процес, технологія.
Тип наукового мислення	Аналітичний, герменевтичний (тлумачення норм).	Проектний, конструктивістський (створення нового).
Результат діяльності	Письмовий меморандум (науковий аналіз) + Усний виступ.	Прототип продукту (MVP), проект нормативного акту, алгоритм.
Міждисциплінарність	Низька (в межах галузей права).	Висока (Право + ІТ + Менеджмент + Маркетинг).

Інтеграція мут-кортів та юридичних хакатонів у освітньо-науковий простір університету є необхідною умовою модернізації підготовки правників. Ці форми забезпечують синергію теоретичних знань та практичних навичок, трансформуючи здобувача з пасивного спостерігача в активного творця правової реальності. Науковий потенціал при цьому реалізується через прикладні дослідження, що мають реальну цінність для ринку праці та правової системи держави. Перспективою подальших досліджень є розробка методики оцінювання наукової складової у результатах участі студентів у таких змаганнях.

Впровадження цих форм дозволяє реалізувати модель «навчання через дослідження» (Research-based learning). Процес формування

наукової компетентності можна представити у вигляді циклічної схеми (Рис.1).

Схема 1 Циклічна модель активізації наукового потенціалу здобувача через симулятивні методи (мут-корти та хакатони)

Бібліографічні джерела:

1. Моца, А. А. (2016). Інноваційні технології навчання у вищій юридичній освіті України: роль та значення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, Серія «Право», Вип. 37 (Том 1)

2. ЮРЛІГА. (2015, 30 січня). *Участь в міжнародних змаганнях — новий тренд серед студентів юридичних спеціальностей*. ЮРЛІГА. https://jurliga.ligazakon.net/analytics/123553_uchast-v-mzhnarodnikh-zmagannyakh---noviy-trend-sered-studentv-yuridichnikh-spetsalnostey

3. Susskind R. *Tomorrow's Lawyers: An Introduction to Your Future*. Oxford University Press, 2023. 240 p.

4. Столбова, М. (2019, 13 вересня). *Moot court спільноти: міфи та реальність*. Лойер. <https://loyer.com.ua/uk/29012-2/>

Кашина Г.С., доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри інтелектуальних систем і
цифрових технологій,

Академія праці, соціальних відносин і туризму,
e-mail: g.kashina@npu.edu.ua

Громоздова Л. В., кандидат економічних наук,
професор, професор кафедри інтелектуальних
систем і цифрових технологій,

Академія праці, соціальних відносин і туризму,
e-mail: gromozdovag@gmail.com

Макієвський О. І., кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри інтелектуальних систем і цифрових технологій,
Академія праці, соціальних відносин, і туризму
e-mail: g.kashina@npu.edu.ua

ІНФОРМАЦІЙНИЙ КОНТЕНТ НАВЧАЮЧИХ ПРОГРАМ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЛЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Даними тезами автори оприлюднюють своє концептуальне бачення щодо змістовного наповнення інформаційного контенту навчаючих програм для професійної підготовки (перепідготовки, підвищення кваліфікації), фахівців у системі місцевого самоврядування інформаційного контенту навчаючих програм для професійної підготовки (перепідготовки, підвищення кваліфікації), фахівців у системі місцевого самоврядування і одночасно індикативно орієнтують викладачів профосвіти на питання актуалізації навчальних програм для майбутніх фахівців системі місцевого самоврядування, наявність в інформаційному контенті творчого і пізнавального потенціалу, здатного сформуванню необхідної компетентності фахівця регіонального управлінського рівня. На думку авторів якісний інформаційний контент змістовного наповнення методичного забезпечує навчаючих програм професійної підготовки кадрів є основою ефективної цифрової педагогіки.

Практична педагогіка у світі повна протиріччя. Вчені по різному бачать користь професійної досвідченості для успішного розвитку економічної системи. Відповідно до деяких наукових джерел, а саме книги Л. Бальцеровича, відомого польського економіста (1. С. 46), який посилається на дослідження

видатного американського економіста Роберта Дж. Барро , що довів про відсутність залежності між рівнем досвідченості і темпом розвитку економіки. Ми дотримуємось класичного погляду на це питання. Освіта забезпечує якісні кадри , що мають творчий потенціал для досягнення економічного розвитку.

Погляд репрезентований нами даними тезами будується на вимогах до інформаційного контенту навчаючих програм для професійної підготовки (перепідготовки, підвищення кваліфікації), фахівців у системі місцевого самоврядування бути достатнім для формування компетенцій (загальних і спеціальних) майбутніх фахівців системи місцевого самоврядування. Цей інформаційний контент повинен , в кінцевому результаті, забезпечити засвоєння теоретичної бази у новому форматі інтерпретації новітньої економічної теорії , з урахуванням сучасних концепцій сталого розвитку, інформаційної безпеки та цифровізації економіки.

В результаті успішного проходження такої підготовки майбутній фахівець набуває компетенції , які дозволяють йому працювати в сфері управління регіональної економікою та роблять його спроможним для праці в органах місцевого самоврядування .

Авторами пропонується парадигма інформаційного контенту навчаючих програм для професійної підготовки (перепідготовки, підвищення кваліфікації), фахівців у системі місцевого самоврядування, що забезпечує високий рівень і широкий спектр отримання знань [2]: Така підготовка , в кінцевому результаті, дасть можливість фахівцям отримати свій власний професійний творчий потенціал, а саме:

- Володіти методологічними основами регіоналістики , трактувати поняття «регіон», та «регіональна політика»;

- Володіти теорією та методологічною базою економічного сталого розвитку, методологією оцінки регіонального економічного розвитку;

- Вміти розробляти й обґрунтовувати теоретико-методологічні засади управління соціально-економічним розвитком регіону;

- Володіти методологічними концептуальними підходами , новітніх тенденцій у сфері суспільного виробництва;

- Бути знайомим з еволюцією економічного розвитку свого регіону в процесі економічної історії;
- Здійснити теоретичне обґрунтування необхідності нового бачення проблеми економічного розвитку регіону;
- Чітко розуміти мету приєднання України до Європейської хартії про місцеве самоврядування;
- Чітко розуміти принципи децентралізованої регіоналізації управління;
- Володіти окремими аспектами теорії економіки праці, які пов'язані з уявленнями про сферу праці та соціально-трудові відносини, в якості особливого сегмента якої виступає місцеве самоврядування;
- Володіти соціально-трудовами аспектами генезису місцевого самоврядування як особливої сфери праці та створенням його кадрового потенціалу, головні детермінанти, що впливають на генезис системи, формувати на цій основі пропозицій і рекомендацій практичного характеру.;
- Тракувати проблеми бідності , безробіття, доходну стратифікацію, негативну екологію як фактори, що потребують першочергового вирішення на шляху регіонального розвитку;
- Сприяти розробці та втіленню нових економічних методів ,що дозволяють визначити показники - орієнтири прогнозування та аналізу економічного розвитку, здійснювати модернізацію класичних методів;
- Вирішувати задачу переорієнтації пріоритетів на користь регіональному розвитку при виникненні соціальні катаклізми, на труднощі воєнного часу ;
- Здійснити аналіз структури валової доданої вартості, SWOT аналіз тенденцій минулих років, SWOT- аналіз сучасного стану регіону, SWOT- аналіз майбутніх можливостей (сценаріїв розвитку) регіону, будувати ієрархічну модель оцінки сценаріїв розвитку регіону за комплексним критерієм « можливості - загрози»;
- Виявляти тенденції відставань і недоліків в управлінні економічним розвитком;
- Здійснювати логічний системний підхід при розгляді питань ретроспективного аналізу і прогнозування соціально-

економічного розвитку на перспективу, на відновлення післявоєнної економіки;

- Виконувати порівняльний аналіз пропорцій регіонального економічного розвитку докризового і кризового періодів, довоєнного та періоду воєнного часу;

- Розробляти альтернативні інструменти прогнозів економічному розвитку;

- Проводити комплексну економічну оцінку та аналітико - розрахунковий обґрунтування і моделювання регіонального розвитку , використовувати економіко-економічні методи при імітації реальних економічних процесів;

- Бути готовим до ревізії виробничих потужностей у промисловості, координації в сферах виробничо-фінансової діяльності сільського господарства , переробних підприємств, а також невиробничої сфери, до виникнення форс-мажорних обставин;

- Бути спроможним до докорінного соціального перетворення об'єднаних громад та новостворених районів області;

- У випадку необхідності здійснити технічну реконструкцію і модернізацію виробництва в галузях і підгалузях спеціалізації області;

- Здійснювати створення потужної виробничої інфраструктури для забезпечення більш динамічного економічного розвитку області;

- Проводити подальшу адаптацію інформаційної бази регіонального розвитку до Класифікаторів видів економічної діяльності (КВЕД);

- Формувати оновлене правове середовище економічного розвитку, адекватно ринковим нововведенням;

- Контролювати перерозподіл фінансових (бюджетних) і матеріальнотехнічних ресурсів на користь матеріально – технічній базі, соціальної інфраструктурі, з метою підвищення соціальних стандартів, забезпечення розвитку соціальної інфраструктури з урахуванням зростаючих реальних потреб населення;

- Сприяти формуванню такого управлінського механізму на всіх ієрархічних рівнях, що дозволяє ефективно здійснювати реалізацію регіональних програм та прогнозування економічного

розвитку, управління ринкової інфраструктурою , промисловим комплексом, сільським господарством, енергетикою , транспортом, зв'язком, мінерально-сировинними ресурсами, розвитком товарних ринків, розробкою родовищ;

- Сприяти розвитку матеріально - технічної основи інформатизації – телекомунікаційним мережам, комп'ютерним системи, терміналам Моніторингових технологій збору якісної інформації та забезпечення її верифікації;

- Приймати ефективні рішення , близькі до оптимальних;

- Надавати консультації з управлінських питань органам законодавчої та виконавчої влади, місцевого самоврядування в процесі управління й активізації регіональних взаємовідносин;

- Постійно глибоко вивчати регіональний потенціал : внутрішній, природний, економічний, науковий, трудовий та сприяти ефективності його використання;

- Сприяти становленню системи місцевого самоврядування як специфічної сфери праці та соціально-трудова відносин, формуванню і відтворенню кадрового потенціалу для самоврядних місцевих громад, що представляється теоретично актуальним і практично значущим напрямом пізнання для економіки праці як галузі економічної науки;

- Знати особливості законодавчо-правового регулювання економічних і соціально-трудова відносин на рівні суб'єктів місцевого самоврядування, включаючи умови і порядок кадрового забезпечення органів муніципальних утворень; порядок і специфіка підготовки територіальних планів економічного і соціального розвитку місцевих громад та ролі в цьому різних категорій персоналу муніципалітетів;

- Бути вірним ідеалам демократичної участі громадян в управлінні країною і закріплювати імперативи нової системи соціально-економічних і трудова відносин на низовому територіальному рівні, надавати імпульс становленню нових демократичних форм управління на місцях , пов'язаних з орієнтацією місцевих спільнот на самоврядування і самопомогу, розвиток самозайнятості, громадських ініціатив, ефективного використання фінансів і ресурсного потенціалу;

-Вміти визначити місце і роль місцевого самоврядування у процесах становлення нової системи соціально-трудова відносин,

виділивши основні детермінанти його розвитку в якості сфери праці; Вміти обґрунтувати підходи до аналізу кадрового потенціалу місцевого самоврядування, визначити і класифікувати ключові ознаки і фактори, що обумовлюють специфіку його формування та відтворення;

—Знати особливості сучасної моделі кадрово-ресурсного забезпечення місцевих органів самоврядування, ознаки та умови особливого структурування даної сфери праці;

—Вміти узагальнювати і оцінювати підсумки формування та розвитку кадрового потенціалу органів представницької та виконавчої влади на рівні місцевого самоврядування ;

- Розробляти пропозиції щодо вдосконалення кадрового забезпечення органів муніципальної служби у вигляді методичних рекомендацій для формування основ відповідної програми ;

- Знати методичні підходи до формування структурного та функціонального опису системи трудового потенціалу органів місцевого самоврядування з метою узгодження економічних інтересів споживачів і виробників муніципальних послуг;

- Вміти коригувати регіональні і муніципальні соціально – економічні плани і програми розвитку, на основі відповідних законодавчих та нормативно-правових актів, робити їх корисними для практики подальшого здійснення реформи місцевого самоврядування, впровадження прогресивних моделей організації соціально-трудова відносин в самоврядних місцевих громадах на рівні муніципальних утворень;

- Сприяти сталому розвитку регіону;

- Правильно оцінювати значення і роль державної служби та органів місцевого самоврядування в умовах державотворення України, розрізняти економіко-правові функції державної служби і органів місцевого самоврядування, розуміти необхідність ефективності взаємодії між органами різних гілок влади та інститутами громадянського суспільства.

Висновок : для формування компетенцій (загальних і спеціальних) майбутніх фахівців системи місцевого самоврядування потрібне дуже якісне наповнення інформаційного контенту навчаючих програм для професійної підготовки (перепідготовки, підвищення кваліфікації), фахівців у системі місцевого самоврядування :треба пропонувати власну

інтерпретацію теорії сучасної економічної науки , зокрема нові теорії: сталого економічного розвитку, інформаційної безпеки та цифровізації економіки. Принциповим є врахування специфіки проходження економічних процесів саме в сучасній Україні, в час воєнного стану та в період відновлення економіки в післявоєнний час.

Бібліографічний список

1.Бальцерович Лешек. Свобода і розвиток. Економія вільного ринку / Лешек Бальцерович; переклад с польської Андрій Павлишин. – Львів : Вид. «Арсенал», 2000. - 332 с.

2.Громоздова Л.В., Простотіна С.В., Громоздов В.В. Щодо підготовки кадрів для сучасної системи самоврядування. Збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції « Сучасна післядипломна освіта: традиції та інновації». Київ, НПУ ім. Драгоманова М.П. – К., 2017. – 241 с. ISBN

Любарець В. В., доктор педагогічних наук, професор
Академія праці, соціальних відносин і туризму
E-mail: v.v.lubarets@ukr.net

ІНТЕРАКТИВНІ ЦИФРОВІ СЕРЕДОВИЩА ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНО-СТАБІЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Інтерактивні цифрові середовища відіграють важливу роль у формуванні психологічно-стабільного потенціалу здобувачів освіти, оскільки забезпечують можливості для саморегуляції емоційного стану, підтримки соціальної взаємодії та розвитку навичок стресостійкості [1]. Цифрові платформи сприяють побудові індивідуальних траєкторій навчання, враховують особистісні особливості здобувачів і створюють умови для зниження тривожності, пов'язаної із навчальними викликами.

Психологічно комфортне цифрове середовище забезпечується використанням інструментів миттєвого зворотного зв'язку, елементів гейміфікації, підтримки групової взаємодії, що підсилює мотиваційну сферу особистості, стимулює внутрішню потребу досягати результатів та долати труднощі у навчанні. Функціонал онлайн-платформ дозволяє здобувачам своєчасно отримувати емоційно підтримувальні повідомлення,

рекомендації щодо покращення власного результату, а також відстежувати свій поступ відповідно до індивідуальної освітньої траєкторії. Завдяки цьому знижується рівень навчальної тривожності, що виникає під час контролю знань і виконання складних завдань, а позитивний досвід поступального успіху сприяє формуванню стійкої внутрішньої мотивації до саморозвитку та професійного зростання. Крім того, середовище з використанням ігрових механік та соціальних елементів сприяє активізації взаємодії між здобувачами, підсилюючи їхнє відчуття належності до колективу та підтримуючи конструктивну комунікацію [2].

Важливим аспектом є інтеграція сервісів психологічної підтримки, цифрових інструментів рефлексії та самооцінювання, що дозволяють здобувачам усвідомлювати власний емоційний стан, виявляти фактори стресу та планувати стратегії їх подолання. Застосування інтерактивних щоденників емоцій, анонімних опитувальників, чатів підтримки та гнучких каналів комунікації з педагогом сприяє формуванню навичок емоційної саморегуляції. Поступове залучення здобувачів до оцінювання власних навчальних досягнень та рефлексивного аналізу сформованих компетентностей допомагає розвивати відповідальність за результати діяльності, а також здатність коригувати власну поведінку в ситуаціях підвищених когнітивних навантажень.

Цифрові середовища також сприяють формуванню навичок самоконтролю, адаптивного мислення, толерантності до невизначеності та психологічної гнучкості, що є ключовими характеристиками професійної зрілості майбутніх фахівців. Сценарії роботи в онлайн-командах, симуляційні моделі реальних виробничих та комунікативних ситуацій створюють умови для розвитку стійкості до стресових впливів, уміння зберігати працездатність у динамічному інформаційному середовищі та приймати ефективні рішення в умовах обмеженого часу. У підсумку інтерактивні цифрові середовища формують психологічно-захищений простір, у якому здобувачі можуть активно набувати досвіду успіху, переосмислювати помилки й рухатися до професійного самоствердження [3].

Отже, інтерактивні цифрові середовища виступають важливим чинником формування психологічно-стабільного потенціалу майбутніх фахівців, забезпечують емоційну підтримку, розвиток стресостійкості та адаптивних механізмів поведінки. Це

сприяє готовності здобувачів до професійної діяльності в умовах цифрових трансформацій і зростання психологічних навантажень.

Бібліографічний список

1. Chen, X., & Lee, J. Digital Environments and Psychological Resilience of Students. Education & Technology, 2023.
2. Ross, A. Gamification and Emotional Well-being in Online Learning. Journal of Digital Pedagogy, 2022.
3. Thomas, L. Digital Self-Regulation Tools in Higher Education. Springer, 2021.

Нагаєв В.М., доктор педагогічних наук, професор,
Державний біотехнологічний університет
E-mail: nagaev@btu.kharkov.ua

Мазоренко М.О., кандидат філософських наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет
E-mail: m.mazorenko@btu.kharkov.ua

Кулікова А. С., здобувач вищої освіти,
Державний біотехнологічний університет
E-mail: alena.kulikova150@gmail.com

ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТВОРЧОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ ON-LINE НАВЧАННЯ

Цифрова трансформація освіти, спричинена розвитком технологій і глобальними викликами кардинально змінила підходи до організації навчального процесу. Онлайн-освіта з додаткового інструменту стала основною формою взаємодії між викладачем і студентом. У цих умовах постає потреба створення творчого освітнього середовища, яке не лише забезпечує передачу знань, але й стимулює креативність, самостійність та інноваційне мислення здобувачів освіти. Дані тези розглядають технологічні основи формування творчого освітнього середовища в онлайн-форматі, акцентуючи увагу на інтеграції інноваційних інструментів, педагогічних стратегій та психологічних аспектів, що стимулюють розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців [1].

Метою дослідження є аналіз інноваційних аспектів організації творчого освітнього середовища в умовах дистанційного навчання; визначення технологічних механізмів і

дидактичного супроводу процесу управління навчально-творчою діяльністю здобувачів в умовах цифрової педагогіки.

Організація творчого онлайн-середовища дистанційної освіти базується на сучасних методологічних підходах управління навчально-творчою діяльністю здобувачів (кібернетичний, компетентнісний, діяльнісний, особистісно-розвивальний, системний, аксіологічний та ін.). З позиції системного підходу творче онлайн-середовище визначається не лише як технічна платформа, а як динамічний, інтерактивний простір, що пропонує нові можливості для навчання та взаємодії. Це середовище має бути гнучким, адаптивним та доступним, аби задовольнити індивідуальні потреби кожного здобувача освіти.

Творчість – це ключова компетентність сучасності. Обґрунтування важливості розвитку творчості як здатності генерувати нові ідеї, вирішувати складні проблеми та адаптуватися до мінливого світу. Онлайн-навчання може стати потужним інструментом для стимулювання творчого мислення через використання різноманітних цифрових ресурсів та завдань. Концепція «творчого освітнього середовища» включає дидактичні принципи, методи, підходи формування творчого потенціалу майбутніх фахівців на основі цифрового управління педагогічним процесом [2].

У працях сучасних науковців (О. Пометун, І. Драч, А. Вербицька, R. Mayer, M. Fullan) наголошується, що цифрове освітнє середовище має не лише інформативну, а й мотивуючу, інтерактивну та комунікаційну функції. Визначення ключових компонентів такого середовища: наявність технологічної бази управління навчально-творчою діяльністю здобувачів, стимулюючий зміст процесів автодидактики, сприятлива психологічна атмосфера, інноваційна роль викладача (фасилітація та суб'єкт-суб'єктна співпраця). В онлайн-умовах ці компоненти мають бути реалізовані за допомогою впровадження в освітній процес інноваційних педагогічних технологій і прийняття специфічних технологічних рішень [3].

Ефективне функціонування творчого освітнього середовища в он-лайн форматі повинно враховувати різноманітні технологічні інструменти та платформи. Наприклад:

- дистанційні освітні платформи (використання інтегрованих платформ, таких як Moodle, Google Classroom, Canvas, що дозволяють створювати мультимедійний контент, проводити тестування, форуми для обговорень та спільної роботи;

- інструменти для спільної роботи та комунікації (використання платформ типу Zoom, Microsoft Teams, Discord для організації синхронних занять, відеоконференцій, групових проєктів, які сприяють розвитку навичок комунікації та співпраці);

- інтерактивні інструменти для створення контенту (застосування програм для створення інтерактивних презентацій (Prezi, Genially), відео (Canva, Adobe Premiere Pro), симуляцій (PhET, Simulink) для активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти);

- цифрові лабораторії та віртуальні середовища (використання віртуальних лабораторій для проведення експериментів, що дозволяє здобувачам освіти експериментувати без обмежень реального світу);

- гейміфікація та створення проєктів (застосування елементів гейміфікації (ігрові механіки, бали, рівні) для підвищення мотивації та залученості. Інструменти для створення творчих проєктів, таких як Storyboard або Miro, дозволяють здобувачам освіти візуалізувати свої ідеї).

Творчість формується через поєднання технологій і гуманістичних цінностей освіти - свободи вибору, співпраці, відкритості знань. Інструменти типу Google Workspace for Education, Microsoft Teams, Moodle, Zoom, Canva, Miro, Padlet, Kahoot створюють умови для співпраці, інтерактивності та рефлексії. Технологічна складова творчого освітнього середовища включає [4]: гнучку цифрову інфраструктуру (платформи, сервіси, мультимедіа); інтерактивні методики навчання (проєктна діяльність, кейс-метод, дизайн-мислення); цифрову педагогіку співтворчості, де викладач виступає фасилітатором навчання, а не лише джерелом інформації.

В основі управління навчально-творчою діяльністю здобувачів має бути покладена методологія, спрямована на формування індивідуальної стратегії саморозвитку, що передбачає поступовий перехід від прямого управління (з боку викладача) через співуправління до самоуправління розумовими навчальними операціями. Виходячи з цих положень, нами запропоновано до впровадження трирівневу педагогічну технологію управління навчально-творчою діяльністю здобувачів (рис. 1).

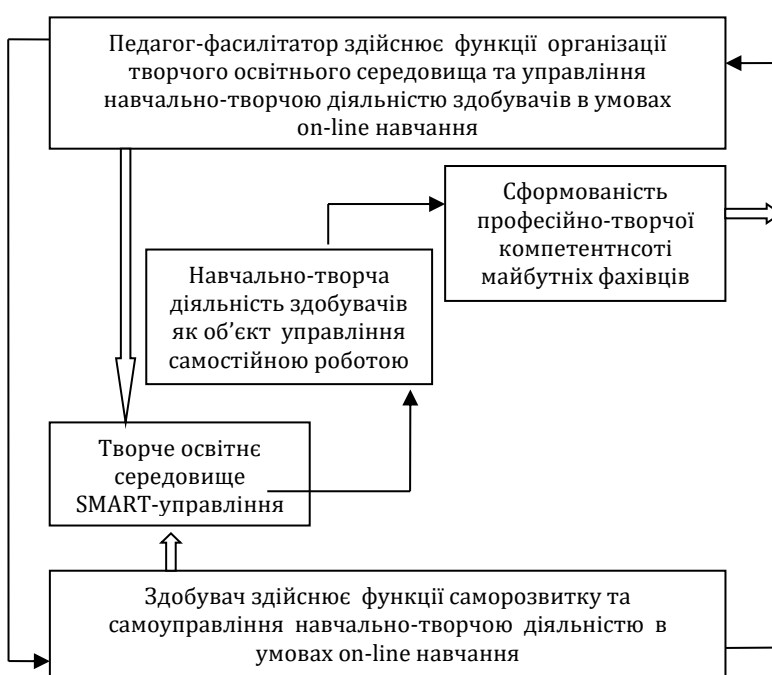

Рис. 1. Модель on-line організації творчого освітнього середовища в умовах технологізації управління навчально-творчою діяльністю здобувачів

Таким чином, технологічні основи творчого освітнього середовища виступають інструментом оновлення педагогіки у добу цифрової освіти, сприяючи підготовці компетентних, інноваційно орієнтованих фахівців.

Протягом 2022-2024 рр. нами було проведено фокусоване інтерв'ю експертів (вибірка 36 викладачів і 124 здобувачів Державного біотехнологічного університету), яке засвідчило, що на онлайн заняттях увага педагогів фокусується насамперед на презентації системи комунікаційного зв'язку для організації самостійної та індивідуальної роботи студентів у межах навчальної програми. Управління навчально-творчою діяльністю здобувачів визначається технологічним процесом планування

стратегії освітньої діяльності, мотивації та самоорганізації НТД, впровадження дієвої системи зворотного зв'язку на основі здійснення функцій саморефлексії.

Висновки. Концептуальним напрямом технологізації управління навчально-творчою діяльністю є зміна чинної парадигми освіти, в центрі якої знаходиться університет, викладач та його професійні знання, на нову – гуманістичну парадигму життєтворчості, в центрі якої має стати студент, його потреби до творчості на основі самоуправління у структурі професійної компетентності. Формування творчого освітнього середовища в онлайн-навчанні вимагає інтеграції цифрових технологій та педагогічних інновацій, що активізують пізнавальну діяльність студентів.

Бібліографічний список:

1. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки. Розпорядження КМУ від 23 лютого 2022 р. № 286-р. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

2. Suiçmez, İ. Development of sustainable education environments in higher education: A metaverse-based curriculum for teacher candidates. Sustainability, 16(23), 2024. DOI: <https://10.3390/su162310331>.

3. Нараєв В. М. Методологічні засади управління навчально-творчою діяльністю студентів: монографія. Харків: «Стильна типографія», 2018. 151 с.

Mkrtichian O., Doctor of Pedagogical Science (DSc), Associate Professor, Professor of the Department of Healthy Lifestyle, Technologies and Life Safety, Semyon Kuznets Kharkiv National University of Economics
oksana.mkrtichan@gmail.com

AI CHATBOTS TO IMPROVE HEALTH LITERACY AND SELF-REGULATION IN UNIVERSITY STUDENTS

Health literacy encompasses functional, interactive, and critical dimensions ranging from basic comprehension of wellness information to its application in social interactions and critical evaluation for

informed lifestyle choices. Building on this, Sørensen et al. [3] propose a holistic framework where health literacy equips individuals with the knowledge, motivation, and skills to access, understand, appraise, and apply wellness data in contexts like daily routines, prevention, and promotion. Among university students, this extends beyond mere understanding to embedding actionable behaviors into academic life, such as optimizing sleep patterns, physical activity, balanced nutrition, and stress management techniques.

Self-regulated learning (SRL) offers a complementary perspective, portraying student agency as a dynamic cycle: forethought (setting goals and strategies), performance (executing and monitoring), and self-reflection (evaluating and adapting). This model illuminates how learners transform wellness knowledge into sustainable habits.

AI chatbots, powered by large language models (LLMs), which engage in natural dialogue and generate tailored content. In educational settings, they provide guidance on healthy lifestyles, reminders for balanced routines, and strategies for well-being; emerging studies in student populations demonstrate their viability and immediate benefits, albeit with varying efficacy and implementation details [2].

Through a health-literacy prism, chatbots elevate capabilities across Nutbeam's tiers : simplifying information for functional grasp, guiding interpersonal decisions for interactive proficiency, and fostering source critique for critical insight. Sørensen's model [3] positions these as catalysts for building student-relevant knowledge, drive, and competencies in managing daily wellness. From an SRL viewpoint, chatbot interactions mirror Zimmerman's phases [4] assisting in goal-setting during forethought, tracking via brief check-ins in performance, and facilitating adaptive reviews in self-reflection thus weaving healthy lifestyle routines into academic metacognition.

Behavior-change theories further enrich this: The COM-B model views shifts as intersections of capability, opportunity, and motivation, with chatbots enhancing skills (capability), delivering cues (opportunity), and offering encouragement (motivation). Self-Determination Theory stresses autonomy, competence, and relatedness, achieved via choice-oriented language, affirming feedback, and empathetic tones to internalize positive habits. Fogg's model underscores timely prompts aligning with motivation and ability.

Key mechanisms include linguistic adaptation rephrasing wellness concepts to suit students' knowledge levels, easing functional literacy as noted in LLM reviews for educational guidance. Metacognitive prompts make SRL explicit, boosting self-efficacy (e.g., "What pre-

bedtime step will enhance your rest?"). Just-in-time nudges seize opportune moments, aligning with COM-B and Fogg principles [1]. Reflective exchanges probe reasoning (e.g., "Why rely on energy drinks for focus?"), advancing critical literacy, while supportive interactions draw on evidence-based strategies, yielding improvements in daily energy and routine adherence in student trials.

The system's inputs comprise curriculum-tied bots, evidence-backed micro-content on healthy lifestyles, and voluntary user data (e.g., activity levels, rest patterns). Processes involve simplification for functional literacy, dialogues for interactive/SRL gains, appraisals for critical depth, and feedback for behavioral alignment. Proximal results include better comprehension, efficacy, micro-action adherence, and enhanced well-being; distal ones encompass routine stability, academic vitality, and resilience. Meta-analyses of educational chatbots for activity, nutrition, and rest affirm these pathways, though university-focused trials are emerging.

Design tenets prioritize SDT-aligned autonomy (choices, non-coercive phrasing), plain language with optional citations (per Sørensen), SRL-embedded micro-cycles (e.g., weekly plan-reflect loops integrated into learning management systems), and COM-B/Fogg-mapped prompts. Health-saving technologies ensure educational boundaries, with links to campus resources and escalation for intensive needs. Equity demands accessible formats, multilingualism, and inclusive content, echoing UNESCO calls for human-centered AI in education.

Ultimately, this framework recasts chatbots as health-saving technologies for literacy and self-regulation in education, urging institutions to embed them in wellness modules and advising services, emphasizing appraisal and reflection. Evidence from educational pilots fuels optimism, yet rigorous, student-specific studies with literacy metrics, extended tracking, and implementation transparency are essential.

References:

1. Fogg B. J. A behavior model for persuasive design. In: Gross, T., Gulliksen, J., Kotzé, P., Oestreicher, L., Palanque, P., Prates, R., Winckler, M. (Eds.). *Proceedings of the 4th International Conference on Persuasive Technology*. New York: ACM, 2009. P. 1–7. DOI: <https://doi.org/10.1145/1541948.1541999>.

2. Nalyvaiko O. & Maliutina A. Use of chat bots in the educational process of a higher education institution. *Scientific Notes of the*

Pedagogical Department. 2021. (48). P. 117-122.
<https://doi.org/10.26565/2074-8167-2021-48-14>

3. Sørensen K., Van den Broucke S., Fullam J., Doyle G., Pelikan J., Slonska Z., & Brand H. Health literacy and public health: A systematic review and integration of definitions and models. *BMC Public Health*. 2012. Vol. 12, No. 80. DOI: <https://doi.org/10.1186/1471-2458-12-80>.

Zimmerman, B. J. Attaining self-regulation: A social cognitive perspective. In: Boekaerts, M., Pintrich, P., Zeidner, M. (Eds.). *Handbook of self-regulation*. San Diego: Academic Press, 2000. P. 13–39. DOI: <https://doi.org/10.1016/B978-012109890-2/50031-7>

Пасемко Г. П., доктор наук з державного управління, професор,
Таран О. М., кандидат економічних наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет
E-mail: pasemko.gal@gmail.com

ЗАХИСТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Швидкі темпи розвитку цифровізації, широке впровадження штучного інтелекту, big data та блокчейн стимулюють перегляд традиційних теоретичних та практичних концепцій інтелектуальної власності. В наукових дослідженнях все більше посилюється інтерес до альтернативних моделей ліцензування (таких як Creative Commons, Open science та Open innovation). Засновником проекту Creative Commons є науковець Лоуренс Лессіг, котрий запропонував систему гнучких ліцензій, які дозволяють авторам самостійно визначати умови використання своїх творів [1]. Це сприяє розвитку відкритої науки, освіти, креативних індустрій, який значно вплинув на зміну практик ліцензування інтелектуальної власності в епоху цифровізації. Міжнародна наукова еволюція теорії інтелектуальної власності демонструє поступову трансформацію від нормативно-правової конструкції до складного міждисциплінарного концепту. Сучасний розвиток теоретичних досліджень проблематики інтелектуальної власності пов'язаний із викликами цифрової епохи, що вимагає оновлених наукових підходів до її осмислення.

Світова економіка дедалі більше орієнтується на знання, інновації та креативний капітал, що обумовлює зростання ролі інтелектуальної власності у формуванні національного багатства

країн. У зв'язку з цим ІВ постає не лише як результат інтелектуальної праці, а як рушійна сила економічного зростання, технологічного розвитку та підвищення добробуту населення. Так, дослідження Всесвітньої організації інтелектуальної власності (WIPO) підкреслюють, що сектори, пов'язані з інтелектуальною власністю, роблять істотний внесок у ВВП розвинених країн, зокрема забезпечуючи зайнятість і сприяючи експорту високотехнологічної продукції [2].

Глобалізація економіки сприяє процесам уніфікації та гармонізації законодавчих підходів до захисту інтелектуальної власності, що стимулює транснаціональні потоки технологій і знань. Зокрема, угода TRIPS (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights), яка є частиною системи Світової організації торгівлі (СОТ), встановила міжнародні стандарти правової охорони ІВ, сприяючи її економічній інтеграції [1]. Ефективне управління об'єктами інтелектуальної власності сприяє комерціалізації інновацій, залученню інвестицій та підвищенню ринкової вартості компаній. За результатами досліджень Європейського патентного відомства, підприємства, які активно використовують інтелектуальну власність, мають на 20–30% вищі доходи на одного працівника, ніж компанії, що не мають зареєстрованих прав інтелектуальної власності [3].

Цифровізація створює нові виклики, пов'язані з порушенням авторських прав, нелегальним копіюванням програмного забезпечення та поширенням контрафактної продукції. У зв'язку з цим актуальними є механізми цифрового маркування, ліцензування у відкритому доступі (Creative Commons) та використання блокчейн-технологій для підтвердження авторства [4].

Формування ефективної національної системи управління інтелектуальної власності потребує вдосконалення правового регулювання, підвищення рівня обізнаності суб'єктів господарювання, а також інтеграції наукових підходів до комерціалізації інноваційної діяльності. В умовах постіндустріального суспільства, де знання, творчість і технології перетворюються на ключові ресурси, система охорони інтелектуальної власності забезпечує правову основу для стимулювання інноваційної діяльності, інвестицій у наукові дослідження і розвиток.

Цифрова трансформація суттєво змінює підходи до охорони інтелектуальної власності, створюючи як нові можливості, так і

нові ризики. Швидкість поширення інформації, глобальний характер цифрових платформ та легкість копіювання вимагають модернізації традиційних механізмів захисту. Співпраця держави, цифрових платформ, правовласників і громадянського суспільства є необхідною умовою для створення ефективної екосистеми захисту ІВ. Комплексний підхід дозволяє збалансувати інтереси авторів, користувачів та інноваційних індустрій.

Загалом, захист інтелектуальної власності в умовах цифрової трансформації є стратегічним фактором розвитку інноваційної економіки України. Посилення правової та технологічної інфраструктури сприятиме конкурентоспроможності країни, підтримці творчих індустрій та інтеграції до глобального цифрового простору.

Отже, захист інтелектуальної власності в цифрову епоху є важливою умовою інноваційного розвитку суспільства, забезпечення конкурентоспроможності національної економіки та підтримки творчої діяльності. Впровадження сучасних правових і технологічних механізмів дозволяє не лише мінімізувати ризики порушень, а й створити сприятливі умови для розвитку цифрової творчості та комерціалізації інтелектуальних продуктів у глобальному середовищі.

Бібліографічний список:

1. Андрощук Г.О. Цифрова трансформація європейської економіки: стан та місце України. *Журнал «Інформація і право»*. 2023. №1(44). С. 67-78. <https://ippi.org.ua/androschuk-go-tsifrova-transformatsiya-%D1%94vropeiskoi-ekonomiki-stan-ta-mistse-ukraini-s-67-781>.

2. Пасемко Г.П., Таран О.М. Стратегія розвитку інтелектуального капіталу. *Журнал з менеджменту, економіки та технологій*, № 3, 2024. С. 45-58. <https://journal-met.kh.ua/jme032404.html> DOI: 10.69803/2312-3427-2024-3-45

3. Пасемко Г.П., Власенко Т.В. Методологічні засади управління інтелектуальною власністю та науковими проектами. *Економічний простір*, 2025, № 202. С. 202-208. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.203.202-208>

4. Гутий Б.В. Блокчейн та захист інтелектуальної власності: перспективи впровадження. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. Том 36 (75), № 1, 2025. URL: <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2025.1/09>

Спахі О.В., доктор медичних наук, професор,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
E-mail: olegspakhi@gmail.com

Свєкатун В.М., доктор філософії (PhD), асистент,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
E-mail: tatslava1@gmail.com

Макарова М.О. кандидат медичних наук, доцент,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
E-mail: doc.maryna@gmail.com

Лятуринська О.В., кандидат медичних наук, доцент,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
E-mail: olgalyat@gmail.com

Кокоркін О.Д., кандидат медичних наук, асистент,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
E-mail: adkokorkin@ukr.net

Пахольчук О.П., кандидат медичних наук, асистент,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
E-mail: paholchukap@gmail.com

МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ДИТЯЧИХ ХІРУРГІВ

Практична підготовка лікарів-інтернів є одним із ключових етапів формування професійної компетентності майбутніх дитячих хірургів і потребує особливої уваги. На початкових етапах самостійної клінічної діяльності молоді фахівці нерідко стикаються з дефіцитом прикладних знань, умінь та навичок, що підвищує ризик професійних помилок і знижує якість медичної допомоги. Основний обсяг практичних компетенцій інтерни набувають у структурних підрозділах практичної охорони здоров'я, передусім у відділеннях базових лікарень, де забезпечуються реалістичні умови для професійного становлення. Базовий цикл підготовки дитячих хірургів триває вісім із одинадцяти місяців навчального року, що становить більшу його частину та підкреслює провідну роль клінічної практики в системі інтернатури [1, 2].

На кафедрі дитячої хірургії Запорізького державного медико-фармацевтичного університету було впроваджено комплексну методику оцінювання практичних навичок лікарів-інтернів, що ґрунтується на «Переліку практичних навичок та оперативних втручань, якими повинен володіти лікар-інтерн

дитячий хірург після закінчення інтернатури» [3]. З урахуванням сучасних вимог клінічної практики викладачі кафедри адаптували й суттєво розширили зазначений перелік, інтегрувавши додаткові компетенції, необхідні в умовах сучасної дитячої хірургії [4, 5]. Оновлений перелік включено до щоденника лікаря-інтерна у вигляді систематизованого списку професійних умінь та оперативних втручань, що підлягають обов'язковому опануванню.

Ключовим компонентом запропонованої методики є щорічна самооцінка інтерна, що здійснюється наприкінці кожного навчального року. Для цього інтерн заповнює відповідні розділи щоденника, використовуючи триступеневу шкалу оцінювання:

+ – ознайомлений (знає алгоритм виконання, проте самостійно не виконує);

++ – засвоїв (виконує під контролем або за участю досвідченого фахівця);

+++ – опанував (здатний організувати процес і виконати маніпуляцію самостійно).

Паралельно з самооцінкою інтерн фіксує кількість самостійно або під наглядом виконаних маніпуляцій та оперативних втручань. Це створює можливість формування кількісно-якісного профілю професійного зростання, дозволяючи оцінити як динаміку практичних досягнень, так і відповідність самооцінки реальним клінічним навичкам.

У рамках розробленої системи викладач і інтерн виступають як партнери в освітньому процесі, що сприяє формуванню індивідуальної траєкторії навчання, вибору оптимального темпу та методів засвоєння матеріалу. Водночас залишається актуальною проблема створення уніфікованої системи оцінювання якості підготовки як інтернів, так і викладачів. Це передбачає чітке визначення навчальних завдань, критеріїв оцінювання та рівнів очікуваних результатів. Важливо забезпечити баланс між структурованістю навчального процесу та свободою інтерна у виборі способів розв'язання клінічних завдань.

Окремим напрямом розвитку інтернатури є формування творчого та критичного мислення. Стимулювання здатності до генерування інноваційних рішень, аналізу нестандартних ситуацій і вільного формулювання власної думки сприяє розвитку таких цінних фахових компетентностей, як ініціативність, креативність та готовність брати відповідальність. Значну роль у цьому може відігравати дистанційна освіта, яка забезпечує додаткові платформи для індивідуальної роботи, симуляційного навчання,

електронних кейсів і засобів самоконтролю.

Результати самооцінки враховуються під час підсумкового оцінювання практичної підготовки, яке здійснює комісія у складі завідувача кафедри, викладачів та базового керівника. Оцінювання проводиться за п'ятибальною шкалою. Співпадіння оцінок комісії та самооцінки інтерна свідчить про адекватний рівень самосприйняття, тоді як суттєві розбіжності можуть свідчити про недостатню впевненість або ж, навпаки, гіпероцінку власних можливостей, що потребує індивідуальної корекції.

Завершальним етапом оцінювання практичної підготовки є підсумкова співбесіда наприкінці третього року навчання. На основі комплексного аналізу накопичених даних—щоденників, самооцінок, кількісних показників виконаних маніпуляцій та висновків комісії—приймається рішення щодо присвоєння кваліфікації лікаря-спеціаліста зі спеціальності «Дитяча хірургія».

Запропонована система самооцінювання та комісійного контролю сприяє підвищенню об'єктивності оцінки підготовки інтернів, дозволяє своєчасно коригувати навчальні програми та мотивує молодих фахівців до систематичного вдосконалення професійної майстерності. Такий підхід не лише формує навички саморефлексії та професійного аналізу, а й забезпечує здорову конкурентність, що позитивно впливає на якість підготовки майбутніх дитячих хірургів.

Бібліографічний список:

1. Офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров'я України. <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/>
2. Наказ МОЗ України від 22.06.2021 № 1254 "Про затвердження Положення про інтернатуру та вторинну лікарську (провізорську) спеціалізацію"
3. Горбатюк О. М., Рибальченко В.Ф., Данилов О. А. та ін. Програма підготовки в інтернатурі та навчальний план за спеціальністю "Дитяча хірургія" / МОЗ України, НУОЗ ім. П.Л. Шупика. – Київ, 2022.
4. Altokhais T., Al Rajhi M., Bawazir O. et al. Resident satisfaction with the pediatric surgery training program. *BMC Med Educ* 20, 375 (2020). <https://doi.org/10.1186/s12909-020-02309-9>
5. Yokoyama S., Mizunuma K., Kurashima Y., et al. Evaluation methods and impact of simulation-based training in pediatric surgery: a systematic review. *Pediatr Surg Int.* 2019;35(10):1085-1094. <https://doi.org/10.1007/s00383-019-04539-5>

Спахі О.В., доктор медичних наук, професор,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
E-mail: olegspakhi@gmail.com

Свєкатун В.М., доктор філософії (PhD), асистент,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
E-mail: tatslava1@gmail.com

Макарова М.О. кандидат медичних наук, доцент,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
E-mail: doc.maryna@gmail.com

Лятуринська О.В., кандидат медичних наук, доцент,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
E-mail: olgalyat@gmail.com

Кокоркін О.Д., кандидат медичних наук, асистент,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
E-mail: adkokorkin@ukr.net

Пахольчук О.П., кандидат медичних наук, асистент,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
E-mail: paholchukap@gmail.com

ВИКЛАДАННЯ ДИТЯЧІЙ ХІРУРГІЇ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інтеграція сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у процес викладання вузькоспеціалізованих клінічних дисциплін, зокрема дитячої хірургії, є одним із ключових чинників підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх лікарів. Одним із провідних завдань викладача є оптимальний добір навчального контенту, визначення адекватного часу його подання та забезпечення доступності матеріалу здобувачам освіти. Реалізація цих вимог можлива завдяки широкому впровадженню інноваційних ІКТ, що дозволяють підвищити динамічність, адаптивність і практичну спрямованість навчального процесу [1].

Аналіз сучасних тенденцій у медичній освіті свідчить, що системне використання інформаційних технологій сприяє не лише формуванню самостійності та розвитку творчого потенціалу студентів, але й трансформує саму модель освітнього процесу. ІКТ забезпечують візуалізацію складних анатомічних та хірургічних структур, активізують пізнавальну діяльність, сприяють індивідуалізації траєкторії навчання, зміцненню міждисциплінарної інтеграції та формуванню ключових клінічних

компетентностей. Сукупність цих чинників об'єктивно підвищує якість професійної медичної освіти [2].

Водночас перехід до цифрових технологій потребує комплексного вирішення методологічних, психолого-педагогічних, організаційних і технічних завдань. До таких належать розробка та апробація сучасних методичних підходів, оптимальна інтеграція традиційних форм навчання з новітніми цифровими інструментами, формування у студентів і викладачів інформаційної культури та цифрової компетентності [3].

З огляду на те, що понад 80 % навчальної інформації людина сприймає візуально, на кафедрі дитячої хірургії Запорізького ДМФУ активно застосовуються різні формати мультимедійного контенту. До арсеналу використовуваних засобів належать авторські презентації, графічні та анімаційні моделі, відеофрагменти хірургічних втручань, інтерактивні схеми та електронні атласи. Проте ефективність мультимедійного супроводу визначається не лише технічними можливостями, а насамперед якістю науково-методичного опрацювання змісту та його педагогічною доцільністю [4]. Підготовка мультимедійних занять потребує від викладача володіння широким спектром цифрових інструментів: графічних редакторів, програм для створення анімацій і відео, платформ для інтерактивної взаємодії, а також вебресурсів для пошуку, обробки та адаптації навчальної інформації. Це сприяє різноманітності форм подання матеріалу, розширює можливості дидактичного впливу та забезпечує підвищення доступності й диференційованості навчання.

Досвід роботи кафедри підтверджує, що системне використання мультимедійних засобів має низку значущих освітніх ефектів: посилення когнітивного впливу завдяки одночасній активації зорових і слухових аналізаторів; покращення сприйняття складного навчального контенту, зокрема під час розгляду анатомічних структур і хірургічних алгоритмів; підвищення рівня довготривалого запам'ятовування; скорочення часу, необхідного для пояснення складних клінічних понять; зменшення ризику неправильного тлумачення інформації, що сприяє формуванню адекватних висновків і клінічного мислення. У межах кафедри запроваджено проведення відеолекцій та практичних занять у режимі on-line із застосуванням платформи Microsoft Teams, яка зарекомендувала себе як ефективний інструмент сучасної медичної освіти. Механізм

організації занять передбачає автоматичне календарне планування, інформування студентів та інтерактивну взаємодію в реальному часі.

Практичні заняття в дистанційному форматі включають поетапний розбір теми, аналіз клінічних випадків і дискусійні форми роботи, що підсилює засвоєння матеріалу та формує навички клінічного мислення. Обов'язковим компонентом є проведення тестового контролю на початку та наприкінці заняття, що дає змогу викладачеві об'єктивно оцінити рівень підготовки студентів, ефективність засвоєння матеріалу та забезпечити належний моніторинг академічної присутності.

Навчальні матеріали систематизовано та розміщено на платформі «Microsoft SharePoint Products and Technologies», що забезпечує зручний, цілодобовий доступ студентів до електронних ресурсів кафедри, включаючи методичні рекомендації, презентації, відеоматеріали, клінічні алгоритми та інструктивні матеріали.

Отже, впровадження сучасних інформаційних технологій у викладання дитячої хірургії є важливим стратегічним напрямом розвитку медичної освіти. Цифрові технології сприяють формуванню інноваційного освітнього середовища, підвищують ефективність навчального процесу та забезпечують якісну підготовку майбутніх фахівців, здатних працювати в умовах високотехнологічної медицини.

Бібліографічний список:

1. Турицька Т. Г. Інформаційні технології в медицині: Методичні рекомендації. – Дніпро: ДНУ, 2021.

2. Саєнко М. С., Мороховець Г. Ю. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у майбутній професійній діяльності в процесі вивчення медичної інформатики. Імідж сучасного педагога. 2018. № 3 (180). С. 18–21.

3. Коротка В.О., Мокринський В.А. Технології штучного інтелекту в сучасній медицині: впровадження та проблематика. Український медичний часопис. 2024.

4. Ребреньук А. П., Луценко А. В. Використання інформаційнокомунікаційних технологій при вивченні математики у вищих навчальних закладах. Прикладні інформаційні технології : Матеріали IV Всеукр. наук.- практи. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Вінниця, 19 травн., 2023р.). Вінниця, 2023. С. 366-368

Shvetsova I., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Kherson State Maritime Academy
E-mail: isvecova581@gmail.com

FORMATION OF CREATIVE OPERATIONAL THINKING OF FUTURE MARITIME SPECIALISTS IN XR- AI DIGITAL PEDAGOGY

The rapid digitalisation of maritime education and training has intensified the demand for specialists capable of operating in complex, high-risk and dynamically changing environments. Such conditions require not only technical knowledge but also flexibility, rapid situational assessment and creative operational thinking. Traditional reproductive methods of instruction tend to form linear cognitive strategies that do not correspond to the real challenges faced by future navigators. Recent research in digital learning and personalised educational trajectories confirms that adaptive, technology-enhanced environments significantly improve cognitive flexibility and decision-making quality [1; 2].

In alignment with IMO Model Course 3.17 and modern approaches to Maritime English competence, Extended Reality (XR) and Artificial Intelligence (AI) tools create new opportunities for developing creativity-driven professional actions. XR environments reproduce operational pressure and uncertainty, while AI-based analytics support reflective thinking and provide immediate feedback for improving communicative and operational performance. These technologies form the basis of an innovative pedagogical model aimed at strengthening creative operational thinking as a key competence of the future maritime officer.

Creative operational thinking is a professionally significant cognitive-communicative capacity that enables cadets to act effectively in uncertain, high-risk maritime environments. It integrates flexibility, rapid evaluation of situational variables, and the ability to generate non-standard operational solutions. Studies in personalised and intelligent digital learning environments confirm that adaptive, multimodal training significantly enhances learners' cognitive mobility and professional decision-making [1; 2].

In the context of maritime education, this competence includes several core components:

Cognitive Shift – the ability to rapidly switch between tasks and perceptual demands in dynamic navigational scenarios.

Operational Decision-Making – selecting optimal, sometimes creative, solutions under limited time and incomplete information, aligned with IMO communicative and procedural standards [3].

Interactional Flexibility – adaptive use of SMCP and improvised communication strategies needed for unpredictable operational contexts.

Stress Resilience – maintaining clarity, accuracy and situational awareness under pressure, which is critical for safe maritime operations.

Adaptive Communication Patterns – modifying linguistic, behavioural and cooperative actions according to emerging situational constraints, supported by digital learning principles and multimodal cognitive theory [4].

This theoretical structure forms the pedagogical basis for applying XR-AI technologies to strengthen cadets' creative and operational capabilities.

The integration of XR and AI into maritime training creates learning conditions that actively support the formation of creative operational thinking. XR scenarios reproduce dynamic, uncertain operational environments that prompt cadets to reorient their attention quickly, explore non-standard solutions and adapt communication under time pressure. This immersive design resonates with the principles of adaptive learning described in recent digital education research [2] yet extends them into high-risk maritime contexts. AI-based analytics complement the XR experience by identifying communicative patterns, supporting reflective adjustments and strengthening self-regulation within operational tasks, which aligns with broader findings on multimodal digital learning processes [4]. In this combined model, technology functions not as a source of content but as a catalyst for cognitive flexibility, operational creativity and adaptive communication – the core elements of creative operational thinking.

The XR-AI pedagogical model is based on a concise learning cycle – **Challenge → Creative Response → AI Feedback → Reflection → Improved Operational Strategy** – which stimulates cadets to explore alternative operational solutions and adjust their communication in real time. Immersive XR scenarios reproduce uncertainty and dynamic risk, prompting rapid cognitive shifts and adaptive decision-making, while AI tools highlight individual communicative patterns and support targeted improvement [2].

A Design-Based Research approach enabled examining how these XR – AI conditions shape creative operational thinking. Behavioural and linguistic data collected through system logs, AI speech analytics and reflective responses showed how cadets reorganised their actions during complex tasks. Non-standard operational decisions, flexible use of SMCP and context-driven communicative adaptation emerged as indicators of growing cognitive flexibility and operational creativity, aligned with modern MET communicative expectations [3].

The results demonstrate that cadets gradually shifted from routine procedures to more exploratory and innovative operational behaviour. They reacted faster to unexpected situations, framed scenarios more strategically and demonstrated higher readiness for improvisation. Communication became more adaptive and hesitation under pressure decreased. These shifts collectively demonstrate that immersive XR tasks, reinforced by AI-supported feedback, contribute to the systematic development of creative operational thinking as a functional professional competence in maritime training.

Conclusions. XR – AI digital pedagogy creates learning conditions that actively foster the formation of creative operational thinking in future maritime specialists. Immersive XR tasks stimulate cognitive flexibility and encourage cadets to search for non-standard operational solutions, while AI feedback supports reflective adjustment and adaptive communication. The observed transformation in decision-making behaviour confirms that creativity in maritime operations is not incidental but can be systematically developed. The XR-AI model therefore represents an effective and innovative approach for preparing officers capable of acting confidently and creatively in unpredictable maritime environments.

References:

1. Shvetsova I., Tamozhska I., Nyzhnyk T., Zhytnik T., Kuleshova V. Designing personalised learning paths in a media communication context. *Conhecimento & Diversidade*, 2025, 17 (46), 55–77.
2. Shvetsova I., Lytvynska S., Davydova T., Romanchuk S., Rusavska O. Intelligent language systems and technical linguistic solutions in the digital environment. *International Journal on Culture, History, and Religion*, 2025, 7(SI1), 297–313.
3. International Maritime Organization. *Model Course 3.17 Maritime English*. London: IMO Publishing, 2020. 160 p.
4. Mayer R. *The Cambridge Handbook of Multimedia Learning*. Cambridge: Cambridge University Press, 2021. 980 p.

Акмен В.О., кандидат технічних наук, доцент,
Сорокіна С.В., кандидат технічних наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет

E-mail: viktoriaakmen@gmail.com

E-mail: sorokinasvetlana0508@gmail.com

Сорокіна В.П., викладач-методист,
Харківський державний професійно-педагогічний
фаховий коледж ім. В.І. Вернадського

E-mail: sorokina5872@gmail.com

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ДО РОЗКРИТТЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ON-LINE ОСВІТИ

Перехід університетів до формату онлайн-навчання виявив як значні можливості, так і критичні недоліки існуючих педагогічних підходів. Забезпечення якісної освіти, яка не лише передає знання, а й формує творчу особистість, здатну до критичного мислення та адаптації, стає першочерговим завданням. У цьому контексті педагогічні інновації являють собою не просто чергові нововведення, а є життєвою необхідністю, що сприятиме розкриттю творчого та інтелектуального потенціалу студентів і підготовки їх до вимог сучасного ринку праці.

Розглянемо види педагогічних інновацій, як і є найбільш впровадженими у процес навчання. По-перше доцільно виділити впровадження інтерактивних та проектних технологій (проектне навчання та кейс-метод), де слід виділити наступні складові: використання спільних онлайн-дошок (таких як Miro, Figma), де всі студенти зможуть спільно генерувати ідеї та працювати над проектом, а також вирішувати тести за принципом «хто перший дасть впоратеться із завданням»; кейс-метод з аналізом реальних або змодельованих ситуацій, що вимагає від студентів пошуку нестандартних рішень та критичного мислення;

– організація онлайн-дискусій та дебатів (у чатах, на відеоплатформах) для стимулювання критичного мислення, аргументації та розвитку комунікативних навичок студентів.

Також слід розглянути інновації, що стосуються цифрових інструментів та інформаційно-комунікаційні технології: створення віртуальних середовищ при використанні технологій віртуальної реальності або спеціалізованих платформ для створення імерсивного навчального досвіду, що розширює

можливості студентів для досліджень та експериментів; електронне портфоліо, де студенти вчаться формувати онлайн-портфоліо, де вони можуть збирати, систематизувати та презентувати свої творчі роботи, проекти та досягнення, це дозволить оцінити багатогранність їхнього потенціалу; створення студентами власного медіа-контенту (відеороликів, віртуальних виставок для прояву своїх знань); заохочення до використання сучасних інструментів для візуалізації інформації (наприклад, сторітелінг, інфографіка).

Представлений перелік інновацій не є повним і постійно розширюється. Розглянемо приклади застосування деяких із зазначених інновацій, які впроваджуються викладачами на кафедрі протягом викладання дисципліни «Товарознавство. Непродовольчі товари» та інших. Адже навіть в онлайн-форматі викладач може активно сприяти розвитку творчості та інтелекту студентів, особливо якщо переосмислити реальність та відійти від традиційної подачі матеріалу.

Замість простого заучування класифікацій та характеристик, можна зосередитися на проектній діяльності. Наприклад, студенти можуть отримати завдання створити власну концепцію нового товару: від ідеї та дослідження ринку до розробки віртуального прототипу та маркетингової стратегії. Це дозволяє їм застосувати знання про якість, властивості та інновації, виявити підприємницькі схильності та нестандартний підхід до вирішення проблем. Замість монотонних питань на запам'ятовування, можна використовувати кейс-метод, пропонуючи студентам проаналізувати реальні ситуації, наприклад, суперечку із продукцією відомого бренду, маркування якої не відповідає вимогам державних стандартів та технічних регламентів. Це стимулює розвиток логістичного мислення, вміння обґрунтовувати свою позицію та знаходити оптимальні рішення, виходячи із отриманих на заняттях знань.

Крім того, цінним інструментом для виявлення потенціалу виявилися електронні портфоліо. Студенти збирають в них свої виконані завдання, аналітичні звіти, відеопрезентації про товари, що їх зацікавили, або навіть результати віртуальних екскурсій на виробництво чи до магазинів. Це дає змогу викладачеві оцінити не лише знання, але й рефлексію, динаміку розвитку та індивідуальні інтереси кожного студента.

Завдяки використанню цифрових інструментів, таких як спільні дошки або хмарні документи, можна організувати онлайн-

дискусії та дебати про переваги та недоліки різних матеріалів або технологій, що розвиває комунікативні навички та вміння аргументувати свою точку зору. Використання елементів гейміфікації, наприклад, розв'язання віртуальних загадок про товар або рейтинги найкреативніших ідей, підвищує зацікавленість і мотивує студентів до глибшого занурення в предмет. Впровадження індивідуальних освітніх траєкторій, що дозволяють студентам зосередитися на конкретних категоріях товарів, що їх найбільше цікавлять (наприклад, техніка, одяг чи будівельні матеріали), сприяє розкриттю їхнього особистого інтелектуального потенціалу. Нарешті, застосування формульованого оцінювання, де акцент робиться не на підсумковому балі, а на постійному зворотному зв'язку, допомагає студентам бачити свій прогрес і не боятися експериментувати з ідеями.

Таким чином, запропоновані педагогічні інновації дозволяють ефективно адаптувати викладання як профільних так і вибіркових дисципліни до онлайн-формату, перетворивши процес навчання з пасивного накопичення знань на активний творчий процес. При цьому запропоновані методи онлайн-навчання сприяють переходу від традиційного **зазубрювання** матеріалу на зосередження на проектній діяльності, кейс-методах та використанні сучасних цифрових інструментів. Це дозволяє не тільки розкрити інтелектуальний потенціал та виявити творчі здібності студентів, а й розвинути логістичне мислення та навички аргументації, комунікації, один з одним. Отже, онлайн-формат, за умови впровадження інноваційних методик, можна перетворити на формат, що сприяє всебічному розвитку особистості студента.

Anastasiyeva O.A., PhD in Linguistics, associate professor,
State Biotechnological University
E-mail: anastasiyevaxenia@btu.kharkov.ua

CREATIVE TASKS IN THE ESL CLASSROOM AS A MEANS OF REDUCING LEARNERS' ANXIETY

Foreign language learning is not only a cognitive endeavor but also an affective and social one. Decades of research since Horwitz, Horwitz and Cope introduced the concept of 'foreign language

classroom anxiety' (FLCAS) have shown that anxiety interferes with working memory, increases self-consciousness, and reduces learners' readiness to take communicative risks [1; 4]. In many contexts, especially at the tertiary level where performance expectations are high, anxiety becomes a major obstacle to successful language acquisition [3; 5].

At the same time, foreign language pedagogy has undergone a shift toward more holistic, student-centered approaches. Among these, *creative tasks* – process drama, guided improvisation, collaborative storytelling, creative writing, and multimodal projects – have emerged as powerful tools for reducing emotional tension and facilitating deeper engagement [1–3; 6; 8]. Studies across EFL and DaF contexts show that creativity fosters a supportive classroom climate, enhances positive emotions, and builds students' sense of agency, all of which contribute to lower anxiety [7; 8].

Research consistently shows that FLA is a domain-specific form of anxiety triggered by fear of negative evaluation, communication apprehension, and test-related stress [1, 2]. High levels of FLA correlate with shorter utterances, avoidance of speaking turns, and decreased lexical fluency [4]. Cognitive load theory helps explain this: when learners monitor their performance excessively, fewer resources remain for processing linguistic input and output [5].

Reducing anxiety, therefore, is not merely an emotional goal but a cognitive one, as it directly influences the availability of attentional resources required for language production [4, 5]. Creative tasks introduce ambiguity, flexibility, and student agency – features that shift attention from correctness to meaning [3, 6]. These tasks typically include: open-ended decision-making, collaborative problem-solving, imaginative play and narrative construction, alternative modalities beyond speech (gesture, movement, visuals) [2; 9].

Such features lessen the perception of threat by allowing learners to experiment without the fear of being wrong [1; 3]. Furthermore, creativity creates a 'play frame', a psychological state in which errors are seen as part of exploration rather than failure [1; 7]. This aligns with positive psychology, which emphasizes the role of enjoyment, curiosity, and autonomy in lowering anxiety and improving learning outcomes [10].

Choice is a powerful motivator. In creative tasks, students select roles, topics, narrative directions, and sometimes even the medium (audio, video, text) [3; 6]. Autonomy supports intrinsic motivation and reduces the helplessness associated with high anxiety [1; 5].

Most creative tasks are collaborative [2; 8]. Working in small groups distributes responsibility, stabilizes emotional comfort, and encourages mutual scaffolding [7]. Positive peer feedback further reduces fear of negative evaluation [9; 10].

Ukrainian educators increasingly integrate creative and multimodal tasks, especially given the heightened stress levels caused by circumstances caused by the war [9]. Practical pedagogical papers emphasize brief ‘anti-stress minutes,’ breathing routines, visual mapping of emotions, and collaborative creative tasks that support psychological resilience [9; 10]. Creative formats not only improve communicative competence but also provide a trauma-informed pathway to emotional regulation [10].

Principles for Designing Low-Anxiety Creative Lessons include:

1. Trauma-Informed Pedagogy

In contexts of heightened stress (especially war stress in Ukrainian universities), teachers should monitor emotional safety, avoid forced improvisation, and allow students to opt out or switch roles [9; 10].

2. Scaffolding and Predictability

While tasks are open-ended, students must understand structure and expectations [6; 8]. Clear steps, models, and time allocation help lower uncertainty-induced anxiety [1].

3. Flexible Participation Options

Students benefit from the ability to choose between performing live, recording, or submitting written/visual contributions [3; 9]. Optional public performance is key [7].

4. Rituals for Emotional Regulation

Brief breathing exercises, grounding techniques, or imaginative warm-ups can help lower baseline anxiety before creative work begins [9; 10].

5. Constructive Feedback Culture

Feedback should emphasize strengths and possibilities rather than errors [7; 9]. Peer praise routines, sentence frames, and reflective questions support this [10]. As shown in the research, creative tasks represent a powerful, evidence-based strategy for reducing foreign language anxiety. Their effectiveness stems from their ability to transform the classroom into a supportive, playful, and collaborative space where meaning takes priority over error avoidance. By lowering emotional barriers, creative activities free learners’ cognitive resources, enabling richer linguistic production and greater willingness to communicate.

References:

1. Atas, M. The reduction of speaking anxiety in EFL learners through drama techniques. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 2015, Vol. 176, pp. 961–969.
2. Sağlamel, H., Kayaoğlu, M. N. Creative Drama: A Possible Way to Alleviate Foreign Language Anxiety. *RELC Journal*, 2013, 44 (3), pp.377-394. <https://doi.org/10.1177/0033688213500597>
3. Maistrello, V. Process drama as a possible solution to foreign language anxiety: Master's thesis. University of Windsor, Ryerson, 2019. 112 p.
4. Liu, Y.; Liu, S.; Li, Q. Strategies for reducing EFL learners' foreign language anxiety. *Frontiers in Psychology*, 2023, Vol. 14, Article 1294823.
5. Haans, R. F. J. Does foreign language liberate or limit creativity? Empirical perspectives. *Journal of Creative Behavior*, 2024. Available at: <https://onlinelibrary.wiley.com> (Accessed: 20.11.2025).
6. Kits, K. Fostering oral creativity in the foreign language classroom. *Language Teaching Research*, 2025.
7. Henriksson, H. Sprachangst im Fremdsprachenunterricht: Thesis. Universität Jyväskylä, 2024. 74 p.
8. Uusen, T. Einfluss der Lernumgebung auf Angst beim Sprechen im Deutschunterricht: Masterarbeit. Universität Tallinn, 2024. 87 p.
9. Saveluk N. (Савелюк Н.). Переживання стресу в умовах війни: досвід українського студентства. Психологія: реальність і перспектива. Збірник наукових праць. 2022. Випуск 18. с. 141-152. URL: https://prap.rv.ua/index.php/prap_rv/article/view/282/267
10. Reducing anxiety in the foreign language classroom: A positive psychology approach. *Journal of Language and Education*, 2021, Vol. 7 (4), pp. 45–59.

Андросова Т. В., кандидат економічних наук, професор
Державний біотехнологічний університет
E-mail: t.androsova@btu.kharkiv.ua

Кулініч О. А., кандидат економічних наук, доцент
Державний біотехнологічний університет
E-mail: kulinich.econom@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ КОМПЕТЕНТІСТНОГО ПІДХОДУ ДО ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ МІЖНАРОДНОГО СПРЯМУВАННЯ

За сучасних умов неконтрольованої («розумової») міграції з української освітньої сфери молодих фахівців, що, як тенденція простежується з довоєнних часів, постає пріоритетне завдання державної політики збереження національного демографічного потенціалу та розвитку малого і середнього підприємництва, що сприяє створенню нових робочих місць та зростанню валового внутрішнього продукту, а також стимулюванню розвитку конкурентоспроможності та інноваційного потенціалу економіки [1; 2]. В цьому сенсі набуття практичних умінь комплексного сприйняття та розв'язання проблем, що виникають у діяльності підприємницьких структур для створення сприятливого бізнес-середовища обумовлює інтеграцію підприємницького стилю у навчальні програми ЗВО.

Зміст сучасних освітньо-професійних програм здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини передбачає формування у студентів загальних компетентностей, що базуються на підприємницькому мисленні, яке створює гарні передумови генерації нових ідей та розробки бізнес-моделей.

Оскільки, формування бізнес-активності та навчання основ підприємницької діяльності важлива складова при підготовці кваліфікованого фахівця вважаємо за необхідне у рамках формальної навчальної діяльності зі студентами включати до навчальних програм для магістрантів спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини навчальні дисципліни, присвячені розвитку підприємницької діяльності, зокрема: «Торговельне підприємництво», «Бізнес-моделювання», «Креативне мислення», «Маркетинг у підприємницькій діяльності», «Правові основи ведення бізнесу», «Дипломатія» та ін. На нашу думку, модулі підприємницького контенту з наповненням їх специфічним змістом для спеціальності 292 Міжнародні

економічні відносини мають бути присутні в кожній дисципліні фундаментального циклу і вибіркових/варіативних пакетів дисциплін з тим, щоб незалежно від свого вибору студент отримав змогу розвинути свої професійні прагнення і підприємницькі якості, які є у більшості студентів у професійній та бізнес-освіті [3; 4].

Метою розробки програм факультативних занять із підприємництва та запровадження їх в навчальних закладах є підвищення рівня підприємницької освіти населення, збільшення кількості успішних бізнесів, сприяння розвитку молодіжного підприємництва, підвищення позитивного іміджу підприємця тощо.

Забезпечення цих цілей здійснюється за допомогою системи інформаційно-просвітницьких заходів, спрямованих на роз'яснення студентам важливості розвитку підприємництва та адвокацію соціальної відповідальності бізнесу. У рамках формальної навчальної діяльності передбачається реалізовувати наступні види академічного підприємництва: проведення конкурсів, організацію круглих столів, вікторин, ділових ігор, виставок, семінарів та тренінгів із питань підприємництва, проведення відкритих лекцій та інформаційних подій за участі успішних підприємців та бізнесменів.

Паралельно зі створенням ефективної системи зворотного зв'язку між представниками бізнесу та студентами, важливою складовою є сприяння розвитку молодіжного підприємництва, яке з одного боку є інструментом вирішення проблеми молодіжного безробіття в країні, а з іншого – створює передумови для розвитку підприємницької культури в майбутньому [4]. У цьому напрямку залучення студентів до підприємницької діяльності є одним із інструментів їх самореалізації в економічній сфері в майбутньому. Ключовими заходами в цьому напрямку є:

- поширення інформації про успішні практики молодіжного підприємництва;
- організація міжуніверситетських бізнес-інкубаторів та Start-up центрів;
- залучення великих українських та міжнародних підприємств і організацій до проведення різних заходів із метою розвитку молодіжного підприємництва в рамках відповідних інформаційно-просвітницьких проектів, які ними реалізуються.

Таким чином, важливим напрямком покращення бізнес-середовища в Україні є налагодження конструктивного діалогу та

розвитку зв'язків між наукою, освітою та бізнесом. Такий діалог дозволить, з одного боку, впроваджувати професійно-орієнтовані технології навчання з урахуванням інтересів бізнесу, а з іншого – підвищити результативність практико-орієнтованої освіти, що забезпечує вирішення стратегічно важливих для країни задач [3; 4].

Бібліографічний список:

1. Ушакова Н., Кулініч О., Помінова І., Зарецька Л., Сокол Н., Федоренко Н. (2019). Актуальні тренди вищої освіти: монографія. Харків: MONOGRAF, с. 22.
2. Кулініч О. А. Моніторинг показників наукового потенціалу в економічному розвитку регіонів. – 2015.
3. Kotko Ya., Bugrymenko R., Kulinich O., Androsova T. Applied aspects of training specialists in the economic field in modern conditions. ГРААЛЬ НАУКИ: міжнар. наук. журнал.– Вінниця: ГО «Європейська наукова платформа»; НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці», 2024. № 45. С.73-82.
4. Кулініч О. А. Наддисциплінарні програми у формуванні фахових компетенцій. – 2020. С. 260-261.

Безнос Є.О., аспірант
Державний біотехнологічний університет
E-mail: elizavetabeznos@gmail.com

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МЕНЕДЖЕРІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Глобалізація, інтенсивний розвиток міжнародної торгівлі та цифрових комунікацій висувають нові вимоги до професійної підготовки менеджерів зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД). Однією з ключових компетентностей сучасного менеджера є міжкультурна комунікативна компетентність - здатність ефективно взаємодіяти з представниками різних культур, адекватно сприймати культурні особливості та будувати результативні професійні відносини у міжнародному середовищі [1].

Метою дослідження є аналіз методологічних підходів, що забезпечують ефективне формування міжкультурної

комунікативної компетентності майбутніх менеджерів ЗЕД, та визначення їхнього значення для підготовки висококваліфікованих фахівців міжнародного бізнесу.

Міжнародні ринки дедалі більше характеризуються високим рівнем культурного різноманіття, що вимагає від фахівців не лише професійних знань у сфері економіки, торгівлі та менеджменту, а й здатності ефективно працювати у мультикультурному середовищі, встановлювати продуктивні контакти з партнерами різних країн, адаптувати комунікативні стратегії до етнокультурних особливостей контрагентів [2].

Міжкультурна комунікативна компетентність охоплює знання культурних норм і моделей поведінки, уміння взаємодіяти з представниками різних культур, навички адаптивної, толерантної та ефективно комунікації, а також готовність до вирішення конфліктів, зумовлених культурними відмінностями. Сучасний менеджер ЗЕД має бути не тільки носієм професійних знань, а й гнучким комунікатором, здатним враховувати культурні норми, моделі поведінки, традиції ділового спілкування та ментальні відмінності потенційних партнерів. Неврахування культурних чинників може стати причиною комунікативних бар'єрів, конфліктів, неефективних переговорів та фінансових втрат. Тому міжкультурна комунікативна компетентність виступає однією з ключових умов успішної професійної діяльності менеджера у глобальному бізнес-середовищі [3].

Водночас освітній процес у вищій школі має забезпечувати цілеспрямований розвиток цієї компетентності. Однак його ефективність значною мірою залежить від правильного вибору та наукового обґрунтування методологічних підходів. Методологія визначає не лише логіку формування компетентності, але й вибір методів, засобів, змісту навчання, форм взаємодії студентів у міжкультурному середовищі, а також механізми оцінювання досягнутих результатів.

У педагогічній теорії існує значна кількість методологічних підходів, проте у контексті формування міжкультурної комунікативної компетентності найбільш важливими є культурологічний, компетентнісний, діяльнісний, комунікативний, аксіологічний, інтеракційний та міждисциплінарний підходи [4, 5].

Компетентнісний підхід передбачає формування інтегрованої системи знань, умінь і ставлень. Для менеджерів ЗЕД він забезпечує розвиток здатності до ведення міжнародних

переговорів, презентацій, участі у міжкультурних проєктах, гнучкості мислення та емоційного інтелекту.

Культурологічний підхід орієнтований на розуміння культурних кодів, традицій, специфічних моделей поведінки. Він забезпечує формування у студентів глобального світогляду, відкритості до інших культур та уміння прогнозувати поведінку партнерів у міжкультурних ситуаціях.

Комунікативно-діяльнісний підхід передбачає активне залучення студентів до практичної комунікативної діяльності: дискусій, дебатів, рольових ігор, онлайн-переговорів, участі у міжнародних освітніх проєктах. Це сприяє формуванню реальних навичок взаємодії у міжкультурному просторі.

Інноваційно-технологічний підхід реалізує сучасні цифрові інструменти: платформи міжнародних комунікацій, VR/AR-симуляції, інтерактивні тренажери, автоматизовані мовні системи (розширюють можливості формування міжкультурної компетентності). Вони дозволяють моделювати реальні комунікативні ситуації, прискорюючи процес навчання.

Проєктний підхід (міжнародні кейси, групові проєкти з іноземними партнерами) формує здатність до співпраці в мультикультурних командах. Контекстний підхід забезпечує наближення навчання до реальних умов міжнародного бізнесу.

Отже, зростання міжкультурних контактів, стрімкий розвиток цифрової комунікації та необхідність ефективної взаємодії на міжнародних ринках роблять дослідження методологічних засад формування міжкультурної комунікативної компетентності актуальним як у теоретичному, так і в практичному аспектах.

Висновки. Міжкультурна комунікативна компетентність є однією з пріоритетних у професійній діяльності менеджера ЗЕД, оскільки саме вона визначає ефективність взаємодії на міжнародному ринку, успішність переговорів та здатність будувати довготривалі партнерські відносини. Проведений аналіз засвідчив, що ефективне формування цієї компетентності можливе лише за умови комплексного застосування різних методологічних підходів (компетентнісного, культурологічного, комунікативно-діяльнісного, інноваційно-технологічного, проєктного та контекстного). Їх інтеграція забезпечує поєднання теоретичної підготовки з практичними навичками, сприяє розвитку критичного мислення, толерантності, відкритості до культурного різноманіття.

Особливо важливим є впровадження цифрових технологій, що дозволяють моделювати реальні міжкультурні ситуації та підвищують мотивацію студентів. Розвиток комунікативних і соціокультурних навичок у мультикультурних середовищах створює підґрунтя для професійної мобільності та готовності до роботи в умовах міжнародної конкуренції. Таким чином, системний і цілеспрямований характер методологічного забезпечення освітнього процесу є запорукою формування висококваліфікованих менеджерів, здатних ефективно діяти у глобальному бізнес-просторі.

Бібліографічний список:

1. Грушевська Л.І. Міжкультурна комунікація в умовах глобалізації: теорія і практика. Київ: КНЕУ, 2020.
2. Fantini A. Exploring Intercultural Competence: Concepts and Assessment. *Intercultural Center for Research*, 2019.
3. Deardorff D.K. The SAGE Handbook of Intercultural Competence. *Thousand Oaks: SAGE Publications*, 2018.
4. Chen, G. M., & Starosta, W. J. Intercultural Communication Competence: A Synthesis. *Annals of the International Communication Association*, 2005, 28(1), 353–383.
5. Deardorff, D. K. The Identification and Assessment of Intercultural Competence as a Student Outcome of Internationalization. *Journal of Studies in International Education*, 2006, 10(3), 241–266.

Бернацький О.Є., аспірант
Державний біотехнологічний університет
E-mail: yubio@ukr.net

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МЕНЕДЖЕРІВ ЗОВНІШНЬО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасні умови глобалізації, цифрової трансформації та зростання конкуренції на міжнародних ринках висувають нові вимоги до підготовки менеджерів зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД). Традиційні форми навчання вже не забезпечують достатнього рівня адаптивності, професійної мобільності та інноваційного мислення. Тому актуальним є впровадження інноваційних підходів, які забезпечують комплексний розвиток

знань, умінь та компетентностей, необхідних для ефективної роботи на глобальному ринку [1].

Метою дослідження є аналіз інноваційних підходів до формування професійної компетентності менеджерів зовнішньоекономічної діяльності, визначення їх практичного значення та можливостей упровадження в освітній процес закладів вищої освіти.

Функціональний аналіз професійної діяльності менеджерів ЗЕД в умовах цифрових трансформацій господарського механізму доводить необхідність реалізації наступних маркерів формування професійної компетентності фахівців зазначеної сфери [2, 3]:

1. Компетентнісний підхід як основа сучасної професійної підготовки. Професійна компетентність менеджера ЗЕД включає інтеграцію знань у галузях міжнародної економіки, менеджменту, маркетингу, логістики, митного регулювання, фінансів, а також навичок цифрової комунікації та роботи з інформаційними системами. Компетентнісний підхід дозволяє формувати комплексні уміння, орієнтовані на результативність професійної діяльності.

2. *Цифровізація освітнього процесу.* Інноваційні технології, такі як хмарні сервіси, електронні тренажери, мобільні додатки, CRM/ERP-системи та аналітичні платформи, забезпечують моделювання реальних бізнес-ситуацій. Використання цифрових платформ, хмарних сервісів та інтегрованих інформаційних систем сприяє розвитку навичок роботи в цифровому міжнародному бізнес-середовищі. Це сприяє розвитку навичок прийняття рішень, управління міжнародними операціями, обробки великих масивів даних і підвищує якість професійної підготовки.

3. *Використання інноваційних освітніх технологій.* До ефективних інструментів належать тренажери управлінських рішень, VR/AR-симуляції міжнародних переговорів, онлайн-лабораторії, кейс-стаді. Симуляційні та віртуальні технології дозволяють створювати ситуації міжнародних переговорів, логістичних операцій, експортно-імпортних процедур, що є максимально наближеними до реального бізнес-середовища. Кейс-метод формує здатність до аналітичного мислення, вирішення проблем і міжкультурної комунікації.

4. *Практикоорієнтована підготовка через партнерство з бізнесом.* Співпраця з міжнародними компаніями, логістичними операторами, митними брокерами та експортними офісами сприяє

набуттю реального досвіду в ЗЕД. Важливим напрямом розвитку професійної компетентності менеджерів ЗЕД є проектне та дуальне навчання. Проектно-орієнтоване навчання спрямоване на виконання студентами реальних бізнес-завдань у партнерстві з компаніями. Дуальна освіта забезпечує поєднання теорії та практики, що підвищує професійну готовність майбутніх менеджерів ЗЕД.

5. *Розвиток soft skills.* Глобальний бізнес потребує високого рівня комунікації, критичного мислення, крос-культурної толерантності, емоційного інтелекту та лідерських якостей. Менеджери ЗЕД повинні володіти високим рівнем комунікативних, організаційних, лідерських та міжкультурних компетентностей. Інноваційні технології навчання – тренінги, рольові ігри, онлайн-переговори – ефективно розвивають ці навички.

6. *Інтеграція штучного інтелекту та Big Data в освітній процес.* Опанування інструментів AI, Big Data, CRM/ERP систем розширює можливості аналітичної діяльності та підвищує ефективність прийняття управлінських рішень у міжнародній торгівлі. Аналітичні системи, модулі прогнозування, інструменти AI допомагають майбутнім менеджерам навчитися працювати з глобальними базами даних, оцінювати міжнародні ринки, аналізувати ризики та моделювати бізнес-стратегії.

7. *Розвиток міжкультурної цифрової комунікації та формування здатності до управління ризиками.* Опановуються навички використання міжнародних платформ комунікації, ведення онлайн-переговорів та управління мультинаціональними командами. Інноваційні підходи включають моделювання ризиків, аналіз міжнародних ринків, роботу з прогнозними системами та інструментами протидії кризам у ЗЕД.

Висновки. Формування професійної компетентності менеджера ЗЕД передбачає інтеграцію знань у галузі міжнародної економіки, менеджменту, логістики, міжкультурної комунікації та цифрових технологій. У процесі дослідження встановлено, що впровадження інноваційних підходів у професійну підготовку менеджерів зовнішньоекономічної діяльності значно підвищує ефективність освітнього процесу, сприяє розвитку аналітичних, управлінських та комунікативних компетентностей. Сучасні цифрові технології, симуляції, проектне навчання та партнерство з бізнесом формують у студентів здатність працювати в умовах глобальної конкуренції та непередбачуваності зовнішнього

середовища. Інноваційні підходи забезпечують комплексний розвиток професійної компетентності, що є необхідною умовою для успішної діяльності менеджерів ЗЕД на міжнародних ринках.

Бібліографічний список:

1. Гордон, Л. А. Інноваційні технології підготовки менеджерів у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Київ: КНЕУ, 2022. 214 с.
2. Сідак, В. С., Кравченко, О. М. Цифрова трансформація економічної освіти: моделі, інструменти та перспективи. Харків: ХНЕУ ім. Семена Кузнеця, 2021. 178 с.
3. OECD. Skills for a Digital World: 2023 Report. Paris: OECD Publishing, 2023. 112 p.

Бобловський О.Ю., доцент, кандидат філософських наук,
Державний біотехнологічний університет
E-mail: boblovskiy@btu.kharkov.ua

ДИДАКТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО ФАХІВЦЯ З ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

У сучасних умовах ефективність управлінської діяльності значною мірою залежить від рівня комунікативної підготовки фахівців. Фахівець з публічного управління повинен володіти не лише професійними знаннями з менеджменту, права чи економіки, а й розвиненими комунікативними компетенціями: здатністю вести переговори, формувати суспільні дискурси, здійснювати комунікацію з громадськістю, медіа та колегами різних інституцій.

Термін «комунікативна компетентність» має багатовимірну природу. Його класичні визначення походять від лінгвістичних та педагогічних досліджень: виділення соціальної та функціональної природі комунікації [4]; розділення компетентностей на граматичну, соціолінгвістичну та стратегічну [2]. Подальші розробки вчених [1, 3] додали прагматичні та функціональні компетентності. У контексті професійної підготовки фахівців з публічного управління доцільно розглядати

комунікативну компетентність як інтегральну якість, що включає такі компоненти:

Лінгвістична (знаково-лінгвістична) — володіння мовними засобами, необхідними для професійної комунікації.

Прагматична (діяльнисна) — вміння використовувати мовні ресурси для досягнення конкретних професійних цілей.

Соціокультурна — розуміння контексту, ролей, норм та очікувань у міжінституційній і публічній комунікації.

Стратегічна — здатність коригувати комунікативну поведінку в умовах обмежень або непередбачуваних ситуацій.

Рефлексивно-оцінна — навички самоконтролю, оцінки ефективності власного спілкування та його корекції.

Цифрова комунікаційна компетентність — уміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології для офіційної та публічної комунікації.

Ця структура відповідає потребам публічного управління, де комунікація має багатовекторний характер: взаємодія з громадянами та громадськими організаціями, координація з іншими державними інституціями, публічна звітність, робота зі ЗМІ та цифровими каналами.

На підставі загальнонаукових дидактичних положень [5] можна виділити базові принципи організації навчання:

Принцип цілепокладання та орієнтації на компетентність. Навчальні цілі формулюються не в термінах набору знань, а як очікувані результати у вигляді компетентностей.

Принцип контекстуалізації. Комунікативні вміння повинні розвиватись у контекстах, наближених до реальної професійної діяльності.

Принцип інтеграції змісту. Комунікативні завдання інтегруються з професійними дисциплінами.

Принцип варіативності методів і форм. Використання комбінованих методів — лекцій, семінарів, практикумів, тренінгів, проектної та проблемно-орієнтованої діяльності.

Принцип рефлексії та метакогніції.

Принцип поступової складності. Від початкової тренувальної діяльності до управлінських комунікаційних сценаріїв із високою невизначеністю.

Принцип зворотного зв'язку та оцінювання навчання.

Для реалізації вказаних принципів пропонується поєднання таких методичних підходів:

Комунікативно-орієнтований підхід. Основний акцент на

функціональне використання мовних засобів у професійних ситуаціях.

Проектно-орієнтоване навчання. Студенти працюють над інституційними проектами, що моделює реальні професійні виклики.

Імітаційне навчання та рольові ігри. Моделювання переговорів, прес-конференцій, робочих груп та кризових комунікацій формує практичні навички поведінки в публічному просторі.

Кейсовий метод. Аналіз реальних та змодельованих кейсів сприяє формуванню навичок критичного мислення і прийняття рішень у комунікаційних ситуаціях.

Технології змішаного навчання. Комбінація очного та електронного навчання дозволяє реалізувати гнучкі сценарії практики - підготовка матеріалів, відеоаналіз виступів, онлайн-дискусії.

Стажування та практики у держорганах. Формування комунікативної компетентності у майбутніх фахівців з публічного управління є багатовимірним процесом, що вимагає системного поєднання теоретичної підготовки, практичного тренування та реального досвіду в органах влади. Дидактичні засади орієнтовані на компетентнісний підхід та забезпечують цілеспрямовану підготовку фахівців, здатних ефективно взаємодіяти з різними аудиторіями, приймати зважені рішення в умовах невизначеності та здійснювати публічну комунікацію на високому професійному рівні.

Бібліографічний список

1. Bachman, L. F. (1990). *Fundamental considerations in language testing*. Oxford: Oxford University Press.

2. Canale, M., & Swain, M. (1980). *Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing*. *Applied Linguistics*, 1(1), 1-47.

3. Celce-Murcia, M. (Ed.). (2001). *Teaching English as a second or foreign language* (3rd ed.). Boston: Heinle & Heinle.

4. Hymes, D. (1972). On communicative competence. In J. V. Pride & J. Holmes (Eds.), *Sociolinguistics* (pp. 269-293). Harmondsworth: Penguin.

5. Нараєв В.М. *Методологічні засади управління навчально-творчою діяльністю студентів: монографія*. Харків : «Стильна типографія», (2018). 151 с.

Варибрус В.П., викладач вищої категорії, викладач-методист,
Туз Н.В., викладач вищої категорії, викладач методист,
Відокремлений структурний підрозділ «Харківський
фаховий коледж харчової промисловості
Державного біотехнологічного університету»
E-mail: varibrus.v@ukr.net, nata.tyz@ukr.net

ПОЄДНАННЯ ОНЛАЙН-ОСВІТИ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЯК ШЛЯХ ДО РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Сучасна система фахової передвищої освіти функціонує в умовах глибоких цифрових трансформацій та соціально-економічних викликів воєнного періоду, що зумовлює переосмислення традиційних підходів до організації освітнього процесу й підготовки конкурентоспроможних фахівців. Для Харківського фахового коледжу харчової промисловості, який готує майбутніх технологів харчових виробництв, особливо актуальним стає питання інтеграції онлайн-освіти з практичною підготовкою як ефективного засобу розвитку творчого мислення здобувачів освіти. Саме творче мислення розглядається як ключовий компонент професійної компетентності сучасного технолога, здатного до впровадження інновацій, створення нових рецептур, удосконалення технологічних процесів та адаптації до динамічних умов ринку харчової продукції.

Онлайн-навчання, впроваджене в освітній процес коледжу в умовах воєнного стану та обмеженого доступу до навчально-виробничих ресурсів, стало не лише вимушеним заходом, а й потужним інструментом розвитку інтелектуального та творчого потенціалу студентів. Використання платформ Zoom, хмарного середовища Lcloud, інтерактивних віртуальних дошок і цифрових освітніх ресурсів дало змогу організувати навчання у форматі діалогу, дослідження та самостійного пошуку рішень. Під час онлайн-занять з фахових дисциплін викладачі циклової комісії «Харчові технології» впроваджують проблемно-пошукові методи, кейс-технології, аналіз відеофрагментів технологічних процесів, обговорення альтернативних способів обробки сировини та варіантів оформлення готової продукції, що сприяє активізації креативного мислення здобувачів та формуванню індивідуального професійного стилю.

Невід'ємною складовою професійної підготовки майбутніх

технологів залишається практичне навчання, яке в умовах змішаного формату набуває нового змістового наповнення. Лабораторні та практичні заняття, позааудиторна робота здобувачів освіти та окремі елементи навчальної практики, що реалізуються за можливості на базі коледжу або в домашніх умовах, доповнюються дистанційним супроводом, підготовчими онлайн-інструктажами та аналітичним розбором результатів виконаних завдань. Запровадження такого підходу сприяє формуванню послідовної освітньої траєкторії, що охоплює теоретичне осмислення технологічного процесу, його практичне відпрацювання та подальшу творчу інтерпретацію в умовах дотримання безпекових обмежень.

Значну роль у розвитку креативності відіграють творчі проекти, що реалізуються здобувачами освіти під керівництвом викладачів. Серед них і створення відео технологічних процесів приготування хлібобулочних та кондитерських виробів, навчальних роликів для соціальних мереж коледжу, відео з озвучуванням пояснень щодо вибору сировини, режимів обробки та способів декорування. Особливої популярності набули проекти з дизайну кондитерських виробів, у межах яких студенти розробляють концепції тематичного оформлення тортів, тістечок, десертів до святкових подій, використовуючи сучасні тренди харчового дизайну.

Практика технологічних експериментів, зокрема варіювання рецептур, заміни інгредієнтів, застосування альтернативних способів випікання чи обробки, сприяє формуванню у здобувачів навичок аналізу, прогнозування результатів та відповідальності за прийняті рішення. Такий досвід є не лише професійно значущим, а й сприяє розвитку внутрішньої мотивації до навчання, ініціативності та прагнення до самореалізації.

Поєднання онлайн-освіти та практичної діяльності реалізується також через участь студентів у майстер-класах для абітурієнтів, виставках технічної творчості, профорієнтаційних заходах, де вони мають змогу презентувати власні здобутки, творчі роботи, відеопроєкти та демонструвати результати практичної підготовки. Така діяльність сприяє формуванню комунікативних компетентностей, навичок публічного виступу та здатності аргументовано презентувати власні ідеї.

Особливої уваги заслуговує роль викладача як фасилітатора творчого процесу. У сучасному освітньому середовищі він

виступає не лише носієм знань, а й організатором пізнавальної діяльності, наставником, координатором та мотиватором, який створює умови для розкриття потенціалу кожного студента. Завдання викладача полягає у формуванні безпечного освітнього простору, підтримці ініціативності здобувачів, заохоченні до експериментування та самостійного мислення.

Результатом такого комплексного підходу стає формування у здобувачів освіти професійних і творчих компетентностей, здатності до критичного аналізу, гнучкості мислення, самостійного прийняття рішень та готовності до інноваційної діяльності. Студенти набувають умінь адаптуватися до змін, інтегрувати цифрові технології у виробничу діяльність, створювати конкурентоспроможні продукти та розвивати індивідуальну професійну траєкторію.

Отже, поєднання онлайн-освіти та практичної підготовки в умовах Харківського фахового коледжу харчової промисловості виступає ефективним інструментом розвитку творчого мислення здобувачів освіти та забезпечує підготовку фахівців нового покоління, здатних до творчої самореалізації й активної участі у відновленні та розвитку харчової галузі України. Перспективним напрямом подальшої роботи є розширення цифрового освітнього простору, впровадження нових інтерактивних форм навчання, активізація проектної діяльності та посилення інтеграції освітнього процесу з реальними потребами виробництва, що сприятиме підвищенню якості фахової підготовки та розвитку творчого потенціалу здобувачів освіти.

Вертегел В.Л., кандидат педагогічних наук, доцент,
Запорізький національний університет;
Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного
E-mail: victoriavertegel@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА В УМОВАХ ON-LINE НАВЧАННЯ

Формування творчої особистості студента привертає увагу дослідників упродовж багатьох років і особливо актуальним стає сьогодні в умовах викликів дистанційного та змішаного навчання, коли все менше реальної взаємодії відбувається в аудиторії.

Формування творчої особистості студента в умовах on-line навчання з іноземної мови вимагає використання спеціальних інноваційних педагогічних технологій, інтерактивних методів та цифрових інструментів, які активізують самостійну діяльність і мотивують студентів до пізнавальної творчості.

Інтерактивні методи навчання є ключовим засобом формування творчої особистості в дистанційному освітньому процесі, коли відчувається брак «живого» спілкування, більшість завдань виконуються студентами самостійно, в асинхронному режимі.

Використання інтерактивних методів на on-line заняттях передбачають активну взаємодію студентів, розвивають критичне мислення, формують навички вирішення проблем та розвивають комунікативні здібності. «Інтерактивне навчання дає можливість педагогу раціонально використовувати час заняття, водночас дозволяє здобувачу освіти проявити себе, у тому числі під час самостійної роботи. Тому застосування на заняттях сучасних освітніх технологій, зокрема технологій інтерактивного навчання, може зробити заняття більш змістовним, а викладачу дозволяє легко залучати здобувачів освіти до освітнього процесу» [2, с. 4]. Інтерактив сьогодні, на думку А. Єрмоленка, це більше, ніж діалог, це полілог – активна бесіда і співпраця між слухачами; викладач виконує координуючу або консультативну роль. Це означає, що вони виступають рівноправними суб'єктами навчання, кожен з яких може мати власну думку, яка априорі має право на існування [2, с. 20].

Як неодноразово зазначається сучасними дослідниками, роль викладача в умовах on-line навчання трансформується з транслятора знань на фасилітатора, наставника та координатора. Викладач має створювати на заняттях сприятливу, доброзичливу атмосферу, що спонукатиме студентів до комунікації і обміну ідеями, без страху зробити помилку або висловити свою думку. Такий підхід допомагає виховувати у студентів толерантність і повагу до думок інших, розвивати навички аргументації.

Важливим моментом на заняттях з будь-якої дисципліни є організація освітнього процесу, де студенти не лише сприймають і запам'ятовують інформацію, а й ставлять запитання, досліджують процеси, розмірковують, творчо підходять до вирішення завдань, шукають альтернативні рішення, спілкуються, взаємодіють у команді.

Інтерактивні методи навчання передбачають проекти,

презентації, бесіди, рольові ігри, дискусії, «мозкові штурми», конкурси з практичними завданнями та їх подальшим обговоренням, використання мультимедійних комп'ютерних програм тощо.

Підготовка проєктів і презентацій застосовується у процесі вивчення багатьох навчальних дисциплін, і залишається популярним видом творчої роботи студентів уже впродовж багатьох років. Проте потужний функціонал інформаційних технологій сьогодні надає необмежені можливості для креативу студентів – знімання відеороликів, ведення блогів, запис подкастів тощо. Цей вид роботи можна проводити як на підсумкових заняттях, так і на заняттях протягом семестру.

Також безумовно ефективним під час on-line навчання є використання різноманітних сервісів для створення інтерактивних завдань. Одним з найпопулярніших сьогодні є Kahoot!, який дозволяє створювати вікторини, тести, опитування тощо. Студенти можуть виконувати завдання як самостійно, у зручний для себе час, так і в режимі реального часу на занятті, змагаючись один з одним, або в команді, отримуючи бали не тільки за правильність, але й за швидкість відповідей. Це додатково підвищує мотивацію та конкурентоспроможність студентів. Відповіді на запитання вікторини спонукають студентів до творчості, але й розробка своєї власної вікторини також може бути окремим творчим завданням.

Отже, використання сучасних технологій та інтерактивних методів в on-line навчанні підвищують його результативність, відкривають нові можливості для творчості студентів.

Цікаво, що інтерактив у наш час може відбуватися не лише як взаємодія людей, але і як взаємодія людини і комп'ютера або людини і штучного інтелекту. Використання можливостей та викликів ШІ для розвитку творчого потенціалу учасників навчального процесу потребує детального подальшого вивчення. Чи не обмежить легкість і доступність ШІ та інноваційних технологій розвиток творчості?

Бібліографічний список:

1.Азарова Н. В. Інтерактивні технології навчання майбутніх правників. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2011. № 39 (2). С. 7-13.

2.Єрмоленко А. Б. Інтерактивні технології навчання: електронний навчальний курс. Біла Церква : БІНПО, 2022. 37 с.

3.Кравчина Т. В. Види інтерактивних методів навчання англійської мови для студентів технічних спеціальностей. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2018. URL: elar.khmnu.edu.ua. elar.khmnu.edu.ua/items/a96f6cf2-af64-4c37-b363-85e500143192.

4.Шалацька Г. М. Використання сервісу Kahoot! у процесі вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2021. № 7 (345). С. 247-254.

Волков К.А.,¹ здобувач третього рівня вищої освіти
Державний біотехнологічний університет
E-mail: pasemko.gal@gmail.com

РОЗВИТОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ЯК УМОВА ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ

Ступінь інтелектуалізації професійної діяльності всіх рівнів зайнятих в підприємстві працівників стає головним фактором створення ефективного інтелектуального капіталу фірми та впровадження інновацій. Через створення ефективної системи діяльності співробітників формується успіх підприємства, забезпечується його зростання та формується репутація. Формування системи збалансованого розвитку підприємства вимагає постійного посилення конкурентних переваг. Сучасний світ спирається на швидкий розвиток технологій, тому саме інновації стають однією з найбільш якісних конкурентних переваг для розвитку підприємства будь-якої галузі. Саме інновації дозволяють сприяти оптимальному використанню ресурсів для функціональних підсистем підприємства, створюють умови для приведення фірми в стан повноцінної конкурентної переваги. Вимоги до інновацій зорієнтовані в розвиненій економіці не лише на технології у виробництві, а й на соціальну, екологічну та суспільну значимість їх застосування, як фактору більшої довіри до компанії та отримання переваг в конкурентному середовищі [1].

Формування інтелектуального капіталу підприємства

¹ науковий керівник Пасемко Г.П., доктор наук з державного управління, професор

спирається на три основні сектори його функціонування, котрі взаємопов'язані між собою: інтелектуальний капітал в формі професійних навиків персоналу; специфічні технологічні інструменти, котрі застосовуються в самому підприємстві та надають йому переваги в розвитку внутрішнього середовища; застосування інтелектуальних ресурсів підприємства в процесі створення ефективної моделі взаємодії підприємства з зовнішнім середовищем в процесі реалізації ринкових відносин. Інтелектуальний капітал сучасного підприємства має різні сфери застосування, котрі охоплюють всі його елементи діяльності, від організації виробничого процесу, до формування взаємодії підприємства з усіма елементами зовнішнього середовища на рівнях національної та світової економічних систем [2].

Специфікою прояву інтелектуального капіталу є його застосування в ході професійної діяльності персоналу підприємства. Відповідно до сфери прикладання професійних навиків, кожен працівник застосовує ту чи іншу складову наявного в розпорядженні фірми інтелектуального ресурсу. Від рівня застосування в процесі діяльності фірми інноваційної інтелектуальної складової залежить ступінь відповідності його діяльності вимогам до конкурентоздатності та можливості формування довгострокових стратегій розвитку. Початково фактором створення такого капіталу стає професійна освіта, кваліфікація та професійні навички, але потім в нього включаються елементи постійного підвищення кваліфікаційного рівня персоналу за рахунок надання самим підприємством курсів з спеціальної освіти в сферах виробничих інновацій, постійне оновлення пакетів знань для співробітників специфіки змін професійної діяльності та постійного стимулювання до саморозвитку персоналу [3]. Безпосередньо в процесі виробництва інтелектуалізація персоналу має бути зорієнтована на розвиток навиків їх діяльності відповідно до формування сучасних технологій виробництва. Саме формування професійних навиків відповідно до сучасних технологій розвитку інтелектуальних технологій в процесі створення сучасних товарів стає головною формою капіталізації інтелектуальної власності виробничої складової персоналу підприємства [4].

Впровадження інновацій підприємства передбачає багаторівневе застосування різного типу впроваджуваних нових інструментів та технологій, внутрішніх та зовнішніх стратегій, що забезпечують конкретні переваги, але все це неможливо без

інвестицій у професійний розвиток співробітників, щоб підготувати їх до роботи з новими технологіями.

Бібліографічний список:

1. Волков К.А., Павлюк Ю. В. Методичні підходи до здійснення оцінки конкурентоспроможності підприємств // Журнал з менеджменту, економіки та технологій, № 3, 2024. С. 123-136. DOI: 10.69803/2312-3427-2024-3-123 <https://journal-met.kh.ua/jme032410.html>

2. Пасемко Г.П., Сербін В.В. Управління інтелектуальною власністю та інтелектуальним капіталом персоналу підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*, № 3, 2025 р., С. 40-44. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.3.40>

3. Русс Й., Пайк С., Фернстром Л. Інтелектуальний капітал: практика управління. 2-е вид. Львів: Просвіта, 2008. 436 с.

4. Пасемко Г. П., Бага Л. Г., Бесєдіна Г. Є., Порохняк Н. В. Інтелектуальна специфіка людського капіталу підприємств України. *Вісник ХНАУ. Серія: Економічні науки*. 2021. № 2(1). С. 152-160.

Вашечко С.С., аспірант PhD з менеджменту
Державний біотехнологічний університет
E-mail: vasheckosergy@gmail.com

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ СИСТЕМИ КАДРОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Сучасні організації функціонують в умовах стрімких цифрових трансформацій, що охоплюють усі сфери управління, включаючи кадровий менеджмент. Потреба у підвищенні ефективності HR-процесів, прискоренні комунікацій, посиленні контролю та прозорості управлінських рішень зумовлює використання новітніх цифрових технологій. Діджиталізація виступає не просто інструментом оптимізації роботи кадрових служб, а стратегічною передумовою формування сучасного підходу до управління людським капіталом. Вона дозволяє автоматизувати ключові HR-функції, підвищити якість аналізу даних, забезпечити персонал доступними інструментами для розвитку, а також сприяє створенню більш гнучкої системи управління персоналом.

Метою дослідження є визначення ролі діджиталізації в системі кадрового менеджменту та обґрунтування її значення як ключової передумови підвищення ефективності управління персоналом в сучасних організаціях.

Діджиталізація кадрового менеджменту є стратегічним ресурсом і імперативом сучасних організацій. Умови цифрової трансформації вимагають переходу від традиційних підходів до управління персоналом до інтегрованих цифрових HR-систем, що забезпечують оперативність, точність та аналітичну підтримку управлінських рішень. Використання електронного документообігу, систем електронного обліку кадрів, автоматизованих модулів оцінювання та підбору персоналу скорочує часові витрати та мінімізує людський фактор.

Завдяки проекту «Дія. Цифрова освіта» за останні роки було реалізовано важливі ініціативи, спрямовані на розвиток даної сфери [1]. Цифрові інструменти дозволяють формувати аналітичні звіти, проводити прогнозування кадрових ризиків, оцінювати ефективність працівників на основі Big Data, що сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень. Поширення LMS-платформ, онлайн-курсів та систем адаптивного навчання стимулює розвиток професійних компетентностей персоналу, створює умови для безперервного навчання та формування корпоративної культури розвитку. Однак, незважаючи на суттєві переваги, діджиталізація потребує впровадження сучасних механізмів шифрування, доступу за ролями, систем резервного збереження й аудитів безпеки для запобігання інформаційним загрозам. Запровадження цифрових рішень потребує підготовки персоналу, формування цифрової культури, подолання спротиву змінам та забезпечення позитивної комунікації між працівниками та HR-службою.

Результативність діджиталізації проявляється у підвищенні продуктивності праці, оптимізації витрат на HR-процеси, зростанні задоволеності працівників, підвищенні конкурентоспроможності організації. Подальша еволюція HR-технологій пов'язана з інтеграцією штучного інтелекту, машинного навчання, біометричних систем і хмарних сервісів, що дозволить створити повністю цифрову інфраструктуру управління людським капіталом.

Висновки. Діджиталізація є ключовим фактором модернізації системи кадрового менеджменту та забезпечує суттєве підвищення ефективності управління персоналом. Вона

оптимізує HR-процеси, сприяє стратегічному плануванню та розвитку людського капіталу, забезпечує прозорість і доступність управлінських рішень. Інтеграція цифрових інструментів дозволяє організаціям реагувати на виклики сучасного ринку праці, формувати гнучкі моделі взаємодії з персоналом і підвищувати свою конкурентоспроможність.

Бібліографічний список:

1. Дія: Цифрова освіта. Цифрограм. URL: <https://osvita.diiia.gov.ua/digram> (дата звернення: 03.11.2022).

Газука Т.А., кандидат педагогічних наук, доцент
Національний університет «Чернігівський
колегіум» імені Т.Г. Шевченка
tanya.gazuka0510@gmail.com

ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ У ДИСЦИПЛІНІ «ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ»

Сучасна харчова промисловість швидко розвивається, з'являються нові технології, інноваційні продукти та стандарти якості. У цих умовах від майбутніх фахівців харчової галузі очікується не лише ґрунтовне володіння технологіями, а й здатність до творчого мислення, генерації нових ідей, адаптації технологій під сучасні потреби ринку. Підготовка студентів до таких завдань є одним із ключових викликів сучасної професійної освіти.

Проектна діяльність у вивченні дисципліни «Харчові технології» є одним із найефективніших засобів формування творчого потенціалу студентів. Вона дозволяє поєднати теоретичні знання з практичними навичками, стимулює активне дослідження, пошук нестандартних рішень, експериментування та створення інноваційних продуктів. Студенти не лише виконують завдання за інструкцією, а й набувають навичок самостійного планування, аналізу технологічних процесів, командної взаємодії та презентації результатів.

На основі наукових досліджень у сфері педагогіки, професійної та вищої освіти можна стверджувати, що проектна діяльність посідає особливе місце в сучасній професійній освіті,

оскільки створює умови для активного, самостійного й творчого опанування навчального матеріалу. На відміну від традиційних форм навчання, проекти орієнтовані на практичний результат, що стимулює студентів до пошуку нових ідей, експериментів і нестандартних рішень. Це дозволяє сформувати в майбутніх фахівців харчової галузі не лише технологічні знання, але й креативність, ініціативність, навички дослідження й інноваційного мислення [2].

Проектна діяльність сприяє розвитку таких компетентностей: уміння планувати технологічний процес; здатність працювати з технологічною документацією; навички дослідження та експериментального аналізу; уміння презентувати та аргументувати власні технологічні рішення; здатність до командної взаємодії та управління проектом; розвиток творчого підходу до вирішення виробничих проблем.

Розглянемо деякі види проектів які доцільно використовувати при вивченні дисципліни «Харчові технології».

Технологічні проекти є найбільш поширеним видом діяльності у підготовці фахівців із харчових технологій. Їх сутність полягає у створенні нової страви, напівфабрикату або готового продукту з обов'язковим науковим та технологічним обґрунтуванням.

- орієнтовні етапи роботи над технологічним проектом можуть бути такі:
- вибір продукту або страви та формулювання ідеї;
- опрацювання інформації щодо сировини, її хімічного складу, харчової цінності, сумісності інгредієнтів;
- розробка рецептури (основної та варіативних модифікацій);
- визначення режимів теплової чи механічної обробки;
- розробка технологічної карти або технологічної інструкції;
- експериментальне виготовлення продукту;
- сенсорний аналіз, органолептична оцінка, визначення виходу та собівартості;
- презентація результатів [3; 4].

З точки зору розвитку творчих здібностей це створення нестандартних комбінацій інгредієнтів; використання локальних продуктів; пошук сучасних способів подачі; адаптація традиційної страви під нову цільову аудиторію (спортсмени, діти, вегетаріанці). Такий вид проекту дозволяє студентам відчути себе

технологіями-практиками, стимулює до експериментів і розширює професійний кругозір.

Науково-дослідні проекти спрямовані на поглиблене вивчення процесів, які відбуваються під час обробки харчових продуктів. Вони формують у студентів здатність аналізувати, порівнювати, експериментувати й робити висновки на основі отриманих даних.

Наведемо приклади тем: вплив різних способів теплової обробки (варіння, тушкування, запікання, sous-vide) на харчову цінність продуктів; зміна кольору і текстури овочів під дією температури; технологічні втрати сировини залежно від способу нарізання; дослідження окиснення жирів за різних умов зберігання [1; 4].

Орієнтовні етапи науково-дослідного проекту:

- формування дослідницької проблеми;
- аналіз наукових джерел;
- розробка плану експерименту;
- проведення вимірювань, лабораторних тестів;
- обробка даних (графіки, таблиці, статистичний аналіз);
- формулювання висновків [3; 4].

Творчі результати після виконання такого виду проектів: уміння бачити приховані закономірності; розвиток наукового мислення; здатність обґрунтовувати технологічні рішення не інтуїтивно, а на основі експериментів.

Інноваційні проекти орієнтовані на створення нового або покращеного продукту з використанням сучасних підходів у технологіях харчових виробів.

Напрями таких інноваційних проектів: збагачення продуктів білком, клітковиною, вітамінами; використання альтернативних видів сировини (нутове борошно, рослинне молоко, псевдозлаки); створення функціональних продуктів для певних груп населення; впровадження інноваційних кулінарних технік (су-від, молекулярна кухня, дегідратація продуктів) [1; 4].

Результати після виконання інноваційних проектів: унікальні рецептури; нові технологічні прийоми; концепції продуктів для ринку; підвищення рівня креативності та підприємницького мислення. Цей вид проектів є особливо актуальним у контексті сучасних трендів харчової промисловості.

Екологічні проекти спрямовані на формування екологічної свідомості, раціонального використання ресурсів та

впровадження екологічно сталих технологій.

Приклади напрямів екологічних проєктів: розробка страв з використанням харчових відходів (цедри, обрізків овочів, аквафаби); оптимізація технологічного процесу з метою зменшення енергоспоживання; створення Zero Waste меню; вивчення впливу упаковки на збереження якості продуктів; заміна одноразових матеріалів екологічними аналогами [1; 4].

Виховний та розвивальний ефект в результаті виконання екологічних проєктів: формування відповідального ставлення до ресурсів; розвиток умінь бачити нові можливості в обмежених умовах; стимулювання творчості через потребу знайти нестандартні рішення.

Отже, можна зазначити, що загальний вплив проєктної діяльності на розвиток творчого потенціалу здобувачів освіти полягає у:

- активізації ініціативності студентів;
- розвитку системного, критичного й креативного мислення;
- формуванні навичок експериментування;
- сприянні розвитку комунікативних і презентаційних умінь;
- забезпеченні інтеграції міждисциплінарних знань;
- навчанні студентів працювати автономно й у команді [2].

У процесі реалізації проєктів здобувачі вищої освіти переходять від ролі пасивних споживачів знань до активних творців нових технологічних ідей, що є ключовою умовою сучасної професійної підготовки у харчовій галузі. Систематичне використання проєктних методів у навчальному процесі, зокрема при вивченні харчових технологій забезпечує розвиток креативності, критичного мислення, здатності до експериментування та самостійного прийняття рішень — ключових компетентностей майбутніх фахівців харчової галузі.

Бібліографічний список:

1. Інноваційні технології харчових виробництв. Підручник / Піддубний В.А., Кравченко М.Ф., Чагайда А.О., Красножон С.В. Київ: Кондор. 2025. 374 с.
2. Михайленко, О. В. Метод проєктів у вітчизняній і зарубіжній педагогічній теорії та практиці / О. В. Михайленко, Т. О. Бутко *Науковий часопис Національного педагогічного університету*

імені М. П. Драгоманова. Серія 5 : Педагогічні науки : реалії та перспективи : зб. наук. праць, Укр. держ. ун-т імені Михайла Драгоманова. – Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2023. – Вип. 92. Том 1. – С. 79-83.

3. Проектна діяльність у системі професійної (професійно-технічної) освіти: практичний посібник / В. О. Радкевич, О. В. Бородієнко, Л. П. Пуховська, О. А. Самойленко, О. П. Радкевич, Н. В. Базелюк. – Житомир: «Полісся», 2020. – 236 с.

4. Ростовський В.С. Фізико-хімічні основи технологій харчових виробництв. Підручник. Кондор. 2025. 476 с.

Гіржев С.Р., інтерн 3-го року навчання,
Харківський національний медичний університет
E-mail: olgagirzheva@ukr.net

ОСНОВНІ АСПЕКТИ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сучасні процеси безперервного розвитку та оновлення економіки актуалізують проблему підготовки майбутніх фахівців, здатних творчо вирішувати соціальні та виробничі завдання в умовах швидко мінливої реальності. Це знаходить відображення у нових вимогах суспільства до результатів освіти. Найважливішим із вимог є розвиток творчих здібностей майбутніх фахівців, формування їхньої креативної компетентності. Успіх у вирішенні поставлених сьогоднішнім завдань залежить від включення здобувачів вищої освіти до активної, особистісно значущої для них навчально-творчої діяльності.

Матеріалістичне розуміння творчості дозволяє розглядати його як діяльність людини з перетворення природного та соціального світу відповідно до цілей та потреб людини і людства на основі об'єктивних законів дійсності. За характером здійснення та результатом творчість як творча діяльність характеризується неповторністю, оригінальністю та поряд з індивідуальною ще й суспільно-історичною унікальністю.

Психологічні аспекти розвитку творчості розглядаються з урахуванням характерологічних особливостей особистості, що творить, виділяючи особливості розвитку творчості відповідно до типів характеру.

Основні елементи творчого процесу: ознайомлення з

явищем, осмислення, кристалізація ідеї лише на рівні підсвідомості, її вираз зовні чи усвідомлення, перевірка ідеї. Творчий підхід однаковий всім видів діяльності.

У творчому процесі створення винаходу чотири стадії: підготовка, задум, пошук, реалізація. Кожна зі стадій спирається на інформацію про винахід, опорні знання та методіку винахідництва, тому кожній із них відповідають свої методи.

На нашу думку, творчість є найвищою формою пошукової активності та природною потребою людини.

Творчість визначається як вид людської діяльності, спрямований на вирішення творчої задачі, вирішення протиріччя. Для цієї діяльності необхідні об'єктивні, соціальні, моральні та суб'єктивні особистісні умови, такі як знання, уміння, творчі здібності. При цьому результат творчої діяльності повинен мати новизну та оригінальність, особисту та соціальну значимість.

Вирішення кожного творчого завдання проходить через стадію творчого процесу, пов'язану з пошуком рішення. У свою чергу організація пошукової діяльності тягне за собою розвиток творчих здібностей учнів. Перехід здобувача до рівня творчої активності - свідчення значного стрибка у розвитку особистості, свідчення значної сили його внутрішніх процесів, його саморегуляції і самоорганізації, оскільки колишні рівні активності його збагатилися досвідом. Як критерії оцінки виділяються наступні: інтерес до теоретичного осмислення явищ і процесів, до самостійного пошуку вирішення проблем, що виникли в процесі пізнавальної та практичної діяльності.

По значущості та систематичності навчально-пізнавальної та навчально-творчої діяльності є основними видами діяльності здобувачів протягом усього періоду навчання. Позитивний вплив на розвиток особистісно і професійно значимих якостей здобувачів надають такі чинники: самостійність у процесі навчально-творчої діяльності, рівне з викладачем звітування про активність, перехід із позиції споживача інформації у позицію творця знань. У таких умовах підвищується мотиваційний характер організації навчально-творчої роботи здобувачів, для них діяльність набуває особистісного змісту, створюються умови для переходу від пізнавальної діяльності до професійної та назад.

У процесі навчально-творчої діяльності здобувачі виявляють різні рівні активності, що залежить від ступеня неузгодженості між ситуацією нового виду та наявним у них досвідом розумової та практичної діяльності, необхідними для

вирішення завдань. Готовність до нестандартних ситуацій проявляється в активній життєвій позиції, яка залежить від ставлення здобувачів до зовнішнього світу, майбутньої професійної діяльності, способу життя, вона формується у процесі різних видів діяльності, у тому числі навчально-творчої. У свою чергу, навчально-творча діяльність є основою для формування активної життєвої позиції та розвитку духовно-етичних якостей особистості. Це дозволяє зробити висновок про те, що вони взаємопов'язані: активна життєва позиція викликає розвиток творчих здібностей особистості, які забезпечують зростання соціальної активності особистості.

Власне в цьому аспекті навчання має перетворитися на особистісно-орієнтований процес взаємодії та спілкування викладачів і здобувачів, спрямований на досягнення їхньої мети, що об'єднує їх, і формує творчу особу майбутнього випускника.

Активізація навчальної-творчої діяльності здобувача вимагає від викладача вмілого керівництва їх пізнавальною діяльністю, глибокого розуміння доцільності застосовуваних форм, методів та засобів навчання. Вирішення цієї проблеми залежить від наступних факторів:

1. Від розробки дидактикою вищої школи системи методів, прийомів та засобів, визначення найефективніших умов і форм навчання, що сприяють активізації навчально-творчої діяльності;

2. Від вміння застосовувати ці методи та прийомами викладачами, тобто активізації діяльності викладача;

3. Від створення умов для активної навчальної роботи, наукового пошуку здобувачів, оснащення їх засобами, прийомами активного добування знань, формування умінь та навичок.

Здатність до пошукової активності та до ініціативної творчої діяльності слід спрямовано формувати, оскільки у процесі засвоєння знань її саморозвиток дасть саме ті результати, які будуть корисними майбутнім фахівцям. Для активізації навчально-творчої діяльності необхідно реалізовувати спеціально організовану викладацьку дію.

Бібліографічний список:

1. Дубровіна І.В. Пізнавальна активність як стан готовності учнів до пізнавальної діяльності. URL: <https://repository.kristti.com.ua/handle/eiraise/169> (дата звернення: 22.11.2025).

Глазова В.В., кандидат педагогічних наук, доцент,
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
E-mail: vyglazova@gmail.com

ІННОВАЦІЙНІ СЕРВІСИ GOOGLE ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ОСВІТИ

Сучасна освіта в умовах цифровізації потребує інноваційних підходів, що формують у учнів уміння створювати знання, критично мислити, аналізувати дані та презентувати результати. Тому особливо важливим стає розвиток дослідницької компетентності, яка охоплює постановку проблем, пошук і опрацювання інформації, формування гіпотез та обґрунтованих висновків.

Традиційні методи часто не забезпечують цих навичок, тому зростає потреба в інтеграції сучасних цифрових інструментів. Хмароорієнтовані сервіси Google створюють інтерактивне та орієнтоване на дослідження освітнє середовище, а сама дослідницька компетентність виступає комплексною якістю, що забезпечує готовність до творчої діяльності в умовах змін. Технології хмарних обчислень і штучного інтелекту посилюють розвиток дослідницьких умінь, адже система Google охоплює не лише інструменти для створення контенту, а й засоби для аналітики, творчості та наукового пошуку [3].

Додатково важливо, що ці сервіси сприяють формуванню в учнів уміння працювати з великими обсягами інформації, проводити порівняльний аналіз, робити узагальнення й представляти результати у зрозумілому та структурованому вигляді. Вони також забезпечують зручний доступ до спільної роботи, що стимулює активність, відповідальність і розвиток комунікативних навичок, необхідних у сучасному цифровому суспільстві [2].

Для формування дослідницької компетентності під час уроків інформатики доцільно використовувати широкий спектр інструментів, які умовно поділяють на кілька груп. Базові сервіси Google, серед яких Документи, Презентації, Таблиці, Форми, Клас, Диск, Календар і Сайти, дають змогу створювати спільні проекти в режимі реального часу, упорядковувати та аналізувати інформацію, візуалізувати дані у таблицях і графіках, збирати

емпіричні дані через онлайн-опитування, формувати вебпортфоліо дослідницьких робіт і раціонально планувати час.

Комунікаційні платформи, зокрема Google Meet, дозволяють організувати онлайн-обговорення, дискусії, консультації, наукові семінари й презентації результатів, формуючи в учнів навички комунікації, аргументації та публічного представлення.

Окрему цінність становлять спеціалізовані дослідницькі інструменти Google, які значно розширюють можливості для глибокої аналітичної роботи.

Google Scholar надає доступ до сучасних наукових публікацій і формує навички роботи з академічними джерелами та критичного аналізу інформаційних ресурсів.

Google Colab забезпечує безкоштовне середовище для програмування мовою Python з використанням GPU та TPU, що дозволяє учням виконувати аналіз даних, машинне навчання, математичне моделювання та візуалізацію результатів досліджень.

У 2024–2025 роках система Google збагатилася новим поколінням штучного інтелекту, тобто моделями Gemini, які перетворилися на універсальний інструмент для навчання, досліджень і творчої діяльності.

Gemini 2.5 Pro і функція Deep Research забезпечують можливість глибокого аналізу великої кількості джерел, генерування структурованих оглядів, порівнянь та дослідницьких висновків.

NotebookLM, мультимодальний інструмент для створення дослідницьких нотаток, дозволяє завантажувати власні матеріали (тексти, дані, документи) і отримувати автоматичні резюме, пояснення, питання, концепт-карти та структуровані дослідження.

Google Antigravity, нова ШІ-орієнтована IDE, надає доступ до автономних агентів на базі моделей Gemini для виконання складних завдань програмування, що значно розширює можливості навчання алгоритмізації та розробці програм.

Мультимодальні інструменти, такі як відеогенерація на основі моделі Veo, відкривають нові формати представлення результатів досліджень від анімацій до освітніх відео.

YouTube, і зокрема його освітня екосистема «YouTube Освіта», виступає не лише джерелом якісних навчальних матеріалів, а й платформою для створення та поширення власних відеодосліджень, розвитку медіаграмотності та творчого самовираження учнів [1].

Усі ці інструменти створюють комплексне інноваційне середовище, здатне суттєво трансформувати підхід до навчання інформатики. Їх системне та методично виважене використання дозволяє перетворити урок на дослідницьку лабораторію, де кожен учень може розвинути ключові компетентності XXI століття – критичне мислення, креативність, співпрацю, цифрову грамотність та здатність до наукового пошуку.

Водночас ефективне впровадження цих інструментів потребує підготовки педагогів, розвитку цифрової та інструментальної грамотності, а також формування навичок етичного та відповідального використання штучного інтелекту. Саме тому важливим є духовне розширення програм підтримки та підвищення кваліфікації, зокрема програм типу «Академія ШІ для освітян від Google», що вже реалізуються в Україні.

Хмарні та AI-орієнтовані сервіси Google мають значний потенціал для формування дослідницької компетентності учнів і створюють умови для побудови сучасного, інтерактивного, ефективного та науково орієнтованого освітнього середовища.

Бібліографічний список:

1. Довідка YouTube. URL : <https://support.google.com/youtube>
2. Ковтанюк І. І. Формування дослідницької компетентності майбутніх учителів інформатики засобами хмарних та мобільних технологій : дис. ... д-ра філософії. Умань, 2025. 349 с.
3. Сипчук Є. Категорія «дослідницька компетентність» у філософській та історико-педагогічній науковій літературі. *Гуманізація навчально-виховного процесу*: збірник наукових праць. 2022. №1(101). С.77-85.

Глушко О.М., аспірант
Державний біотехнологічний університет
e-mail: aleglushko@gmail.com

ВПЛИВ «SOFT SKILLS» НА ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ ХАРЧОВИХ І ПЕРЕРОБНИХ ВИРОБНИЦТВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

В умовах сучасного світу, що характеризується глобалізацією, цифровізацією і змінами ринку праці, виникає необхідність у підготовці фахівців, здатних до гнучкої адаптації.

Фахівці з розвиненими «soft skills» («м'якими навичками») мають значно вищий рівень конкурентоспроможності та продуктивності, оскільки володіють навичками ефективної комунікації, ухвалення рішень, управління конфліктами та креативного мислення [1]. Це особливо актуально для динамічної та відповідальної сфери харчових і переробних виробництв, де якість продукції та безпека споживачів залежать від злагодженої роботи команди, ефективного прийняття рішень та здатності до адаптації.

Перехід до дистанційного навчання вніс суттєві корективи у традиційні підходи до підготовки фахівців харчових та переробних виробництв, висуваючи нові виклики та можливості для формування професійної компетентності, де soft skills відіграють ще більш важливу роль.

Фахівці харчової промисловості повинні поєднувати глибокі технічні (hard skills) знання: технологія, якість, безпека, з «м'якими навичками» (soft skills): комунікативні, ораторські, управлінські, для ефективної роботи в умовах високої відповідальності та командної взаємодії. Вони забезпечують людський та організаційний фактор успіху, що є особливо актуальним в умовах дистанційного навчання та високотехнологічного, стандартизованого виробництва.

М'які навички інтегруються в професійні компетентності, підсилюючи їх і дозволяючи працівникові бути професіоналом своєї справи. Професійна компетентність не лише відображає ступінь кваліфікації фахівця, що забезпечує успішне вирішення ним професійних завдань і продуктивне виконання професійних обов'язків, а також свідчить про актуалізацію особистісних ресурсів у професійній діяльності. [2, с. 123]

«М'які навички» впливають на процес формування професійної компетентності фахівців харчових та переробних виробництв в умовах дистанційного навчання за кількома основними критеріями:

Підвищенню ефективності технологічних процесів, сприяють такі компетентності, як командна робота та співпраця. Виробництво харчових продуктів — це безперервний процес, де злагоджена робота технологів, інженерів, лаборантів та операторів критично важлива. Soft skills дозволяють фахівцю ефективно взаємодіяти у віртуальних командах та цехах, запобігати помилкам через некоректну комунікацію, що безпосередньо впливає на якість та безпеку продукції.

Несправність обладнання, відхилення від рецептури, поява браку вимагають швидкого, логічного та неупередженого аналізу ситуації, в яких допомагають такі «м'які навички», як вміння вирішувати проблеми та критичне мислення. Ці навички дають змогу свідомо приймати рішення, а не лише виконувати інструкції, підвищуючи рівень професіоналізму фахівців харчових та переробних виробництв.

На забезпечення якості та безпеки продукції впливають комунікативні навички та емоційний інтелект. Чітке та зрозуміле документування, інформування про можливі ризики, проведення інструктажів (навіть у віддаленому форматі). Фахівці повинні вміти аргументувати необхідність дотримання стандартів НАССР та ISO перед керівництвом чи персоналом, а також чітко, розумно та офіційно спілкуватися з контролюючими органами.

Вміння управляти своїм стресом, пов'язаним із високою відповідальністю за здоров'я споживачів, дозволяє будувати довіру в колективі та знижувати конфлікти, що можуть негативно позначитися на виробничому процесі.

На безперервний розвиток та адаптацію фахівців харчових та переробних виробництв в умовах дистанційного навчання впливають такі soft skills:

- самоорганізація та вміння керувати часом. Умови дистанційного навчання вимагають від студента високого рівня самодисципліни для засвоєння технічних знань. На виробництві ці навички трансформуються в уміння планувати роботу зміни, управляти проектами впровадження нових технологій та дотримуватися жорстких графіків виробництва.

- адаптивність та гнучкість: харчова промисловість постійно змінюється - нові інгредієнти, вимоги ринку, автоматизація, здатність швидко освоювати нові цифрові інструменти та адаптуватися до нових виробничих ліній — є ключем до конкурентоспроможності у високваліфікованих спеціалістів.

Враховуючи вище викладене, можна зазначити, що розвинені «м'які навички» фахівців харчових та переробних виробництв є запорукою успішної взаємодії з колегами, керівництвом, постачальниками та контролюючими органами, сприяючи їх кар'єрному зростанню та професійній реалізації.

Дистанційне навчання виступає як каталізатор змін, вимагаючи від суб'єктів освітнього процесу, як студентів, так і викладачів, постійного розвитку навичок самоорганізації та цифрової комунікації. Ця форма навчання формує soft skills

активніше, ніж традиційна, перетворюючи «м'які навички» на вимогу для успіху:

У період проведення онлайн занять підвищується комунікація студентів - перехід до віртуальних командних проєктів, онлайн-презентацій та спільного використання цифрових дошок відточує навички цифрової та письмової комунікації — незамінні для роботи в сучасних компаніях.

Дистанційне навчання підвищує рівень відповідальності фахівців харчових та переробних виробництв. Відсутність прямого контролю з боку викладача підвищує особисту відповідальність за результати, що є базою для професійної етики на виробництві.

Одним із ключових завдань освітніх установ є розробка ефективних методик інтеграції soft skills в освітні програми. Попри значну кількість наукових праць, питання практичної реалізації цього процесу залишається недостатньо розкритим. У вітчизняній та зарубіжній науковій літературі наголошується, що розвиток soft skills має бути інтегрованим у всі рівні освітнього процесу – від початкової школи до вищої освіти [3].

Отже, ефективне формування soft skills є невід'ємною частиною підготовки конкурентоспроможних фахівців харчових і переробних виробництв. У виробництвах, що працюють з продуктами харчування, високі вимоги до якості, безпеки, дотримання технологій та стандартів soft skills дозволяють ефективно впроваджувати ці стандарти, вирішувати непередбачені ситуації та управляти виробничими процесами. Дистанційне навчання, попри свої виклики, відкриває нові можливості для інноваційних педагогічних підходів у розвитку цих навичок.

Бібліографічний список:

1. Діденко Ж. Формування м'яких навичок («Soft skills») на заняттях англійської мови в майбутніх менеджерів в умовах дистанційного навчання. Актуальні питання гуманітарних наук. 2021. Т. 2, вип. 35. С. 266–271.

2. Повстин О. В., Козяр М. М. Значення «Soft skills» у формуванні управлінської компетентності фахівців у галузі безпеки людини. Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. 2020. № 23. С. 123.

3. Савченкова М. Формування Soft skills як основа професійної мобільності фахівців у сучасному освітньому процесі. Ментальне здоров'я. 2025. № 1. С. 26–27.

АКТИВІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО - ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

У сучасному світі, що динамічно змінюється під впливом глобалізації та інформатизації, концепція постійного самовдосконалення, або навчання протягом усього життя набуває ключового значення. Доступ до інформації став практично невичерпним і загальнодоступним, формальна освіта втрачає свою ексклюзивність і перестає бути єдиним джерелом знань. Для фахівця, який бажає бути конкурентним і успішним у своєму професійному середовищі, ідея безперервної освіти є оптимальним шляхом до самореалізації.

Ідея безперервної освіти затверджена на законодавчому рівні. Так стаття 8, Закону України про освіту зазначає що особа реалізує своє право на освіту впродовж життя шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти. Формальна освіта - це освіта, яка здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей (професій) і передбачає досягнення здобувачами освіти визначених стандартами освіти результатів навчання відповідного рівня освіти та здобуття кваліфікацій, що визнаються державою. Неформальна освіта - це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій. Інформальна освіта - це освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям. Держава визнає ці види освіти, створює умови для розвитку суб'єктів освітньої діяльності, що надають відповідні освітні послуги, а також заохочує до здобуття освіти всіх видів [1].

Методологія формальної та неформальної освіти розроблена та висвітлена досить добре чого не скажеш про інформальну. Слід ще раз визначитись що інформальна освіта —

це самоосвіта, що є цілеспрямованою або ретельно спланованою, але не інституціоналізованою, тобто менше організована і структурована, ніж формальна і неформальна освіта. Потенціал такої освіти дуже великий, але слабо розкритий, тому у сучасній педагогічній науці та освітній практиці останнім часом спостерігається зростання інтересу до феноменів самоосвітньої компетентності, самоосвіти та самоменеджменту як ключових компонентів успішної професійної підготовки. Самоосвітня компетентність розглядається як інтегративна якість особистості, що включає здатність самостійно визначати освітні цілі, планувати і реалізовувати освітню діяльність, здійснювати самооцінювання і самокорекцію.

Самоосвіта є одним із найважливіших засобів активізації навчально-творчої діяльності студентів у сучасній системі вищої освіти. Вона розвиває творчий потенціал, формує індивідуальність і дозволяє студентам поглиблено вивчати навчальний матеріал, посилюючи їхню мотивацію та самостійність. Досліджено що самоосвітня компетентність формується на основі мотиваційної установки, пізнавального інтересу, вольової саморегуляції та рефлексії.

Структурно вона включає такі компоненти:

- мотиваційний (усвідомлення потреби в самонавчанні);
- когнітивний (знання стратегій самоосвіти, володіння джерелами інформації);
- операційний (вміння планувати, здійснювати та коригувати власну діяльність);
- рефлексивний (самооцінка результатів, здатність до аналізу та вдосконалення).

Формування самоосвітньої компетентності, навичок самоосвіти та самоменеджменту у майбутніх фахівців у процесі професійної підготовки є органічною та ключовою складовою їхньої професійної підготовки. [2].

Людською діяльністю керують мотиви, які є внутрішніми рушіями, що спонукають людину до дії. Мотиви пов'язані із задоволенням потреб, які можуть бути як життєво необхідними, так і спрямованими на добробут та особистісне зростання, тому саме мотиваційному компоненту самоосвіти слід приділити особливий уваги. Мотиви також мають свою структуру та поділяються на:

- стихійні, нестійкі (допитливість, інтерес до предмета, до всього навколишнього);

- Пізнавальні (зростання самоосвіти);
- соціально - значущі (пов'язані з реалізацією ідеалів та життєвих планів, покликання).

Сама по собі самоосвіта – це стихійний процес, але існує взаємозв'язок освіти та самоосвіти, зумовлений закономірністю, пов'язаною з тим, що на кожній стадії навчання поряд з науковими основами предметів вивчається і науковий метод пізнання, методика самостійного засвоєння знань та застосування їх на практиці. Тому самоосвіта є важливою проблемою, як у навчанні студентів, так і у професійній діяльності педагогічних працівників. Не кожна людина може організувати свій час та створити умови для набуття знань без допомоги сторонніх, адже це кропітка праця. Тому система професійної підготовки повинна не лише надавати знання та фахові навички, а й створювати умови та відповідне середовище для формування внутрішньої потреби до самоосвіти як студентів, так і викладачів, адже вони теж являються учасниками освітнього процесу.

Засоби інформальної освіти – це матеріали та ресурси, які використовуються для самостійного здобуття знань поза формальною структурою навчання. До них належать: онлайн-платформи, медіаресурси (відеоуроки, телебачення, журнали, статті), неформальне спілкування (дискусії з колегами, родиною) та повсякденна діяльність. В умовах сьогодення важко переоцінити такий ресурс як інтернет. Починаючи з пандемії COVID 19 і до теперішнього часу в умовах війни він став незамінним і чи не єдиним доступним ресурсом для всіх видів освіти. Завдяки ентузіазму фахівців різних галузей що ведуть свої блоги на різноманітних інтернет платформах стала загальнодоступною специфічна інформація та досвід набутий за довгі роки їх професійної діяльності який за відсутності цифрової трансформації міг би бути просто втрачений. Перелік засобів самоосвіти досить великий, але за відсутності вищезазначених компонентів самоосвітньої компетентності активізація навчально – творчої діяльності не відбувається зовсім, або лише частково, фрагментарно.

Для активізації навчально-творчої діяльності що спонукатиме студентів до використання засобів інформальної освіти важливо інтегрувати в навчальний процес такі методи і форми, які стимулюють активну, самостійну, навчальну діяльність, а саме:

- проектне та дослідницьке навчання (студенти самостійно

розробляють і втілюють проєкти, проводять дослідження, що створює умови для застосування засобів самоосвіти);

- робота з першоджерелами (самостійне вивчення наукової, навчальної та періодичної літератури, а також нормативних документів);

- використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (створення та використання цифрових ресурсів, розробка програмного забезпечення, дослідницьких проєктів із застосуванням ІКТ);

- розв'язування творчих завдань (виконання вправ, розв'язування задач, написання есе, доповідей, рефератів на основі самостійно опрацьованого матеріалу);

- створення проблемних ситуацій – створення у процесі навчання пізнавальних протиріч (постановка завдань чи створення ситуацій, які не можливо вирішити з допомогою наявних знань (спонукають до самостійної пошукової діяльності, активізують мислення та сприяють розвитку творчих здібностей).

Викладач в такій системі виступає не лише як джерело знань, а і як організатор і фасилітатор самоосвітнього процесу, який створює сприятливе освітнє середовище, надає студентам доступ до ресурсів та сприяє формуванню творчої атмосфери, консультує студентів під час їхньої самостійної роботи. Нагадаймо що мотиваційний компонент дуже важливий, тому викладач повинен мотивувати студентів, допомагати визначити цілі та спрямовувати їхню пізнавальну активність.

Власне і сам викладач повинен активно користуватися засобами неформальної та інформальної освіти, підвищуючи свій професійний рівень, оновлювати навчальну інформацію, використовувати сучасні підходи та технології, заохочуючи студентів до самостійного пошуку інформації власним прикладом. Важливо також формування вміння працювати з інформацією, вміння аналізувати, узагальнювати та критично оцінювати інформацію з різних джерел. Такий підхід формує в студентів високий рівень автономності, відповідальності за навчальний процес, і в підсумку — готовність до самоосвіти протягом життя.

Використання самоосвітньої компетентності має надзвичайне значення в системі сучасної підготовки майбутніх фахівців. По-перше, у багатьох областях компетентності, набуті під час університетської освіти, можуть бути досить застарілими. По-друге, рефлексивний компонент (самооцінка результатів, здатність до аналізу та вдосконалення) багатьох фахівців, навіть

досить молодих перебуває на низькому рівні, вони вважають що отриманих знань під час навчання достатньо для якісного виконання своїх функцій. Тому здатність до самонавчання, саморегуляції та ефективного управління власною освітньою траєкторією значною мірою визначає адаптивність, професійну мобільність та творчу активність особистості.

На останок доречним буде той факт що найвидатніші особистості 20-го сторіччя такі як Стів Джобс, Білл Гейтс, Генрі Форд взагалі не мали формальної освіти, а саме завдяки самоосвіті досягнули успіху.

Бібліографічний список:

1. Закон України про освіту (в редакції від 31.10.2025.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 28.11.2025).

2. Третько В. В., Карпанасюк В. В., Козловський Р. В. Формування самоосвітньої компетентності, самоменеджменту та навичок самоосвіти у майбутніх фахівців у процесі професійної підготовки. Академічні візії, випуск 39/2025, від 30.01.2025 DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15167640>

Горбунова К. М., канд. педагог. наук,
доцент кафедри методики професійного навчання,
Миколаївський національний аграрний університет
E-mail: gorbunova@mnau.edu.ua

СИСТЕМНО-ІНТЕГРОВАНІЙ ПОГЛЯД НА РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ЦИФРОВІЗОВАНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Цифровізація освітнього простору стала одним із ключових процесів сучасності, що суттєво впливає на структуру та зміст професійної підготовки. Вона змінює не лише технічне забезпечення навчального процесу, а й сам характер взаємодії між студентами, викладачами та навчальним матеріалом. У цих умовах зростає потреба у фахівцях, здатних до інноваційного мислення, створення нестандартних рішень і комплексного аналізу ситуацій.

Творчий потенціал студентів при цьому перестає бути індивідуальною властивістю — він набуває системного характеру, оскільки формується під впливом багатьох взаємопов'язаних

факторів: технологій, освітніх стратегій, середовища, мотивації та соціальної взаємодії [1; 3]. У такому контексті системний підхід постає не як методологічна опція, а як необхідність для розуміння закономірностей розвитку творчості. Творчий потенціал майбутнього фахівця розглядається як складне динамічне утворення, що поєднує когнітивні, емоційні, мотиваційні та діяльнісні компоненти. У класичних працях (наприклад, J.Guilford) наголошується на таких характеристиках творчості, як гнучкість, оригінальність і здатність до комбінування ідей [2].

У цифровому освітньому середовищі ці характеристики набувають нових вимірів. Розширений доступ до інформації, мультимедійних ресурсів та інструментів для візуалізації даних створює умови, за яких студент отримує можливість виходити за межі традиційних форм мислення. Наприклад, використання освітніх платформ, що містять різномірний контент — від наукових статей до інтерактивних моделей — сприяє формуванню асоціативного та міждисциплінарного мислення [4]. Окреме значення має соціальний аспект. Досвід роботи у цифрових спільнотах, участь у групових проєктах, спільне розв'язання задач формують середовище, що підсилює творчі прояви через взаємний обмін ідеями [7]. Таким чином, творчий потенціал виявляється результатом синергії індивідуальних і середовищних чинників.

Сучасна цифрова інфраструктура пропонує широкий спектр інструментів — від хмарних сервісів для співпраці до систем штучного інтелекту та адаптивних освітніх платформ. Ці інструменти не лише полегшують доступ до навчальних матеріалів, а й створюють можливості для моделювання професійних ситуацій. Симуляції, віртуальні лабораторії, середовища програмування, дизайнерські платформи та інтерактивні 3D-моделі формують середовище, у якому студент може експериментувати без обмежень реального часового або ресурсного простору. У дослідженнях UNESCO наголошується, що такі технології суттєво підвищують залученість і сприяють формуванню критичного та творчого мислення [5].

Також важливою складовою є інструменти штучного інтелекту, які виконують роль «цифрового наставника»:

- пропонують альтернативні шляхи розв'язання задач;
- допомагають аналізувати складні масиви даних;
- забезпечують персоналізовані рекомендації.

Це підсилює дослідницьку активність студентів, стимулює пошук нових підходів і розвиває здатність приймати нестандартні рішення [6; 9].

Хоча технології займають провідне місце в сучасному освітньому процесі, саме викладач виконує функцію модератора творчого середовища. Як зазначають дослідники P. Mishra та M. Koehler, педагогічна майстерність полягає у здатності інтегрувати технологічні інструменти, зміст навчання та методи роботи зі студентами у єдину систему — модель ТРАСК [4].

Викладач створює умови, у яких студент може:

- ставити запитання відкритого типу;
- розвивати здатність до самостійного пошуку інформації;
- працювати з невизначеністю;
- рефлексувати над результатами власної діяльності.

Важливо також підкреслити роль викладача у формуванні внутрішньої мотивації студента. Дослідження M. Fullan показують, що підтримка автономії, партнерська модель взаємодії та створення ситуацій вибору значно підсилюють творчі прояви [6].

Розвиток творчого потенціалу доцільно розглядати як результат узгодженої роботи кількох підсистем. Системний підхід дозволяє виявити їхню взаємозалежність та визначити механізми впливу кожного елемента.

1. Технологічна підсистема — забезпечує матеріально-цифрову основу.

2. Педагогічна підсистема — визначає структуру навчального процесу, методи, форми та типи взаємодії.

3. Особистісна підсистема — включає мотиваційні, ціннісні, емоційні та когнітивні характеристики студента.

4. Соціально-комунікативна підсистема — включає взаємодію в групі, професійні мережі, онлайн-спільноти.

Як підкреслює OECD, саме взаємодія цих елементів формує основу для створення освітніх моделей нового покоління, орієнтованих на інноваційність і творчість [9]. Системний підхід забезпечує цілісність процесу й дозволяє формувати середовище, у якому творчість є не випадковим результатом, а закономірним явищем.

У цифрову епоху творчий потенціал стає ключовою характеристикою майбутнього фахівця. Гнучкість, здатність до інновацій, уміння працювати із складними цифровими

середовищами — усе це формується не стихійно, а в результаті взаємодії технологічних, педагогічних, соціальних і особистісних факторів.

Системний підхід забезпечує можливість узгодити ці фактори та створити цілісну модель розвитку творчості. Цифрові технології, педагогічні стратегії та особистісний розвиток студента мають розглядатися у взаємозв'язку — лише тоді творчий потенціал може перетворитися на реальну професійну компетентність.

Бібліографічний список:

1. Amabile T. M. Creativity in Context. Boulder : Westview Press, 2016. 317 p.
2. Guilford J. P. The Nature of Human Intelligence. New York : McGraw-Hill, 2017. 538 p.
3. Sawyer R. K. Explaining Creativity: The Science of Human Innovation. New York : Oxford University Press, 2012. 368 p.
4. Mishra P., Koehler M. J. Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge // Teachers College Record. 2006. Vol. 108, No. 6. P. 1017–1054.
5. UNESCO. ICT in Education: A Critical Literature Review and Its Implications. — Paris : UNESCO Publishing, 2020.
6. Fullan M., Langworthy M. A Rich Seam: How New Pedagogies Find Deep Learning. London : Pearson, 2014. 67 p.
7. Siemens G. Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age // International Journal of Instructional Technology and Distance Learning. 2005. Vol. 2, No. 1.
8. Hennessy S., Warwick P., Wamakote L. Teacher Factors Influencing Classroom Use of ICT in Sub-Saharan Africa // Itupale Online Journal of African Studies. 2010. No. 2. P. 39–54.
9. OECD. The Future of Education and Skills: Education 2030. — Paris : OECD Publishing, 2018.
10. Anderson L., Krathwohl D. A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives. New York : Longman, 2001.

Грідін О.В., кандидат економічних наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет
E-mail: aleksandr.gridin2015@btu.kharkiv.ua

Грідін Д.В., здобувач вищої освіти,
Державний біотехнологічний університет
E-mail: d43205588@gmail.com

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ЦИФРОВІЙ ОСВІТІ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ ЧИННИК СТИМУЛЮВАННЯ НАУКОВОЇ АКТИВНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У сучасних умовах глобалізації та цифрової трансформації освітнього процесу особливого значення набуває компетентісний підхід, який розглядає навчання у фокусі формування у здобувачів вищої освіти сукупності інтегрованих знань, умінь і навичок, здатних забезпечити ефективну професійну та наукову діяльність. Компетентісний підхід є центральним елементом сучасної освітньої парадигми, оскільки орієнтує процес здобуття освіти на практичне застосування знань, а також розвиток критичного, творчого та дослідницького мислення здобувачів.

Цифровізація освіти відкриває якісно нові можливості для реалізації компетентісного підходу, сприяючи інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій, електронних навчальних платформ, віртуальних лабораторій та інтерактивних ресурсів у навчально-дослідницький процес. Використання цифрових інструментів не лише забезпечує доступ до сучасних знань і наукових даних, а й стимулює активну участь здобувачів у науково-дослідницькій діяльності, формуючи у них ключові компетентності, необхідні для самостійного проведення досліджень та творчого вирішення професійних завдань.

З огляду на це, одним із ключових напрямів є застосування електронних освітніх платформ, які забезпечують доступ до навчальних матеріалів, наукових баз даних, інтерактивних курсів та дистанційних лабораторій. Вказані платформи не лише розширюють інформаційне поле здобувачів, а й стимулюють самостійне дослідження, колективну роботу та міждисциплінарні проекти. Важливим аспектом є використання інтерактивних елементів (відеоконференцій, онлайн-дискусій тощо), що сприяють розвитку комунікативних компетентностей та обміну науковими ідеями.

Віртуальні лабораторії та симуляційні середовища дозволяють здійснювати експериментальні дослідження у безпечному цифровому середовищі, формуючи практичні і дослідницькі навички.

Серед ефективних моделей стимулювання наукової активності здобувачів варто виділити:

- проєктно-орієнтоване навчання, що передбачає виконання ними індивідуальних або групових дослідницьких проєктів із застосуванням цифрових ресурсів та платформ;

- кейс-методи та проблемно-орієнтоване навчання, які дозволяють аналізувати реальні наукові та практичні ситуації, розробляти рішення та оцінювати результати дослідження;

- дистанційні наукові лабораторії та симуляції, що забезпечують доступ до експериментальної діяльності та формують практичні навички у цифровому середовищі;

- інтерактивні наукові спільноти та онлайн-форуми, які стимулюють колективну роботу, обмін науковими ідеями та підтримку менторства.

Комплексне застосування зазначених вище і подібних до них моделей дозволяє не лише підвищити ефективність науково-дослідницької діяльності здобувачів, а й формує у них високий рівень самоорганізації, інформаційної та дослідницької компетентності, що є необхідними умовами успішної професійної діяльності у цифровому суспільстві.

Водночас практика впровадження цифрових інструментів та моделей стимулювання наукової активності потребує системного підходу. Важливим є поєднання технологічного забезпечення, педагогічних методик та компетентнісного підходу, що забезпечує цілісну інтеграцію цифрових ресурсів у навчально-дослідницький процес. Кращий досвід закладів вищої освіти свідчить, що саме така інтеграція дозволяє підвищити мотивацію здобувачів освіти, активізувати їхнє критичне мислення та сприяти формуванню готовності до самостійних наукових досліджень.

Впровадження компетентнісного підходу в умовах цифрової трансформації освіти супроводжується низкою проблем і викликів, які потребують системного аналізу та врахування при розробці освітніх стратегій. Одним із головних з них є недостатній рівень цифрової компетентності як викладачів, так і здобувачів. Ефективне використання сучасних цифрових інструментів вимагає не лише технічних навичок, а й розуміння педагогічних принципів інтеграції цифрових ресурсів у навчально-

дослідницький процес.

Не менш важливою проблемою є обмежені матеріальні та технічні ресурси закладів вищої освіти, що ускладнює доступ до сучасних платформ, віртуальних лабораторій та наукових баз даних. Недостатня оснащеність навчальних лабораторій та обмеження у програмному забезпеченні часто зменшують ефективність реалізації компетентнісного підходу та стимулювання наукової активності.

Особливу увагу слід приділити методологічним аспектам оцінювання компетентностей. Поширеною проблемою є формальне засвоєння знань здобувачами без належного розвитку критичного, аналітичного та дослідницького мислення. Недосконалі методики оцінювання часто не дозволяють коректно відображати рівень сформованих компетентностей та ефективність застосування цифрових інструментів.

Незважаючи на наявні проблеми, перспективи розвитку компетентнісного підходу у цифровій освіті є значними, зокрема з поміж великої їх кількості можна виділити наступні:

- розширення цифрових ресурсів та платформ, що забезпечує доступ до інтерактивних курсів, віртуальних лабораторій, електронних бібліотек і наукових баз даних;

- інтеграція компетентнісного підходу у навчальні програми, що сприяє формуванню у здобувачів ключових компетентностей для самостійної наукової діяльності;

- впровадження інноваційних методик навчання, включаючи проектну діяльність, кейс-методи та дистанційні лабораторні дослідження, що стимулюють розвиток критичного та креативного мислення;

- формування цифрових наукових спільнот, які створюють умови для колективного обговорення ідей, взаємного навчання та менторства;

- підвищення кваліфікації викладачів, що забезпечує ефективне використання цифрових інструментів і методів компетентнісного навчання у дослідницькій роботі здобувачів тощо.

Висновок. Таким чином, компетентнісний підхід у цифровій освіті виступає ключовим механізмом стимулювання наукової активності здобувачів, а його ефективне впровадження вимагає комплексного вирішення методологічних, технологічних та організаційних проблем. Подальший розвиток цифрових освітніх платформ, удосконалення методик навчання та підвищення

цифрової компетентності всіх учасників освітнього процесу створюють сприятливі умови для формування високого рівня наукової активності та професійної готовності здобувачів вищої освіти в умовах інформаційного суспільства.

Бібліографічний список:

1. Беседа М., Кобилянський О., Васаженко Н. Трансформація компетентнісного підходу в умовах цифрового суспільства як основа модернізації підготовки фахівців з електроенергетики в закладах вищої освіти. *Педагогіка безпеки*. 2025. Т. 10. №. 1. С. 64-71. DOI: <https://doi.org/10.31649/2524-1079-2025-10-1-064-071>
URL: <https://pedbezpeka.vntu.edu.ua/index.php/pb/article/view/211/157>

2. Наливайко О.О. Цифрова компетентність: сутність поняття та динаміка його розвитку. *Компетентнісний підхід у вищій школі: теорія та практика*: колективна монографія / за заг. ред. О.А. Жукової, А.І. Комишана. Харків: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2021. С. 40-65.

3. Шінкарук-Диковицька М.М., Побережна Г.М., Федик Т.В., Ковальчук Л.О. Компетентнісний підхід та формування ключових компетентностей в підготовці студентів вищих навчальних медичних закладів. *Вісник Вінницького національного медичного університету*. 2017. № 1, ч. 2. Т. 21. С. 319-323. URL: <https://dspace.vnmu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/1754/2.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Гула Л.В., ст. викладач кафедри методики професійного навчання,
Миколаївський національний аграрний університет
E-mail: larisa.gulaya1@gmail.com

ОРГАНІЗАЦІЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ У ЦИФРОВОМУ НАВЧАННІ

Сучасні підходи до дистанційної освіти визначають творчий компонент навчання як ключову умову формування компетентностей XXI століття. Навчально-творча діяльність у цифровому середовищі передбачає не лише виконання завдань, а й уміння генерувати власні освітні продукти, застосовувати інноваційні інструменти, аналізувати інформацію та інтегрувати

отримані знання у практичний контекст. Організація такої діяльності спирається на дидактичні принципи системності, інтерактивності, діяльнісного підходу й особистісної орієнтації.

У дистанційному форматі особливого значення набуває педагогічний дизайн, який забезпечує логічність, структурованість і варіативність освітніх траєкторій. Однією з ключових умов є створення проблемно орієнтованих завдань, що стимулюють дослідницьку активність і прояв творчого потенціалу. Важливим також є чітке визначення критеріїв оцінювання творчих результатів, що допомагає студентам розуміти очікування та самостійно регулювати свою роботу.

Ефективне управління творчою активністю забезпечується завдяки використанню мультимедійних платформ, сервісів для колаборативної роботи, інтерактивних симуляторів, інструментів візуалізації й аналітики. Такі засоби дозволяють студентам працювати у власному темпі, створювати індивідуальні освітні продукти, презентувати результати та отримувати оперативний зворотний зв'язок. Інтеграція цифрових інструментів підвищує мотивацію, залученість і контроль за динамікою навчання.

Педагогічний дизайн дистанційного курсу передбачає чітке структурування навчальних модулів, визначення алгоритмів творчих завдань і прозорих критеріїв оцінювання. Ефективність дистанційного навчання значною мірою залежить від того, наскільки навчальні завдання орієнтовані на дослідницьку та творчу активність здобувача.

Викладач у дистанційній освіті виконує функції модератора, тьютора, консультанта та аналітика. Його завдання — організувати освітній процес так, щоб студенти мали можливість проявляти індивідуальний стиль творчості, але водночас виконували діяльність у межах навчальних цілей. Педагогічне управління передбачає поєднання прямої й опосередкованої взаємодії, підтримку ініціативи, мотиваційний супровід, а також застосування методів рефлексії для розвитку самооцінки й саморегуляції студентів.

Гейміфікація, проблемні ситуації, проєктні та дослідницькі завдання підвищують рівень внутрішньої мотивації здобувачів освіти. Семенова підкреслює, що саме мотиваційний компонент є ключовим у забезпеченні стабільної творчої активності в цифровому середовищі[3]. Оперативний та конструктивний зворотний зв'язок допомагає студентам оцінювати результати та коригувати власні дії.

Активізація творчості значною мірою залежить від внутрішньої мотивації студентів. Для її формування використовуються методи гейміфікації, проектні та дослідницькі завдання, ситуаційне моделювання, а також можливість інтегрувати особисті інтереси в освітню діяльність. Оперативний і конструктивний зворотний зв'язок дає змогу студентам не лише коригувати свою роботу, але й усвідомлювати власний поступ у розвитку творчих умінь.

Одним з актуальних напрямів управління творчою діяльністю є використання даних освітньої аналітики. Завдяки цифровим платформам викладач може відстежувати індивідуальні показники активності, вчасно виявляти труднощі та адаптувати навчальний контент до потреб окремих студентів. Персоналізація сприяє підвищенню результативності, адже кожен здобувач має можливість розвиватися у власному темпі й на основі індивідуальних інтересів.

Сучасні концепції дистанційної освіти акцентують увагу на тому, що творча діяльність у цифровому середовищі є необхідною умовою формування ключових компетентностей здобувача освіти. Організація такої діяльності базується на принципах системності, інтерактивності та діяльнісного підходу, що відображено у працях В. Бикова, який підкреслює роль відкритих освітніх систем у розвитку індивідуальної активності студентів[2]

Подальший розвиток дистанційної освіти пов'язаний із розширенням інтерактивних можливостей платформ, упровадженням штучного інтелекту для індивідуального супроводу та створенням віртуальних навчальних просторів. У цих умовах зростає роль педагогічних стратегій, спрямованих на інтеграцію творчих завдань у навчальний процес, розвиток самостійності та формування технологічної й цифрової грамотності студентів.

Узагальнюючи результати дослідження, можна стверджувати, що ефективна організація та регулювання навчально-творчої активності студентів у цифровому освітньому середовищі потребує комплексного поєднання педагогічних, технологічних і мотиваційних чинників. Цифровізація освіти висуває нові вимоги до викладача і здобувача, адже відбувається зміщення акценту з репродуктивної моделі навчання на діялісно-творчий формат, де ключову роль відіграють самостійність, креативність та вміння працювати з інформацією.

Можемо зауважити, що для активізації навчання у вишах

потрібні стратегічні інновації: різноманітність людей, які приносять різні знання та досвід; необхідність розподіляти ресурси для підтримки внутрішньої мотивації, а не для розвитку зовнішньої мотивації, що обіцяє кращі бали; необхідність розвитку автономії індивідів, яких заохочують висловлювати різні думки базуючись на різному досвіді, замість того, щоб формувати одноцільні групи. Ці освітні тренди та педагогічні підходи допомагають створити навчання більш досвідчене та пов'язане з реальним світом поза стінами ЗВО[1].

Педагогічні засади управління творчою діяльністю передбачають продуманий дизайн навчального процесу, що включає варіативні творчі завдання, чіткі критерії їх оцінювання та інтерактивні форми взаємодії. Особливо важливими стають принципи індивідуалізації, гнучкості та рефлексивності, які дозволяють студентам обирати власні траєкторії навчання, здійснювати самооцінювання результатів і розвивати навички саморегуляції. Цифрові інструменти відіграють не лише допоміжну, а й організуючу роль: вони забезпечують доступ до різноманітних ресурсів, сприяють колаборативній роботі, дають можливість створювати унікальні освітні продукти. Завдяки цифровій аналітиці викладач отримує засоби для оперативного моніторингу прогресу та індивідуального супроводу студентів, що підвищує якість педагогічного управління. Не менш значущим є мотиваційний компонент. Творча активність формується за умови, коли студент відчуває інтерес, особисту значущість завдань та підтримку з боку викладача. Гейміфікація, проектна діяльність, проблемне навчання й ситуаційне моделювання сприяють внутрішній мотивації та підсилюють активну участь у навчальному процесі.

Таким чином, організація та регулювання навчально-творчої діяльності в цифровому освітньому середовищі є багатовимірним процесом, що вимагає інтеграції педагогічних стратегій, технологічних інструментів та психологічної підтримки студентів. Застосування цих підходів дає можливість створити умови, у яких творча діяльність стає не лише елементом навчального курсу, а й важливим чинником професійного та особистісного розвитку здобувачів освіти.

Бібліографічний список:

1. Гула Л. В. Активізація навчання у вишах: сучасні тренди. Комп'ютерні ігри та мультимедіа як інноваційний підхід до

комунікації - 2025 : матеріали V всеукраїнської науково-технічної конференції молодих вчених, аспірантів і студентів (м. Одеса, 25-26 вересня 2025 р.). Одеса : Видавництво ОНТУ, 2025. С. 63-64.

2. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти. К.: Атіка, 2021.

4. Семенова Т. В. Педагогічні аспекти розвитку творчої активності студентів у цифровому середовищі. *Педагогічний дискурс*. 2022. № 33. С

Долгопол О.О., кандидат педагогічних наук, доцент
Харківський національний університет
міського господарства ім. О.М. Бекетова
E-mail: Olena.Dolhopol@kname.edu.ua

ДИСТАНЦІЙНІ ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ КРИЗОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПСИХОЛОГІЯ»

У сучасних умовах суспільної нестабільності, воєнних подій та зростання рівня психологічних викликів уміння ефективно вести кризову комунікацію стає ключовою компетентністю майбутніх психологів. Дистанційна освіта, яка вже стала невід'ємною частиною професійної підготовки, потребує оновлених дидактичних підходів, що дозволяють не лише передавати знання, а й формувати практичні навички взаємодії в умовах стресу, невизначеності та емоційної напруги.

Інтерактивні онлайн-методи (симуляції, рольові кейси, віртуальні кімнати кризових переговорів, цифрові тренажери) відкривають можливості моделювати реальні ситуації та тренувати студентів у безпечному, контрольованому середовищі. Це забезпечує розвиток професійної резильєнтності, емпатії, навичок швидкого прийняття рішень та коректної комунікації з клієнтами у стані кризи. Таким чином, дослідження дидактичних основ формування кризової комунікації у дистанційному форматі є актуальним як з погляду професійної підготовки психологів, так і з точки зору модернізації системи вищої освіти відповідно до вимог часу.

Освітня програма «Психологія. Соціально-психологічний супровід у мегаполісі» [4] передбачає вивчення дисциплін, у змісті яких передбачено відпрацювання компетентностей, спрямованих

на роботу психологів з кризовими станами клієнтів. На заняттях з дисциплін «Професійна комунікація психолога та корпоративна етика», «Супровід інтеграції нерезидентів у європейський мегаполіс», «Основи психологічної онлайн допомоги», «Арт-терапевтичні практики в роботі фахівця-психолога в мегаполісі», «Психологія соціальних утворень мегаполісу та сучасного містянина» під час викладання у дистанційному форматі ефективними виявилися технології, які дозволяють наблизити навчання до реальних умов майбутньої діяльності психологів.

Однією з таких технологій є використання онлайн-симуляцій кризових звернень, оскільки дозволяє моделювати широкий спектр складних ситуацій (від емоційного зриву чи паніки до повідомлень про втрату чи потенційну загрозу самозашкодження) без ризику для студента або клієнта. Вивчення досвіду українських та закордонних колег [1, 2, 3] дало можливість створювати симуляції, у яких студент проходить структурований сценарій, відпрацьовуючи навички кризового реагування, комунікативну тактику та прийняття рішень у безпечних, контрольованих умовах. Це підвищує рівень професійної готовності й сприяє формуванню стресостійкості та впевненості у власних діях.

Рольові сесії, організовані на платформах Zoom, Teams Google.meet, у яких студенти по черзі виконують функції консультанта, кризового клієнта та супервізора, дозволяють створити динамічну модель роботи «гарячої лінії» в умовах дистанційної комунікації. Такий формат дає змогу відтворити реалістичні взаємодії, що вимагають від учасників застосування навичок активного слухання, утримання пауз, регуляції темпу й тону голосу, а також прийомів деескалації емоційної напруги. Ротація ролей сприяє глибокому розумінню позицій усіх сторін кризової взаємодії та формує комплексне бачення процесу психологічної допомоги.

На відміну від інших форм спілкування психолога, саме кризова комунікація моделюється онлайн, бо в реальному світі значна частина кризових звернень відбувається телефоном або дистанційно. Це додає заняттям автентичності. Під час використання інтерактивних технологій навчання комунікації в кризових ситуаціях вбачаємо позитивне у миттєвому зворотному зв'язку через онлайн-супервізію, адже відразу після симуляції студент, який виконував роль консультанта-психолога, отримує аналіз успішних дій, «червоні прапорці», перефразовані професійні

формування. Це у разі прискорює засвоєння навичок комунікації у кризових ситуаціях. Інші студенти, які грали ролі клієнтів та спостерігачів, мають змогу фіксувати емоції під час кризового діалогу, складні питання, де «застрягли», та як реагували на агресію, сльози чи мовчання. Це формує здатність до саморегуляції – ключову компетентність у кризовій роботі.

Дистанційний формат дозволяє безпечно програвати надзвичайно складні, але реалістичні ситуації, наприклад, залучити реальні приклади з військового й міграційного контекстів. Якщо на початку знайомства з технологіями викладач виступає як сценарист і режисер симуляції, то надалі самі студенти стають авторами власних кризових міні-сценаріїв, що підсилює їх творчу діяльність і глибше вбудовує кризові алгоритми у професійне мислення. Дистанційні інтерактиви дозволяють управляти навчально-творчою діяльністю через чітку структуру занурення, дозувати рівень складності, вибудовувати навчальний маршрут, відстежувати динаміку засвоєння навичок, індивідуалізувати завдання. Отже, цифрові тренажери, симуляції, рольові ігри й супервізія в онлайн-форматі перетворюють студентів-психологів на підготовлених фахівців, здатних ефективно діяти в умовах невизначеності й емоційних криз.

Бібліографічний список:

1. CRISIS SIMULATION. URL: <https://www.crisissimulation.eu/en> (дата звернення: 18.11.2025).

2. PREVENCY. Readiness through Experience. URL: <https://preveny.com/en> (дата звернення: 18.11.2025).

3. Меньяло В. І. Потенціал цифрових технологій у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників. Інноваційна педагогіка. 2024. Вип. 78, т. 1. С. 175–179. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2024/78/part_1/36.pdf (дата звернення: 18.11.2025).

4. Освітньо-професійна програма «Психологія. Соціально-психологічний супровід у мегаполісі». URL: <https://mp.kname.edu.ua/osvitni-prohrama/pershyi-bakalavrskiy-riven/85-osvitnia-prohrama-053-psykholohiia-sotsialno-psykholohichniy-suprovid-u-mehapolisi> (дата звернення: 18.11.2025).

Дяденчук А.Ф., кандидат технічних наук, доцент,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
E-mail: alena.dyadenchuk@tsatu.edu.ua

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ МОДЕЛЮВАННЯ В ГУРТКОВІЙ РОБОТІ ДЛЯ АКТИВІЗАЦІЇ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

У сучасних умовах цифрової трансформації освіти особливої актуальності набуває проблема формування творчого потенціалу майбутніх фахівців. Цифрова педагогіка відкриває нові можливості для розвитку креативності, критичного мислення та дослідницьких навичок [1-2]. Одним з ефективних інструментів у формуванні цих навичок є гурткова робота, яка дозволяє здобувачам освіти реалізовувати власні ідеї, працювати над проектами та опановувати цифрові засоби моделювання [3].

Тому метою роботи є аналіз можливостей використання цифрових інструментів моделювання в гуртковій діяльності та визначення їхнього впливу на активізацію творчого потенціалу здобувачів освіти.

У системі цифрової освіти важливо забезпечити умови для самостійного пошуку рішень, експериментування та рефлексії. Гурткова діяльність, як форма позааудиторної роботи, створює сприятливе середовище для розвитку креативності, особливо коли вона поєднується з використанням цифрових інструментів. Програмне моделювання дозволяє здобувачам освіти не лише візуалізувати складні фізичні процеси, а й аналізувати параметри, змінювати умови та оцінювати ефективність запропонованих рішень.

У межах гуртка «Наноматеріали в електроенергетиці», який функціонує на базі факультету енергетики та комп'ютерних наук ТДАТУ, було апробовано використання програмного забезпечення для моделювання фізичних процесів. У роботі гуртка використовуються різноманітні цифрові інструменти, серед яких PC1D, Matlab, Scilab, Afors-HET, PVSYST тощо [3-4], що дозволяє здобувачам проводити чисельні експерименти, будувати графіки, порівнювати моделі та формулювати висновки. Робота організована у форматі міні-проектів, що включають постановку задачі, моделювання, інтерпретацію результатів та апробацію отриманих. Такий формат роботи дозволяє здобувачам поступово

опанувати цифрові інструменти, розвивати навички аналізу результатів моделювання та представляти власні дослідницькі напрацювання (рис. 1). Це стало основою для подальшого аналізу ефективності цифрового моделювання у гуртковій діяльності.

Рис. 1. Сертифікати, отримані за публікації та участь у конференціях, що базуються на результатах цифрового моделювання в межах гурткової діяльності

Для визначення впливу цифрових інструментів моделювання було проаналізовано результати навчально-творчої діяльності здобувачів, їхню активність під час виконання міні-проектів та рівень сформованості дослідницьких і креативних компетентностей. Важливим індикатором ефективності стало й зростання кількості студентських публікацій, підготовлених за результатами роботи гуртка. Сукупність цих показників дозволила комплексно оцінити вплив цифрового моделювання на розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців. Здобувачами-членами гуртка відмічено зростання інтересу до наукової роботи, успіхи в самостійному аналізі та генерації нових ідей.

Таким чином, гурткова діяльність із використанням цифрових інструментів моделювання є ефективним засобом формування творчого потенціалу майбутніх фахівців. Вона забезпечує інтеграцію теоретичних знань і практичних навичок,

сприяє розвитку креативності та дослідницької активності. Перспективним є розширення практики цифрового моделювання в освітньому процесі, створення міждисциплінарних гуртків та впровадження відкритих освітніх ресурсів.

Бібліографічний список:

1. Цюняк О., Качак Т., Близнюк Т. Цифрова педагогіка у системі професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів: виклики та перспективи. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2025. Вип. 1(56). С. 255-258.

2. Романишин Ю. Цифрова інформаційна компетентність в рамках Освіти 4.0. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 65 (3). С. 262-267.

3. Дяденчук А. Ф. Сучасні цифрові інструменти як каталізатор інтересу до фізики в закладах вищої освіти. *Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: збірник науково-методичних праць / Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного. Запоріжжя : ТДАТУ, 2025. Вип. 28. С. 100-108.*

4. Дяденчук А. Ф., Іванов В. С. Застосування комп'ютерних технологій при підготовці фахівців в галузі електроенергетики. *Наукові записки молодих учених*. 2021. № 8. URL: <https://phm.cuspu.edu.ua/ojs/index.php/SNYS/article/view/1883/pdf> (дата звернення 20.11.2025)

Євтушенко Н.С., кандидат технічних наук, доцент
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»
E-mail: natalya0899@ukr.net

ПЕРЕДОВІ ПІДХОДИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Інноваційні підходи до самостійної роботи здобувачів мають враховувати як зміст навчальних дисциплін, так і потреби сучасного ринку праці. У процесі підготовки фахівців важливо використовувати модульно-рейтингову систему оцінювання, яка мотивує студентів до регулярної роботи та стимулює їх досягати

високих результатів. Інтеграція компетентнісного підходу у навчальний процес дозволяє не тільки отримувати теоретичні знання, а й формувати практичні вміння, необхідні для майбутньої професійної діяльності.

Запровадження міждисциплінарних курсів сприяє більш широкому розумінню сучасних проблем та розвитку комплексного мислення. Викладачі можуть поєднувати матеріал кількох дисциплін у рамках єдиного проєкту або завдання, що дозволяє здобувачам навчитися застосовувати знання в нестандартних ситуаціях [1]. Особливо ефективним є використання реальних кейсів, які дають змогу вирішувати практичні проблеми та створювати інноваційні рішення.

Акцент на командній роботі також є ключовим аспектом інноваційних підходів. Виконання групових проєктів дозволяє здобувачам розвивати комунікативні навички, лідерські якості та вміння працювати у команді. Водночас, у командній роботі формується розуміння цінності різноманітних поглядів і спільної відповідальності за результат.

Сучасні технології надають широкі можливості для проведення дослідницької діяльності. Використання великих даних (Big Data) у дослідженнях дозволяє здобувачам аналізувати значні обсяги інформації та отримувати цінні інсайти. Застосування програмного забезпечення для обробки даних, як-от SPSS, MATLAB або Python, стає обов'язковим елементом підготовки майбутніх спеціалістів у багатьох сферах.

Інтеграція з професійним середовищем є ще одним важливим елементом активізації дослідницької діяльності. Участь у стажуваннях, співпраця з бізнесом, робота над реальними проєктами допомагають здобувачам не лише застосовувати знання на практиці, але й отримувати професійні зв'язки, які стануть корисними у майбутньому. Організація освітніх вебінарів та онлайн-курсів на платформі університету створює додаткові можливості для отримання нових знань. Такий підхід дозволяє здобувачам навчатися у зручний для них час, самостійно обираючи теми, які найбільше цікавлять. Вебінари з участю експертів-практиків сприяють інтеграції теоретичних знань з реальними прикладами застосування.

Не менш важливим є залучення здобувачів до науково-дослідної роботи в межах університету. Викладачі мають створювати індивідуальні або групові дослідницькі проєкти, які дозволяють студентам брати участь у реальних наукових

дослідженнях [2]. Такі проекти сприяють поглибленню знань у певній галузі, розвитку аналітичного мислення та підготовці до магістерських чи докторських робіт.

Участь здобувачів у міжнародних програмах академічної мобільності є ще одним інноваційним підходом до освіти. Навчання або стажування за кордоном дозволяє здобувачам отримати досвід роботи в інших освітніх системах, розвивати міжкультурну комунікацію та формувати глобальний погляд на свою професію.

Роль викладача у сучасному освітньому процесі змінюється: він стає ментором, який спрямовує здобувачів, допомагає їм знайти ефективні підходи до навчання та досліджень. Для досягнення цього важливо, щоб викладачі постійно вдосконалювали свої знання та навички, зокрема у сфері цифрових технологій та новітніх методик викладання.

Інноваційні засади активізації самостійної роботи та дослідницької діяльності здобувачів спрямовані на формування гармонійно розвинених особистостей, які здатні до самореалізації у будь-яких умовах. Це забезпечує підготовку конкурентоспроможних фахівців, здатних відповідати викликам сучасного світу.

Вища освіта, що відповідає сучасному рівню розвитку, має задовольняти певним базовим вимогам до його організації, незалежним від профілю підготовки фахівців. До їх числа віднесено: досягнення студентами рівня фундаментальності у сфері предметних знань; стратегічна спрямованість на постійне оновлення змісту та покращення якості загальнонаукової, загальнопрофесійної та спеціальної підготовки майбутніх спеціалістів; проектування змісту вищої професійної освіти, що забезпечує умови у розвиток творчої самостійності студентів; спрямованість змісту вищої освіти на розвиток у майбутніх фахівців потреби в самоосвітній діяльності[3]. Інноваційні підходи до активізації самостійної роботи та дослідницької діяльності здобувачів освіти є ключовими у формуванні сучасних компетенцій, необхідних для успішної професійної діяльності. Використання цифрових технологій, інтерактивних методик навчання, міждисциплінарних підходів та практичних завдань сприяє розвитку критичного мислення, творчих здібностей і здатності до самостійного прийняття рішень [4]. Активна участь студентів у дослідницьких проєктах, стажуваннях, міжнародних програмах і наукових конференціях допомагає їм не лише

поглибити знання, але й знайти своє місце у професійному середовищі.

Викладачі, як наставники і ментори, відіграють важливу роль у створенні умов для всебічного розвитку здобувачів, мотивуючи їх до навчання та самоосвіти. Інтеграція сучасних освітніх підходів у навчальний процес дозволяє створити середовище, де здобувачі можуть ефективно використовувати свої таланти, розвивати лідерські якості та готуватися до викликів майбутнього. Таким чином, інноваційні підходи забезпечують не лише підвищення якості освіти, але й сприяють формуванню конкурентоспроможних фахівців, здатних робити внесок у розвиток суспільства.

Бібліографічний список:

1. Євтушенко Н. С. Ефективність педагогічних умов формування готовності студентів спеціальності «Цивільна безпека» до самостійної роботи засобами інноваційних технологій. *Управління якістю підготовки фахівців в умовах цифрової педагогіки: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-методичної інтернет-конференції*, м. Харків: КП «Міська друкарня», 2021, С.67-68

2. Євтушенко Н. С. Інноваційні підходи та соціальна відповідальність у контексті сталого. *Механізми забезпечення сталого розвитку економіки: проблеми, перспективи, міжнародний досвід* : матеріали 5-ї Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 01 листопада 2024 р / Харків : ДБТУ, 2024. – С. 120-122.

3. Євтушенко Н. С. Формування інноваційної професійно-творчої діяльності у вищій освіті студентів інженерних спеціальностей. *Цифрова трансформація професійної підготовки фахівців в умовах застосування SMART-освітніх технологій: стан, проблеми, перспективи* : матеріали Всеукр. наук.-метод. конф., м. Харків, 29-30 листопада 2023 р. / заг. ред.: В. М. Нагаєва, Ю. М. Сагачко, О. В. Грідіна. – Харків : Міська друкарня, 2023. – С. 128-132.

4. Yevtushenko N. Application of digital technologies in activity educational institutions of higher technical education [Electronic resource] / Nataliia Yevtushenko, Olga Ponomarenko, Olga Sukhenko // *Розвиток сучасної науки та освітності, інновації* : матеріали 5-ї Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф/ Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного – Запоріжжя : ТДАТУ, 2024. – С. 380-383

Ємельянова Є.С., кандидат філологічних наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет
E-mail: yevgeniyayemelyanova@gmail.com

РОЛЬ ВИКЛАДАЧІВ У ВПРОВАДЖЕННІ НОВИХ МЕТОДИК ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ

В сучасних умовах зростаючої діджиталізації освітнього простору традиційні методи навчання іноземних мов стають неефективними. Здобувачі вищої освіти сьогодення з дитинства знаходяться у середовищі, де інформаційні технології відіграють ключову роль, одже студенти звикли до швидкого доступу до інформації та інтерактивного спілкування у віртуальному просторі. Це зумовлює зростання необхідності адаптації методики викладання до сучасних потреб цифрового навчання для забезпечення ефективного процесу засвоєння знань. Залучення сучасних інтерактивних технологій, використання відеоуроків, мультимедійних матеріалів та ігрових елементів сприяє активізації навчального процесу та збільшенню мотивації студентів до вивчення іноземної мови.

Роль викладачів у впровадженні нових методик та технологій для вивчення іноземної мови визначається як критична з погляду ефективного навчання. Насамперед важливо, щоби викладачі залишалися відкритими до вивчення нових методів навчання. Це передбачає постійний професійний розвиток, участь у вебінарах, тренінгах, наукових та методичних конференціях, самостійне опрацювання актуальних тенденцій. Викладачі мають професійно інтегрувати нові методи та технології в процес навчання. Це означає використання онлайн-ресурсів для самостійного вивчення, організацію віртуальних чи комбінованих уроків та використання цифрових інструментів для створення домашніх завдань[1; 2]. Персоналізація навчання відіграє важливу роль у досягненні успіху. Викладачам варто враховувати потреби та інтереси кожного здобувача вищої освіти, створюючи індивідуалізовані програми навчання, адже сьогодні мобільні додатки мають функції персоналізації, що дозволяє учням налаштувати навчальний процес під свої потреби та рівень володіння мовою. Наприклад, студенти під керівництвом викладачів можуть вибирати теми для вивчення, рівень складності завдань, а також визначати свої цілі та темпи навчання.

Вони можуть використовувати різноманітні онлайн-інструменти та платформи для створення індивідуальних завдань та тестів. Наприклад, міжнародну інтерактивну платформу Kahoot! використовують для створення тестів та вікторин, які можна адаптувати до індивідуальних потреб студентів. Edpuzzle надає можливість писати відеоуроки, додавати до них питання, завдання та коментарі, а також налаштовувати їх для кожного учня окремо, забезпечуючи індивідуальний підхід до навчання [1, с. 120].

В умовах діджиталізації освіти викладачі відіграють ключову роль у впровадженні сучасних методик вивчення іноземної мови, оскільки саме вони забезпечують поєднання цифрових технологій із педагогічною доцільністю. Їхня професійна компетентність і здатність адаптувати інноваційні інструменти до потреб здобувачів освіти підвищують ефективність мовного навчання. Завдяки активному використанню інтерактивних платформ, мультимедійних ресурсів і цифрових комунікативних середовищ викладачі формують мотивацію, автономність та мовленнєву практику студентів на якісно новому рівні.

Крім цього, необхідно надавати постійну підтримку та допомогу студентам у використанні нових технологій. Це передбачає складання інструкцій про використання різних програм та платформ. Персоналізація навчання, зокрема за допомогою індивідуалізованих програм та завдань, забезпечує адаптацію навчального процесу до потреб кожного здобувача освіти, що підвищує їхню мотивацію та результативність. У процесі навчання іноземної мови використання сучасних технологій, зокрема таких як мультимедійні засоби та мобільні додатки, дозволяє створити стимулююче та доступне середовище для студентів, що сприяє ефективному засвоєнню матеріалу.

Бібліографічний список:

1. Дацьо О. Г., Буданова Л. Г., Ємельянова Є. С. Вивчення нових методик та методологій викладання іноземних мов, а також їх вплив на результативність навчання. Вісник науки та освіти. 2024. No3(21). С.119–130. DOI:[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-11\(17\)](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-11(17))
2. Hnatyshena I. et. al. Methods of Using Educational Video Materials in Teaching Foreign Languages in the Conditionas of Distance Learning. World Journal of English Language. 2023. V. 13(4). p. 1-29.

Єфремова Н.О., кандидат економічних наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет,
E-mail: propala.moyja@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МЕНЕДЖЕРІВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Сучасний етап розвитку економіки характеризується інтенсивною цифровою трансформацією, що зумовлює необхідність перегляду підходів до управління та оновлення компетентностей менеджерів. У таких умовах особливої актуальності набуває проблема формування творчого потенціалу управлінських кадрів, оскільки саме творчість забезпечує здатність до адаптації, інноваційного мислення та розроблення нових управлінських рішень. У цифрову епоху творчий потенціал менеджера розглядається як інтегральна характеристика, що поєднує когнітивні здібності, креативне мислення, емоційну гнучкість, мотиваційну спрямованість на інновації та навички.

Творчість менеджера набуває нових вимірів у зв'язку з поширенням цифрових технологій: штучного інтелекту, великих даних, хмарних платформ, візуалізаційних інструментів, симуляційних моделей та аналітичних систем. Цифрове середовище значно розширює можливості генерації нових ідей, створює умови для швидкого тестування управлінських рішень та забезпечує доступ до широкого масиву інформаційних ресурсів. У цьому контексті творчий потенціал менеджера формується не лише як індивідуальна якість, але і як результат взаємодії з цифровою інфраструктурою, яка стимулює інноваційність та підтримує постійний розвиток професійних компетентностей.

Під впливом цифровізації відбувається розширення інформаційно-аналітичних можливостей управлінців. Використання аналітичних платформ та алгоритмів машинного навчання дозволяє ідентифікувати нові закономірності, формувати нестандартні підходи до розв'язання складних управлінських задач і приймати рішення на основі даних. Водночас цифрові інструменти сприяють становленню нових форм творчої діяльності, таких як віртуальні мозкові штурми, спільні цифрові простори, онлайн-платформи для розроблення інновацій та моделювання управлінських сценаріїв.

Організаційне середовище відіграє визначальну роль у розвитку творчого потенціалу менеджерів. Емпіричні дослідження

засвідчують, що інноваційна культура, орієнтована на автономію, відкритість, толерантність до помилок та підтримку ініціатив, суттєво сприяє формуванню творчого мислення управлінців. Запровадження демократичних стилів управління, гнучких організаційних структур та Agile-підходів створює простір для експериментування, пришвидшує процес генерування ідей.

Цифрова компетентність стає одним із ключових чинників творчого розвитку менеджера. Володіння сучасними цифровими технологіями розширює можливості застосування креативних методів, дозволяє оптимізувати рутинні операції та вивільняє час для роботи над творчими завданнями. Особливе значення мають такі інструменти, як генеративний штучний інтелект, системи моделювання, гнучкі цифрові середовища для колективної роботи, платформи для управління інноваційними проектами. Вони забезпечують інтеграцію творчих процесів у щоденну управлінську діяльність, стимулюють виникнення нових ідей та підвищують якість прийнятих рішень.

Формування творчого потенціалу менеджерів потребує системного підходу, що включає освітні програми, тренінги зі стратегічної креативності, розвиток soft skills, навчання методам дизайн-мислення, інноваційного менеджменту та управління змінами. Значної ефективності набувають коучинг і наставництво, які сприяють розвитку рефлексивних навичок, глибшому опануванню інноваційних методів і формуванню індивідуальних стратегій творчої самореалізації. Також важливим є створення в організаціях інноваційних лабораторій, експериментальних майданчиків, хакатонів та проектних інкубаторів, що забезпечують практичне впровадження отриманих знань і стимулюють формування інноваційних рішень у безпечному творчому середовищі.

Таким чином, цифровізація виступає каталізатором розвитку творчого потенціалу менеджерів, посилюючи їх здатність до інноваційного мислення, стратегічного бачення та адаптивності. Творчість стає ключовою компетентністю управлінця цифрової епохи, необхідною для забезпечення стійкого розвитку організацій та їх конкурентних переваг. Ефективне формування творчого потенціалу можливе лише за умови синергії індивідуальних здібностей та цифрових інструментів, а також за наявності сприятливого організаційного середовища, що підтримує інноваційність і розвиток управлінських компетентностей.

Кайдан В.П., старший викладач,
Університет економіки і підприємництва
ТОВ «Технічний університет «Метінвест політехніка»
E-mail: kajtan.kt@gmail.com

Хом'янчук А.О., здобувачка першого (бакалаврського) рівня ВО,
Університет економіки і підприємництва
ТОВ «Технічний університет «Метінвест політехніка»
E-mail: homanchuk.anna@gmail.com

ВІРТУАЛЬНІ ЕКСПЕРИМЕНТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ДОСЛІДНИЦЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПРОГРАМІСТІВ

Сучасна освіта, зокрема у сфері інженерії програмного забезпечення, потребує підходів, що активізують навчально-пізнавальну та дослідницьку діяльність здобувачів. Традиційні лекції та демонстрації, хоча й залишаються важливими, дедалі частіше виявляються недостатніми для формування глибоких компетентностей, необхідних майбутнім фахівцям ІТ-галузі. У цих умовах важливою інновацією стає використання віртуальних експериментів та онлайн-симуляцій, які забезпечують інтерактивність, можливість моделювання реальних процесів та набуття дослідницького досвіду без просторових, часових чи технічних обмежень.

Віртуальні лабораторії створюють умови для глибшого розуміння фізичних, технічних і алгоритмічних принципів через активну діяльність: формулювання гіпотез, постановку експерименту, вибір змінних, варіювання параметрів, аналіз результатів, оцінку похибок та побудову власних моделей. Такий підхід відповідає сучасній методології розвитку дослідницьких компетентностей: уміння визначати причинно-наслідкові зв'язки, працювати з даними, будувати та перевіряти моделі, критично оцінювати їх адекватність.

Онлайн-симуляції дають змогу досліджувати складні системи не лише за допомогою формальних визначень, а й через безпосередню взаємодію з моделлю. Це відповідає освітній парадигмі, орієнтованій на розвиток самостійності, відповідальності й творчого мислення. Здобувач може виступати в ролі дослідника незалежно від наявності реального лабораторного обладнання, що є особливо цінним у технічних

спеціальностях, де багато фізичних явищ важко або дорого відтворювати експериментально.

Багато важливих фізичних процесів можуть бути змодельовані у віртуальному середовищі з високим рівнем деталізації. Наприклад, симуляція пружинного маятника дозволяє досліджувати залежності між масою, жорсткістю пружини та періодом коливань. Здобувачі мають змогу спостерігати, як зміна маси впливає на частоту коливань, та будувати власні моделі з урахуванням реальних фізичних залежностей. Водночас такі симуляції дозволяють аналізувати неточності вимірювань, відображаючи реалістичні ефекти, що важливо для формування коректного наукового мислення.

Віртуальні моделі дозволяють виконувати експерименти, які в реальних умовах були б надто тривалими, ризикованими, ресурсозатратними або недоступними. Наприклад, моделювання системи взаємодіючих тіл дає змогу спостерігати параметри, які в реальних експериментах важко зареєструвати з високою точністю. Це підвищує глибину аналізу й сприяє формуванню навичок роботи з великими масивами даних.

Важливим елементом навчально-творчої діяльності є можливість багаторазово повторювати досліди, досліджувати альтернативні сценарії, порівнювати результати, проводити статистичний аналіз та оцінювати похибки. Це сприяє розвитку критичного мислення, вмінню обирати адекватні моделі, працювати з чисельними методами й перевіряти гіпотези.

Однак використання віртуальних експериментів потребує усвідомлення їхніх обмежень. Симуляція завжди є наближенням: модель може спрощувати фізичні процеси, не враховувати окремі фактори або містити чисельні похибки. Студент має розуміти, що результат симуляції залежить від вихідних рівнянь та алгоритмів, а не є «абсолютною» правдою. Така критична позиція є невід'ємною частиною наукової підготовки.

Для здобувачів спеціальності «Інженерія програмного забезпечення» віртуальні експерименти мають подвійний практичний сенс. З одного боку, вони допомагають опанувати природничо-наукові основи, необхідні для розуміння фізичних процесів у технічних системах. З іншого, слугують платформою для вивчення принципів моделювання, розробки алгоритмів, оптимізації, тестування та побудови дискретних моделей. Симуляції складних систем дозволяють студентам застосовувати

математичні моделі у вигляді програмного коду, перевіряти їх працездатність та оптимізувати структуру алгоритмів.

Таким чином, віртуальні експерименти поєднують природничо-наукову й інженерну складові підготовки, сприяючи цілісному розвитку здобувача як дослідника та інноватора. Вони дозволяють формувати не лише знання, а й методологію наукового мислення, здатність аналізувати, моделювати, перевіряти і вдосконалювати складні системи як у фізичних процесах, так і в інженерії програмного забезпечення.

Бібліографічний список:

1. Дронь В. Формування дослідницьких компетентностей здобувачів освіти під час комп'ютерного моделювання фізичних явищ та процесів при дистанційному навчанні. Фізико-математична освіта, 35(3), 2022. С. 19–25.

2. Kaidan V., Velychko V., Fedorenko E., Kaidan N. The use of computer modeling in the educational process based on the example of studying Coulomb's law. Journal of Physics: Conference Series, Volume 2871, XVI International Conference on Mathematics, Science and Technology Education. 2024.

3. Федчишин О., Мохун С., Чопик П. Методичні основи використання РНЕТ-симуляцій у процесі вивчення фізики. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка, 1(1), 2022. С. 16–24. DOI: <https://doi.org/10.25128/2415-3605.22.1.2>

Кайдан Н.В., кандидат фізико-математичних наук, доцент,
ТОВ «Технічний університет «Метінвест політехніка»
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
E-mail: kaydannv@gmail.com

Кушнєрова Т.В., здобувачка першого (бакалаврського) рівня ВО
ТОВ «Технічний університет «Метінвест політехніка»
E-mail: sineok100808@gmail.com

ГЕЙМІФІКАЦІЯ У ВИКЛАДАННІ МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН: ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ MINECRAFT EDUCATION

У сучасному освітньому процесі дедалі більшої актуальності набувають технологічно орієнтовані підходи, здатні підвищувати залученість здобувачів і підтримувати розвиток дослідницьких та

творчих компетентностей. Одним із таких інструментів є гейміфікація, яка, за умови педагогічно обґрунтованого застосування, сприяє зміні характеру пізнавальної діяльності та створює умови для активного конструювання знань. Minecraft Education – освітня модифікація відомої гри, надає можливість моделювати математичні поняття у формі об'єктів чи логічних механізмів, з якими студенти взаємодіють безпосередньо. Важливо підкреслити, що таке середовище не замінює теоретичного викладу, а доповнює його, дозволяючи поєднати абстрактні уявлення з практичною діяльністю.

Гейміфікація в математичних дисциплінах працює не за рахунок «ігровості», а завдяки змінам у пізнавальних діях студента. Виконуючи роль конструктора чи дослідника, студент має змогу перевіряти математичні ідеї у дії, будувати моделі та аналізувати результати. Це особливо актуально для дисциплін із високим рівнем абстракції, таких як математика. Втім, таке середовище не є універсальним: воно потребує цифрової грамотності, технічної підтримки, часу на адаптацію та спрямовуючої ролі викладача.

Одним із прикладів реалізації такого підходу став навчальний світ «Булева логіка» в Minecraft Education, використаний під час лабораторних робіт у курсі «Вища та дискретна математика» в університеті ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА». У традиційному навчанні логічні операції: кон'юнкція, диз'юнкція, імплікація, еквівалентність, подаються через таблиці істинності та алгебраїчні перетворення. У Minecraft ці самі операції реалізуються у вигляді редстоун-схем, що дозволяє студенту виконувати маніпуляції з сигналами та спостерігати наслідки зміни станів у реальному часі. Це не тотожне математичній моделі, оскільки технічна реалізація має свої обмеження, проте така діяльність створює цінний дидактичний місток між формальним означенням і практичною взаємодією.

Світ «Булева логіка» побудований із поступовим ускладненням завдань. На початковому етапі студенти працюють із базовими елементами, які є аналогами вентилів AND, OR, NOT, а далі переходять до комбінаторних схем, модулів порівняння та моделей булевих функцій кількох змінних. Завдання організовано у формі квестів, де для відкриття нових секцій світу необхідно правильно зібрати або проаналізувати схему. Така структура підтримує відчуття прогресу та дозволяє будувати індивідуальні

траєкторії навчання, хоча для деяких студентів саме «квестовість» може затьмарювати математичний зміст, що потребує педагогічної корекції.

Важливою дидактичною перевагою є можливість переходу від формального запису, наприклад $f(x, y, z) = (x \wedge \neg y) \vee (y \wedge z)$, до побудови моделі цієї функції у вигляді фізичної конструкції в ігровому середовищі. Студенти не лише «перекладають» формулу у схему, але й оптимізують розташування елементів, перевіряють працездатність, порівнюють альтернативні реалізації. Така діяльність формує навички моделювання, проектування та аналізу, проте потребує супроводу викладача, який допомагає розмежувати модель та абстрактний математичний об'єкт і уникнути хибних узагальнень.

Серед додаткових ефектів варто відзначити розвиток дослідницької діяльності: студенти можуть пропонувати власні схеми, експериментувати з реалізаціями функцій, порівнювати їх ефективність. Разом з тим, частина здобувачів стикається зі складністю створення оптимальних схем або з труднощами технічного керування елементами Minecraft Education, ці ситуації потребують методичної підтримки. Робота у групах, яку передбачає курс, сприяє формуванню навичок комунікації та інженерної співпраці, хоча нерівномірний розподіл ролей у команді також може стати викликом.

Таким чином, використання світу «Булева логіка» в Minecraft Education показало свій потенціал як інструмент активізації навчальної діяльності та розвитку дослідницьких умінь. Гейміфікація в цьому випадку не є декоративним елементом, а служить засобом створення інтерактивного освітнього середовища, яке поєднує теоретичні знання з практичним моделюванням. Подальший розвиток методики може включати розширення сценаріїв світу, порівняння результативності різних груп, інтеграцію з іншими математичними модулями та проведення систематичного педагогічного оцінювання.

Бібліографічний список:

1. Dicheva D., Dichev C., Agre G., & Angelova G.. Gamification in education: A systematic mapping study. *Journal of Educational Technology & Society*. 18(3), 2015. P.75-88.

2. Fedorenko Elena, Velychko Vladyslav, Kaidan Nataliia, Soloviev Vladimir Gamification in the process of studying logical operators on

the Minecraft EDU platform, Proceedings of the 4rd International Workshop on Augmented Reality in Education (AREdu 2021) Kryvyi Rih, Ukraine, May 11, 2021, P.107-118.

З.Кайдан Н.В., Тараненко Г.І. Мотивація освітнього процесу засобами гейміфікації. Збірник наукових праць фізико-математичного факультету ДДПУ. 2023. №13. С. 74-78.

Kotko Ya.M., PhD in Economics, Associate Professor,
State Biotechnological University
E-mail: kotkoyana@ukr.net

A MODERN SYSTEMIC APPROACH TO DEVELOPING THE CREATIVE POTENTIAL OF FUTURE ECONOMIC SPECIALISTS IN THE CONTEXT OF THE DIGITALISATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS

The modern systematic approach involves considering the process of creative potential formation as an integrated, interconnected system that combines personnel, organizational, technological, content-related, and psychological components of educational activities. In the context of the digitalization of education, it is particularly important, as the digital environment creates new opportunities for the development of creativity, analytical skills, and innovation among future economists. In the context of modern digitalization, a systematic approach to the formation of the creative potential of future economic specialists is based on the principle of the integrity of the educational process and the interdependence of its elements. Creative potential is seen as an integral characteristic of a person, including cognitive flexibility, the ability to think innovatively, emotional and motivational readiness to search for new solutions, as well as developed skills for independent activity in an information-rich environment.

Within the framework of a systematic approach, the emphasis shifts from simply assimilating the content of economic disciplines to forming internal mechanisms of creative activity in students, which are developed through interaction with the educational environment, digital tools, pedagogical technologies, and the sociocultural context. This approach takes into account the internal patterns of personality development, as well as external factors that influence the activation of creative abilities.

The system for developing the creative potential of future economic specialists in a digital educational environment is multi-level

and multifunctional. Its effectiveness depends on the coordination and interaction of several key components, in particular:

the first is the **target block**, which defines the strategic guidelines for the educational process. It is aimed at developing students' ability to generate new economic ideas, analytical modeling, forecasting economic processes, and making non-standard decisions in situations of uncertainty;

the **content block** provides academic disciplines with up-to-date economic, managerial, and digital knowledge. It involves the integration of economic theory with information technology, the use of interdisciplinary approaches, and the active application of case methods, simulations, and project activities, which together help students develop the ability to see problems in a comprehensive manner;

in turn, the **technological block** covers digital platforms, learning management systems, interactive online tools, analytical programs, market simulators, and virtual laboratories. The use of such technologies contributes to the development of data processing skills, the ability to apply digital resources for the analysis of economic phenomena, and the formation of a culture of digital creativity;

the **organizational and methodological block** defines the methods of implementing the educational process. It includes the use of problem-oriented and project-based learning, blended and distance forms of educational interaction, and gamified approaches that motivate students to actively seek new solutions;

the final stage is an **assessment and evaluation block** aimed at comprehensively assessing the development of creative potential: the ability to generate innovations, argue one's own ideas, work with digital tools, create economic models, startup projects, or analytical products.

A systematic approach to developing creative potential is based on several key principles, including: integrativeness involves the synthesis of pedagogical, economic, informational, and psychological concepts in the learning process, ensuring the integrity of creative competence formation; integrity means the need for consistent and coordinated development of all structural components of creative potential – intellectual, motivational, emotional-volitional, and activity-related; flexibility of the educational process ensures the adaptation of content, forms, and methods of learning to the individual needs and thinking styles of students, especially in the context of rapid advances in digital technology; interactivity involves active interaction between

students, teachers, and the digital environment, which contributes to the intensification of the search for new ideas and solutions; the principle of feedback ensures constant monitoring of results and correction of educational influences in accordance with the dynamics of creative potential development.

In addition, the digitization of the educational space opens up fundamentally new opportunities for developing the creative potential of future economists. First of all, it provides access to a large number of open educational resources, electronic databases, digital libraries, and statistical portals, allowing students to work with up-to-date information and form their own analytical conclusions. Digital tools create a favorable environment for experimentation: the use of economic process simulations, business modeling software, and teamwork platforms helps develop the ability to analyze complex situations, predict possible scenarios, and find non-standard solutions. An important advantage of digitalization is the possibility of individualizing the educational trajectory. Adaptive learning systems allow each student to move at their own pace, choose the best tools for independent work, and receive regular feedback. Such an environment promotes responsibility, reflection, and internal motivation - components that directly influence the development of creative.

The application of a systematic approach in the context of digitalization contributes to the comprehensive development of the creative potential of future economists. The result is the development of critical, analytical, and creative thinking, the ability to predict economic processes, formulate competitive strategies, and make innovative decisions based on digital data. Students master digital competence and learn to effectively use data processing tools, analytical platforms, digital models, and specialized software. They develop a readiness to participate in team projects, create startups, economic simulations, and research initiatives.

As a result, the systematic approach contributes to the training of a new type of specialist - an economist capable of operating in a digital economy, generating innovations, and making management decisions based on comprehensive analysis and a creative vision of economic processes. Such specialists are characterized not only by their fundamental economic knowledge, but also by their ability to apply it in a rapidly changing digital environment that requires constant adaptation and updating of competencies. In this context, the development of creative potential is a key factor in professional development, as it is creativity that allows effective solutions to be

found in conditions of information uncertainty and high competition. The application of a systematic approach ensures that future economists develop the ability to comprehensively understand economic phenomena, which involves analyzing them in relation to technological, social, and managerial factors. This enables future specialists to effectively use digital analytical tools, interpret large data sets, build predictive models, and justify management decisions. At the same time, systems thinking helps develop the ability to assess economic processes not in isolation, but as part of broader national and global economic transformations.

In summary, it can be noted that a systematic approach combined with digital technologies creates a qualitatively new model of professional training for economists, in which the development of creative potential plays a central role. This ensures the formation of economists who are able to function successfully in the digital economy, adapt flexibly to its challenges, and actively influence economic processes by implementing innovative solutions. Such specialists not only meet modern requirements, but are also capable of shaping new trends in economic development, acting as catalysts for positive transformations in society and the business environment.

In modern society, creative economists play a key role in establishing interaction between technological capabilities and socio-economic needs. They are able to effectively integrate digital technologies into management practices, contributing to increased productivity, environmental responsibility, and the social orientation of economic development. Such specialists effectively shape the intellectual resources of the economy, ensuring its adaptability, innovation, and sustainability in the long term.

Kotko Ya.M., PhD in Economics, Associate Professor,
State Biotechnological University,
E-mail: kotkoyana@ukr.net

MODERN INNOVATIVE PRINCIPLES FOR STIMULATING EDUCATIONAL, CREATIVE, AND RESEARCH ACTIVITIES OF STUDENTS

Innovative approaches to organizing the educational process are becoming crucial in the context of the transformation of the modern education system, which aims to develop competitive, mobile, and

creative specialists. One of the important areas of these transformations is the creation of conditions that stimulate the intellectual initiative of students, their ability to independently search for and generate new ideas, and conduct research activities. The intensification of educational and creative activity involves combining traditional teaching methods with methods that promote the development of critical thinking, creativity, and a culture of research. Key innovative principles include the introduction of interactive and problem-oriented learning technologies that create a dynamic educational environment and promote the formation of an active position of the learner in the process of cognition: **interactive methods** - dialogical forms of work, educational discussions, modeling of professional situations - allow not only to reproduce educational material, but also to critically comprehend it, build the logic of argumentation, and develop teamwork skills; **problem-based learning** is aimed at developing the ability to independently identify problems, formulate research questions, select relevant information sources, and justify decisions. Such approaches not only activate learning activities but also reorient them toward depth of understanding, creative interpretation, and practical application of the knowledge gained.

A special place in the structure of innovative principles belongs to the development of project activity technologies and design thinking methods, which enhance the interdisciplinary nature of the training of applicants. **Project-based learning** integrates theoretical knowledge and practical tasks through the collective creation of a product that has real value or practical application in the future profession. In the process of completing projects, students learn to distribute roles, perform functions responsibly, coordinate approaches to solving complex problems, and present results in professionally acceptable formats. **Design thinking methods**, in turn, develop students' ability to empathically analyze needs, generate innovative ideas, and quickly test hypotheses. They promote the development of creative thinking and allow students to work with open, multi-level problems characteristic of the modern labor market.

The emphasis on such innovative approaches ensures the transition from a knowledge-based model of education to a competency-based one, in which students not only acquire information but also develop the ability to act, think, and make decisions in conditions of uncertainty. The use of digital tools, educational platforms, and virtual scientific environments plays an important role in stimulating research activity. Digitalization provides access to large

amounts of information, scientific databases, and software for processing experimental and statistical data. This enables students to conduct full-fledged scientific research, analyze data, participate in virtual laboratories, and engage in inter-university scientific projects. The use of such resources contributes to improving the quality of scientific research and fostering a culture of academic integrity.

An equally important innovative foundation is the personalization of the educational process, which is implemented through individual educational trajectories, tutoring, and adaptive learning technologies. This approach allows for the interests, pace of development, level of preparation, and research inclinations of each student to be taken into account. Personalization creates a favorable environment for the development of intellectual autonomy and strengthens motivation for creative and research activities, as applicants see a direct link between learning tasks and their own professional goals. In general, innovative principles for stimulating educational, creative, and research activities among students are aimed at forming a comprehensive educational ecosystem that combines interactive methods, digital technologies, interdisciplinarity, and support for individual development. The result of implementing such approaches is the training of students capable of critical thinking, independent scientific research, creative problem solving, and professional self-realization in conditions of dynamic change.

Крамаренко А. П., аспірант

Державний біотехнологічний університет

E-mail: kramarenkou@yahoo.com

Данченко І. О., доктор педагогічних наук, доцент

Державний біотехнологічний університет

E-mail: irinadanченко@gmail.com

ПРОЄКТНО-ОРІЄНТОВАНА МОДЕЛЬ НАВЧАННЯ, ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА ТА ЦИФРОВІ ПЛАТФОРМИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

В умовах глибокої трансформації аграрного сектору, що супроводжується переходом від традиційних форм господарювання до інноваційних, ринково орієнтованих і технологічно насичених моделей із широким упровадженням

цифрових рішень у виробничі процеси, постає об'єктивна потреба в оновленні підходів до підготовки майбутніх фахівців аграрного профілю [1]. Традиційні, переважно репродуктивні форми навчання виявляються недостатніми для формування здатності працювати з реальними виробничими задачами, цифровими даними та міждисциплінарними рішеннями в АПК. У цьому контексті проектно-орієнтоване навчання постає як інструмент, що поєднує опанування теоретичних знань із виконанням комплексних практико-орієнтованих завдань на матеріалі реальних або модельованих аграрних ситуацій. Залучення студентів до виконання аграрних проектів сприяє розвитку їхньої інформаційно-комунікативної компетентності (ІКК), уміння працювати в команді та приймати обґрунтовані технологічні й управлінські рішення. Отже, запровадження проектно-орієнтованого навчання в аграрній освіті є актуальним напрямом підвищення якості професійної підготовки та конкурентоспроможності випускників на ринку праці [2].

В аграрній освіті проектно-орієнтоване навчання це, перш за все, така організація занять, коли студенти мають працювати над певним аграрним проектом, який може бути представлений у вигляді комплексного завдання з реальним виробничим контекстом, наприклад: розроблення технології вирощування культури з врахуванням ґрунтово-кліматичних умов конкретного господарства; проект системи точного землеробства у вигляді комплексу цифрових засобів для диференційованого внесення добрив та засобів захисту рослин; створення цифрової карти поля з шарами ґрунтів та рельєфу; проект модернізації тваринницького приміщення у вигляді схеми утримання, вентиляції, годівлі та доїння; проект цифрового моніторингу стада у вигляді системи збору та аналізу даних про тварин. Ключовою рисою даного підходу є той факт, що студент не тільки вивчає тему теоретично, а виконує повний цикл роботи над аграрним завданням – від аналізу вихідних даних до презентації рішення для умов конкретного господарства [3].

Використання проектно-орієнтованого навчання безпосередньо впливає на розвинення ІКК. Відтворення в освітньому процесі умов реального сільськогосподарського виробництва стимулює студентів працювати з виробничими даними, цифровими ресурсами та нормативними даними. Це допомагає формувати здатність приймати певні технологічні та управлінські рішення, розвиває компетентність щодо

прогнозування й аналізу ризикових ситуацій, які пов'язані, зі зміною погодних умов або коливаннями цін на ринку.

Проекти дозволяють інтегрувати традиційні аграрні знання і цифрові технології. Поєднання агрономії, геоінформаційних систем та дистанційного зондування, систем управління фермерським господарством, бездротових сенсорних мереж та інтернет речей у тваринництві природно підсилюють ІКК, зокрема: пошук і критичний аналіз аграрної інформації; роботу з електронними базами даних, довідниками, нормативами; командну комунікацію та комунікацію з виробничими партнерами. Більш того, якщо проект базується на даних конкретного господарства, студент заздалегідь стикається з тим типом задач, які виконуватиме після працевлаштування. Тим самим ведеться підготовка до реальної виробничої практики.

Все це дає максимальне наближення до реальних умов сільськогосподарського виробництва. Проекти дозволяють відчути себе або агрономом або зоотехніком, або інженером, виконати обов'язки керівника господарства. Студент знайомиться з повним технологічним циклом від підготовки ґрунту до збирання врожаю або від розтелу до реалізації молока. Перевагою даного підходу є міждисциплінарність, тому що один аграрний проект майже завжди вимагає знань з агрохімії; ґрунтознавства; рослинництва чи тваринництва; економіки; ІКТ.

Розробка проектів сприяє формуванню професійної відповідальності. Тому що будь яке рішення в аграрному проекті має очевидні наслідки: урожайність, якість продукції, витрати ресурсів, екологічний вплив. Слід зауважити, що робота на реальних полях, фермах, підприємствах викликає більше залучення у багатьох студентів-аграріїв, ніж абстрактні задачі, і саме практичний зміст цієї роботи стає ключовим стимулом, покращуючи навчальну мотивацію. Якщо проекти виконуються за участі виробничих партнерів даючи можливість співпраці з аграрним бізнесом, то це підвищує реалістичність завдань; створює майданчик для практики й стажувань; дозволяє формувати портфоліо студентських робіт.

Водночас застосування проектно-орієнтованого навчання в аграрній освіті має не лише позитивні результати. Практичний досвід упровадження проектів виявляє також низку проблемних аспектів і можливих ризиків [3], які доцільно розглянути окремо. По перше, це – сезонний характер робіт. Це створює обмеження для планування проектів в рамках навчального семестру. По друге,

повноцінні проекти потребують доступу до полів, ферм, лабораторій; техніки, обладнання, цифрових сервісів. А для багатьох закладів це потребує значних ресурсів. По третє, неоднорідність умов баз практики. Якщо проекти прив'язані до господарств з різним рівнем технологізації, то студенти отримують і різний досвід. Це ускладнює стандартизацію результатів; порівняння груп; розробку єдиних критеріїв оцінювання. Четвертим можна назвати організаційну і координаційну складність узгодженості між закладом освіти; базами практики; викладачами різних дисциплін; кураторами від підприємств. Без цього проектна робота може перетворитися на формальність або на «розрізнені епізоди» без єдиного освітнього результату. П'ятим пунктом іде ризик підміни навчання «дешевою робочою силою». Шостим пунктом можна назвати вимоги до цифрової інфраструктури. Орієнтовані на цифрову трансформацію агровиробництва проекти потребують стабільний інтернет на базі практики; доступ до цифрових платформ; мінімальний парк пристроїв. За відсутності цього проекти в сфері «цифрового агровиробництва» залишаються чисто «кабінетними» і не доходять до реального впровадження. Сьомим і останнім пунктом є складність оцінювання комплексних аграрних проектів. Потрібні критерії, які враховують технологічну коректність агротехніки; економічну обґрунтованість; екологічні наслідки; цифрову складову; командну взаємодію. А без чітких рубрик та оціночних таблиць може виникнути відчуття суб'єктивності оцінювання.

Бібліографічний список:

1. Шаповалов Б. Ю. Роль освіти та підготовки молоді у формуванні конкурентоспроможності аграрного сектору України. Роль освіти у відновленні аграрного сектору України : зб. тез наук. конф. Миколаїв: МНАУ, 2024. – С. 332-334.
2. Toombs J. M., Eck C. J., Robinson J. S. The impact of a project-based learning experience on the SAE self-efficacy of preservice teachers. *Journal of Agricultural Education*. 2022. Vol. 63, № 1. P. 29-46. DOI: 10.5032/jae.2022.01029.
3. Chua K. T., Mataverde C. B., Ygoña M. V., Romagos K. G., Abina I. L., Evarado O. J. Jr. Learning sustainable agriculture through mathematics: Development of a project-based learning package. *International Journal of Multidisciplinary Studies in Higher Education*. – 2025. – Vol. 2, № 1. P. 26-40. DOI: 10.70847/590761.

Кузнецова К. Ю., кандидат філософських наук
Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна
E-mail: kateryna.kuznetsova@karazin.ua

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗДОБУВАЧІВ У ЗМІШАНОМУ ТА ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ: ДИДАКТИЧНІ СТРАТЕГІЇ ТА ВИКЛИКИ ЕПОХИ ШІ

У сучасних умовах цифрової трансформації освіти питання розвитку творчого потенціалу здобувачів набуває особливої значущості. Перехід до змішаних і дистанційних форм навчання став не тимчасовою реакцією на зовнішні обставини, а структурною рисою сучасних освітніх систем. Це змінює не лише організацію навчального процесу, але й саму пізнавальну динаміку: автономію, мотиваційні механізми та здатність здобувача до творчого самовираження. Дослідження показують, що цифрові освітні середовища здатні як посилювати, так і обмежувати творчість залежно від якості педагогічного дизайну та доступності підтримки [4; 5].

У сучасній педагогічній теорії творчий потенціал розглядається як інтегральна характеристика особистості, що поєднує здатність до генерування нових ідей, уміння працювати з невизначеністю та готовність виходити за межі усталених моделей мислення. У цифрових моделях навчання цей потенціал формується у складнішій когнітивній екології, де взаємодіють людина, цифрові інструменти та алгоритмічні підказки. Дослідження свідчать, що гнучке, частково нерегламентоване освітнє середовище може стимулювати дивергентне мислення, якщо здобувач має доступ до мультимодальних ресурсів і свободу конструювання власної освітньої траєкторії [5]. У такій екосистемі цифрові інструменти не заміщують творчість, а розширюють її можливості, забезпечуючи додаткові канали для експериментування, візуалізації та моделювання.

Особливості змішаного та дистанційного навчання створюють нову структуру можливостей для розвитку творчих компетентностей. Гнучкість простору й часу дозволяє здобувачам працювати у власному темпі, поєднувати різні формати діяльності та застосовувати індивідуальні стратегії навчання, що позитивно позначається на їхній креативності [4]. Водночас «розпорошене» освітнє середовище несе ризики фрагментації уваги та зниження

саморегуляції, що ускладнюється значним інформаційним навантаженням у цифровій взаємодії. На поглиблення нерівності впливає і цифровий розрив, який визначає різний ступінь доступу до технологій та педагогічної підтримки. Аналітичні огляди міжнародних організацій засвідчують, що якість креативних практик у дистанційній освіті безпосередньо корелює з рівнем інфраструктурної забезпеченості та цифрової компетентності і здобувачів, і педагогів [2; 3].

Дослідники наголошують, що за умов широкого використання ШІ творча діяльність зміщується з рівня прямого генерування контенту до більш складних форм – концептуалізації, комбінування ідей, побудови смислових структур, критичної інтерпретації результатів [1]. Етичні ризики, серед яких надмірне покладання на автоматизовані рішення, розмивання авторства й зниження внутрішньої мотивації, підвищують значущість педагогічного нагляду. Роль викладача у таких умовах полягає не лише у контролі використання інструментів ШІ, а й у забезпеченні інтелектуальної автономії, підтримці процесів рефлексії та збереженні цінності людської творчості як унікального когнітивного процесу.

У цифрових форматах розвитку творчого потенціалу особливе значення мають такі дидактичні підходи, які забезпечують відкритість, дослідницьку активність та можливість самостійного конструювання знання. Проектно-дослідницькі моделі, зокрема inquiry-based та problem-based learning, дозволяють здобувачам не лише аналізувати ситуації, а й формувати власні інтелектуальні гіпотези, використовуючи цифрові ресурси для верифікації ідей та моделювання рішень. Модульні траєкторії з відкритими творчими задачами сприяють формуванню індивідуальних стратегій мислення, оскільки здобувач сам обирає темп, інструменти та логіку виконання завдань. Цифрові майстерні – Google Workspace, Miro, Padlet та інші – забезпечують інтерактивний простір для колективної творчості, у якому поєднуються можливості спільної розробки, візуалізації ідей та синхронної взаємодії. Такі формати перетворюють цифрове освітнє середовище на лабораторію, де інтелектуальна активність набуває багатовимірного характеру і підтримує розвиток унікальних творчих траєкторій.

У дидактичному вимірі штучний інтелект може відігравати роль інструмента інтелектуального збагачення, якщо його використання спрямоване на посилення когнітивної активності

здобувача. Ключовою умовою при цьому є інтеграція алгоритмічних стимулів у педагогічно продуманий контекст, у якому ШІ не заміщує творчість, а тільки підсилює інтенсивність інтелектуального пошуку.

Підтримка автономії здобувача є базовою умовою формування стійкого творчого потенціалу. Навчальні завдання з відкритими критеріями успіху формують здатність до самостійного визначення якості роботи та дозволяють здобувачам розширювати рамки, запропоновані педагогом. Мета-когнітивні журнали, цифрові портфоліо та рефлексивні мапи допомагають структурувати власний розвиток, відслідковувати зміну мисленнєвих стратегій і усвідомлювати, які підходи виявляються найбільш продуктивними. Короткі ітерації у форматі sprint-learning сприяють підтримці дисципліни, створюють умови для регулярної самоперевірки та допомагають уникати прокрастинації, що є критично важливим у дистанційному середовищі. В основі таких стратегій лежить не контроль, а інтелектуальна підтримка процесу самостійного становлення здобувача.

Українська система освіти розвивається у складних умовах, що зумовлені територіальною, соціальною та інфраструктурною нерівністю. Цифрова нерівність між громадами, різні рівні цифрових компетентностей педагогів та нерівномірність матеріально-технічної бази закладів освіти значно впливають на можливості впровадження творчих цифрових практик. Водночас державні програми цифрової трансформації, зокрема «Цифрова освіта», «Ноутбук кожному вчителю» та розвиток українського EdTech-сектору, відкривають нові можливості для формування інтерактивних та інноваційних освітніх середовищ. Доступність генеративних інструментів для шкіл і університетів дозволяє розширювати спектр творчих завдань, але водночас потребує впровадження етичних протоколів у змішаному та дистанційному навчанні. Це сприятиме відповідальній інтеграції ШІ та формуванню культури усвідомленого користування технологіями.

Цифрові формати навчання відкривають можливості для розвитку творчого потенціалу, однак вимагають системного, а не технократичного підходу. Інструменти штучного інтелекту здатні розширювати інтелектуальні горизонти здобувачів, але лише за умови педагогічного супроводу, рефлексивного ставлення до технологій та чіткого розуміння їхніх меж. Успішність формування творчих компетентностей залежить передусім від дидактичної

стратегії, педагогічної підтримки та здатності освітнього середовища забезпечити простір для інтелектуальної автономії. Пріоритетним залишається виховання критично мислячого здобувача, який використовує цифрові ресурси як інструмент розширення власного мислення, а не як заміник творчої роботи.

Бібліографічний список:

1. Baker R. S., Hawn A. Algorithmic bias in education. *International Journal of Artificial Intelligence in Education*, 2022, vol. 32, pp. 1052-1092.

2. Pedro F., Subosa M., Rivas A., Valverde P. Artificial intelligence in education: challenges and opportunities for sustainable development. Working papers on education policy, 7. Document code ED-2019/WS/8. 2019. 46 p.

3. UNESCO. Guidance for generative AI in education and research / Fengchun Miao, Wayne Holmes. Paris : UNESCO, 2023. 44 p. <https://doi.org/10.54675/EWZM9535>

4. Wang A., Zhang Y., Wang A., Zheng W. The impact of AI-based painting technology on children's creative thinking. *Frontiers in Psychology*. 2025, 16. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1598210>

5. Zhou M., Peng S. The Usage of AI in Teaching and Students' Creativity: The Mediating Role of Learning Engagement and the Moderating Role of AI Literacy. *Behavioral Sciences*. 2025; 15(5):587. <https://doi.org/10.3390/bs15050587>

Кулініч О.А., кандидат економічних наук, доцент
Державний біотехнологічний університет
E-mail: kulinich.econom@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ МАТРИЧНОГО МЕТОДУ ДЛЯ ЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ТРАДИЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Необхідність модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців економічного спрямування обумовлена підвищенням самоосвітньої активності, їхнього професійного розвитку і саморозвитку. Вирішення проблеми використання активізації традиційних занять у вищій економічній освіті сьогодні набуває все більшої актуальності [1].

На сучасному етапі дослідницька діяльність здобувачів вимагає не лише оформлення результатів роботи, а й створення за допомогою конструктивних і технологічних рішень професійних завдань у рамках інтерактивної активізації самостійної роботи логістичного характеру, особливо у сфері фінансової звітності ЗЕД підприємств [2].

Вивчення комплексу управлінських, організаційних і технологічних функцій підприємств, що лежать в основі зовнішньоекономічної стратегії розповсюдження товару, базуються на основних функціях та класифікаційних ознаках класичних інструментів матричного типу [3].

Організація навчального процесу на основі використання матричного методу для оцінювання фінансового стану ЗЕД підприємства зорієнтована на впровадження активного навчання, яке націлене на формування рефлексивного мислення, актуалізацію й організацію досвіду здобувачів, як початкового моменту для активної комунікативно-діалогової діяльності, що спрямована на сумісну розробку оцінки загального фінансового стану підприємства.

Головними перевагами матричних методів у порівнянні з традиційними є простота отримання оцінки, врахування впливу багатьох фінансових показників, можливість автоматизувати процес проведення оцінки ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства за минулий період на підставі розробленого відповідного програмного забезпечення. Використання матричного методу створює передумови для проведення експрес-діагностики фінансового стану підприємства, виявлення тенденцій в динаміці фінансового положення та його прогнозування, аналізу основних показників фінансового стану на основі використання індексних мультиплікативних моделей.

Вхідна інформація, яка використовується для аналізу і отримання оцінки ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства, знаходиться в бухгалтерській звітності і відображається в квадратній матриці в однаковій послідовності над графами матриці зліва направо і зверху вниз у лівому крайньому стовпці матриці. Матриця одиничних фінансових показників є симетричною відносно головної діагоналі - кожному фінансовому показнику (коефіцієнту) під головною діагоналлю відповідає зворотний йому над головною діагоналлю. Вибір прямого або зворотного показника для отримання узагальнюючих і комплексної оцінок діяльності підприємства за минулий період

визначається їх економічним змістом. Для однозначності блочних і комплексної оцінок, синтезу підлягають тільки ті одиничні показники, зміна яких, свідчить про поліпшення фінансово го стану зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Оцінку одиничних фінансових показників можна проводити порівняно з рекомендованими (нормативними) значеннями, порівняно із значеннями провідних підприємств галузі, або з їх значеннями в базовому чи минулому періоді. Обмеженість першого підходу обумовлена відсутністю рекомендованих значень для всіх показників, а відомі нормативні значення для окремих показників (коефіцієнт абсолютної чи загальної ліквідності, коефіцієнт фінансової незалежності та ін.) не враховують особливостей окремих галузей. Можливість використання другого підходу також обмежена, оскільки не завжди є достовірна інформація про показники інших підприємств. Тому оцінку одиничних показників доцільно проводити відносно досягнутих значень в базовому або минулому періоді. При такому підході одиничні оцінки трансформуються в ланцюгові або базисні індекси і характеризують темпи зміни показника.

Комплексну оцінку зовнішньоекономічної діяльності підприємства доцільно проводити в чотири етапи: розрахунок елементів матриці звітного і базисного періодів; розрахунок одиничних оцінок; розрахунок блочних оцінок; розрахунок комплексної оцінки. Блочні оцінки визначаються як середні значення одиничних оцінок показників, включених в даний блок; комплексна оцінка — як середнє значення блочних оцінок (середнє арифметичне, гармонічне та ін.).

Для проведення аналізу фінансового стану зовнішньоекономічної діяльності підприємств багатьох галузей використовується інформація, яка знаходиться в балансі та у звіті про фінансові результати. Дані форми звітності більшість підприємств складають в кінці кожного кварталу, так що отримання необхідної інформації не вимагає додаткових зусиль з боку дослідника. Окрім цього, інформація представлена в даних формах звітності відображає найістотніші сторони діяльності підприємств.

Можливе наступне групування у блоки: показники взаємозв'язку фінансових результатів; показники прибутковості активів; показники взаємозв'язку фінансових результатів з джерелами засобів; показники ефективності використання активів; показники віддачі джерел засобів; показники якості

структури активу; показники взаємозв'язку активу і пасиву; показники структури пасиву.

Використання матричного методу для дослідження динаміки фінансового стану зовнішньоекономічної діяльності доцільно здійснювати тільки для одного підприємства. Порівняння комплексних показників декількох підприємств некоректно, оскільки спочатку одиничними показниками були не окремі показники, а індекси. Порівняння показників в межах одного підприємства має свої переваги, оскільки при цьому база порівняння не змінюється. Використання даного методу некоректно в умовах інфляції. Оскільки тоді одиничні оцінки суттєво збільшуватимуться, але таке збільшення не матиме під собою реальної підстави.

Застосування матричного методу у поєднанні з комп'ютерними технологіями у самостійній роботі здобувачів надає можливість творчого підходу до розробки комплексу комп'ютерних програмних засобів, здійснення оптимального управління самостійною роботою здобувачів [4; 5].

Бібліографічний список

1.Кулініч О. А., Зарецька Л. М. Інтерактивні технології як засіб інтенсифікації процесу навчання. – 2016. С. 64-65.

2.Андросова Т.В., Кулініч О.А. Інтернет-проекти як розвиток самоосвіти та дослідницької діяльності здобувачів вищої освіти. Управління якістю підготовки фахівців в умовах цифрової педагогіки. Всеукр. Наук.-метод. інтернет-конф., м. Харків, 22-23 грудня 2021 р. / ХОГО «Науковий центр дидактики менеджмент-освіти». Харків.: КП «Міська друкарня». С. 91-93

3.Кулініч О. А., Нікітіна Е. В. Теоретико-методологічний аспект формування ефективної системи управління продажами. Бізнес Інформ.– 2012. №. 12. С. 321-326.

4.Кулініч О.А. Методика розробки завдань для проведення комп'ютерного контролю знань студентів. Модернізація вищої освіти та проблеми управління якістю підготовки фахівців. Удосконалення інформаційно-ресурсного забезпечення навчального процесу. Ч. 2. Х.: ХДУХТ.2014. С. 197-207

5.Кулініч О.А. Дистанційне навчання та інформаційні технології в управлінні самостійною роботою здобувачів вищої освіти. Модернізація вищої освіти та проблеми управління якістю підготовки фахівців. 2021. С. 178-180

Курепін В.М., кандидат економічних наук, доцент,
Миколаївський національний аграрний університет
E-mail: kypins@ukr.net

ПІДТРИМКА ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ СТВОРЕННЯ СПРИЯТЛИВОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ІНТЕГРАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Для повноцінного розкриття потенціалу нових технологій у сфері професійної освіти Україні необхідно сформувавши виважену та послідовну стратегію, яка визначатиме напрями їх розвитку та застосування відповідно до освітніх потреб. Йдеться про формування чітких комунікаційних підходів, що акцентуватимуть увагу на перевагах інтеграції технологічних рішень у підготовку фахівців та сприятимуть утвердженню їхньої пріоритетності для закладів професійної освіти. Важливим є забезпечення комплексної підтримки, спрямованої на стимулювання розвитку технологій у цьому секторі, створення умов для вибору та адаптації відповідних рішень освітніми провайдерами, а також розбудову належної технологічної інфраструктури. Така підтримка має охоплювати стратегічне планування, ефективне розподіл ресурсів, взаємодію із зацікавленими сторонами, системний моніторинг та оцінювання, а також якісну підготовку педагогічних кадрів.

Україні необхідно сформувавши стратегії впровадження технологій таким чином, щоб вони охоплювали не лише розв'язання поточних викликів [1, с. 2]: забезпечення неперервності професійного навчання в умовах війни та відбудову освітньої інфраструктури, а й відповідали довгостроковим завданням модернізації професійної освіти та узгодження її змісту з різноманітними потребами молоді та дорослих. Реалізація таких стратегій сприятиме досягненню ширших цілей національної реконструкції та відновлення [2, с. 104]. В межах цих підходів можуть бути ініційовані інвестиції в наукові дослідження та інноваційні розробки, а також створення цифрових інструментів для галузей професійної освіти, які зазвичай залишаються поза увагою технологічних рішень, зокрема через обмежене кількість потенційних користувачів.

Ініціативи, спрямовані на розширення використання технологій у сфері професійної освіти в Україні, мають бути узгоджені з іншими напрямами освітніх реформ, а також з

процесами реконструкції доступної та інклюзивної мережі закладів професійної освіти. Важливо забезпечити їхню відповідність загальним тенденціям цифрової трансформації, що відбуваються у ширшому освітньому секторі [3, с. 213]. Аналітичні оцінки сильних та слабких сторін української системи професійної освіти свідчать про наявність проблем неефективного управління на всіх її рівнях та недостатню координацію між ключовими учасниками освітнього процесу. Незважаючи на те, що частина цих викликів частково врахована у попередніх і поточних реформах, збереження фрагментарності освітньої системи залишається невирішеним питанням. Подальший поступ у налагодженні цілісності управління та взаємодії між підсистемами є необхідною умовою для повноцінного використання потенціалу цифрових технологій [4, с. 262].

Ефективна співпраця має виходити за межі суто освітнього сектору [5, с. 83]. Ініціативи, пов'язані з цифровою трансформацією, можуть отримати значні переваги від взаємодії із зацікавленими сторонами за межами системи освіти. Зокрема, інтеграція штучного інтелекту в професійну освіту логічно поєднується з національними стратегіями розвитку ШІ та державними програмами навчання, спрямованими на проактивну підготовку робочої сили до використання нових технологічних можливостей. Особливо важливою є підтримка ініціатив, що розвивають загальну та професійну грамотність у сфері ШІ та забезпечують підготовку фахівців відповідного профілю.

Міжнародний досвід дає уявлення про дієві підходи до залучення роботодавців. Зокрема, у Європейському Союзі модель Центрів професійної досконалості (CoVE) спрямована на формування інноваційних екосистем, що забезпечують узгодження професійної освіти з актуальними потребами економіки. Такі центри виступають платформою для партнерства між закладами професійної освіти, підприємствами, науково-дослідними інституціями та іншими ключовими стейкхолдерами, а також виконують функції осередків досліджень, розробок і впровадження передових педагогічних практик, часто заснованих на використанні сучасних технологій.

У Сполучених Штатах створено механізми підтримки малих підприємств у розробленні освітніх технологій (EdTech), які згодом можуть бути виведені на ринок. Зокрема, Міністерство освіти США запровадило Програму інноваційних досліджень для малого бізнесу, що стимулює використання EdTech з метою

підвищення якості викладання та результативності навчання. Програма акцентує увагу на подальшій комерціалізації розроблених рішень приватним сектором, що забезпечує їхнє довгострокове впровадження в освітні заклади професійної освіти. Хоча частковий розподіл витрат протягом періоду фінансування схвалюється, він не є обов'язковою умовою. Такий підхід покликаний заохочувати малі підприємства інвестувати в інноваційні технології, водночас сприяючи поступальному розвитку галузі EdTech.

Отже, підтримка державної політики, спрямованої на формування сприятливого середовища для інтеграції технологій у закладах професійної освіти, є ключовою умовою для модернізації системи та підвищення її відповідності потребам сучасної економіки. Ефективні нормативні механізми, цілеспрямовані інвестиції та стратегічна взаємодія з приватним сектором створюють передумови для оновлення освітньої інфраструктури, упровадження сучасних цифрових рішень і розвитку кадрового потенціалу. Таке підґрунтя дозволяє забезпечити сталість технологічних змін, посилити інноваційність професійної підготовки й сприяти формуванню конкурентоспроможної робочої сили, здатної адаптуватися до динамічних вимог ринку праці.

Бібліографічний список:

1. V. Nagayev, T. Gerliand, G. Nagayeva, N. Sosnytska and K. Yablunovska, "Pedagogical Technology of Management of Students' Educational and Creative Activities in the Process of Professional Training of Engineers," *2021 IEEE International Conference on Modern Electrical and Energy Systems (MEES), 2021*, pp. 1-4, doi: 10.1109/MEES52427.2021.9598806.

URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/14040>.

2. Іваненко В. С. Управління розвитком персоналу та його конкурентоспроможністю // Актуальні проблеми безпеки життєдіяльності людини в сучасному суспільстві: матеріали Всеукраїнської науково-теоретичної інтернет-конференції, м. Миколаїв, 24 листопада 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021. С. 104-107. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/10509>.

3. Bakhishova Sh. Professional Foreign Language Training of Masters of Vocational and Technical Education at the Mykolaiv National Agricultural University // *Język i kultura ukraińska we współczesnej humanistycznej przestrzeni czasowej: aspekty komunikacji*

міждержавної і кваліфікаційної компетентності спеціаліста : збір матеріалів міжнародної науково-практичної конференції інтернетової 21 лютого 2024 р. = Українська мова та культура в сучасному гуманітарному часопросторі: аспекти міжмовної комунікації та формування комунікативної компетентності сучасного фахівця : матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Ломжа – Ірпін, 21 лютого 2024 р.). Ірпін : Державний податковий університет, 2024. С. 209-219.

URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17421>.

4. Курепін В. М., Самойленко О. О., Бацуровська І. В. Кібергігієна цифрового освітнього середовища як складова системи безпеки праці та життєдіяльності Суспільство та національні інтереси: журнал. 2025. № 11(19). С 255-268.
[https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-11\(19\)-255-267](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-11(19)-255-267).

<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/22584>.

5. Іваненко В. С. Розвиток управлінських компетенцій майбутніх викладачів-менеджерів в освітніх закладах України. Цифрові інновації та соціальні трансформації в освіті та професійному середовищі : матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 28 листопада 2024 р.). Ч. 2. Київ : АПСВТ, 2024. С. 81-85.

<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/19659>.

Курепін В.М., кандидат економічних наук, доцент,
Миколаївський національний аграрний університет
E-mail: kypins@ukr.net

РОЗВИТОК ТА ІНТЕГРАЦІЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ: СТРАТЕГІЧНИЙ ПІДХІД

Трансформація професійного освіти в Україні на основі інноваційних технологій потребує розв'язання низки ключових завдань, визначальних для її подальшого розвитку. Цей процес має здійснюватися з урахуванням стратегічних цілей держави та специфічних умов, що формують національну систему професійного освіти та навчання. Інтеграція технологічних рішень не повинна розглядатися як самоцільна мета, а як інструмент досягнення головного завдання - формування такої моделі професійної підготовки, яка буде відповідати потребам молоді та

відновлюваної післявоєнної економіки.

Потенційні переваги технологічної модернізації професійної освіти можуть бути реалізовані лише за умови створення відповідного інституційного та ресурсного підґрунтя [1, с. 7]. Українська освітня система потребує суттєвих інвестицій, що зумовлює необхідність комплексного аналізу витрат та очікуваних результатів впровадження технологічних рішень, а також гарантування того, що кожне вкладення буде забезпечувати реальний освітній ефект для здобувачів освіти.

У контексті фінансових обмежень, спричинених бюджетним дефіцитом та масштабними завданнями післявоєнного відновлення, інвестиційні пріоритети мають бути спрямовані на масштабовані, економічно доцільні та гнучкі технологічні рішення, здатні розширити доступ до якісної професійної підготовки. До таких рішень належить розвиток та використання нових та існуючих цифрових платформ, зокрема українських ресурсів «Профосвіта» та «Мрія», для підтримки онлайн- та гібридних форм навчання.

У цьому контексті особливо важливо зосередити увагу на подоланні ключових прогалин у сфері інституційної спроможності, вартості впровадження та професійної готовності педагогів до технологічної інтеграції, одночасно забезпечуючи інноваційне, відповідальне та етичне використання цифрових інструментів. Ці проблеми є визначальними для України, зважаючи на дефіцит педагогічних кадрів [2, с. 71], недостатність освітньої інфраструктури та постійні ризики, пов'язані як із фізичною, так і з кібербезпекою.

Ключові завдання окреслюються через три узагальнені положення, що відображають стратегічні напрями трансформації системи професійної освіти [3, с. 49]. Розвиток та інтеграція технологій у сектор професійної освіти потребують комплексного, скоординованого підходу, що поєднує стратегічне планування, стали інвестиції та ефективну співпрацю між усіма учасниками освітнього процесу.

Результативне впровадження технологічних рішень можливе лише за наявності чітко вибудованої стратегії, яку підтримують відповідні фінансові та кадрові ресурси, а також узгодження дій між урядом та закладами професійної освіти з потребами молоді та вимогами ринку праці. Моделі співпраці мають охоплювати спільну розробку рішень, координацію політик та механізми розподілу ресурсів, що сприятимуть економічно

обґрунтованому та довгостроковому впровадженню інноваційних технологій.

Для України особливо важливими є ефективна державна політика, активне залучення приватного сектору та погоджена діяльність ключових стейкхолдерів, що забезпечуватиме необхідне фінансування, експертну підтримку та розвиток інституційного потенціалу. Водночас вагому роль відіграє участь у міжнародних партнерствах, які можуть надати додаткові ресурси [4, с. 25].

Технологічний розвиток і педагогічні практики у професійній освіті мають розвиватися синхронно, оскільки результативне використання цифрових інструментів залежить від рівня підготовленості та впевненості педагогів у їх застосуванні. Викладачі закладів професійного освіти повинні володіти не лише технічними навичками, а й відповідними методичними підходами, що забезпечують якісне, мотивувальне та результативне навчання.

Держава та заклади професійного освіти відіграють ключову роль у створенні умов для системної підтримки викладачів, зокрема шляхом розвитку програм підвищення кваліфікації, орієнтованих на інтеграцію цифрових технологій та сучасних педагогічних методик. Для України важливо визначити пріоритетність підготовки педагогічних кадрів, адаптованої до специфічних потреб викладачів закладів професійного освіти, ґрунтуючись на вже існуючих ініціативах та розширюючи їх потенціал.

Забезпечення відповідального, етичного та безпечного використання цифрових технологій та даних є фундаментальною передумовою їх інтеграції в систему професійної освіти [5, с. 25]. У міру поширення технологічних рішень в цьому секторі особливої уваги набуває формування прозорих стандартів збору, обробки та захисту даних, що гарантуватимуть конфіденційність та безпеку здобувачів освіти, педагогів та роботодавців. Це набуває ще більшого значення для України, зважаючи на зростання цифрових загроз у контексті триваючої війни.

Не менш важливо забезпечити етичне та відповідальне управління освітніми даними. Системи збору та аналізу даних повинні сприяти підвищенню ефективності та справедливості в освіті, водночас надійно захищаючи конфіденційність здобувачів освіти і педагогів. Політика у сфері цифрової освіти має включати регулярну перевірку безпеки, а також виявлення та мінімізацію

можливих алгоритмічних попереджень, щоб гарантувати прозорість та справедливість технологічних рішень.

Розвиток та інтеграція технологій у професійному освіті України потребують цілісного стратегічного підходу, який поєднає інституційну координацію, адресні інвестиції, педагогічну інноваційність та етичне використання цифрових інструментів. Лише за умови узгодження державної політики, залучення освітніх інституцій, приватного сектору та міжнародних партнерів технології можуть стати дієвим механізмом модернізації та підвищення якості професійного освіти. Ключовим фактором успіху виступає розвиток кадрового потенціалу педагогів, зміцнення цифрової інфраструктури та забезпечення відповідального управління даними, що дасть змогу створити інклюзивне та стійке освітнє середовище.

У підсумку, стратегічний підхід до цифрової трансформації професійної освіти дозволить Україні ефективно реагувати на виклики сучасного ринку праці та сприятиме формуванню системи, здатної забезпечити високий рівень підготовки фахівців для післявоєнного відновлення та довгострокового розвитку країни.

Бібліографічний список:

1. Batsurovska, I. V., Dotsenko, N. A., Lyamar, O. O., Gorbenko, O. A. (2024). Implementation of open educational resources in the context of student-centred approach. Educational Dimension. <https://doi.org/10.55056/ed.807>.

URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/19059>.

2. Dotsenko N. (2024). Online learning tools as an instrument for digital transformation of engineering education. Traditions and new scientific strategies in the context of global transformation of society. Baltija Publishing, 2, 53-94. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-406-1-20>.

URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17407>.

3. Іваненко В.С. Курепін В.М. Розвиток інформаційної культури і компетентності у випускників закладів вищої освіти, сучасні виклики. Сучасні освітні методика та технології в умовах викликів сьогодення : матеріали II всеукраїнської науково-методичної конференції в online форматі (м. Харків, 1-2 травня 2025 р.). Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. С 44-50. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/22155>.

4. Бацуровська І. В., Курепін В. М. Використання цифрових

технологій у спеціальній та інклюзивній освіті: теоретичні основи та практичні підходи в професійній підготовці фахівців. Development trends in special and inclusive education in the context of the European dimension: theory and practice : scientific monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2024. С. 22-44. DOI:<https://doi.org/10.30525/978-9934-26-457-3-2>.

5. Професійна мобільність та безпека: як ефективно використовувати соціальні мережі для кар'єрного розвитку / І. В. Бацуровська, Г. С. Кашина, В. В. Любарець. Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»). 2025. № 2(32). С. 787-799. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-2\(32\)-787-799](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-2(32)-787-799).

Люлька В.С., кандидат педагогічних наук, доцент
Національний університет
«Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
vasilijlulka4@gmail.com

ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ ЯК УМОВА ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З АВТОСПРАВИ

Сучасні трансформаційні процеси в економіці та техніці, швидкий розвиток автомобільної галузі, поява інтелектуальних транспортних систем, електромобілів і нових стандартів безпеки потребують від закладів професійної освіти якісно нового підходу до підготовки майбутніх автослюсарів, діагностів, майстрів технічного обслуговування і ремонту автомобілів. Центральною ланкою цих процесів виступає педагог — викладач спецдисциплін та майстер виробничого навчання.

Професійна компетентність педагогів ЗП(ПТ)О сьогодні є стратегічним ресурсом, що визначає конкурентоспроможність закладу освіти, рівень практичної підготовки здобувачів та їх здатність працювати в умовах реального виробництва. Тому питання підвищення компетентності педагогів не лише актуальне, а й критично важливе.

Професійна компетентність педагога ЗП(ПТ)О — це інтегрована характеристика, що включає знання, практичні вміння, методичну майстерність, професійно значущі якості,

здатність до самоосвіти та інноваційної діяльності, а також уміння застосовувати ці характеристики в практичних умовах [2].

Це не лише сума знань, а цілісна система, що забезпечує ефективне виконання професійних функцій.

Більшість дослідників виділяє такі компоненти:

Фахова компетентність – глибоке знання предмета, зокрема сучасних конструкцій автомобілів, електронних систем, діагностичного обладнання, нормативної документації.

Методична компетентність – володіння методикою викладання спецдисциплін, уміння застосовувати активні, інтерактивні, практико-орієнтовані методи [4].

Психолого-педагогічна компетентність – знання психологічних закономірностей розвитку учнів, уміння мотивувати, організовувати групу, підтримувати пізнавальну активність.

Цифрова компетентність – уміння працювати з цифровими симуляторами, платформами дистанційного навчання, електронними навчальними ресурсами, віртуальними тренажерами [1].

Комунікативна та соціальна компетентність – здатність до ефективної взаємодії з учнями, колегами, роботодавцями, вміння працювати у команді.

Інноваційна та дослідницька компетентність – здатність проектувати нові методичні матеріали, впроваджувати інновації, працювати в умовах змін [1].

Підвищення професійної компетентності педагогів у сфері автосправи зумовлено низкою чинників, серед яких:

- швидкий розвиток автомобільної техніки (перехід до електромобілів, гібридних систем, електронних блоків керування);
- зміна стандартів професійної освіти, орієнтація на компетентнісний підхід;
- цифровізація освіти, потреба у використанні технологій VR/AR, онлайн-платформ, діагностичних тренажерів;
- вимоги ринку праці, де цінується практична готовність і вміння працювати з сучасним обладнанням;
- потреба у формуванні в учнів технічного мислення, критичності, самостійності;
- зростання ролі дуальної освіти, співпраці з роботодавцями.

Ці фактори потребують системної роботи педагога над власним професійним розвитком.

Основою компетентності є систематичне оновлення знань. Це передбачає: участь у курсах підвищення кваліфікації; стажування на СТО, автосервісах, підприємствах-виробниках; ознайомлення з новітніми технологіями діагностики; вивчення сучасної технічної літератури; самоосвітню діяльність [2].

Педагог, який працює зі складними технічними системами, повинен залишатися у професійному полі й постійно розширювати свої компетенції.

Успішне навчання автосправи залежить від якості методики викладання. Для цього важливо: застосовувати проблемне навчання, метод проектів, кейс-метод; розробляти інструкційні карти, алгоритми, технологічні карти; використовувати реальні технічні об'єкти, агрегати, тренажери; інтегрувати теоретичне і практичне навчання; організовувати ситуаційні завдання, роботу з діагностичним обладнанням.

Методично грамотний педагог здатен формувати технічне мислення та забезпечувати практичну підготовку учнів.

Цифрова компетентність педагога включає:

- роботу з електронними освітніми ресурсами;
- використання онлайн-симуляторів роботи двигуна, ABS, ESP, систем вприску;
- створення мультимедійних презентацій та інтерактивних вправ;
- застосування відеодіагностики, записів реальних ремонтів;
- залучення віртуальних лабораторій [3].

Цифрові інструменти підвищують якість демонстрації технічних процесів, роблять навчання наочним та доступним.

Професійна освіта ефективна тоді, коли максимально наближена до виробництва. Тому важливими є: спільні майстер-класи з фахівцями СТО; оновлення змісту навчання відповідно до вимог роботодавця; практика учнів на сучасних підприємствах; участь педагогів у виробничих нарадах, технічних навчаннях, презентаціях нових моделей авто.

Педагог стає посередником між наукою, технікою та майбутньою професією учня.

Педагог ЗП(ПТ)О працює з підлітками та молоддю, тому повинен уміти: мотивувати до вивчення складних технічних тем;

створювати ситуації успіху; підтримувати пізнавальну активність; формувати самостійність у прийнятті технічних рішень; застосовувати індивідуальний підхід.

Психолого-педагогічна компетентність визначає атмосферу в групі, рівень дисципліни та ефективність засвоєння матеріалу.

Серед найбільш продуктивних форм:

1. Фахові тренінги та курси підвищення кваліфікації. Особливо ефективні програми, що проводяться виробниками обладнання та сучасної автотехніки.

2. Методичні семінари, майстер-класи, вебінари. Вони забезпечують обмін досвідом, знайомлять із новими педагогічними технологіями.

3. Стажування на виробництві. Найбільш цінна форма для викладачів автосправи, адже дозволяє працювати з сучасними автомобілями та обладнаннями, які сприяють розвитку творчого потенціалу педагога, підвищують престиж професії.

5. Самоосвіта передбачає: самостійне вивчення технічних інновацій; читання професійних журналів та технічних форумів; перегляд відеоуроків, технічних оглядів, вебінарів; створення власних методичних матеріалів.

6. Науково-дослідна діяльність. Підготовка статей, участь у конференціях, робота над проектами розвиває педагога та підвищує рівень його компетентності [4].

Професійна компетентність педагогів ЗП(ПТ)О є ключовим чинником ефективності підготовки конкурентоспроможних фахівців у галузі автосправи. Сучасні вимоги ринку праці та швидкий технічний прогрес вимагають від педагогів постійного вдосконалення знань, умінь і педагогічних технологій.

Підвищення професійної компетентності можливе за умови: безперервного професійного розвитку; удосконалення методичної майстерності; активного використання цифрових технологій; співпраці з роботодавцями; розвитку психолого-педагогічних компетентцій; самоосвіти та дослідницької діяльності.

Компетентний педагог формує компетентного фахівця — саме тому розвиток професійної майстерності викладачів ЗП(ПТ)О є стратегічним напрямом модернізації професійної освіти України.

Бібліографічний список:

1. Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти : монографія / за наук. ред. д. пед. н., проф. Л. З. Ребухи. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 143 с.

2.Професійно-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу: навчальний посібник / за ред. І.Л. Холковської. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2017. 144 с

3.Стрельников В. Ю., Брітченко І. Г. Сучасні технології навчання у вищій школі: *модульний посібник* для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МІПК ПУЕТ. Полтава : ПУЕТ, 2013. 309 с. URL: <https://library.kr.ua/wp-content/elib/strelnikov/posibnyk-Strelnikov.pdf>

4.Шевчук С.С. Навчально-методична діяльність педагога ЗП(ПТ)О на засадах компетентнісного підходу: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2021. 73 с.

Мазуренко С.Г., кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка
E-mail: mazurenkosvetlana5@gmail.com

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ДИЗАЙН-МИСЛЕННЯ (DESIGN THINKING) У МАЙБУТНІХ ТЕХНОЛОГІВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЧЕРЕЗ ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ТА КОЛЕКТИВНОЇ РОЗРОБКИ

Виклики цифрової епохи зумовлюють потреби в сучасних креативних технологах будь-якої галузі промисловості. Сучасний ринок легкої промисловості характеризується динамікою, персоналізацією запитів споживачів та необхідністю швидкої реакції на глобальні тренди. В умовах розвитку індустрії та цифрової трансформації освітнього процесу, роль технолога виробів легкої промисловості докорінно змінюється. Фахівець мусить бути не лише виконавцем технічних завдань, а й інноватором, здатним критично оцінювати та переосмислювати виробничі процеси. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю подолання розриву між традиційною професійно-технічною та технологічною освітою та вимогами цифрового виробництва. Творчий потенціал майбутніх фахівців, що є ключовим елементом конкурентоспроможності галузі, має формуватися на основі методологій, які інтегрують гуманітарний, дизайнерський, технологічний та технічний підходи. Такою методологією, що успішно адаптується в умовах цифрової

педагогіки, є дизайн-мислення (Design Thinking). Дослідження, присвячені дизайн-мисленню, традиційно сфокусовані на практичних аспектах використання інструментів дизайну і організації процесу дизайн-мислення.

Дизайн-мислення у контексті професійної підготовки це комплекс підходів спрямованих на формування креативності фахівців. Дизайн-мислення – це людиноцентричний, ітераційний підхід до інновацій, що охоплює п'ять ключових етапів: емпатія (Empathize), фокусування (Define), генерація ідей (Ideate), прототипування (Prototype) та тестування (Test). Емпатія, це етап співпереживання та розуміння, на якому встановлюється проблемний простір. Фокусування, це етап на якому відбувається фазове спостереження, де отримуються зовнішній погляд та формують емпатію до споживачів та визначають точку зору, яка служить для визначення та отримання знань щодо узагальнення та переробки інформації. Ідея, це етап де генеруються можливості рішення та обирається головний фокус. Прототипування, цей етап служить для розробки рішень, які можна протестувати. Тестування – етап на якому тестуються вже створені прототипи на первісних моделях та отримують зворотній зв'язок для розуміння рівня вирішеного завдання або його проблем [1].

Застосування дизайн-мислення у професійній освіті дозволяє перевести навчання від репродуктивного до продуктивного та проблемно-орієнтованого. Для технолога легкої промисловості дизайн-мислення є критично важливим, оскільки: воно сприяє розумінню потреб споживача та дизайнера, що є основою для прийняття оптимальних технологічних рішень; формує здатність до швидкої ітерації та мінімізації витрат завдяки прототипуванню; розвиває навички командної взаємодії та обґрунтування інноваційних пропозицій [2].

Мета дослідження полягає у обґрунтуванні та розробці методики формування дизайн-мислення у майбутніх технологів легкої промисловості шляхом системного використання цифрових інструментів візуалізації та колективної розробки.

Цифрове спрямування сучасної педагогіки передбачає інтеграцію інформаційно-комунікаційних технологій в усі ланки освітнього процесу, перетворюючи їх на невід'ємну частину професійної діяльності. Цифрові інструменти є, також, каталізатором дизайн-мислення. У контексті дизайн-мислення, цифрові інструменти відіграють роль каталізатора ітераційного циклу, дозволяючи: миттєво візуалізувати абстрактні ідеї,

перетворюючи їх на конкретні прототипи; організувати синхронну та асинхронну колективну роботу над проектом, незалежно від фізичного розташування учасників освітнього процесу; зберігати та систематизувати великі обсяги дослідницьких даних (емпатія) та ідей (ідеація). У цій методиці під цифровими інструментами візуалізації та колективної розробки ми розуміємо: CAD-системи (моделювання, віртуальне прототипування), хмарні платформи для спільної роботи (онлайн-дошки, PLM-системи), а також інструменти для автоматизованого збору та аналізу даних.

Ефективне впровадження та результативність визначеної методики вимагає дотримання низки організаційно-педагогічних умов, які забезпечують системність формування творчого потенціалу майбутніх технологів в умовах цифрового середовища. Ключовими педагогічними умовами можна визначити такі як: міждисциплінарність, проектна та командна орієнтація, ітеративність оцінювання. Міждисциплінарність визначається інтеграцією завдань конструкторських, технологічних та дизайнерських дисциплін. Проектна діяльність має здійснюватися між студентами різних спеціалізацій (наприклад, технолог працює в команді з дизайнером, використовуючи спільну хмарну платформу). Проектна та командна орієнтація характеризується тим, що основним форматом навчання є проектні кейси, які імітують реальні виклики легкої промисловості. Колективна робота над цифровими інструментами (спільне моделювання, спільне редагування документації) забезпечує формування навичок цифрової командної взаємодії. Ітеративність оцінювання – оцінювання відбувається не лише за кінцевим результатом (фізичний виріб), а й за якістю та кількістю ітерацій (змін прототипу), які були здійснені на основі зворотного зв'язку [3].

Оцінка критеріїв та показників ефективності презентованої методики ґрунтується на розвитку ключових компетенцій, що охоплюють як технічні так і творчі аспекти і визначаються креативною, технологічною та системною (Design Thinking) компетентностями. Так, креативна компетентність технолога вимірюється не лише новизною ідеї, а й її технологічною обґрунтованістю та можливістю впровадження. Технологічна компетентність вимірює рівень володіння ключовими цифровими інструментами, які замінюють традиційні етапи роботи, наприклад, коректне нанесення текстур матеріалів, налаштування фізичних властивостей тканини, точне моделювання посадки на

3D-аватарі, здатність автоматизовано формувати технологічну документацію (специфікації, схеми обробки, розрахунок витрат) безпосередньо з 3D-моделі (використання функціоналу PLM-систем). Системна компетентність оцінює здатність застосовувати людиноцентричний, ітераційний підхід протягом усього проекту, використовуючи цифрові інструменти для управління процесом завдяки аналізу даних про споживача та визначення проблеми, з використанням цифрових дошок та обґрунтування технологічних рішень та коректне внесення змін у 3D-прототип на основі коментарів, отриманих під час віртуального тестування (наприклад, через AR/VR демонстрації або спільні коментарі на 3D-моделі).

Отже, методика формування дизайн-мислення у майбутніх технологів легкої промисловості в умовах цифрової педагогіки є механізмом розвитку творчого потенціалу. Оскільки дизайн-мислення, підсилений можливостями ІКТ, виступає чинником для інтеграції креативних, конструкторських та технологічних компетенцій. Цифрові інструменти візуалізації та колективної розробки не просто автоматизують процеси, а перетворюють навчальні кейси на ітераційний, людиноцентричний досвід.

Практичне впровадження методики забезпечує перехід від репродуктивної підготовки фахівця до формування технолога-інноватора, здатного створювати конкурентоспроможний продукт, мінімізуючи часові та матеріальні ресурси на етапах прототипування та тестування.

Бібліографічний список:

1.Вінник М.О. Дизайн мислення. Курс лекцій: навч.- метод. посіб. / М.О. Вінник, Є.О. Співаковська, І.В. Ільїна. Херсон – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2023. 84 с.: іл.

2.Мироненко Н., Абрамова О. Формування дизайнерських умінь у здобувачів технологічної та професійної освіти під час вивчення дисциплін професійної підготовки. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. Умань, 2022. Вип. 3. С. 126-133.

3.Рябчиков М.Л. Технології та дизайн у модній індустрії: навчальний посібник / М.Л. Рябчиков, Т.М. Головенко, Л.В. Назарчук, О.Л. Ткачук, О.В. Шовкомуд – Луцьк: ЛНТУ, 2023. – 855 с.

Міненко С.І., докторка філософії, доцентка,
Державний біотехнологічний університет
E-mail: minenko.sofi@btu.kharkiv.ua

Білик Р.М., здобувач першого (бакалаврського) РВО,
Державний біотехнологічний університет

ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПРОМПТ-ІНЖИНІРИНГ: ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ВЗАЄМОДІЇ ЗІ ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ У МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ

Парадигмальні зрушення в системі вищої освіти та науки, спричинені експансією технологій штучного інтелекту (Artificial Intelligence), актуалізують перегляд класичних підходів до організації науково-дослідної роботи здобувачів. Поява великих мовних моделей (GPT-4, Claude 3, Gemini) трансформувала процес генерації знань, перемістивши акцент з рутинного збору інформації на навички критичного управління інформаційними потоками. У цьому контексті виникає новий феномен - дослідницький промпт-інжиніринг (Research Prompt Engineering). Це не просто технічна навичка формулювання запитів, а складна когнітивно-комунікативна компетентність, що дозволяє науковцю ефективно використовувати ШІ як систему для розширення власних аналітичних спроможностей.

Дослідницький промпт-інжиніринг слід розглядати як систематизовану сукупність евристичних стратегій, спрямованих на конструювання прецизійних інструкцій для генеративних моделей з метою отримання релевантного наукового результату. Традиційна методологія наукового пошуку базувалася на бібліографічному аналізі та емпіричних методах. Натомість, в умовах цифровізації, науковець стикається з необхідністю алгоритмізації власного наукового мислення. Взаємодія з ШІ вимагає від дослідника чіткої вербалізації когнітивного наміру, декомпозиції складної наукової проблеми на ланцюжок логічних операцій (Chain-of-Thought Prompting). Нами розроблено класифікацію типів промптів, які доцільно імплементувати в навчально-дослідницьку діяльність магістрантів та аспірантів.

Важливим аспектом формування навичок промпт-інжинірингу є усвідомлення концепції Human-in-the-Loop («людина в контурі»). Молоді науковці повинні розуміти, що результати генерації ШІ є лише «сировиною», яка потребує верифікації.

Таблиця 1- Типологія промпт-стратегій у науково-дослідній діяльності

Тип промпт-стратегії	Функціональне призначення	Приклад методологічної установки (Intent)
Експлоративний (Exploratory Prompting)	Первинний пошук, генерація ідей, розширення проблемного поля дослідження.	«Дій як опонент. Наведи 5 контраргументів до тези про ефективність адміністративної відповідальності за кібербулінг».
Синтезуючий (Summarization Prompting)	Компресія великих масивів тексту, виокремлення ключових дефініцій, анотування.	«Сформулюй структурований реферат статті, виділивши: об'єкт, предмет, методологію та ключові висновки».
Методологічний (Methodological Prompting)	Підбір методів дослідження, розробка дизайну експерименту або соціологічного опитування.	«Запропонуй дизайн емпіричного дослідження для перевірки гіпотези X, використовуючи кількісні методи».
Редакційно-стилістичний (Refinement Prompting)	Адаптація тексту до вимог наукового стилю, перевірка логічної узгодженості.	«Перефразуй абзац у високому академічному стилі, уникаючи тавтологій та пасивного стану дієслів».

Відтак, компетентність промпт-інжинірингу включає три складові:

1.Конструктивна: вміння формулювати контекст, роль, завдання та обмеження у запиті.

2.Критична: здатність ідентифікувати упередження (biases) моделі та фактичні помилки.

3.Етична: дотримання принципів академічної доброчесності (прозорість використання інструментів ШІ, відмова від видавання згенерованого тексту за власний).

Інтеграція промпт-інжинірингу в систему підготовки наукових кадрів є безальтернативним вектором розвитку сучасної освіти. Оволодіння навичками професійної взаємодії з генеративним штучним інтелектом дозволяє молодим науковцям оптимізувати рутинні процеси, зосередившись на креативній та аналітичній складових дослідження. Втім, це вимагає підвищення рівня методологічної культури, де ШІ виступає не як заміна інтелекту дослідника, а як потужний каталізатор наукового пошуку. Перспективи подальших розвідок полягають у розробці методичних рекомендацій щодо етичного використання ШІ при написанні кваліфікаційних робіт.

Бібліографічний список:

5. Рекомендації ЮНЕСКО щодо етики штучного інтелекту. UNESCO, 2021. URL: <https://unesdoc.unesco.org>.
6. Mollick E. Co-Intelligence: Living and Working with AI. New York : Penguin Random House, 2024. 240 p.
7. White J. et al. A Prompt Pattern Catalog to Enhance Prompt Engineering with ChatGPT. *arXiv preprint*. 2023. arXiv:2302.11382.
8. Закон України «Про авторське право і суміжні права»: від 01.12.2022 р. № 2811-IX.

Нагаєва Г.О., канд. екон. наук, доцент
Державний біотехнологічний університет
E-mail: nagaevagalina69@gmail.com

КОМУНІКАЦІЙНИЙ АСПЕКТ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Сучасні трансформаційні процеси в суспільстві, зумовлені цифровізацією, радикально змінюють парадигму освіти і висувають нові вимоги до змісту, методів та форм організації освітнього процесу, орієнтуючи його на практичну спрямованість і використання цифрових технологій. Теоретичні засади цифрової трансформації професійно орієнтованого навчання ґрунтуються на інтеграції концепцій цифрової педагогіки, гнучкого навчання, адаптивних освітніх середовищ та цифрової інклюзії.

Цифровізація освіти кардинально змінює підходи до професійної діяльності педагога. Нові умови вимагають володіння

сучасними цифровими інструментами, гнучкості, здатності ефективно організувати освітній процес онлайн та офлайн, а також будувати якісну педагогічну комунікацію в цифровому середовищі.

Основними тенденціями цифрової трансформації професійно орієнтованих дисциплін є впровадження змішаного та дистанційного формату навчання із застосуванням сучасних цифрових платформ, таких як Moodle, Google Classroom, Zoom

Створення цифрового середовища висуває нові вимоги до педагогів – не лише щодо технічної обізнаності, а й щодо зміни професійної ментальності. Сучасний педагог має формувати нову парадигму взаємодії зі здобувачами освіти, де він не просто передає знання, а стає активним навігатором у цифровому просторі, сприяючи розвитку їхнього критичного мислення, самостійності та інформаційної грамотності. [1].

Цифровізація освіти змінює класичну модель викладача – від «носія знань», «надавача інформації» до фасилітатора навчання (створює умови для активного здобуття знань); тьютора і наставника у цифровому середовищі; менеджера освітнього процесу, який організує онлайн- та офлайн-взаємодію; медіаментора, який допомагає працювати з інформацією.

Цифрова комунікація стає невід'ємною складовою професійної діяльності педагога, охоплюючи онлайн-навчання, цифрові освітні платформи та електронний зворотний зв'язок.

Значну роль у процесі цифровізації професійної освіти відіграє рівень цифрової компетентності педагогів. Формування відповідних навичок та знань є пріоритетним завданням системи підвищення кваліфікації викладачів, що дає змогу забезпечити якісне впровадження інноваційних технологій в освітній процес. Водночас розвиток цифрової інфраструктури закладів освіти, зокрема доступ до сучасного апаратного забезпечення, високошвидкісного інтернету та спеціалізованого програмного забезпечення, є визначальною умовою ефективної та широкомасштабної цифрової трансформації.

Комунікаційний аспект професійної діяльності сучасного педагога зазнає значних трансформацій під впливом цифровізації, передусім завдяки розширенню можливостей взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу. Цифрові комунікаційні мережі дають педагогічним працівникам можливість оперативного встановлювати й підтримувати зв'язки зі здобувачами освіти, колегами, адміністрацією закладу освіти, що стало невіддільним

елементом щоденної навчально-педагогічної діяльності.

З огляду на це, сучасний педагог повинен уміти організовувати ефективне та конструктивне спілкування за допомогою цифрових інструментів, адаптуючи форму й стиль комунікації відповідно до контексту та цілей взаємодії. Застосування різних форматів цифрової комунікації потребує усвідомлення їхніх переваг, обмежень та потенціалу для підтримки якісного освітнього середовища [2].

В умовах цифрового середовища викладання професійно орієнтованих дисциплін особливого значення набуває особистісно-творчий (креативний) компонент педагогічної діяльності. Це зумовлено необхідністю постійної адаптації до цифрових інструментів, інноваційних форматів навчання та застосування технологій, які моделюють виробничі ситуації.

Здатність педагога до ініціативної, інноваційної діяльності, гнучкого мислення, проєктного підходу й ефективної взаємодії з цифровими ресурсами є критично важливою умовою успішного викладання у цифровому середовищі.

Інтеграція цифрових технологій сприяє підвищенню гнучкості й динамічності освітнього процесу, робить його привабливішим для здобувачів освіти. Електронні освітні матеріали, створені викладачем (цифрові підручники, презентації, відеолекції), можуть багаторазово використовуватись у різних контекстах, що економить час і підвищує ефективність підготовки до занять. Інтерактивні платформи, наприклад Kahoot, Socrative, Edmodo, Nearpod, сприяють активному залученню здобувачів до освітнього процесу, дають змогу організувати обговорення проблемних тем, здійснювати миттєвий зворотний зв'язок та формувальне оцінювання в режимі реального часу. Такий підхід створює умови для інтерактивного, персоналізованого та результативного навчання [3].

Комунікаційний аспект професійної діяльності педагога в умовах цифровізації набуває ключового значення. Від здатності педагога адаптувати свою комунікативну поведінку до цифрових технологій залежить ефективність освітнього процесу, мотивація студентів та формування їх цифрової культури.

Бібліографічний список

1. Сисоєва С. Цифровізація освіти: педагогічні пріоритети. *Освіта і суспільство*. 2021. № 10–11. С. 24–31.

2. Сторонська О. С. Особливості професійної діяльності педагога в умовах цифрової трансформації освіти. *Академічні візії*. 2023. № 24.

3. Рожкова А.Ю., Опанасенко В.П., Чубенко В.А. Цифрова трансформація викладання професійно орієнтованих дисциплін у системі професійної освіти. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 19.

Nagorna N. V., Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Odessa National University named after I. I. Mechnikov
E-mail: natacha130@onu.edu.ua

Malyk Y. A., student,
Odessa National University named after I. I. Mechnikov
E-mail: ur.malyk21@gmail.com

FEATURES OF THE USE OF INNOVATIVE HEALTH-SAVING TECHNOLOGIES IN MODERN SCHOOLS

At the present stage of the school education system, we can observe a persistently negative trend in the deterioration of the health of children and young people. Among the main causes of this situation are war and, consequently, a wide range of environmental, psychological, and social problems: «poor nutrition, a significant decline in the already low standard of living of modern young families, insufficient medical care, the rapid acceleration of the pace of life, and the growing psycho-emotional burden on the schoolchild's body» [1, p. 199].

As the volume of developmental information increases, the intellectual load also grows, provoking fatigue that has an extremely negative impact on students' health. Therefore, the most important task of an educational institution is to organize the learning process in such a way that it not only maintains a high level of students' mental performance but also strengthens their health by introducing health-saving technologies. «These technologies make it possible to improve education in various forms while ensuring the physical, psychological, and intellectual well-being of children» [2, p. 255].

Modern school conditions allow teachers to implement a variety of innovative health-preserving and preventive technologies. It is clear that in this process, the individual characteristics of students must be taken into account. In general, ensuring a health-preserving educational

process in schools and families, «and fostering health-preserving competence in students, is possible only through the use of innovative health-preserving technologies» [4, p. 10].

Health-preserving technologies in schools are designed to address a priority task – preserving, supporting, and improving the health of all participants in the pedagogical process: children, teachers, and parents. One of the main responsibilities of the school is to create appropriate conditions that guarantee the strengthening of students' health, since human health is a universally relevant issue, particularly in today's difficult circumstances. An experienced teacher is fully capable of taking necessary measures to prevent student illnesses no less effectively than a medical worker. Teachers must master appropriate psychological and pedagogical technologies to prevent harm to their pupils' health during classes, which is one of the essential conditions for a health-preserving environment.

We believe that the scientifically grounded integration of all areas of school activity aimed at preserving and strengthening students' health can be united under the category of «health-preserving technologies». These include: proper learning conditions (absence of stress, adequacy of educational requirements and methods); rational organization of the educational process (mandatory consideration of individual, age, and gender characteristics, as well as established hygiene requirements); balance between intellectual and physical loads appropriate to the student's age; and an optimally organized motor regime [3; 6].

The main goal of applying health-saving technologies is to ensure a sufficiently high level of student health and to cultivate a culture of health – understood as a conscious attitude toward a healthy lifestyle, valeological competence, and related skills [5].

Planning a health-saving system requires solving a wide range of tasks, including: identifying effective models of pedagogical and health-saving activities; establishing a long-term strategy for managing health-saving practices in the school environment; and creating appropriate pedagogical conditions to achieve maximum health-preserving effects [4].

In today's extremely challenging living conditions, the state of students' mental health is of particular importance. Any disturbances in this area of development can have unpredictable consequences in adult life. Therefore, an important task of the teacher's work is awareness of the psychological component in fulfilling professional duties, as well as providing essential elementary psychological assistance in close

cooperation with a school psychologist. In this process, several factors play a crucial role: the correct choice of health-saving technologies in various programs, the material and technical conditions of the school, the professional competence of teachers, and objective monitoring of children's morbidity indicators [6]. For this reason, a comprehensive approach in the health-saving sphere is essential. Each technology should have a health-improving orientation and be organically combined with other health-preserving measures. As a result, health-preserving activities can foster in students a stable motivation to follow the principles of a healthy lifestyle and achieve full and harmonious development [7].

The systematic use of health-preserving technologies in school practice, in our view, will not only increase the effectiveness of the educational process but also form internal value orientations among teachers and families, focused on preserving and strengthening health. This requires appropriate methods to adjust the mechanisms of applying relevant technologies based on statistical health monitoring, making necessary corrections to the intensity of technological influences, ensuring an individual approach to each student, and supporting the pace of positive motivation formation [5].

Full physical development and the creation of appropriate conditions for strengthening children's health presuppose the availability of equipped sports grounds and training halls furnished with reliable standard and non-standard equipment necessary for the comprehensive development of schoolchildren. Practically every type of student activity should include sets of general developmental exercises and outdoor games aimed at strengthening children's health and making full use of the potential of a health-preserving environment [4].

Thus, the use of innovative health-saving technologies in school practice will significantly increase the effectiveness of the educational process and foster value orientations among teachers and parents aimed at preserving and strengthening children's health – skills that students can master even during their school years.

References:

1. Kalichak Yu. L. Information and communication competence as a means of cultivating teachers' academic culture in the digital educational environment. In: Academic Culture of a Teacher-Researcher in the Scientific and Educational Space: Global, European,

and National Contexts. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2025. pp. 197–222.

2. Kalichak Yu. L. Theoretical and methodological aspects of the formation of preschool teachers' professional competence. In: *Moderní aspekty vědy: X. Díl mezinárodní kolektivní monografie. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2021. pp. 251–280.*

3. Даниленко Л. І., Паламарчук В. Ф. (eds.). *Інноваційні пошуки в сучасній освіті.* Київ: Логос, 2014. 220 с.

4. Калічак Ю. Л. *Оздоровчі технології та діагностичні методики фізичного розвитку дітей: тексти лекцій.* Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ ім. Івана Франка, 2016. 128 с.

5. Надім'янова Т. В. *Фізкультурно-оздоровча робота в сім'ї: поради батькам.* Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ ім. Івана Франка, 2022. 48 с.

6. Рубан Н. *Здоров'ятворчі та здоров'язбережувальні технології. Палітра педагога.* 2010. № 2. С. 12–17.

7. Чубарова С., Козловська Г., Єремеева В. *Нові здоров'язбережувальні технології в освіті та вихованні дітей. Розвиток особистості.* 2019. № 2. С. 171–187.

Небитова І.А., доктор філософії, доцент,
Прищепов М.М., здобувач PhD,
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди
E-mail: iryana.nebytova@hnpu.edu.ua

ІННОВАЦІЙНІ ЗАСАДИ АКТИВІЗАЦІЇ НАУКОВО-ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УМОВАХ ЗВО

Сучасна українська освіта перебуває у стані глибинних трансформацій, що зумовлено як процесами європейської інтеграції, так і необхідністю забезпечення сталого розвитку держави шляхом формування творчого, відповідального та національно свідомого покоління громадян. Початкова школа, як фундаментальна ланка освіти, відіграє ключову роль у закладанні основ особистісного становлення дитини, формуванні її пізнавальних інтересів, творчого мислення та здатності до саморозвитку. У зв'язку з цим підготовка майбутнього вчителя початкових класів потребує принципово нових підходів, серед

яких вагоме місце посідає активізація їхньої науково-творчої діяльності.

Науково-творча діяльність майбутнього педагога є важливим чинником професійного становлення, адже забезпечує здатність учителя критично мислити, створювати інноваційні освітні продукти, впроваджувати сучасні технології та методики навчання. У цих умовах інноваційні засади її активізації набувають виняткового значення, оскільки дозволяють поєднати традиційні підходи з сучасними інструментами формування компетентного, креативного і конкурентоспроможного фахівця [3].

Питання розвитку науково-творчого потенціалу студентів розглядається у вітчизняній педагогіці через призму компетентнісного підходу, діяльнісної парадигми та теорій особистісного розвитку. Теоретичним підґрунтям нашого дослідження є праці І. Волошук, І. Дичківської, К. Ігнатової, Н. Кічук та С. Стрілець, що розкривають закономірності творчості, наукового пізнання та педагогічної діяльності. Слід зазначити, що науково-творча діяльність у контексті підготовки майбутніх учителів початкових класів охоплює формування дослідницьких умінь і навичок, розвиток критичного та креативного мислення, формування мотивації до наукових пошуків, засвоєння методології педагогічного дослідження, а також створення авторських педагогічних ідей та інноваційних практик [1].

Методологічними основами активізації цієї діяльності є системний, аксіологічний, компетентнісний, синергетичний та інноваційний підходи. Вони дозволяють комплексно охопити усі аспекти професійного зростання майбутнього педагога, забезпечити багатовимірність і мобільність навчального процесу.

Зауважимо, що науково-творча діяльність майбутніх учителів складається з таких компонентів [4]:

- мотиваційно-ціннісний (ставлення до дослідницької роботи, розуміння її значущості для професійної діяльності);
- когнітивний (знання про методи, форми, технології дослідження);
- операційно-діяльнісний (здатність застосовувати методики наукового пошуку, проводити експеримент, аналізувати дані);
- рефлексивно-оцінний (уміння критично оцінювати власну діяльність, виявляти помилки, визначати перспективи розвитку).

Активізація кожного з цих компонентів потребує

впровадження інноваційних технологій навчання, зміни ролі викладача – від ретранслятора знань до фасилітатора та тьютора, а також створення індивідуальних освітніх траєкторій для студентів [2]. У сучасних умовах інноваційність педагогічної освіти передбачає використання інтерактивних, цифрових, проєктних та практикоорієнтованих технологій, а також проведення майстер-класів, тренінгів, запровадження проблемно-орієнтованого навчання та освітніх симуляцій.

Слід зазначити, що ефективна реалізація інноваційних підходів можлива лише за наявності сприятливих організаційно-педагогічних умов, серед яких ключовими є [5]:

- модернізація освітнього середовища педагогічного університету;

- створення наукових студентських лабораторій та центрів педагогічних інновацій;

- упровадження тьюторства й наставництва у науковій роботі студентів;

- формування академічної культури й дотримання норм академічної доброчесності;

- партнерство закладів вищої освіти зі школами для проведення спільних досліджень.

Отже, активізація науково-творчої діяльності майбутніх учителів початкових класів є ключовим чинником модернізації педагогічної освіти. Інноваційні засади, що включають цифрові технології, інтерактивні методи, проєктно-дослідницьку діяльність та створення педагогічно орієнтованого інноваційного середовища, сприяють формуванню компетентного, креативного й відповідального фахівця. Застосування цих підходів забезпечує якісний рівень професійної підготовки студентів та підвищує їхню готовність до викликів сучасної початкової освіти.

Бібліографічний список:

1. Волощук І. Науково-педагогічні основи формування творчої особистості: посіб. К.: Педагогічна думка, 1998. 160 с.

2. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. К.: Академвидав, 2004. 352 с.

3. Ігнатова К. Теоретичні основи розвитку творчих здібностей майбутніх учителів початкової школи. Нове та традиційне у дослідженнях сучасних представників психологічних та педагогічних наук: збірник тез наукових робіт міжнародної

науково-практичної конференції, 22-23 березня 2019 р. Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2019. Ч. 2. С. 34-37.

4.Кічук Н. Творча особистість учителя як передумова інноваційних процесів у початковій школі. Школа першого ступеня: теорія і практика: зб. наук. праць Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету ім. Г. Сковороди. 2003. Вип. 7. С. 207-211.

5.Стрілець С. Підготовка вчителів початкової школи засобами інноваційних технологій. Педагогічний альманах. 2013. Вип. 20. С. 155-161.

Новікова В.Є., кандидат педагогічних наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет
E-mail: vika16071974novikova@gmail.com

ВИЗНАЧЕННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ТА РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ В СИСТЕМІ ПЕДАГОГІЧНИХ НОВАЦІЙ В ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ

Сучасна система професійної освіти орієнтована на підготовку фахівця, здатного ефективно діяти в умовах динамічних соціально-економічних змін, технологічного процесу та високої конкуренції на ринку праці.

Ключові компетенції майбутнього фахівця розглядаються як інтегративна характеристика особистості, що поєднує знання, уміння, навички, професійні цінності та здатність до ефективного застосування отриманого досвіду у нових чи нестандартних ситуаціях. У структурі ключових компетенцій виокремлюють когнітивні, діяльнісні, комунікативні, цифрові, соціально-поведінкові та особистісно-рефлексивні компоненти, які забезпечують здатність до самостійної професійної діяльності, навчання впродовж життя та прийняття оптимальних рішень у складних умовах.

Особливе значення у сучасній професійній освіті набуває **креативність**, що визначається як здатність генерувати нові ідеї, пропонувати нестандартні рішення, трансформувати наявний досвід і створювати інноваційні продукти. Креативність виступає необхідною передумовою формування інноваційного типу професійного мислення, що забезпечує конкурентоспроможність фахівця та його адаптивність до стрімко змінюваних умов професійного середовища.

Упровадження педагогічних новацій сприяє розвитку креативного потенціалу студентів через використання інтерактивних технологій, проблемно-орієнтованого навчання, проектних методик, цифрових освітніх ресурсів, технологій змішаного та дистанційного навчання. Застосування інноваційних дидактичних стратегій активізує пізнавальну діяльність, стимулює продуктивне мислення, формує здатність до самостійного пошуку інформації та забезпечує створення умов для індивідуалізації освітньої траєкторії студента.

Важливою складовою формування компетентностей і розвитку креативності є створення в освітньому процесі інноваційного середовища, яке підтримує самовираження, дослідницьку активність та експериментальну діяльність здобувачів освіти. Педагог виступає не лише транслятором знань, а й фасилітатором, модератором, консультантом, який спрямовує студента на самостійне конструювання професійного досвіду.

Отже, визначення ключових компетенцій і розвиток креативності у професійній освіті є стратегічно важливими для формування висококваліфікованого, інноваційно орієнтованого фахівця. Педагогічні новації, інтегровані в освітній процес, забезпечують перехід від репродуктивних форм навчання до творчо-продуктивних, сприяють розкриттю потенціалу студентів та підвищують якість професійної підготовки в умовах сучасного освітнього простору.

Бібліографічний список:

1. Vocational education: vectors of strengthening and challenges of the present in the context of national interests and the formation of an educational trajectory [Text] : monograph / M. Ponomarova, V. Novikova, S. Zolotarova, S. Stankevych, O. Mandych. - Tallinn : Teadmus OÜ, 2025. - 125 p.

2. Формування професійної компетентності майбутніх учителів технологій у процесі творчої художньо-трудової діяльності: монографія / Л. В. Оршанський // Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка. – Дрогобич: Видавничий відділ ДДПУ, 2014. – 186 с.

3. Zolotarova, S., Ponomarova, M., Stankevych, S., Novikova, V., Zolotarov, A. Integration of the educational process in higher education with digital technologies *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*, 2024, (3), 149–156.

Пахольчук О.П., к.мед.н., асистент
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
e-mail: paholchukar@gmail.com
Димитрюк Д. С., лікар-неонатолог,
e-mail: darinadimitruk@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ ФАХІВЦЯ

Рівень і якість освіти невід'ємно впливає на розвиток суспільства, такий, як соціально-економічний, інтелектуальний та духовний в будь-якій країні невід'ємно залежить від рівня та якості освіти. В освітньому середовищі послідовно та поступово розвиваються здібності та формуються життєві прагнення всього населення. Чим вищий освітній рівень особистості, тим більші її можливості для створення оптимальних умов життя й праці.

Сучасний час від спеціаліста будь-якої сфери вимагає бути самостійним, відповідальним, активним, мати свою життєву позицію. Така необхідність стає важливим напрямом розвитку вищої освіти. Маркери якості освіти визначаються як формування професіоналізму, мотивації на творчість та ефективність педагогічної роботи та інтенсивність освітнього процесу. Сучасні педагогічні технології ґрунтуються на діалозі, моделюванні ситуації, вільному обміну думками, свободі вибору тощо. Навчально-виховний процес організують так, щоб здобувачі освіти мали можливість вчитися співпрацювати, але могли і захистити власну ідею, навчитися критично мислити, сперечатися, керуючись доказами та аргументами, враховувати правила ведення суперечки або диспуту, використовувати полемічні прийоми.

Задля забезпечення високої якості освітнього процесу в умовах дистанційного або змішаного навчального процесу в Запорізькому державному медико-фармацевтичному університеті створено та впроваджені електронні методичні комплекси для практичних занять та самостійної роботи студентів. Проведення практичних занять, лекцій, іспитів виконується за допомогою платформи Microsoft Teams. Де для здобувачів розміщено актуальну на сьогодні інформацію про нозології, лекційний матеріал, самостійні роботи, тестові завдання для підготовки до кожного заняття. А також в них наведено сучасний теоретичний матеріал до теми заняття, що допомагає студентові

зорієнтуватися в основних клінічних проявах, діагностиці, лікуванні та профілактики хвороби.

Семінарські та практичні заняття on-line режимі містять розбір теми, та допомагають студентам (курсантам) у формі дискусії засвоювати матеріал самостійно, та з допомогою викладача. Також впроваджено тестовий контроль, який проводиться на початку та практичного заняття. Що дає викладачеві змогу оцінити рівень підготовки перед заняттям та як уважно студент (курсант) засвоїв матеріал та визначитися із його присутністю.

З переходом до цифрової форми навчання широко стали застосовуватись інтерактивні і симулятивні методи. Отримання знання проходить дистанційно за рахунок он-лайн лекцій, тренінгів, семінарських занять.. Невід'ємно стає важливою співпраця викладача з набувачами знань, що створює комунікативні зв'язки та допомагає забезпечити тривалість збереження отриманої інформації та розвивати критичне мислення. Окремою невід'ємною складовою підготовки майбутнього фахівця спеціаліста на кафедрі дитячої хірургії студентами застосовуються симулятивні тренінг «Body Interact». Засвоюється тактика проведення діагностики та лікування невідкладних станів в хірургічній практиці та при коморбідних захворюваннях. Такий підхід сприятиме співтворчості, де освітній процес ґрунтується на взаємодії й діалозі, що забезпечить сприйнятливність і відкритість, при використанні як дистанційного (on-line) так і змішаного навчання.

Висновки: 1. Впровадження технологій особистісно-орієнтованого навчання є актуальним питанням сучасного освітнього процесу. Особистість фахівця, яка формується в поєднанні різноманітних форм, методів навчання, потужних прийомів активізації пізнавальної діяльності, є вагомим метою в сучасному світі впровадження педагогічних технологій, і відображає якість технології освіти, якість мотивації студентів та медичних фахівців на творчість та ефективність роботи.

Бібліографічний список:

1.Кравчук, Л. В., Кадобний, Т. Б., & Бучко, А. Т. (2023). Окремі аспекти підготовки майбутніх фахівців медичної галузі в умовах змішаного навчання. *Медична освіта*, (1), 59–64. <https://doi.org/10.11603/m.2414-5998.2023.1.13827>

2.Волосовець, О. П., Уліщенко, В. В., Грищенко, Н. В., Ковальчук, О. Л., Купкіна, А. В., Каруліна, Ю. В., ... Салтанова, С. Д. (2023). Напрями вдосконалення викладання педіатрії в закладах вищої освіти. *Медична освіта*, (1), 22–28. <https://doi.org/10.11603/m.2414-5998.2023.1.13822>

3.Маража, І. О., & Жулкевич, І. В. (2021). Роль педагогіки в клінічній практиці лікаря. *Медична освіта*, (2), 94–99. <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2021.2.12058>

4.Булат Л.М., Дідик Н.В., Лисунець О.В. Інтерактивні технології навчання на етапі післядипломної підготовки. Матеріали навчально методичної конференції «Актуальні проблеми якості підготовки медичних кадрів у надзвичайних умовах, 8 лютого 2023 року, м. Вінниця. С. 30

5.Локес К.П. Проблеми і перспективи дистанційної форми навчання в закладах вищої медичної освіти України/ Локес К.П., Аветіков Д.С., Стебловський Д.В// Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти: матеріали наук - практ. конф. з міжнар. участю. - Полтава, 2021. С. 157-158.

Пригодій А.В., кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний університет
«Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
E-mail: prigodii.alla@gmail.com

Мінько Н.П., кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний університет
«Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
E-mail:: M.NP@ukr.net

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ПРОЦЕСІ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗВО

У сучасних умовах трансформації системи вищої освіти особливого значення набуває розвиток творчого потенціалу майбутніх педагогів, адже саме здатність до креативного мислення, інноваційного пошуку та генерації нових ідей визначає ефективність їхньої професійної діяльності. Наукова діяльність у закладах вищої освіти виступає потужним інструментом розвитку особистості, стимулюючи інтелектуальну ініціативу та самостійність у розв'язанні педагогічних проблем. Дослідницька робота не лише формує фахові компетентності, а й створює

простір для самореалізації майбутнього педагога як інноватора. Творчий потенціал особистості варто розглядати як інтегративну єдність здібностей, знань та внутрішніх ресурсів (уяви, аналітичного мислення, інтуїції). Цей феномен забезпечує спроможність суб'єкта застосовувати евристичні підходи, досягати оригінальних результатів та реалізовувати професійну суб'єктність [1].

Він характеризує здатність людини трансформувати соціальну дійсність, вирішувати суспільно значущі завдання та створювати нове як у зовнішньому середовищі, так і у власному внутрішньому світі. Реалізація цього потенціалу залежить від гармонійної взаємодії внутрішніх мотивів та зовнішніх педагогічних умов [2]. Науковий пошук навчає здобувачів освіти бачити проблеми під новим кутом та генерувати оригінальні ідеї, що є фундаментом готовності до інноваційної діяльності [3].

Ефективність формування творчого потенціалу залежить від комплексу взаємопов'язаних чинників, які можна систематизувати за такими напрямками:

Мотиваційно-ціннісний: пізнавальна активність та стійка мотивація забезпечують прагнення до набуття нових знань, а високий рівень морально-етичних цінностей формує гуманістичний вектор професійної діяльності.

Когнітивний: критичне мислення, гнучкість та образність сприйняття сприяють глибокому аналізу явищ, пошуку нестандартних рішень та адаптації до динамічних змін освітнього середовища.

Особистісний: адекватна самооцінка, впевненість у собі та оптимізм підтримують продуктивність у тривалих дослідницьких процесах, а толерантність дозволяє ефективно взаємодіяти в науковому дискурсі.

Вольовий: дисциплінованість, цілеспрямованість та відповідальність гарантують системність наукової роботи та послідовне досягнення поставлених цілей.

Реалізація творчого потенціалу у процесі наукової діяльності забезпечується через впровадження таких організаційно-педагогічних шляхів:

1. Інтеграція дослідницьких завдань у навчальний процес, що активізує креативне мислення та сприяє практичній апробації теоретичних знань.

Відхід від репродуктивного відтворення лекційного матеріалу до виконання творчих, пошукових завдань. Це включає

написання есе, проведення мінідосліджень під час педагогічної практики, аналіз кейс-стаді. Такий підхід стимулює перехід від позиції «споживача знань» до позиції їх «співтворця».

2. Застосування проєктних технологій для розробки інноваційних педагогічних рішень, що розвиває навички розв'язання проблем нестандартними методами. Робота над проєктом вимагає комплексного застосування знань, креативного підходу до ресурсів та орієнтації на кінцевий продукт, що є моделлю майбутньої професійної діяльності.

3. Організація колективної наукової роботи (дискусійні платформи, наукові гуртки), яка формує soft skills: навички командної взаємодії, аргументації та конструктивної критики. ажливим елементом є участь у конференціях, конкурсах та дебатах. Це середовище виступає «тренажером» для відточення навичок аргументації, публічного виступу та захисту власних ідей. Ключову роль тут відіграє наукове наставництво, де викладач виступає партнером у дослідженні.

4. Використання цифрових інструментів дослідження. Оволодіння сучасними інформаційно-аналітичними системами, наукометричними базами даних та засобами обробки «великих даних». Технологічна грамотність дозволяє майбутньому педагогу оптимізувати рутинні процеси, звільняючи час для власне творчості та аналізу.

5. Розвиток культури професійної рефлексії. Впровадження рефлексивних практик, що дозволяють здобувачам здійснювати самомоніторинг професійного зростання, усвідомлювати свої сильні та слабкі сторони, корегувати траєкторію професійного розвитку.

Отже, системна наукова діяльність у ЗВО є визначальним фактором професійного становлення педагога нового типу – творчого, інноваційно орієнтованого та професійно зрілого. Поєднання високої мотивації, розвиненого критичного мислення та дослідницьких компетентностей дозволяє такому фахівцеві не лише адаптуватися до викликів сучасності, але й виступати рушійною силою якісних змін в освітній системі, забезпечуючи її сталий розвиток та модернізацію.

Бібліографічний список:

1.Маринченко Є. О., Муковоз М. І. Формування творчого потенціалу майбутніх педагогів професійного навчання в контексті сучасного ринку праці. *Наукові інновації та передові*

технології. (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»). 2025. № 4(44). С. 1302–1310. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/22348/22320> (дата звернення: 15.10.2025).

2.Новіков Б. В., Потіщук О. О., Бубон Т. В. Творчий потенціал людини як рушійна сила розвитку сучасного суспільства. *Освітній дискурс: збірник наукових праць*. 2023. Вип. 43(1-3), С. 7–16.

3.Пригодій А. В. Формування інтересу здобувачів вищої освіти до науково-дослідницької діяльності: педагогічні умови та механізми. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. Чернігів : НУЧК, 2025. Вип. 33 (189). С. 80–84.

Прокоф'єва Л.Б., канд. екон. наук, доцент,
Одеський національний університет імені І Мечникова
E-mail: lubaluba@onu.edu.ua

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ

Актуальність проблеми формування професійної етики майбутнього викладача визначається сучасними стратегічними пріоритетами української вищої освіти, а саме: інтеграцією у європейський освітній простір та безумовним дотриманням принципів академічної доброчесності. У цьому контексті професійна етика перестає бути лише особистісною характеристикою і набуває статусу ключового фактора забезпечення якості освітнього процесу, виконуючи виховну, регулятивну та прогностичну функції. Проте, попри нормативне закріплення високих етичних стандартів, фахова підготовка магістрів виявляє значні розбіжності між теоретичним засвоєнням норм та практичною готовністю до їх застосування.

Серед найбільш ефективних інноваційних технологій, сфокусованих на розвитку професійної етики майбутніх викладачів, виділяють:

1.Метод аналізу кейс-стаді (Case Study Method). Ця технологія дозволяє моделювати реальні професійні ситуації, що містять конфлікти інтересів, репутаційні ризики чи складні дилеми академічної доброчесності (наприклад, оцінювання робіт,

виконаних із застосуванням штучного інтелекту). Робота над кейсами стимулює навчально-творчу діяльність здобувачів, вимагаючи від них самостійного формулювання стратегій антикризового етичного менеджменту та ухвалення неупереджених рішень, посилюючи зв'язок між теорією та практикою.

2.Рольові ігри та тренінги саморегуляції. Ці методи є критично важливими для відпрацювання педагогічного такту та здатності до моральної саморегуляції. Прикладом є рольова гра «Непрохана пропозиція», яка ставить магістра в ситуацію етичного тиску, де необхідно тактовно, але твердо відмовити впливовому колезі, зберігаючи при цьому професійні відносини. Систематичний аналіз поведінки за допомогою експертів-спостерігачів та застосування рефлексивних практик (ведення щоденників) забезпечує якісний зворотний зв'язок щодо здатності до самоконтролю та корекції власної поведінки.

3.Етичні диспути та інтерактивні практикуми. Замість традиційних семінарів, проведення етичних диспутів на тему філософських та професійних дилем (наприклад, «Пріоритет милосердя чи справедливості») стимулює дослідницьку діяльність здобувачів, вимагаючи глибокої аргументації та критичного мислення, що посилює ціннісно-мотиваційну сферу.

Основне завдання нашого дослідження полягає у розробці та впровадженні комплексу цілеспрямованих заходів, які зможуть забезпечити ефективний зв'язок між етичними знаннями та практичною готовністю до дії. Такі заходи орієнтовані на переведення магістрів із зони адаптивного застосування норм до творчого використання етичних принципів у нестандартних ситуаціях.

Програма заходів, розроблена нами для дисциплін циклу загальної, фахової та практичної підготовки освітньо-професійної програми (ОПП) 2025 року спеціальності А1 – освітні науки, передбачає інтеграцію активних навчальних технологій, таких як інтерактивні лекції, семінари-дискусії з етичних проблем, тренінги, метод аналізу конкретних ситуацій (кейс-стаді) та рольові ігри, з метою розвитку діяльнісно-поведінкових навичок та формування стійкого етичного авторитету майбутнього викладача.

Дисципліна «Педагогічна інноватика та майстерність викладача» має стати ключовим майданчиком для розвитку педагогічного такту та моральної саморегуляції. Тут доцільно

систематично використовувати тренінги з розвитку етичної чутливості, сфокусовані на невербальних ознаках конфлікту та емоційному контролі. Семінари-дискусії мають бути організовані як етичні диспути навколо складних моральних дилем, де немає однозначно правильної відповіді. Це стимулює проблемний виклад, критичне мислення та пошук інноваційних, але етично допустимих рішень.

Так, розроблений тренінг «Педагогічний такт, моральна саморегуляція в діяльності викладача закладів передвищої та вищої освіти», інтегрований у дисципліну «Педагогічна інноватика та майстерність викладача», є методично обґрунтованим заходом у процесі фахової підготовки здобувачів спеціальності А1 – освітні науки. На відміну від традиційних лекційних форм, тренінг забезпечує перехід від декларативного знання етичних норм до професійної готовності їх практичного застосування. Через кейс-стаді («Родинні зв'язки») магістри не просто обговорюють абстрактний принцип неупередженості, а формулюють конкретні тактичні відмови, відпрацьовуючи здатність зберігати об'єктивність під особистим чи адміністративним тиском. Ключова роль належить рольовій грі («Невдоволений студент») та індивідуальній рефлексивній роботі («Етичний компас»). Ці методи фокусуються на відпрацюванні емоційного контролю та педагогічного такту в умовах конфлікту. Здатність зберігати спокій і діяти коректно, незважаючи на провокації чи емоційний тиск, є важливою складовою педагогічної майстерності та авторитету викладача.

Тренінг, моделюючи складні етичні дилеми, стимулює здобувачів до пошуку оригінальних, але етично виправданих рішень, що є прямим шляхом до досягнення творчого рівня професійної етики. Це дозволяє майбутнім викладачам не просто адаптуватися до існуючих правил, а свідомо та відповідально формувати етичне середовище навколо себе.

Розроблений нами семінар-дискусія «Моральні дилеми у викладацькій діяльності» у рамках вивчення дисципліни «Педагогічна інноватика та майстерність викладача» має стати ефективним інструментом для активізації ціннісно-мотиваційного та діяльнісно-поведінкового критеріїв професійної етики здобувачів. Семінар фокусує увагу на здатності викладача приймати етично зважені рішення в умовах емоційного тиску та невизначеності.

Таким чином, впровадження інноваційних технологій

забезпечує формування стійкого механізму практичного застосування етичних знань, що є необхідною умовою для переведення майбутніх викладачів на творчий рівень професійної етики. Успішна реалізація цих заходів вимагає також створення відповідних умов ефективності, включаючи кадрову підготовку викладачів, здатних до модерації активних методів, та розробку відповідного методичного забезпечення. Подальші дослідження будуть зосереджені на вивченні впливу цифрових технологій (етика ШІ) та верифікації ефективності онлайн-тренінгів для забезпечення безперервного етичного розвитку фахівців.

Бібліографічний список:

1.Бесєдіна Л. М., Сторубльов О. І. Педагогічна майстерність, активні методи навчання та методична робота в навчальних закладах. Київ : Логос, 2009. 203 с.

2.Етика вчителя та педагогічний такт [Електронний ресурс]. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/pedagog/14140/>.

3.Зозуляк-Случик Р. В. Формування професійної етики майбутніх соціальних працівників в університетах : монографія. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. 460 с.

4.Освітньо-професійна програма «Освітні, педагогічні науки» спеціальність А1 – освітні науки.2025. https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/edu-programm/psy/magistr/-_opp.pdf

Пуш О.А., кандидат педагогічних наук,
КЗВО «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради
E-mail: djulaj777@gmail.com

ПРОЦЕСУАЛЬНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙ У ВИЩІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ОСВІТІ

Сучасні трансформації в освітній сфері визначають нові підходи до професійної підготовки майбутнього педагога. Вона дедалі більше орієнтується на формування здатності працювати в умовах компетентнісної освіти, створювати індивідуальні траєкторії навчання для учнів і гнучко реагувати на інноваційні виклики. У 2024 році Міністерство освіти і науки України ухвалило

Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти», у якому конкретизовано професійні кваліфікації, можливі траєкторії їх набуття, окреслено необхідні компетентності й вимоги до діяльності педагога. Попри стратегічність цього документа, система підготовки студентів педагогічних спеціальностей усе ще потребує модернізації. Зокрема відчутним залишається дисбаланс між теоретичними та практичними компонентами навчання, збереження традиційних підходів до викладання дисциплін професійного спрямування, фрагментарне ознайомлення з освітніми інноваціями. Така невідповідність між підготовкою студентів і сучасними вимогами школи ускладнює процес входження молодих фахівців у професію.

Інновації в освіті здебільшого трактуються як система нових підходів, технологій, методів та організаційних форм, які оновлюють зміст і якість навчання відповідно до суспільних потреб. Результативність професійної підготовки майбутніх учителів значною мірою залежить від включення до навчальних планів компонентів, що знайомлять із сучасними інноваційними методиками, сприяють успішній професійній самореалізації та формують готовність працювати в умовах змін. Важливе місце посідає інтеграція різних видів педагогічної практики, яка забезпечує перенесення теоретичних знань у реальну шкільну діяльність.

Вищі педагогічні заклади нині активно впроваджують технології, орієнтовані на персоналізацію освітнього процесу та адаптацію навчання до особистих потреб студентів. Освітній акцент поступово зміщується з описового відтворення знань на діяльнісний формат, заснований на інтерактивній взаємодії, командній роботі, розвитку комунікативних і соціальних умінь. Такого ефекту досягають через поєднання різних видів роботи – групової, парної, індивідуальної, застосування дослідницьких завдань, ролевих ігор, майстер-класів, тренінгів, мікронавчання.

Ефективному осмисленню змісту освітнього матеріалу сприяють контент-аналіз нормативних документів, експертиза навчально-методичних матеріалів, ознайомлення з авторськими напрацюваннями вчителів-практиків. На тлі цифрової доступності інформації та розвитку штучного інтелекту роль викладача зазнає змін: від традиційного носія знань він переходить до позиції наставника, консультанта, фасилітатора. Майбутнім педагогам стає необхідно вміти критично сприймати інформацію різних типів, самостійно її інтерпретувати, ухвалювати рішення та

прогнозувати їх наслідки. Інноваційні підходи орієнтують освітній процес на активну діяльність здобувачів освіти та підвищення результативності їх навчання.

У межах викладання психолого-педагогічних дисциплін і методик доцільним є застосування різних типів лекцій – візуалізованих, проблемних, дискусійних, бінарних, гостьових; використання мультимедійних презентацій, відеоматеріалів, схем, таблиць; упровадження моделювання, кейс-методів, імітаційних технологій.

Сучасні вимоги ринку праці та необхідність підвищення престижу педагогічної професії зумовлюють посилення практичної складової підготовки. Аналіз навчальних планів, що проводиться відповідно до акредитаційних вимог, спонукає заклади вищої освіти до збільшення кількості годин, відведених на педагогічну практику. Серед переваг сучасних освітньо-професійних програм – практична спрямованість, раціональне поєднання теоретичних і прикладних компонентів, розширення спектра видів практики та оновлення змісту традиційних її форм.

Значну роль у професійному становленні студентів відіграють наукові й практико-орієнтовані методичні заходи, що організовуються на базі закладів вищої освіти. Їх ефективність забезпечують актуальна тематика, участь компетентних спікерів, демонстрація успішного досвіду впровадження інновацій, залучення мотивованих учасників. Останніми роками суттєво розширилися формати таких заходів: панельні дискусії, педагогічні студії, інноваційні академії, фестивалі професійної майстерності, EdCamp, Research Labs, освітні хакатони, Lesson study, кейс-воркшопи тощо.

Громадські організації та структури, що здійснюють підвищення кваліфікації педагогів, пропонують студентам широкий спектр тренінгів, вебінарів, семінарів, майстер-класів. У межах неформальної освіти майбутні вчителі отримують доступ до реальних кейсів упровадження освітніх інновацій, ознайомлюються з досвідом провідних педагогів та сучасними цифровими інструментами. Платформи «Всеосвіта», «Прометеус», «Едера», «НУШ», «На урок» та інші забезпечують можливість користуватися методичними ресурсами й проходити онлайн-курси.

Перегляд відеоконтенту, участь у спеціалізованих спільнотах, читання профільних блогів, самостійний аналіз нормативної бази – усе це формує здатність орієнтуватися в

інноваційних тенденціях. Неформальна та інформальна освіта високо цінується роботодавцями, оскільки свідчить про професійну активність, здатність до саморефлексії та прагнення до розвитку. Дані про участь у таких видах навчання, зафіксовані в резюме й підтверджені сертифікатами, допомагають керівнику закладу освіти визначити професійні інтереси кандидата.

Інновації в освіті мають динамічний характер, адже на їх розвиток впливають численні чинники: нестабільність фінансування, цифровізація суспільства, труднощі, що виникають при масовому впровадженні нововведень, а також особисте тлумачення інновацій педагогами-практиками. В умовах сучасних викликів вища педагогічна освіта покликана забезпечувати підготовку фахівця, здатного продуктивно працювати з новими ідеями, гнучко адаптуватися до змін та обирати ефективні освітні стратегії.

Бібліографічний список:

1. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. Київ : Педагогічна думка, 2019. 156 с.
2. Вознюк О. В., Лузік Е. В. Професійна підготовка майбутнього вчителя: теорія і практика. Київ : КНЕУ, 2020. 312 с.
3. Грищенко М. В. Інноваційні технології в підготовці майбутніх учителів. Педагогічні науки: теорія та практика, 2021, № 2, с. 45–52.
4. Міністерство освіти і науки України. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти». Затверджено наказом МОН України № 1225 від 29.08.2024.
5. Спірін О. М. Цифрова компетентність педагога: теоретичні та методичні засади. Інформаційні технології і засоби навчання, 2020, № 5, с. 17–30.
6. Хоружа Л. Л., Кравченко О. М. Підготовка майбутнього вчителя в умовах інноваційного освітнього середовища. Педагогічний дискурс, 2022, № 32, с. 55–63.

Сагачко Ю.М., кандидат економічних наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет
E-mail: Sahachkojulija@gmail.com

ПРАКТИКИ АКТИВНОГО НАВЧАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ ТВОРЧОСТІ ЗДОБУВАЧІВ

Ключовими вимогами ринку праці є необхідність формування у здобувачів сучасних компетентностей, серед яких здатність до творчості, самостійного мислення та продуктивної взаємодії. Активне навчання служить інноваційним механізмом сприяння творчості здобувачів освіти шляхом залучення їх до процесів участі та досвіду навчання. Такий підхід не тільки покращує критичне мислення, але й заохочує інноваційні навички вирішення проблем.

У сучасних умовах глобальних освітніх трансформацій розвиток творчих здібностей здобувачів набуває критичного значення для формування конкурентоспроможних фахівців, здатних до інновацій та критичного мислення. За даними дослідження, інтерактивні методи активного навчання, такі як дискусії, мозковий штурм та рольові ігри, сприяють активізації пізнавальної діяльності, покращенню соціальних навичок та формуванню креативних умінь здобувачів [1]. Традиційні пасивні методи викладання недостатньо стимулюють креативність, тоді як активне навчання трансформує здобувачів з пасивних слухачів в активних учасників процесу, що підвищує залученість та утримання знань на 20-30% [2].

Інтеграція ШІ в освіту створює виклики для креативності здобувачів, де активні практики, як проєктне навчання та SCAMPER-техніки, компенсують ризики деградації мислення, підвищуючи рівень творчого мислення [3]. Дослідження OECD «Creative Minds in Action» підкреслює, що творче мислення робить навчання більш ефективним, особливо в умовах онлайн-освіти, де здобувачі Китаю та Європи демонструють зростання креативності через blended learning [4]. В Україні освітні трансформації, спричинені війною та євроінтеграцією, роблять активне навчання ключовим для розвитку творчих здібностей, оскільки воно забезпечує гнучкість, адаптивність і здатність швидко приймати нестандартні рішення в умовах невизначеності. Упровадження активних методів дозволяє здобувачам не лише опанувати знання, а й створювати власні ідеї, генерувати інноваційні

рішення, працювати в командах та вирішувати реальні проблеми, що відповідає сучасним європейським підходам до компетентнісного навчання. З огляду на потребу відбудови країни та участі молоді в процесах модернізації, розвиток творчого потенціалу студентів стає одним із ключових завдань вищої освіти.

До активних методів навчання належать диспути - ефективна форма колективного обговорення проблеми, що сприяє розвитку критичного мислення та самостійності здобувачів. Уміло організований диспут формує ініціативність, уміння аргументувати власну позицію й оцінювати різні точки зору. Така форма роботи збагачує учасників духовно, удосконалює культуру мовлення та навички логічного викладу думок. Оскільки диспут передбачає зіткнення різних позицій, він вимагає чіткості переконань та здатності обґрунтовувати власні твердження.

До методів активного навчання належать і дизайнерське мислення, як стратегія активного навчання показало, що значно покращує інноваційне мислення здобувачів та навички критичного оцінювання. Також дуже цінним методом є проєкте навчання та навчання на онові викликів, яке у США та Європі визнані найкращими практиками для вищої освіти, стимулюючи гнучке мислення та благополуччя здобувачів [5].

У 2025 році українські ЗВО стикаються з дефіцитом практик, орієнтованих на творчість: лише 30% викладачів застосовують інтерактивні методи систематично, що гальмує формування інноваційних кадрів для поствоєнного відновлення [6].

Тому є необхідність до навчання і викладачів, шляхом проведення семінарів з креативного навчання для викладачів, що відповідає глобальним трендам на інновації, оскільки такі заходи допомагають педагогам опанувати сучасні методи активного навчання, удосконалювати навички фасилітації та формувати середовище, сприятливе для творчості здобувачів. Вони підвищують якість освітнього процесу, сприяють впровадженню компетентнісного підходу та забезпечують інтеграцію української освіти до європейського освітнього простору. Такі семінари також стимулюють професійний розвиток викладачів і сприяють поширенню інноваційної культури в закладах освіти. Зокрема, ефективним кроком стане запровадження програм підвищення кваліфікації з креативних та інтерактивних методик, а також створення інноваційних центрів або лабораторій, що забезпечуватимуть методичний супровід та обмін досвідом.

Важливо також мотивувати викладачів через систему заохочень, рейтингових показників та грантів на розробку інноваційних освітніх рішень.

Таким чином, впровадження цих практик є інноваційним механізмом для підвищення якості вищої освіти, адаптації до ринку праці та євроінтеграції.

Бібліографічний список:

1. Лях І. М., Савенков О. І, Чобаль В. В., Гладкий К. І. Використання інтерактивних методів навчання: шлях до ефективної освіти. *Актуальні проблеми економіки* № 4 (286), 2025. С. 14-20. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2025/04/4.25.topic_Ihor-Liakh-Oleksandr-Savenkov-Valeriia-Chobal-Kyrylo-Gladkiy-14-20.pdf
2. Ліндсі Серіл Статистика активного навчання: переваги для освіти та навчання у 2025 році. URL: <https://www.engageli.com/blog/active-learning-statistics-2025>
3. Ming Zhou, Song Peng. Using Artificial Intelligence in Student Learning and Creativity: The Mediating Role of Learning Engagement and the Moderating Role of AI Literacy. doi: [10.3390/bs15050587](https://doi.org/10.3390/bs15050587)
4. OECD (2025), Creative minds in action: Students' imagination and ideas in storytelling, design and problem solving tasks on the PISA test, OECD Education Policy Perspectives, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/5b718eb2-en>.
5. Arguments in favor of creativity: our model of learning in practice in 2025. URL: <https://nwcollege.school.nz/the-case-for-creativity-our-learning-model-in-practice-in-2025/>
6. Боярська-Хоменко, А., Собченко, Т. Інноваційні методи навчання у професійній освіті. *Український Педагогічний журнал*, (2), 2025. 105–114. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2025-2-105-114>

Синельник І.В., кандидат педагогічних наук, доцент
ННІ «Українська інженерно-педагогічна академія»
Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна
E-mail: irinasinelnik@karazin.ua

Муринович Н.Ю., старший викладач
ННІ «Українська інженерно-педагогічна академія»
Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна
E-mail: murinovichnata@gmail.com

ДИДАКТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ОСНОВА ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Розвиток ІТ галузі, поява нових технологій вимагають від майбутніх інженерів-педагогів у сфері комп'ютерних технологій не лише теоретичних знань, практичних умінь та навичок, а й здатності швидко адаптуватися до змін, генерувати нові ідеї та застосовувати їх на практиці. Схильність до пошуку нестандартних рішень, креативність, творчість допомагають фахівцям в області професійної освіти не тільки опановувати складні технічні системи, а й розробляти нові освітні методики, створювати інноваційні програмні продукти та сприяти розвитку цифрової культури здобувачів освіти. Інженер-педагог з комп'ютерних технологій виступає не лише носієм знань, а й активним суб'єктом інноваційного освітнього середовища, здатним готувати конкурентоспроможних ІТ-спеціалістів.

Особливості розвитку галузі професійної діяльності інженера-педагога комп'ютерних технологій, а саме сфери ІТ та професійної освіти, що здійснює її кадрове забезпечення, обумовлюють вимогу до фахівця, незалежно від його посади – інженерної або педагогічної, – поєднувати творчу діяльність з неперервним професійним самовдосконаленням. Такий творчий розвиток можливий на основі широкої обізнаності і професійної ерудиції, глибокого розуміння загальних закономірностей і механізмів перебігу процесів, що лежать в основі діяльності, інтеграції технічної та педагогічної складової діяльності.

В умовах невизначеності і швидких змін особливої цінності в будь-якій галузі набувають фундаментальні знання, саме вони створюють підґрунтя для швидкої переорієнтації і дивергентного розвитку. В освітній галузі фундамент складає дидактика: знання загальних закономірностей навчання та психолого-педагогічних

механізмів формування знань, умінь, навичок, засвоєння людиною пізнавального досвіду забезпечують творчий рівень діяльності викладача. Тому саме дидактична компетентність лежить в основі здійснення педагогічної діяльності на творчому рівні і творчого розвитку інженера-педагога комп'ютерних технологій.

Аналізуючи існуючі підходи до визначення дидактичної компетентності [1 – 4] можна стверджувати, що дидактична компетентність – це складне та багатовимірне поняття, яке визначає професійні якості спеціаліста й відображає специфіку його діяльності з урахуванням особливостей сучасного освітнього простору та актуальних тенденцій розвитку ІТ-галузі. На відміну від методичної компетентності, яка базується на знанні інструментарію і стосується конкретних способів, прийомів викладання певної дисципліни, дидактична компетентність базується на розумінні внутрішньої логіки навчального процесу, вона охоплює загальні принципи та закономірності організації навчання і дає можливість проектувати власне навчання та професійний розвиток, визначаючи персональну освітню траєкторію.

Ознаками творчої особистості є креативність, дивергентність мислення, здатність до генерування нових ідей, гнучкість у вирішенні проблем, розвинена уява, відкритість до нового та вміння поєднувати нестандартні підходи у пізнавальній діяльності з практичним застосуванням набутого досвіду. Творчий розвиток фахівця має бути спрямований на удосконалення цих якостей та їх актуалізацію в діяльності.

Напрями творчого розвитку інженера-педагога в професійній галузі на основі сформованої дидактичної компетентності визначаються її складниками. Ґрунтовне знання категоріально-понятійного апарату дає можливість вільно оперувати науковими поняттями, самостійно вивчати актуальну наукову літературу, орієнтуватись у новітніх освітніх трендах і підходах до професійного навчання. Глибоке розуміння об'єктивних закономірностей процесу навчання створює базу для дидактичного аналізу та педагогічного прогнозування, дивергентного бачення проблеми і шляхів її розв'язання. Це дає можливість проектувати навчання новітніх наукових теорій, технічних та технологічних винаходів і напрямів розвитку, як-то: штучний інтелект, квантовий комп'ютинг, машинне навчання тощо. Знання інструментарію, інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій та педагогічних інструментів є

основою для інноваційної діяльності як в сфері освіти, так і в інженерній галузі. Перспективним, зокрема, є розвиток в напрямі створення програмного забезпечення освітнього процесу.

Таким чином, на підставі зазначеного вище, можемо зробити висновок, що дидактична компетентність інженерів-педагогів комп'ютерних технологій створює передумови для їх творчого розвитку як в інженерній, так і в освітній сфері діяльності.

Бібліографічний список:

1. Горбатюк Р. М., Кабак В. В. Підготовка майбутніх інженерів-педагогів до професійної діяльності засобами комп'ютерних технологій: монографія / Луцьк. ВМА «ТЕРЕН», 2015. 264 с.

2. Кірдан О. Дидактична компетентність майбутніх викладачів закладів вищої освіти: сутність, формування, розвиток. Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2023. Вип.2(28). С. 84 – 91.

3. Муринович Н.Ю., Синельник І.В. Проблеми формування дидактичної компетентності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю. Актуальні проблеми та перспективи технологічної і перспективної освіти. Матеріали VIII всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції – ТНПУ ім. В. Гнатюка, 25-26 квітня 2024 р. С.139-140.

4. О.Е. Коваленко, Н.О. Брюханова, О.О. Мельниченко. Концепція професійно-педагогічної підготовки студентів інженерно-педагогічних спеціальностей. Проблеми інженерно-педагогічної освіти: зб. наук. пр. Харків: Укр. інж.-пед. акад., 2005. Вип. 9. С. 7 – 20.

Ткаченко О. П., кандидат економічних наук, доцент
Державний біотехнологічний університет
E-mail: managment.sk@btu.kharkov.ua

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В умовах цифровізації освітнього процесу ключовим завданням освіти є підготовка компетентних фахівців, які мають здібності застосовувати свої знання та вміння, а також розвиток

навчально-творчої діяльності. Освітній процес має бути спрямований не тільки на здобуття теоретичних знань, а й на організацію розумових процесів, формування умінь творчої діяльності, зокрема, в сфері менеджменту. За таких умов проблема розвитку творчих здібностей здобувачів набуває особливої актуальності, оскільки від її успішного розв'язання залежить формування творчого покоління, здатного до критичного мислення, генерування нових ідей, наявності креативного підходу до вирішення завдань, інноваційності, самореалізації тощо [1].

Серед основних факторів, які сприятимуть розкриттю і розвитку творчості та креативних здібностей здобувачів можна виокремити:

- підтримка прагнень здобувачів до нового з боку викладача;
- свобода дій при розробці нововведень;
- ведення дискусій та обмін ідеями без страху помилок;
- надання гнучких умов та творчого підходу до виконання завдань;
- зменшення перешкод і використання стимулів активізації творчої діяльності;
- сприятливе ставлення до нових ідей здобувачів і визнання позитивного внеску у навчальній діяльності тощо.

В науковій літературі творчість уособлює спроможність особистості породжувати щось нове і, виходячи з цього може розглядатися як процес продукування ідей чи створення винаходів, наповнених певним змістом і які є оригінальними та індивідуальними [3].

З огляду на це, розвиток творчих здібностей у процесі вивчення дисциплін з менеджменту має на меті використання інноваційних методів для стимулювання творчого мислення, розвитку здатності генерувати ідеї, вирішувати нестандартні управлінські ситуації та створювати власні управлінські проекти. Це сприяє формуванню професійної компетентності менеджерів та їх здатності обґрунтовувати та приймати ефективні управлінські рішення [2-3].

Серед інноваційних методів активізації та розвитку навчально-творчої діяльності при вивченні дисциплін з менеджменту, можна виокремити метод проектів, командні тренінги, візуалізацію та сторітелінг, моделювання управлінських ситуацій, гейміфікацію – рольові та ділові ігри, квести, дизайн-

мислення. Метод проєктів та проблемно-орієнтоване навчання створюють умови для самостійної дослідницької, творчої та командної діяльності здобувачів. Сприяє розвитку творчості, уміння знаходити нестандартні рішення, інтегрувати знання з різних дисциплін.

Дизайн-мислення розвиває інноваційне мислення та навички командної роботи через такі етапи, як емпатія, генерування ідей, створення прототипів та тестування.

Гейміфікація через використання ігрових елементів (бали, рівні, рейтинги, випробування) може підвищити успішність та участь гравців.

Візуалізація та сторітелінг дозволяє розвивати творче мислення створюючи мультимедійні презентації та управлінські історії.

Майстер-класи, воркшопи дають можливість здобувачам спробувати себе в різних видах діяльності й розвинути практичні навички.

Інноваційні методи активізації навчально-творчої діяльності відіграють ключову роль у формуванні творчого потенціалу майбутніх фахівців, зокрема у сфері менеджменту. В умовах цифровізації освіти традиційні підходи вже не забезпечують достатнього рівня розвитку креативності, критичного мислення та здатності до самореалізації, тому застосування інноваційних технологій стає необхідністю.

Бібліографічний список:

1. Головка Н., Заруцька В., Череха А. Інноваційні педагогічні технології як метод активізації пізнавальної діяльності студентів у фаховій підготовці. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2020. С. 9-12.

2. Гула Л. В. Методи активізації навчання у ЗВО: сучасні тренди. Інноваційна педагогіка. 2022. Вип. 54, т. 1. С. 133–136. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/54.1.28>

3. Методи розвитку творчих здібностей студентів в умовах освітніх трансформацій // OsvitaFP. 2025, 12 серп. URL: <https://osvitafp.com.ua/2025/08/12/metody-rozvytku-tvorchykh-zdibnostej-studentiv-v-umovakh-osvitnikh-transformatsij/> (дата звернення: 26.11.2025).

Ткачова С.С., кандидат економічних наук, доцент
Державний біотехнологічний університет
E-mail: svetlanatkachova1@gmail.com

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ»

Складні динамічні зміни у зовнішньому середовищі сучасних компаній вимагають від діючих менеджерів застосування креативного підходу. Теоретичні аспекти формування креативності, розвитку креативного, творчого потенціалу у майбутніх менеджерів розглядаються багатьма українськими вченими у наукових та методичних працях. Креативне мислення, разом із основними навичками: аналітичного мислення; стійкості, гнучкості та адаптивності; лідерства і соціального впливу; мотивації і самосвідомості, входить до п'ятірки найважливіших якостей майбутніх фахівців на найближчі 5 років, за висновками Всесвітнього економічного форуму 2025 року [1].

Креативного підходу від менеджерів організацій вимагають світові та українські HR-тренди, визначені за результатами глобальних досліджень «Deloitte Global Human Capital Trends» 2023-2025 років: 1) лідерство у світі без меж (97% опитаних в Україні, 94% у світі вважають лідерські здібності та ефективність керівників важливими факторами для успіху їхньої організації) [2]; сталий розвиток людського капіталу (74% в Україні, 51% респондентів у світі поставили на перше місце серед найбільших факторів впливу на їхню організацію протягом наступних трьох років) [3]; кадровий дефіцит (за результатами локального Pulse-опитування, 37% українських компаній вже зараз стикаються з нестачею персоналу. Найдефіцитнішими категоріями є кваліфіковані фахівці (84%) та операційний персонал (61%)) [4].

Під час формування та розвитку креативного потенціалу майбутнього менеджера важливим є розуміння того, що його реалізація здійснюватиметься у формі управлінських рішень в реальній бізнес-організації, матиме економічний, соціальний та екологічний та ін. ефекти. Отже, наявність розвинутого креативного потенціалу у менеджера передбачає не тільки генерування ідей, а й успішне доведення їх до практичного результату. В цьому, на наш погляд, є унікальність реалізації креативного потенціалу конкурентоспроможного менеджера.

Під час вивчення дисципліни «Менеджмент організацій» для розвитку креативного потенціалу майбутнього магістра менеджменту передбачено поєднання теорії та практики за допомогою кейс-методу, методу аналізу реальних ситуацій, проєктної діяльності. Практичні завдання з дисципліни побудовані на кейсах українських та міжнародних компаній (що працюють в Україні), які є лідерами у своїх сферах, кращими роботодавцями, соціально та екологічно відповідальними бізнесами. Це такі компанії, як: Нова Пошта, Сільпо, Біосфера, EVA, Аврора, АТБ-маркет, Бісквіт-Шоколад, Фора, Metro Україна, Auchan Україна, Carlsberg Ukraine, McDonald's Україна, Novus та ін. Для самостійної роботи здобувачів на освітніх платформах Дія.Освіта, Prometheus, ВУМ online, УКУ online та ін. пропонуються онлайн-курси та освітні серіали з неформальної освіти за тематикою, безпосередньо пов'язаною з менеджментом організацій. Отримані сертифікати можуть бути внесеними до резюме під час працевлаштування і свідчити про офіційне підвищення кваліфікації. Для більшого розуміння сучасних умов функціонування та розвитку компаній; стратегічних цілей, на досягнення яких спрямована діяльність; проблем, з якими стикаються і які вирішують діючі менеджери на практиці тощо, здобувачам пропонуються завдання у форматах перегляду з подальшим обговоренням в аудиторії: відеоподкастів Radio KMBS; інтерв'ю з топ-менеджерами компаній на ютуб-каналах, присвячених бізнес-освіті: FEDORIV VLOG, Big Money; круглих столів топ-менеджерів: Клуб лідерів бізнесу CEO Club Ukraine, Директорія та ін.

Можливості для розвитку креативного потенціалу майбутнього менеджера також передбачено програмою виконання курсової роботи з дисципліни. У здобувачів є можливість щодо: обрання актуальної теми роботи; визначення компанії, за матеріалами якої виконуватиметься робота; підготовки тез доповідей тощо. Формуванню компетентностей щодо публічних виступів сприяють презентації виконання всіх завдань в аудиторії з обговоренням і відповідями на запитання, відкритий захист курсових робіт.

Досвід педагогічної роботи свідчить про те, що на формування креативного потенціалу майбутніх менеджерів, мотивацію до навчання за професійно орієнтованими дисциплінами позитивно впливають заходи, проведені в офлайн форматі: виїзні заняття на базі компаній, зустрічі з топ-

менеджерами; круглі столи; спільні з компаніями проекти; ярмарки вакансій та ін.

Бібліографічний список:

1. Які навички матимуть попит на ринку праці у найближчі 5 років: висновки Future of Jobs Report 2025. URL: <https://happymonday.ua/future-of-jobs-report-2025> (дата звернення: 29.11.2025).

2. Епоха навичок, інновацій та сильних лідерів: компанія «Делойт» назвала HR-тренди 2023. URL: <https://www.deloitte.com/ua/uk/about/press-room/human-capital-trends-event.html> (дата звернення: 29.11.2025).

3. «Делойт» в Україні презентував результати щорічного міжнародного дослідження 2024 Global Human Capital Trends та Deloitte Human Capital Pulse Survey. URL: <https://www.deloitte.com/ua/uk/about/press-room/global-human-capital-trends.html> (дата звернення: 29.11.2025).

4. Deloitte Ukraine представив результати щорічного дослідження 2025 Deloitte Global Human Capital Trends, і локального опитування української професійної спільноти – Deloitte Ukraine Human Capital Pulse Survey. URL: <https://www.deloitte.com/ua/uk/about/press-room/human-capital-trends-pulse-survey-2025.html> (дата звернення: 29.11.2025).

Трегуб К.М., старший викладач

Заслужений тренер України з гирьового спорту

Е-mail: tregubkonstantin2@gmail.com

Державний біотехнологічний університет, Україна

Трегуб Є.М., старший викладач, тренер з важкої атлетики

«Комплексна дитячо-юнацька спортивна школа»

Е-mail: tregubevgenii@gmail.com

Державний біотехнологічний університет, Україна

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТРЕНУВАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ І ПІДТРИМКИ ФІЗИЧНОГО ТА МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я МОЛОДІ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Воєнні дії в Україні спричинили значні зміни у багатьох сферах життя, зокрема у сфері фізичної культури й спорту.

Молодь, яка традиційно є найактивнішою частиною суспільства, опинилася перед численними викликами, що пов'язані з обмеженнями пересування, руйнуванням інфраструктури, психологічним тиском та нестабільністю повсякденного життя [1]. У цих умовах організація тренувального процесу та підтримка фізичного і ментального здоров'я набувають особливої актуальності, адже спорт і рухова активність є важливими чинниками зміцнення здоров'я, підтримки емоційної стійкості та формування життєвих навичок

Проте умови воєнного часу значно ускладнюють можливість дотримуватися повноцінних тренувальних планів. Повітряні тривоги, вимушені переїзди, відсутність доступу до якісних спортивних майданчиків і нестача фахівців створюють суттєві бар'єри як для спортсменів-початківців, так і для тих, хто мав сталий досвід занять. Паралельно з фізичними обмеженнями зростає психологічне навантаження, що негативно впливає на мотивацію, рівень активності та загальний стан здоров'я молоді [2].

Метою дослідження є виявлення ключових проблем, що перешкоджають повноцінній організації тренувального процесу та підтримці фізичного й ментального здоров'я молоді в умовах воєнного стану, а також визначення напрямів удосконалення умов занять, психологічної підтримки та адаптації спортивної діяльності до сучасних викликів.

Вивчення цих проблем є важливим для розробки ефективних підходів до адаптації тренувального процесу в умовах війни та формування системи комплексної підтримки молодого покоління [3]. Це дослідження дозволяє окреслити основні труднощі та визначити можливі шляхи їх подолання з метою збереження та зміцнення фізичного і ментального потенціалу української молоді:

1. Війна суттєво обмежує можливості для якісних тренувань. Переривання занять через повітряні тривоги, переміщення, руйнування спортивної інфраструктури. Вимушене скорочення тривалості або інтенсивності тренувань.

2. Втрата можливості планувати довгострокові тренувальні цикли. Руйнування чи переобладнання спортзалів

(наприклад, під укриття або гуманітарні центри). Дефіцит обладнання, відсутність умов для командних видів спорту.

3. Вимушений перехід до онлайн-занять, які не можуть повноцінно замінити живий тренувальний процес. Обмеження пересування, тривале перебування в укриттях або навчання онлайн.

4. Підвищений рівень стресу, що знижує мотивацію до спорту. Нерівність доступу до тренувань між міськими та сільськими територіями. Стрес, тривожність, депресивні стани через війну та її наслідки. Емоційне виснаження, пов'язане з невизначеністю та нестабільністю.

5. Відсутність достатньої психологічної підтримки в закладах освіти та спортивних секціях. Тренери й психологи також перебувають у стресовому стані або змушені змінювати місце проживання. Недостатня кількість спеціалістів з кризової психології та спортивної підготовки в умовах війни.

6. Ризик обстрілів під час тренувань. Необхідність організувати заняття в укриттях, де не завжди є належні умови. Потреба у спеціальних інструкціях та планах евакуації під час спортивних заходів. Роз'єднання команд через міграцію молоді в інші регіони або країни. Складності у формуванні командного духу й комунікації. Зменшення участі у змаганнях, що негативно впливає на мотивацію.

7. Скорочення бюджетів на спорт, висока вартість обладнання, оренди приміщень і роботи фахівців. Недостатня кількість програм підтримки спортивних ініціатив. Необхідність розробки тренувальних планів, що враховують умови війни (заняття в укриттях, обмежену інфраструктуру, психологічний стан молоді).

Виходячи з сучасних напрямів гуманістичного розвитку суспільства та потреби у формуванні гармонійно розвинутих фахівців, нами обґрунтовано такі напрями вирішення зазначених вище проблемних аспектів:

1. Створення безпечних умов для тренувань. Облаштування спортивних зон в укриттях та адаптація

навчальних закладів до безпечних тренувань. Розробка чітких інструкцій щодо дій під час повітряних тривог та інших загроз. Забезпечення тренувальних заходів планами швидкої евакуації.

2. Відновлення та підтримка спортивної інфраструктури. Відбудова пошкоджених спортивних майданчиків та залів у пріоритетних громадах. Створення мобільних чи тимчасових міні-майданчиків. Забезпечення секцій базовим інвентарем через державні та волонтерські програми.

3. Використання змішаних і дистанційних форм тренувань. Проведення онлайн-тренувань у разі неможливості офлайн-занять. Використання відеопояснень та мобільних додатків для підтримки регулярності активності. Створення гнучких програм, які можна виконувати в домашніх умовах або в укритті.

4. Психологічна підтримка та супровід. Регулярні зустрічі з психологами, особливо фахівцями з кризової допомоги. Психоемоційні тренінги для молоді та тренерів. Формування груп підтримки та програм розвитку стресостійкості.

5. Підтримка тренерів і фахівців. Підвищення кваліфікації тренерів щодо роботи в кризових умовах. Надання психологічної підтримки самим тренерам. Створення платформ для обміну досвідом між фахівцями з різних регіонів.

6. Стимулювання мотивації молоді. Організація безпечних внутрішніх онлайн- і офлайн-змагань, челленджів та марафонів. Підтримка командного духу через спільні проекти, флешмоби та інтерактивні активності. Впровадження спортивних програм у навчальних закладах з фокусом на доступності та позитивному досвіді.

7. Підвищення доступності спорту. Пільгові програми для внутрішньо переміщеної молоді. Запуск безкоштовних секцій у громадах, де це можливо. Співпраця з місцевими організаціями та НУО для розширення кількості доступних занять.

8. Розробка адаптованих тренувальних програм. Створення методичних рекомендацій з урахуванням специфіки воєнного часу. Впровадження комплексних програм, що поєднують фізичну активність із розвитком ментальної стійкості. Орієнтація на індивідуальні потреби молоді та рівень доступних ресурсів.

9. Розширення фінансової підтримки спорту. Розробка державних грантів і місцевих програм для підтримки спортивних секцій. Партнерства зі спортивними федераціями, бізнесом та благодійними фондами. Пошук спонсорів для закупівлі інвентарю та організації тренувальних заходів.

10. Популяризація здорового способу життя. Проведення інформаційних кампаній про важливість рухової активності та психічного здоров'я під час війни. Інтеграція здоров'язбережувальних практик у освітній процес. Підтримка молоді у формуванні правильних звичок - режиму сну, харчування, регулярної активності.

Висновки. Війна суттєво обмежує можливості для якісних тренувань. Через руйнування інфраструктури, постійні загрози та нестабільність неможливо забезпечити регулярність і системність занять, що негативно впливає на фізичний стан молоді. Психологічний стан молодих людей є вразливим і потребує системної підтримки. Тривожність, страх, втома та емоційне виснаження створюють додаткові бар'єри для занять спортом, знижують мотивацію та загальний рівень активності.

Нерівність доступу до тренувань посилюється. Молодь із прифронтових або постраждалих територій має значно менше можливостей для занять, що створює диспропорції у фізичному розвитку та спортивних шансах.

Професійний ресурс обмежений. Брак кваліфікованих тренерів і психологів ускладнює процес організації якісних тренувань та надання необхідної підтримки.

Фінансові та організаційні труднощі стримують розвиток спорту в умовах війни. Недостатнє фінансування, висока вартість обладнання та відсутність спеціальних програм підтримки ускладнюють стабільну роботу спортивних секцій.

Потрібні адаптовані та гнучкі підходи до тренувань. Ефективна спортивна діяльність у воєнний час можлива лише за умов розробки спеціальних методик, які враховують обмеження середовища, психологічний стан молоді та вимоги безпеки.

Підтримка фізичного та ментального здоров'я є критично важливою. Регулярна активність, доступ до психологічної допомоги та створення безпечних умов для тренувань

відіграють важливу роль у збереженні життєстійкості молодого покоління.

Бібліографічний список:

1. Гончаренко І.С., Шевченко О.В. Інноваційні технології у системі формування педагогічної майстерності майбутніх учителів фізичної культури. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. 2024. Вип. 213. С. 110-114.

2. Козіброда Л.В., Мкртчян О.А., Корчагін М. В. та ін. Впровадження інноваційних педагогічних технологій у процес викладання фізичного виховання та спорту. Педагогічна Академія: наукові записки. 2025.

3. Нестеренко О, М., Шпітун І. І., Бабич Т. М. Інноваційні підходи до викладання фізичної культури в закладах вищої освіти: підвищення ефективності навчання та розвитку фізичних якостей студентів. Академічні візії. 2024. Випуск 35. С. 1-10.

Удовенко І.В., кандидат філологічних наук, доцент,

Подворна Л.А., старший викладач,

Державний біотехнологічний університет

E-mail: udovenkoinna@gmail.com

E-mail: liudmylapodvorna@gmail.com

ЦИФРОВІ ПЛАТФОРМИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ УМІНЬ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ

Сучасні тенденції розвитку освіти зумовлюють інтеграцію цифрових технологій у всі етапи навчального процесу. Перехід до онлайн-формату, особливо після пандемії COVID-19, актуалізував проблему ефективного використання цифрових платформ не лише як засобу комунікації, а й як інструменту розвитку творчого потенціалу студентів. Онлайн-платформи, такі як Google Classroom, Moodle, Microsoft Teams, Zoom, Edmodo, Kahoot!, Padlet, Canva, Quizlet тощо, створюють інтерактивне середовище для навчання іноземних мов. Вони забезпечують можливість

поєднання традиційних методів з інноваційними підходами, сприяючи активному залученню студентів до освітнього процесу.

Формування творчих умінь студентів. Цифрові ресурси надають широкий спектр можливостей для розвитку креативності:

1) створення мультимедійних проєктів, подкастів, блогів та віртуальних презентацій;

2) виконання інтерактивних завдань із використанням візуальних і звукових ефектів;

3) участь у творчих групових проєктах та онлайн-дискусіях.

Такі форми роботи розвивають у студентів **уміння** генерувати ідеї, працювати в команді, критично мислити та самостійно висловлювати думки іноземною мовою.

Переваги використання цифрових платформ. До основних переваг використання цифрових платформ у вивченні іноземних мов належать:

1) індивідуалізація навчання та можливість працювати у власному темпі;

2) доступ до автентичних матеріалів і сучасного контенту;

3) підвищення мотивації завдяки ігровим елементам та візуальним засобам;

4) розвиток цифрової компетентності студентів.

Важливим аспектом використання цифрових платформ у процесі вивчення іноземної мови є інтеграція елементів творчості в комунікативні ситуації. Завдяки онлайн-інструментам студенти можуть брати участь у віртуальних дебатах, створювати інтерактивні історії, брати участь у міжнародних мовних обмінах, що сприяє розвитку не лише мовних, а й соціокультурних компетентностей. Викладач, у свою чергу, виступає не лише джерелом знань, а модератором творчого процесу, який організовує навчальну взаємодію у форматі «студент – студент» та «студент – цифровий ресурс». Такий підхід змінює роль студента із пасивного слухача на активного творця навчального контенту, що підвищує рівень мотивації, самостійності та відповідальності за результат навчання.

Ефективність формування творчих умінь студентів значною мірою залежить від варіативності завдань та педагогічного дизайну навчального курсу. Використання цифрових платформ дозволяє викладачам поєднувати різні типи діяльності — інтерактивні тести, креативні письмові вправи, відеопроєкти, візуальні презентації та міні-дослідження іноземною мовою.

Такий підхід сприяє розвитку не лише мовленнєвих навичок, але й умінь аналізувати, інтерпретувати та презентувати інформацію у творчій формі. Крім того, системи зворотного зв'язку на платформах (коментарі, оцінки, інтерактивні обговорення) забезпечують миттєву рефлексію результатів, що стимулює студентів до подальшого самовдосконалення та пошуку оригінальних способів самовираження.

Важливою складовою успішного використання цифрових платформ у навчанні іноземних мов є формування у студентів навичок самоорганізації та саморефлексії. Виконуючи завдання в онлайн-середовищі, студенти вчаться планувати власний час, визначати пріоритети, оцінювати якість своєї роботи та коригувати стратегії навчання. Цей процес сприяє розвитку навичок автономного навчання, які є необхідними для безперервного професійного зростання у сучасному світі. Самостійне опрацювання матеріалів, участь у форумах, створення електронних портфоліо та рефлексивних блогів сприяють усвідомленню власного поступу, формують відповідальне ставлення до результатів і стимулюють мотивацію до подальшого вдосконалення мовних і творчих компетентностей.

Проблеми та педагогічні умови ефективності. Попри значний потенціал цифрових технологій, існують певні труднощі: недостатня цифрова грамотність, технічні обмеження, інформаційне перевантаження. Для досягнення високих результатів важливо забезпечити педагогічно обґрунтоване використання цифрових платформ, поєднуючи їх із інтерактивними методами — дебатами, рольовими іграми, сторітелінгом, проектною діяльністю.

Цифрові платформи є не лише інструментом організації онлайн-навчання, а й потужним засобом формування творчих умінь студентів у процесі вивчення іноземної мови. Вони сприяють розвитку креативності, критичного мислення, комунікативної компетентності та самостійності, що відповідає вимогам сучасної освіти та глобального інформаційного суспільства.

Бібліографічний список

1. Андрущенко Т. І. Цифровізація освітнього процесу у вищій школі: виклики та перспективи // Педагогічний процес: теорія і практика. – 2022. – № 2. – С. 45–52.
2. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні

технології в освіті. – Київ : Центр учбової літератури, 2021. – 312 с.

3. Дяченко І. М. Формування творчих компетентностей студентів засобами цифрових технологій // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2023. – Т. 96, № 4. – С. 23–31.

4. Євтушенко Н. М. Онлайн-платформи як засіб формування іншомовної комунікативної компетентності студентів // Іноземні мови. – 2020. – № 3. – С. 12–18.

Улігіна К.А., асистент кафедри методики
професійного навчання
Миколаївський національний аграрний університет
E-mail: katri_87@ukr.net

ПЕДАГОГІЧНЕ КЕРІВНИЦТВО НАВЧАЛЬНО-ТВОРЧОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ З ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ПЕДАГОГІКИ

Сучасна вища освіта функціонує в умовах цифровізації, воєнних викликів і розширення дистанційних та змішаних форм навчання. Це висуває нові вимоги до підготовки здобувачів спеціальності 015 «Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)», які отримують кваліфікацію «бакалавр з професійної освіти» й мають бути здатними творчо вирішувати як педагогічні, так і виробничі завдання аграрного спрямування.

У працях О. Тітової, Н. Грабар, С. Хмельковської, Ю. Шліхтенко творчий потенціал майбутнього фахівця розглядається як інтегральна характеристика особистості, що поєднує мотиваційно-ціннісні орієнтації, систему професійних знань та вмінь, здатність до саморегуляції й рефлексії, забезпечує готовність до інноваційної діяльності та прийняття нестандартних рішень [1–4]. О. Тітова обґрунтовує педагогічні умови розвитку творчого потенціалу майбутніх інженерів аграрного профілю (модернізація змісту, форм і методів навчання, відкрите інформаційно-освітнє середовище, залучення до дослідницької діяльності) [1]. Н. Грабар акцентує на значенні мотиваційно-ціннісного ставлення до професії, діяльності, що стимулює пошук оригінальних рішень [2]. Дослідження С. Хмельковської та Ю. Шліхтенко демонструють ефективність проблемно-пошукових, проектних, інтерактивних методів у

формуванні творчого потенціалу майбутніх учителів, що може бути адаптовано до підготовки бакалаврів з професійної освіти аграрного спрямування [3; 4].

Паралельно формується науковий дискурс цифрової педагогіки. О. Цюняк, Т. Качак, Т. Близнюк розглядають її як важливий компонент професійної підготовки майбутніх учителів, що забезпечує інтеграцію цифрових технологій, змішаного та дистанційного навчання й створює нові можливості для креативної діяльності студентів [5]. О. Лілік і Л. Бивалькевич підкреслюють, що формування цифрової грамотності майбутніх учителів потребує цілісної методики, яка поєднує діяльнісний, компетентнісний та особистісно орієнтований підходи. У межах проєкту MoPED розроблено практичні рекомендації щодо використання цифрових інструментів в освітній діяльності вчителя, які можуть слугувати методичною основою навчально-творчої активності здобувачів спеціальності 015.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати педагогічне керівництво навчально-творчою діяльністю майбутніх бакалаврів з професійної освіти аграрного спрямування в умовах цифрової педагогіки та визначити провідні педагогічні умови його реалізації.

Під творчим потенціалом майбутнього фахівця з професійної освіти аграрного профілю розуміємо інтегральне утворення, що включає: мотиваційно-ціннісний компонент (усвідомлення значущості професійно-педагогічної й аграрної діяльності, готовність до творчого пошуку); когнітивно-діяльнісний компонент (психолого-педагогічні й галузеві знання, уміння застосовувати їх у нестандартних ситуаціях, використовуючи цифрові засоби); особистісно-рефлексивний компонент (здатність до самоаналізу, саморегуляції, корекції власних дій) [1–4].

Навчально-творчу діяльність бакалаврів з професійної освіти аграрного спрямування в цифровому середовищі розглядаємо як процес, що включає постановку особистісно й професійно значущих цілей; добір і переробку інформації; створення індивідуальних та групових цифрових продуктів (інфографіка, відео, інтерактивні схеми, віртуальні тури); публічну презентацію результатів і рефлексію досвіду. Цей процес потребує цілеспрямованого педагогічного керівництва.

Педагогічне керівництво навчально-творчою діяльністю майбутніх бакалаврів з професійної освіти аграрного спрямування

в умовах цифрової педагогіки доцільно вибудувати як поетапний процес. Аналітико-діагностичний етап передбачає виявлення рівня творчого потенціалу й цифрової грамотності здобувачів спеціальності 015, їхніх освітніх запитів і труднощів. Проектувальний етап охоплює спільне зі студентами формулювання цілей, добір змісту та цифрових інструментів (LMS, сервіси Google, інтерактивні дошки), проектування творчих завдань професійного спрямування (виробничі й педагогічні кейси, цифрові дидактичні матеріали, віртуальні екскурсії на аграрні підприємства та в заклади професійної (професійно-технічної) освіти).

На організаційно-діяльнісному етапі реалізується система проблемно-пошукових, дослідницьких і проектних завдань у форматі онлайн-майстерень, творчих лабораторій, міждисциплінарних проєктів. Викладач виконує функції тьютора й фасилітатора, координує групову роботу, підтримує ініціативу здобувачів. Рефлексивно-узагальнювальний етап передбачає презентацію результатів (цифрові продукти, міні-проєкти, сценарії занять), само- й взаємооцінювання, ведення електронного портфолію, що сприяє усвідомленню власних творчих ресурсів і готовності до самостійного конструювання навчально-творчих та виховних ініціатив.

Узагальнення теоретичних положень і досвіду роботи зі студентами спеціальності 015 «Професійна освіта (аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)» дозволяє виокремити провідні педагогічні умови ефективного керівництва їхньою навчально-творчою діяльністю:

- контекстуалізація творчих завдань у проблематиці сучасного аграрного виробництва, сталого розвитку сільських територій та системи професійної освіти;

- інтеграція цифрової педагогіки й проблемно-проєктного навчання, орієнтованого на створення практично значущих цифрових продуктів для аграрної галузі й закладів професійної (професійно-технічної) освіти;

- цілеспрямований розвиток цифрової грамотності як основи творчої самореалізації бакалавра з професійної освіти в онлайн-середовищі;

- реалізація принципів педагогіки партнерства у взаємодії викладачів, здобувачів, роботодавців і представників закладів професійної освіти [1–5].

Висновки. Педагогічне керівництво навчально-творчою діяльністю майбутніх бакалаврів з професійної освіти аграрного спрямування в умовах цифрової педагогіки слід розглядати як поетапний процес, що поєднує діагностику, проектування, організацію й рефлексію творчих завдань у цифровому освітньому середовищі. Реалізація окреслених педагогічних умов створює підґрунтя для розвитку творчого потенціалу здобувачів спеціальності 015 «Професійна освіта» та підвищення якості їхньої підготовки як майбутніх педагогів і фахівців аграрної сфери.

Бібліографічний список:

1. Тітова, О. А. Педагогічні умови розвитку творчого потенціалу майбутніх інженерів аграрного профілю. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2018. Вип. 65. С. 100–103.

2. Грабар, Н. Г. Основні проблеми формування творчого потенціалу майбутніх фахівців педагогічної сфери. Наукові засади підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. Харків : ДБТУ, 2024. С. 82–84.

3. Шліхтенко, Ю. В. Розвиток творчого потенціалу майбутніх учителів іноземних мов у процесі професійної підготовки : дис. ... д-ра філософії : 015 Професійна освіта. Вінниця : ВДПУ, 2024. 309 с.

4. Хмельковська, С. В. Формування творчого потенціалу майбутніх учителів іноземних мов у процесі фахової підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 Теорія і методика професійної освіти. Одеса, 2005.

5. Цюняк, О. П., Качак, Т. Б., Близнюк, Т. О. Цифрова педагогіка у системі професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів: виклики та перспективи. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2025. Вип. 1 (51). С. 255–258.

Фоменко Т.М., кандидат педагогічних наук, доцент,
Сумський національний аграрний університет
E-mail: taniafomenko75@gmail.com

ПОТЕНЦІАЛ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ СТИМУЛЮВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ

На систему освіти значною мірою впливає цифровізація суспільства, зміна традиційних підходів до навчання та відкриття нових можливостей для розвитку студентів. Важливою частиною цих змін є використання цифрових освітніх платформ, які все частіше впроваджуються в навчальний процес у закладах вищої освіти. Вони надають різноманітні ресурси для цікавого та персоналізованого навчання, що є важливим у сучасному світі, зосередженому на цифрових технологіях та інформації. Креативне мислення є важливим у вищій освіті, підтримує адаптацію студентів до сучасного світу та розвиток інноваційних ідей, що сприяють соціальному та технологічному прогресу. Це дослідження є важливим, оскільки освітні системи потребують оновлення до цифрової ери, а традиційні методи навчання більше не є ефективними для підготовки студентів до сучасних викликів. Мета цієї роботи – проаналізувати, як цифрові освітні платформи впливають на розвиток креативного мислення студентів.

Креативне мислення розглядається як здатність генерувати нові та оригінальні ідеї, нестандартні рішення та застосовувати знання в нових контекстах. Воно включає такі важливі компоненти, як дивергентне мислення (здатність виявляти різноманітні рішення), конвергентне мислення (здатність вибирати оптимальні рішення), гнучкість і відкритість до нових ідей. Розвиток цієї навички сприяє не лише академічному успіху, але й особистісному зростанню, адаптивності та підготовці до майбутньої професійної діяльності.

Сучасні педагогічні підходи до розвитку креативного мислення включають різні методи, спрямовані на активне залучення студентів і створення можливостей для самостійного навчання. *Конструктивізм*, наприклад, передбачає, що знання створюються студентами через активну взаємодію з навколишнім середовищем. Конструктивістські методи, такі як проектна діяльність, групова робота та дослідницькі завдання, сприяють креативному мисленню, заохочуючи автономію та залученість студентів. *Проблемне навчання* зосереджене на вирішенні

реальних проблем, які потребують аналіз, дослідження та генерування оригінальних рішень. Такий підхід сприяє критичному та креативному мисленню, оскільки студенти стикаються з проблемами, що вимагають нових ідей і гнучкого мислення. *Гейміфіковане навчання*, своєю чергою, включає застосування ігрових елементів у процесі навчання, стимулюючи креативність і підвищуючи мотивацію студентів. Ігрові підходи забезпечують безпечний простір для експериментів та нетрадиційного мислення, що є важливим для розвитку творчих навичок.

Цифрові освітні платформи є невід'ємною частиною сучасної освітньої системи. Вони не лише підвищують доступність освіти, але й дозволяють використовувати інноваційні методи навчання, спрямовані на розвиток навичок критичного та креативного мислення. Ці технології служать інструментами та системами, що використовуються для організації процесу навчання, забезпечення освітніми ресурсами, та сприяння взаємодії між студентами та викладачами.

Розглянемо типи цифрових платформ, які використовуються в освітньому процесі.

Платформа *Zoom* дозволяє проводити онлайн заняття в реальному часі; сприяє активному навчанню та креативному мисленню. Платформи *Prometheus* та *Coursera* надають широкий спектр онлайн курсів з можливістю неформальної освіти у власному темпі, підтримувати персоналізацію навчання та самоорганізацію.

Системи управління навчанням *Moodle* та *Google Classroom* допомагають організувати управління навчальним процесом, взаємодію, оцінювання знань, а також створити гнучке навчальне середовище з використанням цифрових ресурсів. Використання платформи *Moodle* дозволяє студентам розвивати навички самостійної роботи з навчальними матеріалами, що включає необхідність окремого самостійного вивчення без допомоги викладача; розвивати здатність до навчання шляхом інтеграції формального (регулярні курси та контент, завантажений на платформу *Moodle*) та неформального навчання поза аудиторією та поза контролем викладача [1].

Гейміфіковані платформи *Kahoot!* та *Quizlet* пропонують інтерактивні вікторини та завдання, розвивають креативне мислення за допомогою програмування. Проектні платформи *Google Classroom* та *Moodle* допомагають організувати спільну

роботу над проєктами, розвивають проєктне та креативне мислення; платформа *Padlet* дозволяє створювати віртуальні «стіни», на яких можна спільно розміщувати текст, зображення, посилання та інші матеріали, що ідеально підходить для мозкових штурмів і колаборативних проєктів. Платформа *Duolingo* використовується для вивчення іноземних мов. Вона підтримує студентів за допомогою ігрових елементів, інтерактивних вікторин і завдань, що вимагають використання мови у практичних ситуаціях. Такий підхід допомагає студентам розвивати креативність і комунікативні навички, використовуючи мову для вирішення проблем і виконання практичних завдань [2].

Цифрові освітні платформи створюють інтерактивне та гнучке навчальне середовище, в якому студенти можуть навчатися у власному темпі, адаптуючи процес до своїх індивідуальних потреб. Платформи надають доступ до широкого спектру мультимедійних ресурсів, таких як відео, симуляції, інтерактивні завдання та гейміфіковані елементи, що дозволяє студентам активніше та глибше взаємодіяти з навчальним матеріалом.

Регулярний зворотний зв'язок та підтримка викладача відіграють значну роль у створенні середовища, де студенти можуть розвивати та вдосконалювати свої ідеї. Також важливо створювати можливості для спільного навчання шляхом організації групових проєктів і віртуальних занять, де студенти можуть обмінюватися ідеями та разом працювати над завданнями. Цифрові платформи, що підтримують співпрацю в режимі реального часу, заохочують обмін досвідом і стимулюють інноваційне мислення.

Для успішного вибору та впровадження цифрових освітніх платформ, спрямованого на розвиток креативного мислення студентів, викладачам необхідно інтегрувати проєктну та проблемно-орієнтовану діяльність у навчальний процес. Приклади реальних завдань і проєктів, що потребують розробки рішень, допомагають стимулювати креативне мислення, дозволяючи студентам досліджувати та презентувати ідеї за допомогою цифрових інструментів. Включення гейміфікованих елементів також допомагає підвищити мотивацію та залученість студентів. Платформи, які успішно застосували такі методи, демонструють, що гейміфікація може активно підтримувати інтерес до навчання та покращувати взаємодію.

Отже, цифрові освітні платформи охоплюють широкий спектр можливостей і напрямків. Вони дозволяють адаптувати навчальний процес до індивідуальних потреб студентів, роблячи освіту більш гнучкою та доступною. Такі платформи можна застосовувати при вивченні різних дисциплін, використовуючи інтерактивні та гейміфіковані підходи, що стимулюють креативність і розвивають навички проектного мислення.

Бібліографічний список:

1. Fomenko T. Digital technologies in foreign language teaching. *International Scientific and Practical Conference Proceeding "Digital transformation and technologies for all areas sustainable development of modern education, science and practice" (January 26, 2023)*. Lomza, Poland, 2023. Part 3. P. 344-348.

2. Zahra Chasanah, A., & Halim, A. (2024). The effectiveness of using duolingo as an interactive learning media. *Cendikia: Media Jurnal Ilmiah Pendidikan*, 14(6), 638-646.
<https://doi.org/10.35335/cendikia.v14i6.5230>

Фроленкова Н.О., кандидат педагогічних наук, доцент,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
E-mail: nadiychuk@ukr.net

ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗДО: ПЕРЕВАГИ, ВИКЛИКИ ТА РИЗИКИ ВИКОРИСТАННЯ ШІ-ТЕХНОЛОГІЙ

Сучасна епоха характеризується стрімкою інтеграцією технологій штучного інтелекту в усі сфери суспільства й дошкільна освіта не є виключенням. Сучасна система дошкільної освіти перебуває в умовах активної цифровізації, що передбачає переосмислення ролі майбутнього вихователя, як творчого професіонала, здатного ефективно застосовувати інноваційні технології. Особливого значення набуває формування професійно-творчої компетентності, яка є одним із показників готовності молодого педагога до творчої діяльності, креативного вирішення педагогічних ситуацій та використання сучасних інструментів, у тому числі й ШІ-технологій.

Професійно-творча компетентність є здатністю фахівця до генерування оригінальних педагогічних рішень, швидкої адаптації

та створення унікального, емоційно насиченого розвивального простору, який ШІ не може відтворити. Розглядаємо професійно-творчу компетентність майбутнього вихователя як інтегральну характеристику особистості, яка поєднує високий рівень мотивації до педагогічної діяльності, глибокі психолого-педагогічні знання, володіння традиційними та інноваційними методиками, та що найважливіше, – здатність до рефлексивного перетворення педагогічного досвіду і зовнішніх умов.

В умовах підготовки майбутніх вихователів у закладах фахової передвищої та вищої освіти за спеціальністю А2 Дошкільна освіта, їх професійно-творча компетентність має бути сформована як єдність знань, умінь та особистісних якостей, що дозволяє їм творчо розв'язувати професійні завдання, застосовувати інноваційні підходи та генерувати нестандартні рішення для ефективної взаємодії з учасниками освітнього процесу в ЗДО та поза його межами. Вона включає інтелектуальну, психологічну, педагогічну та етичну готовність, що забезпечує високу якість педагогічної діяльності та здатності до самостійної творчої роботи.

Професійно-творча компетентність майбутнього вихователя ЗДО включає наступні ключові компоненти: мотиваційний (готовність до творчості, пошук нових форм роботи, педагогічний оптимізм, зацікавленість інноваційними технологіями, у тому числі цифровими); когнітивний (знання з теорії творчості, педагогічних, психологічних, ІКТ та ШІ-технологій, педагогічного проектування, а також фахових методик розвитку, виховання та навчання дітей раннього та дошкільного віку); операційно-діяльнісний (уміння творчо застосовувати знання у педагогічному процесі, нестандартні методи та прийоми, імпровізувати, організовувати дослідницьку діяльність дітей, створювати унікальні дидактичні матеріали); рефлексивний (здатність аналізувати власну діяльність, корегувати, та, відповідно, її вдосконалювати); та комунікативний (уміння організовувати співпрацю з дітьми, батьками та колегами). Ці компоненти доповнюються цифровою грамотністю, навичками критичного аналізу інформації та вмінням інтегрувати інтелектуальні інструменти у педагогічну практику.

Проблема полягає у тому, які творчі здібності та навички майбутніх вихователів мають бути посилені та трансформовані в умовах, коли ШІ бере на себе функції планування, аналізу даних і, навіть, продукування окремих видів контенту. Інтеграція ШІ-

технологій в процес підготовки майбутніх фахівців за спеціальністю А2 Дошкільна освіта неминуча, оскільки вони вже сьогодні набули активного свого використання.

До найбільш затребуваних серед студентів напрямів застосування ШІ відносимо: генерацію дидактичних матеріалів, індивідуалізацію навчання, моделювання професійних ситуацій та розвитку рефлексивних умінь. Розглянемо їх.

Генерація дидактичних матеріалів за допомогою ШІ-технологій (ChatGPT, Claude, генератори зображень, автоматизовані платформи контент-дизайну) дозволяє студентам моделювати авторські казки, вірші, міні-сценарії, ілюстрації, картки, дидактичні ігри, мультимедійні презентації та відеоматеріали, значно скорочуючи час на їх розробку та підготовку. Це сприяє розвитку креативності, технічно-графічної майстерності, вмінню адаптувати матеріали до їх індивідуальних потреб під час практичних, лабораторних занять та педагогічної практики в закладах дошкільної освіти.

Враховуючи особистісно центрований та диференційований підходи в освітньому процесі, вважаємо, що індивідуалізації навчання сприяють ШІ-інструменти, використовуючи які, майбутні вихователі можуть моделювати різні ситуації, підбирати оптимальні педагогічні методи та прийоми, проектувати індивідуальну взаємодію з дітьми, враховуючи їх рівні розвитку та інтереси.

Формування професійної креативності розглядаємо як здатність майбутніх вихователів бачити в технологіях не лише інструменти, а й нові можливості для творчого самовираження. Наприклад, використання інструментів доповненої реальності для «оживлення» дитячих малюнків або інтерактивних панелей для колективного проектування, що вимагає знань і творчого поєднання педагогіки, технологій та мистецтва.

Одним із шляхів формування професійної гнучкості й креативності є моделювання професійних ситуацій на ШІ симуляторах, які допомагають студентам вправлятися в різних варіантах. Наприклад, в умовно-створених конфліктних ситуаціях між дітьми, вчитися відповідно реагувати та їх розв'язувати.

ШІ може виступати інструментом задля розвитку рефлексивних умінь студентів: вміння складати конспекти занять, планувати освітній процес, де ШІ може пропонувати варіанти вдосконалення, проаналізувати сильні та слабкі сторони

педагогічних рішень, допомагати у веденні електронного педагогічного портфоліо та ін.

Однак, існують значні виклики та ризики використання ШІ-інструментів, тому що ChatGPT, Midjourney, Grammarly, чат-боти та інші, породжують проблему їх використання здобувачами освіти не враховуючи принципи академічної доброчесності при виконанні самостійних завдань, які потребують творчого мислення.

Вбачаємо також загрозу зниження рівня самостійності при надмірному використанні ШІ, недостатню сформованість навичок критичного оцінювання результатів генерованих ШІ, які потрібно перевіряти, тому що вони не завжди правдиві, ризики порушення авторського права, етичні питання використання цифрових інструментів у роботі з дітьми.

Як зазначає О. Ємчик, якщо майбутній вихователь почне занадто покладатися на готові алгоритми, він ризикує втратити гнучкість мислення та здатність до генерування креативних ідей, оскільки робота ШІ загалом базується на стандартизованих рішеннях, що суперечить основному принципу творчості – неповторності та унікальності. Важливо не допустити ситуації, коли цифрові технології замінять творчий пошук вихователя та його інтуїтивне відчуття дитячої аудиторії [1].

Варто окремо зосередити увагу на ризику втрати розвитку критичного мислення, тому що майбутній вихователь має не просто використовувати результати роботи (продукти) ШІ, а критично оцінювати їх якість, етичність, відповідність віковим особливостям й педагогічній меті. Тому важливо навчати студентів збалансованому, відповідальному та творчому використанню інтелектуальних технологій [2].

Сьогодні набули активного впровадження технології емоційного інтелекту у професійній взаємодії. Однак, ШІ не може надати ні дорослому, ні дитині емпатії, тепла, любові, втіхи чи розради й змодельовати складні соціальні ситуації на рівні людської взаємодії. Тому творчі компетенції такі, як здатність до емоційної імпровізації, створення атмосфери довіри та психологічного комфорту – стають найціннішим активом творчого вихователя в епоху домінування машин.

По тому, успіх майбутніх вихователів ЗДО залежатиме від їх здатності креативно поєднувати високотехнологічні інструменти з глибокою гуманістичною суттю педагогіки та кордоцентризму.

О. Ємчик розроблено рекомендації для викладачів ЗВО:

- формувати у здобувачів аналітичне мислення (навчати перевіряти якість інформації та використовувати першоджерела);
- створювати освітні завдання, які неможливо автоматизувати (проекти, дискусії, аналіз реальних кейсів);
- розвивати креативність (застосовувати нестандартні підходи та заохочувати здобувачів освіти експериментувати у процесі власної практичної діяльності);
- оцінювати не тільки результат, а й процес роботи (впроваджувати рефлексію, самооцінювання, дискусії) [1].

Дослідники В. Базилевич та К. Максьюм акцентують увагу на тому, що для ефективного використання ШІ в освітньому процесі необхідно навчати студентів працювати з цими технологіями як з інструментами підтримки, а не як із заміною самостійного аналізу та творчого підходу [2]. У суголосності із авторами, вважаємо, що необхідним є оновлення стандартів академічної доброчесності, що дозволить адаптувати існуючі правила до нових умов, ураховуючи зростаючу роль ШІ в освіті.

Отож, професійна творчість майбутніх вихователів наразі полягає в унікальній здатності створювати у майбутній професійній діяльності контент, де технології є помічниками, а не заміною для живого спілкування та емоційно-забарвленої взаємодії. Ключовими напрямками у формуванні такої компетентності мають стати: розвиток критичного мислення щодо ШІ, інтелектуальної етики, інформаційної гігієни, технологічної креативності та емоційного інтелекту. Лише такий підхід дозволить підготувати фахівців, здатних ефективно працювати в умовах цифрового майбутнього, зберігаючи гуманістичну місію дошкільної освіти. Епоха ШІ технологій не знецінює, а навпаки, підсилює вимоги до професійно-творчої компетентності майбутніх вихователів ЗДО. Трансформація ролі педагога вимагає переходу від репродуктивного виконання функцій до стратегічного, критичного та емоційно-інтелектуального лідерства на ринку освітніх послуг.

Бібліографічний список:

1. Ємчик О.Г. Формування творчої компетентності фахівця дошкільної освіти в умовах впровадження штучного інтелекту. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 81. Том 2. 2025. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2025/81/part_2/32.pdf (дата звернення 22.11.2025 р.)

2. Максьюм К.В., Базилевич В.М. Основи академічного письма в епоху ІІІ: від генерації ідей до розвитку критичного мислення *Інноваційна педагогіка*. Випуск 79. Том 2. 2025. URL: <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2025/79/part 2/48.pdf> (дата звернення 22.11.2025 р.)

Chen Rui Postgraduate (PhD) student at the Department of Healthy Lifestyle, Technologies, and Life Safety, aspirantzcc@gmail.com

REIMAGINING PHYSICAL EDUCATION IN CHINESE HIGHER EDUCATION: DIGITAL TRANSFORMATION TOWARD THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

As global education systems increasingly align with the United Nations 2030 Agenda for Sustainable Development, higher education institutions play a crucial role in shaping inclusive, equitable, and future-ready societies. In particular, the intersection of digital innovation and physical education (PE) in China reveals promising pathways toward achieving Sustainable Development Goal 3 (Good Health and Well-Being) and Goal 4 (Quality Education). This paper explores how digital transformation in PE is not only reshaping pedagogical practice but also fostering health, sustainability, and equity on a national scale.

The digitalization of physical education reflects a broader global shift toward blended and technology-enhanced learning environments. Critical and systematic reviews of technology-enhanced learning and blended models in physical education argue that digital tools are now central to sustaining the pedagogical and social relevance of PE amid wider health and educational challenges [5; 6; 7]. In the Chinese context, empirical work on curriculum implementation shows that national agendas around higher education position physical literacy and student health as core outcomes of university physical education [1]. At the same time, studies of digital transformation and blended physical education courses in Chinese universities demonstrate that online-offline models and ICT-supported curricula can broaden participation and support more personalized, data-informed learning experiences for students [2; 3].

COVID-19 acted as a powerful catalyst, compelling rapid adoption of online fitness platforms, virtual coaching, and health-

tracking technologies in higher education settings [4]. The challenge, however, lies in ensuring that digital transformation does not exacerbate pre-existing inequalities.

In the evolving landscape of higher education in China, physical education (PE) curricula have undergone a profound metamorphosis through the assimilation of cutting-edge technologies. Foremost among these are virtual reality (VR) simulations, which engender immersive training environments that replicate athletic scenarios with unparalleled fidelity; artificial intelligence (AI)-powered fitness applications, which furnish bespoke recommendations tailored to individual physiological profiles; and big data analytics, enabling the real-time dissection of performance trajectories and biomechanical patterns. Exemplars of this paradigm shift include premier institutions such as Beijing Sport University and Shanghai University of Sport, where learners navigate hybrid pedagogical milieus. Here, mobile applications and wearable sensors converge to deliver instantaneous feedback, facilitate holistic well-being surveillance, and cultivate enduring habits conducive to sustained health a testament to the fusion of digital prowess with kinesiological principles.

The advent of digital instruments has markedly expanded the participatory horizon in PE, transcending geographical and socioeconomic barriers. Remote instructional modalities now extend high-caliber PE to rural and marginalized cohorts, thereby bridging erstwhile inaccessible divides. Concurrently, interactive digital platforms infused with gamification elements augment student motivation by curating personalized, engaging experiences that resonate with intrinsic and extrinsic motivational theories. This egalitarian ethos not only harmonizes with Sustainable Development Goal (SDG) 4, which advocates for equitable and inclusive quality education, but also reinforces SDG 3 through the institutionalization of health-promoting regimens within daily scholastic routines [6]. In narrative terms, this transformation narrates a story of empowerment, where technology democratizes bodily agency and nurtures a populace attuned to lifelong vitality.

Notwithstanding these advancements, the trajectory of digital integration in PE is fraught with entrenched structural and instructional hurdles. A pronounced digital chasm persists, delineating resource-abundant urban academies from their parsimoniously funded rural counterparts, thereby perpetuating inequities in technological affordances. Compounding this, merely 60% of PE pedagogues affirm proficiency in deploying digital apparatuses, underscoring a critical

lacuna in professional development. Furthermore, the voracious energy consumption inherent to these platforms posits a tension with SDG 13 (Climate Action), necessitating the adoption of ecologically sustainable technologies and robust ethical frameworks for AI governance. This juncture invites a reflective narrative: as digital tools propel PE toward innovation, they concurrently compel a vigilant stewardship to ensure that progress aligns with planetary sustainability and equitable ethical standards, lest the gains in human capital undermine broader ecological and social equilibria.

The digital transformation of physical education in Chinese higher education stands as a powerful model of how innovation can drive educational equity, health promotion, and sustainable development. While challenges remain, particularly regarding digital equity and environmental ethics, the strategic integration of technology into PE promises enduring benefits for students, educators, and society at large. It is imperative that future policies and research maintain a focus on inclusivity, evidence-based innovation, and the ethical deployment of educational technologies.

References:

1. Ding R. Implementation of the physical education curriculum and physical literacy of the college students in China. *International Journal of Social Sciences and Public Administration*. 2024. Vol. 3, № 3. URL: <https://doi.org/10.62051/ijsspa.v3n3.55>.
2. Liu H., Zhu J., Duan Y., Nie Y., Deng Z., Hong X., Liang W. Development and students' evaluation of a blended online and offline pedagogy for physical education theory curriculum in China during the COVID-19 pandemic. *Educational Technology Research and Development*. 2022. Vol. 70. P. 2235–2254. URL: <https://doi.org/10.1007/s11423-022-10131-x>.
3. Liu Y. Research on the digital transformation path of college physical education teaching from the perspective of TOE theory. *Frontiers in Educational Research*. 2025. Vol. 8, № 9. P. 106–111. URL: <https://doi.org/10.25236/FER.2025.080917>.
4. Nalyvaiko O., Kulakova I., Kudaieva O., Bondarenko A., Mkrtichian O., Shtonda O. Forced Distance Learning Chinese Experience Case. Some Lessons for the Ukrainian Education System. *Revista*

Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala. 2024. Vol. 16, № 4. P. 154–184. URL: <https://doi.org/10.18662/rrem/16.4/911>.

5. Sargent J., Calderón A. Technology-enhanced learning in physical education? A critical review of the literature. *Journal of Teaching in Physical Education*. 2022. Vol. 41, № 4. P. 689–709. URL: <https://doi.org/10.1123/jtpe.2021-0136>.

6. Sørensen K., Van den Broucke S., Fullam J., Doyle G., Pelikan J., Slonska Z., Brand H. Health literacy and public health: A systematic review and integration of definitions and models. *BMC Public Health*. 2012. Vol. 12, Art. 80. URL: <https://doi.org/10.1186/1471-2458-12-80>.

7. Wang C., Dev Omar R. D., Soh K. G., Mohd Nasiruddin N. J., Yuan Y., Ji X. Blended learning in physical education: A systematic review. *Frontiers in Public Health*. 2023. Vol. 11, Art. 1073423. URL: <https://doi.org/10.3389/fpubh.2023.1073423>.

Червоний С.О., аспірант

Державний біотехнологічний університет

E-mail: sergred12111980@gmail.com

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КОМАНДИРІВ ТАНКОВИХ ПІДРОЗДІЛІВ В УМОВАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Воєнний стан, висока інтенсивність бойових дій та швидка зміна оперативної обстановки вимагають від командирів танкових підрозділів не лише глибоких військово-професійних знань, а й високого рівня управлінської компетентності. Від якості управлінських рішень командира залежить боєздатність підрозділу, ефективність виконання бойових завдань та збереження особового складу й техніки [1]. У зв'язку з цим актуальним є аналіз методологічних підходів до формування управлінської компетентності командирів танкових підрозділів.

Метою дослідження є розкриття методологічних засад формування управлінської компетентності командирів танкових підрозділів в умовах воєнного стану та визначення ефективних

освітніх, організаційних і психологічних механізмів її розвитку.

Монографічний аналіз наукових джерел [2] дозволив виокремити структуру управлінської компетентності як феномену професійної діяльності. Управлінська компетентність командира танкового підрозділу включає: здатність до прийняття рішень в екстремальних умовах; навички планування та організації бойових дій; вміння керувати особовим складом і бронетехнікою; високий рівень ситуаційної обізнаності; лідерські, комунікативні й стресостійкі якості; готовність діяти автономно в умовах невизначеності та ризику. Це комплекс професійних, психологічних, тактичних та технологічних умінь. Враховуючи досвід практичної підготовки автора дослідження, можна визначити наступні методологічні підходи до формування компетентності. До базових методологічних підходів належать:

- технологічний підхід - використання цифрових карт, систем управління боєм, симуляторів та бойових тренажерів;
- системний підхід - розгляд діяльності командира як цілісної системи: організаційної, тактичної, психологічної, інформаційної;
- діяльнісний підхід - навчання через реалістичні практичні завдання, бойові тренування, моделювання бойових ситуацій;
- компетентнісний підхід - орієнтація на розвиток конкретних управлінських навичок, необхідних для реального бою.

Враховуючи сучасні тенденції цифрових трансформацій значно підвищується роль симуляцій, тренажерів і бойового моделювання. Сучасні симуляційні комплекси дозволяють: моделювати бої різної складності; відпрацьовувати управління танковим взводом чи ротою; тренувати швидкість реакції та алгоритми прийняття рішень; проводити післядійовий аналіз та корекцію дій. Завдяки цьому командири отримують досвід без ризику для особового складу [3].

Особливе значення у процесі формування управлінської компетентності командирів танкових підрозділів має психологічна підготовка та стресостійкість. Командир танкового підрозділу має діяти в умовах: високої інтенсивності вогневого ураження; дефіциту часу; втрати зв'язку та інформаційної невизначеності. Для реалізації ефективної професійної підготовки зазначеної категорії фахівців доречним є запровадження

методології формування стресостійкості, що включає інтенсивні тренування, сценарне моделювання кризових ситуацій, психологічні тренінги, розвиток емоційної саморегуляції.

Також важливим аспектом управлінської компетентності є лідерство й комунікація в екстремальних умовах. Успішний командир повинен забезпечувати: згуртованість екіпажу та підрозділу; ефективний розподіл ролей; підтримку бойового духу; швидку передачу команд і зворотний зв'язок. Лідерські навички формуються через наставництво, командні тренування, аналіз реальних бойових ситуацій.

З урахуванням сучасного стану політичних подій, необхідно адекватно оцінювати вплив умов воєнного стану на управлінську діяльність. Воєнний стан зумовлює: необхідність оперативного реагування; адаптацію до нестачі ресурсів; гнучке планування; готовність до автономних рішень; взаємодію з іншими підрозділами ЗСУ. Це підвищує вимоги до рівня професійної підготовки командирів.

Методологічні засади формування управлінської компетентності командирів танкових підрозділів ґрунтуються на комплексному поєднанні системного, компетентнісного, діяльнісного та технологічного підходів. Ефективне формування компетентності можливе за умови використання сучасних тренажерів, симуляцій, бойового моделювання, психологічних тренінгів та розвитку лідерських якостей. В умовах воєнного стану управлінська компетентність командира набуває особливої важливості, адже визначає боєздатність підрозділу, здатність до швидкого прийняття рішень та забезпечення злагоджених дій у складній бойовій обстановці.

Таким чином, формування управлінської компетентності командирів танкових підрозділів у період воєнного стану має базуватися на науково обґрунтованих методологічних засадах, що включають системний, компетентнісний, ситуаційний, акмеологічний та технологічний підходи. Комплексне поєднання традиційної військової підготовки з сучасними освітніми, цифровими та психологічними технологіями забезпечує готовність командирів ефективно діяти в бойових умовах, досягати поставлених цілей та зберігати боєздатність підрозділів. Реалізація таких підходів є стратегічно важливою передумовою підвищення обороноздатності держави та успішного виконання бойових завдань у сучасній війні.

Висновки. У результаті проведеного дослідження

встановлено, що формування управлінської компетентності командирів танкових підрозділів в умовах воєнного стану є складним, багатогранним та динамічним процесом, який потребує цілісного методологічного підходу. Ефективність управління в танкових підрозділах визначається не лише рівнем професійної підготовки, а й здатністю командира діяти в умовах невизначеності, високого ризику, динамічних змін тактичної ситуації та підвищеного психологічного навантаження.

По-перше, доведено, що сучасні бойові умови потребують інтеграції класичних принципів військового управління з інноваційними підходами, зокрема застосуванням цифрових систем, мережоцентричних технологій, автоматизованих систем управління та розвідки. Це вимагає від командира високого рівня інформаційної грамотності, аналітичного мислення та здатності працювати з великими масивами оперативних даних.

По-друге, визначено, що вагомим чинником розвитку управлінської компетентності є інтенсивна практикоорієнтована підготовка, яка включає змодельовані бойові ситуації, тренажери, командно-штабні навчання, симулятори танкових боїв. Такі засоби дозволяють формувати здатність до швидкого прийняття рішень, управління екіпажами та взаємодії з іншими підрозділами у складних бойових обставинах.

По-третє, психологічна складова управлінської компетентності є ключовою. Командир танкового підрозділу повинен володіти стресостійкістю, емоційною стабільністю, лідерськими якостями, здатністю підтримувати особовий склад та забезпечувати психологічну готовність підрозділу до виконання бойових завдань у жорстких умовах ведення війни.

По-четверте, дослідження показало, що ефективно управління в бойових умовах залежить від уміння командира забезпечити координацію дій, організацію бойового порядку, стійкий зв'язок, логістичну підтримку та адаптацію до динаміки сучасних загроз. Управлінська компетентність проявляється не лише в тактичній грамотності, а й у здатності передбачати розвиток бойової ситуації та реалізовувати гнучкі управлінські рішення.

Бібліографічний список:

1. Воєнна доктрина України. Київ: Міністерство оборони України, 2021. 48 с.

2. Богуцький, А. Підготовка офіцерських кадрів у Збройних Силах України: теорія і практика. Київ: НАОУ, 2020. 256 с.

3. Кучма, О. В. Управлінська компетентність військових керівників у сучасних умовах: методологія та технології формування. Львів: АСВ, 2022. 212 с.

Чернюк С. В., викладач

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-ОРГАНІЗАТОРІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЕВО-ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ

Цифрова трансформація освіти змінила вимоги до професійної підготовки педагогічних працівників. Сучасний педагог-організатор має вміти працювати не лише з традиційними формами виховної та дозвіллевої діяльності, але й впевнено використовувати цифрові інструменти, створювати інтерактивні формати спілкування та організовувати ігрову взаємодію в оновленому освітньому середовищі. Тому актуальною є потреба оновлення змісту і форм підготовки майбутніх педагогів-організаторів, створення освітнього середовища, у якому поєднуються традиційні педагогічні підходи та сучасні цифрові технології.

Професійна підготовка майбутніх педагогів має бути спрямована на формування фахівця, який здатний працювати в умовах сучасних освітніх змін, підтримувати розвиток особистості учня та організовувати різні види діяльності школярів. Сучасний педагог повинен володіти не лише системою психолого-педагогічних знань, а й уміннями гнучко застосовувати їх у практичних ситуаціях, працювати творчо, самостійно і відповідально.

Особливої уваги потребує підготовка студентів, які обирають додаткову спеціалізацію «Організатор учнівських об'єднань». Такий фахівець має бути готовий до організації виховної, дозвіллевої та ігрової діяльності, стимулювання ініціативи дітей, створення середовища, у якому школярі можуть взаємодіяти, розвиватися та реалізовувати свої інтереси.

Сучасна школа працює в середовищі, де цифрові платформи,

онлайн комунікація та інтерактивні ресурси стали звичними інструментами навчання і виховання. Це змінює зміст і формат діяльності учителів, у тому числі і педагога-організатора. Він уже не обмежується традиційними формами дозвіллевої роботи. Від нього очікують уміння поєднувати офлайн і онлайн формати, створювати інтерактивні сценарії, працювати зі змішаними групами та підтримувати зацікавленість учнів у цифровому середовищі. Тому професійна підготовка має бути спрямована на розвиток компетентностей, що забезпечують ефективну роботу в цих умовах [1].

Першою групою є психолого-педагогічні компетентності, які включають розуміння вікових особливостей учнів, уміння організувати взаємодію в різних соціальних групах, керувати групою динамікою, створювати позитивний емоційний клімат та підтримувати ініціативу дітей. Для педагога-організатора ця база є фундаментальною, адже саме в дозвіллево-ігровій діяльності дитина відкривається, активно взаємодіє та проявляє творчість.

Друга група – методичні компетентності, пов'язані з умінням проектувати дозвіллево-ігрові програми, створювати сценарії, добирати ігрові методи, розробляти структуру заходів, адаптувати їх до віку та інтересів учнів. У цифровому контексті ці вміння доповнюються здатністю використовувати онлайн сервіси для організації ігор, створення квестів, інтерактивних вправ, віртуальних зустрічей.

Третю групу становлять цифрові компетентності. Педагог-організатор має вміти використовувати цифрові ресурси для комунікації, планування, реалізації ігрових завдань, створення мультимедійного контенту. До цього належать навички роботи з інтерактивними платформами (наприклад, для вікторин чи інтерактивних map), уміння формувати цифрове середовище для проведення дозвіллевих подій, а також компетентності з цифрової безпеки та етики.

Ще один важливий напрям – творчо-професійні компетентності. Педагог-організатор повинен бути здатним до винахідливості, гнучкого мислення та створення нових форматів дозвілля. Цифрові інструменти розширюють можливості творчості, але вимагають від студента ініціативності, уміння знаходити нестандартні рішення та поєднувати різні види діяльності у спільний інтерактивний простір.

Однією з найбільш поширених груп цифрових засобів є

онлайн сервіси для створення ігор та інтерактивних заходів. Платформи для формування вікторин, квестів, головоломок або командних змагань дають можливість швидко створити динамічний контент, налаштувати зворотний зв'язок і підвищити рівень залученості учнів. Такі сервіси дозволяють вводити ігрові механіки, які складно реалізувати в офлайн форматі, наприклад автоматичний підрахунок балів, таймери, візуалізацію результатів або роботу в мінікомандах.

Не менш важливу роль відіграють платформи для комунікації та спільної роботи, які дозволяють організовувати дистанційні зустрічі учнів, проводити командні ігри, обговорення, творчі майстерні. У таких умовах педагог-організатор може не тільки вести захід, а й розподіляти ролі, створювати віртуальні групи, керувати динамікою взаємодії та підтримувати темп і ритм спільної роботи.

Нові можливості відкривають мультимедійні матеріали і цифровий контент. До ігрових програм можна включати інтерактивні презентації, відеофрагменти, анімацію, візуальні ефекти, які роблять дозвілля емоційно насиченим і більш сучасним. Такі ресурси дозволяють педагогові швидко адаптувати роботу до інтересів дітей, створювати яскраві візуальні образи і підтримувати мотивацію учнів.

Цифрові інструменти мають бути не самоціллю, а засобом підсилення педагогічного змісту. Вони допомагають урізноманітнити діяльність, зробити її більш гнучкою і адаптивною, забезпечити зручний зворотний зв'язок і активну участь кожного учня. Важливо, щоб у процесі підготовки майбутні педагоги-організатори не лише вміли користуватися технологіями, але й розуміли, як вони впливають на структуру гри, взаємодію учасників та виховний ефект.

Отже, підготовка майбутніх педагогів-організаторів до організації дозвіллево-ігрової діяльності учнів набуває особливої актуальності в умовах цифрової трансформації освіти. Зміни у шкільному середовищі, зростання ролі цифрових технологій і поява нових форматів взаємодії вимагають від фахівця здатності гнучко поєднувати традиційні методи виховної роботи з сучасними інструментами. Це робить професійну підготовку студентів більш комплексною, динамічною та практично орієнтованою.

Аналіз змісту курсів «Основи дозвіллевої діяльності», «Основи ігромайстерності» та «Основи анімаційної діяльності»

показує, що саме ці дисципліни формують у майбутнього педагога-організатора фундаментальні знання про сутність дозвілля, гри та анімацію, а також забезпечують розвиток методичних умінь, необхідних для проведення культурно-дозвіллевих програм. Практична складова курсів дає студентам можливість опанувати технології створення сценаріїв, організації свят, квестів, ігор, шоу та анімаційних програм, що є ключовими видами діяльності у роботі з учнівськими об'єднаннями.

Бібліографічний список:

1. Биков В. Ю. Цифрова трансформація суспільства і розвиток комп'ютерно-технологічної платформи освіти і науки України. Матеріали методологічного семінару НАПН України "Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку». 4 квітня 2019 р; За ред. В.Г. Кременя, О.І. Ляшенка. К, 2019. С.20-26. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/718692/1/Microsoft%20Word%20-%20%D0%91%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%B2%20%D0%92_2019_2.pdf
2. Друганова О. М., Білик В. М., Золотухіна С. Т. Підготовка майбутніх педагогів до організації і проведення дозвіллевої діяльності як актуальна науково-педагогічна проблема. Теорія та методика навчання та виховання. 2023. Вип. 55. С. 45–56.
3. Козак Л. В., Козлітін Д. О. Підготовка майбутніх педагогів до використання цифрових технологій у професійній діяльності. Нова українська школа в умовах викликів сучасності: зб. тез доповідей I Всеукраїнської науково-практичної конференції, 11 квітня 2019 року; за заг. ред. Л.В. Задорожної-Княгницької. Маріуполь: МДУ, 2019. С.200-203. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/27280/1/d_kozlitin_l_kozak_N_USVUVS_2019.pdf
4. Яременко Н.В. Технологія підготовки майбутніх педагогів до організації дозвіллево-ігрової діяльності учнів. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. Зб. наук. пр. Вип. 2. У 2-х част. Ч. 2; Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. Київ–Вінниця: ДОВ Вінниця, 2002. С. 509-514.

Чуйко О.О., здобувач PhD
Харківський національний економічний
Університет імені Семена Кузнеця
E-mail: corinderria@gmail.com

ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Сучасна система фізичного виховання перебуває на етапі глибоких трансформацій, зумовлених стрімким розвитком цифрових технологій. Інноваційні технології, що проникають у всі сфери життєдіяльності суспільства, відкривають нові горизонти для вдосконалення процесу фізичного виховання, підвищення ефективності спортивної підготовки та популяризації здорового способу життя. Актуальність дослідження полягає в необхідності систематизації та аналізу сучасних технологічних рішень, визначення їх потенціалу та можливих ризиків для забезпечення цілеспрямованого та ефективного впровадження у галузі фізичної культури і спорту. Впровадження технологій дозволяє перейти від уніфікованого підходу до індивідуалізації навчання та тренування, що є ключовим принципом сучасної педагогіки та спортивної науки [3].

Поняття «інноваційні технології» у контексті фізичного виховання охоплює широкий спектр засобів, методів і програм, спрямованих на досягнення нового, вищого якісного рівня навчально-тренувального процесу. До них належать: апаратно-програмні комплекси: системи віртуальної (VR) та доповненої реальності (AR), що дозволяють імітувати різноманітні спортивні середовища та створювати імерсивні навчальні ситуації; фітнес-трекери, смарт-годинники, пульсометри, смарт-одяг, які забезпечують моніторинг фізіологічних показників та рухової активності в реальному часі; системи відеоаналізу та комп'ютерного зору: технології для біомеханічного аналізу рухів, оцінки техніки виконання вправ і тактичних дій; мобільні застосунки та гейміфіковані платформи: додатки для мотивації, ведення тренувальних щоденників, інтерактивного навчання та змагальних механік; адаптивні платформи штучного інтелекту (ШІ): програмні комплекси, здатні аналізувати індивідуальні дані спортсмена та генерувати персоналізовані тренувальні програми [2].

Так, швидкий розвиток технологій розширює галузь

застосування штучного інтелекту (ІІ), зокрема ChatGPT, що надають можливості вести швидкий діалог з людьми, стають все більш популярними. ChatGPT імітує реальні дискусії за допомогою своїх потужних алгоритмів, надаючи користувачам динамічніший та ефективніший досвід спілкування.

Вивчення потенціалу застосування ChatGPT у фізичному вихованні та спорті передбачає його використання щодо створення персоналізованих тренувальних програм у галузі фізичного виховання, аналіз продуктивності спортсменів, узагальнення та репортажі про спортивні події. Зазначено, що викладачі фізичного виховання можуть забезпечити більш ефективний навчальний досвід, спілкуючись із ChatGPT з приводу інтерактивних планів занять для здобувачів вищої освіти, програм вправ, методів тренувань, а також питань здоров'я та харчування, що ChatGPT може вплинути на майбутнє фізичного виховання, надавати інформацію про продуктивність спортсменів, а також генерувати статті та звіти, пов'язані зі спортом, на основі даних та аналітики в реальному часі, а також взаємодіяти з уболівальниками спорту, пропонуючи оновлення в реальному часі, статистику та прогнози про майбутні матчі та події [1;4]. Зазначимо, що ChatGPT має й негативні аспекти. Надмірна залежність від технологій зменшує потребу в фізичних вправах та взаємодії в фізичному вихованні та спорті, тим самим завдаючи шкоди загальному досвіду, також правдивість інформації, що надається ChatGPT, не завжди може бути гарантована, що може спричинити плутанину та введення в оману студентів та викладачів. ChatGPT може неспроможний давати поради чи зворотний зв'язок конкретним учням. Нарешті, застосування ІІ у фізичному вихованні та спорті може спричинити етичні питання щодо конфіденційності даних, безпеки та можливих упереджень.

Однак, ChatGPT не може замінити креативність, критичне мислення та навички вирішення проблем, розвинені через людську освіту. Як наслідок, рекомендується, щоб викладачі використовували інноваційні технології як доповнення до навчання. Таким чином, інноваційні технології відіграють вирішальну роль у модернізації фізичного виховання. Вони відкривають можливості для персоналізації, підвищення мотивації, об'єктивізації контролю та підвищення ефективності тренувального процесу. Подолання існуючих бар'єрів шляхом консолідованих зусиль держави, наукової спільноти та бізнесу дозволить реалізувати потенціал технологій для формування

здорової, фізично активної особистості та досягнення високих спортивних результатів.

Бібліографічний список:

4. Гончаренко І.С., Шевченко О.В. Інноваційні технології у системі формування педагогічної майстерності майбутніх учителів фізичної культури. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. 2024. Вип. 213. С. 110-114.

5. Козіброда Л.В., Мкртічян О.А., Корчагін М. В. та ін. Впровадження інноваційних педагогічних технологій у процес викладання фізичного виховання та спорту. Педагогічна Академія: наукові записки. 2025.

6. Нестеренко О, М., Шпітун І. І., Бабич Т. М. Інноваційні підходи до викладання фізичної культури в закладах вищої освіти: підвищення ефективності навчання та розвитку фізичних якостей студентів. Академічні візії. 2024. Випуск 35. С. 1-10.

7. Palamarchuk O., Gurevych R., Maksymchuk B., Gerasymova I., Fushtey O., Logutina, N., Kalashnik N., Kylivnyk A., Haba I, Matviichuk T., Solovyov V., & Maksymchuk I. (2020). Studying Innovation as the Factor in Professional Self-Development of Specialists in Physical Education and Sport. Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala 12 (4), 118-136.

Храпач К. Г., старший викладач,
Державний біотехнологічний університет
E-mail: kostyazoovet@ukr.net

Воронкова А. А., канд. економ. наук, доцент
Державний біотехнологічний університет
E-mail: voronkova.hdzva@gmail.com

Чуйко Н. В., канд. економ. наук, доцент
ТОВ «Харківський університет»
E-mail: Natasha.Chuyko@ukr.net

ФОРМУВАННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ ТА НАВИЧОК САМОМЕНЕДЖМЕНТУ

У сучасному конкурентному світі, менеджери мають постійно вдосконалювати свої знання, навички та особистісні якості. Адже саме від менеджера залежить ефективність роботи команди, розвиток компанії та досягнення поставлених цілей.

Саморозвиток є ключем до досягнення професійного та посадового зростання, оскільки він дозволяє адаптуватися до змін, покращувати ефективність роботи та лідерські якості.

Швидкі темпи розвитку науково-технічного прогресу вимагають від сучасного успішного фахівця не лише професійних знань, умінь і навичок, а й наявності лідерських якостей. Формування основних професійно-важливих якостей фахівця відбувається в основному під час навчання у закладах вищої освіти. Лідер, за визначенням С.А.Гармаша - особистість, яка має розвинуті комунікативні вміння, здатна словами ефективно впливати на інших людей, з якою бажає співпрацювати більшість колективу [1].

Поняття «лідерство» розглядається науковцями в різних аспектах. У соціально-історичному та культурологічному аспектах лідерство розглядається як механізм задоволення соціальної потреби суспільства в управлінні; у філософському – як процес домінування особистості та її впливу на спільноту; у політологічному – як найвища форма влади; у психологічному – як інструмент, який дозволяє задовольнити безліч потреб, як феномен суб'єктивної компенсації фізичної або духовної неповноцінності; у соціально-психологічному – як елемент організації та управління суспільними процесами в малій групі [2].

На сьогодні лідерство є одним і головних факторів успіху сучасного фахівця, незалежно від сфери його діяльності. Буяк Н., досліджуючи особливості використання в системі менеджменту організації трансформаційного стилю лідерства в умовах ВАНІ-світу обґрунтовує, що відсутність ефективного лідера негативно впливає на реалізацію функцій управління та досягнення бажаних кінцевих результатів діяльності. Сучасне управління вимагає від менеджерів не лише наявності професійних компетентностей, але й лідерських якостей, які дозволять реалізувати наявний потенціал в управлінській діяльності[3].

Як відзначають А.І. Куриця та Д.І. Куриця процес розвитку лідерських якостей здобувачів освіти повинен виступати частиною цілісного педагогічного процесу закладу вищої освіти й базуватися на особливих умовах, що забезпечують його ефективність.

Науковці визначили наступні психолого-педагогічні умови для ефективного розвитку лідерських якостей здобувачів:

- урахування індивідуально-психологічних особливостей і розвиток мотивації лідерства студентів;

- розвиток відповідальності (від конкретно-ситуативної до відповідальності як стійкої особистісної властивості) як основи відповідального лідерства;
- створення розвивального особистісно-орієнтованого середовища в тренінговій та реальній навчальній і позанавчальній взаємодії здобувачів, яке відзначається релевантними характеристиками (зміст діяльності, групова динаміка, проблемність, рефлексія); спрямованими на розвиток відповідальності як основи лідерства;
- забезпечення цілеспрямованого розвитку лідерських якостей юнаків і дівчат шляхом організації студентського колективу, самоврядування та використання інтерактивних форм роботи (тренінги, рольові ігри) [4]

На думку авторів Т. Спіріної та Н. Тимошенко «головними умовами формування лідерського потенціалу у майбутніх фахівців є: спрямованість підготовки на самореалізацію, вияв і розвиток творчих можливостей лідерів, формування в них ставлення до себе і до інших, як до цінності; здійснення своєчасної діагностики професійних здібностей, актуальних особистісних пріоритетів і цінностей» [5].

Децюк пропонує наступні види позааудиторної роботи зі студентами, які дозволяють розвивати їх лідерські якості:

1. Позааудиторна робота кураторів академічних груп. Особливо важлива роль кураторів для студентів першого курсу. Саме куратори першими помічають лідерські здібності у першокурсників. Вони ініціюють вибори старости та активу групи. Також сприяють активності групи у культурно-масовому житті університету.

2. Агенція соціальних проєктів. Агенція соціальних проєктів – це добровільне об'єднання студентів, аспірантів, представників професорсько-викладацького складу, метою якого є розвиток творчого потенціалу студентів, а також вироблення в студентів навичок з організації, планування проєкту, формування бюджету та розподілу коштів на різних етапах реалізації власного проєкту, фандрайзингу, успішної реалізації проєкту.

3. Школа тренінгів. Основною метою діяльності школи тренінгів є формування в студентів навиків організації та проведення тренінгових занять, а також формування в них професійно важливих якостей таких, як комунікабельність, оптимізм, емпатія, толерантності, доброзичливості, а також сприяння формування лідерських якостей.

4. Органи студентського самоврядування. Метою роботи органів студентського самоврядування є формування у студентів лідерських якостей, організаторських здібностей, вміння роботи в команді, постановка цілей та їх досягнення.

5. Клуби за інтересами. Під терміном «Клуб за інтересами» слід розуміти певний гурток, що є осередком суспільно-культурного життя факультету, де художня самодіяльність сприяє розвитку творчих здібностей, задоволенню потреб та інтересів студентів, формуванню в них високих естетичних смаків і любові до мистецтва, прищепленню почуття прекрасного, а також сприяє розвитку в майбутні фахівців соціальної роботи креативного мислення, творчого підходу до вирішення намічених завдань [6].

Бібліографічний список:

1. Гармаш С.А. Лідерські якості особистості керівника як запорука успіху / С.А. Гармаш, О.Е. Гашутіна // Управління інноваційними проєктами та об'єктами інтелектуальної власності. - 2009. - С. 37-44.

2. Цзіці Л. Лідерські якості як вектор успішної професійної підготовки фахівця / Лі Цзіці // Innovative solutions in modern science. – No 8(8). – 2016. – С. 1-9

3. Буняк Н. М. Лідерство в системі менеджменту організації. Економіка та суспільство. 2024. No 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-92>.

4. Куриця А. І. Психолого-педагогічні умови розвитку лідерських якостей студентів / А. І. Куриця, Д. І. Куриця // Проблеми сучасної психології. Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. – 2014. – Випуск 26. – С. 353-363.

5. Спіріна Т. П., Тимошенко Н. Є. Специфіка формування лідерського потенціалу в майбутніх фахівців. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія «Соціальна робота»: зб. наук. пр. Випуск 22. 2016. С. 180-185.

6. Децюк Т. М. Технології формування професійної компетентності у майбутніх соціальних працівників у позааудиторній роботі: [методичні рекомендації для позааудиторної роботи зі студентами спеціальності «Соціальна робота»] / Т. М. Децюк. – Чернігів: ЧНТУ, 2015. – 87 с

Шарко І.О., кандидат економічних наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет
E-mail: innashark10@gmail.com

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДОЛОГІЇ В ПІДГОТОВЦІ КРЕАТИВНИХ МЕНЕДЖЕРІВ

Освіта сьогодні має готувати студентів до професійного середовища, де, за прогнозами, значна частина робочих місць, які обійматимуть сьогоднішні здобувачі вищої освіти, ще не існує. Ця невизначеність вимагає від вищої освіти цілеспрямованого розвитку вищих навичок мислення, інноваційності та креативності, оскільки традиційні знання швидко застарівають. Крім того, існує сильний, емпірично доведений зв'язок між рівнем креативності компанії та її фінансовою ефективністю, що робить креативність не просто бажаною «м'якою навичкою», а критично важливою компетенцією для бізнес-лідерів, яка безпосередньо впливає на прибутковість [1].

Креативний менеджер – це насамперед лідер, який очолює команду творчих фахівців для розробки та реалізації інноваційних концепцій, забезпечуючи їх відповідність загальному баченню та цілям організації. Це вимагає поєднання сильних лідерських якостей зі стратегічним мисленням. Принципи креативного лідерства, що мають бути сформовані у магістрів, включають:

- 1) новаторство та орієнтація на ринок;
- 2) стимулювання експериментів та постійне самовдосконалення;
- 3) готовність до змін та викликів як внутрішнього, так і зовнішнього середовища;
- 4) акцент на стратегії розвитку та використанні нових ресурсів;
- 5) ефективна мотивація творчого потенціалу команди [2].

Спеціалізовані програми у світі, які фокусуються на креативному лідерстві, націлені на культивування навичок креативного мислення, інноваційних лідерських практик та спеціалізованих технік вирішення проблем [3]. Компетенція лідерства вимагає не просто управління процесами, але й здатності надихати команду та підтримувати високі стандарти якості та креативності, відстежуючи проекти від концепції до завершення.

Управління креативністю вимагає систематичних інструментів, здатних перетворити ірраціональну іскру ідеї на керований процес. Дві провідні методології, які забезпечують це – це Design Thinking (DT) та TRIZ (теорія розв'язання винахідницьких задач).

DT є важливим інструментом, що формує культуру інновацій. Він заохочує відкритий діалог, експериментування та ітераційний підхід, де команди тестують нові ідеї в малих масштабах та вдосконалюють їх на основі зворотного зв'язку. Ключова перевага DT у креативному менеджменті полягає в ранньому та глибокому залученні кінцевих користувачів на етапі визначення проблеми, що дозволяє досягти емпатії та гуманізувати інновацію [4].

TRIZ розширює рамки креативного менеджменту, переносячи акцент з простого покращення на винахідницький прорив. TRIZ дозволяє студентам систематично знаходити проблеми, постулювати припущення, функціоналізувати процеси та цілеспрямовано усувати фактори, що перешкоджають інноваціям [5]. Методологія довела свою ефективність у бізнес-середовищі, дозволяючи вирішувати управлінські конфлікти (наприклад, під час корпоративних злиттів), генерувати нові маркетингові концепції та винаходити нові бізнес-моделі [6].

Особливо стратегічним є застосування TRIZ-BMC (Business Model Canvas). Використання принципів TRIZ для адаптації та інновацій бізнес-моделей (BMC) шляхом застосування його інструментів до окремих блоків BMC, що дозволяє розширити TRIZ за межі технічного розв'язання проблем і використовувати його як стратегічний інструмент інновацій.

Слід зазначити, що DT і TRIZ не є взаємовиключними, а скоріше функціонують на різних етапах інноваційного циклу. DT забезпечує орієнтацію на користувача та ітераційний розвиток, тоді як TRIZ забезпечує структурний підхід до подолання технологічних або управлінських протиріч, необхідний для винахідницького прориву [4]. У межах дисципліни «Креативний менеджменту» магістранти мають навчитися, коли використовувати DT для гуманізації та емпатії, а коли переходити до TRIZ для систематичного розв'язання фундаментальних протиріч.

Отже, аналіз свідчить, що успішний креативний менеджер магістерського рівня – це фахівець, який органічно поєднує інноваційне мислення з фінансовою, аналітичною та політичною

грамотністю, здатний до лідерства змін та стратегічного обґрунтування проєктів. Розвиток цих компетенцій не є випадковим, а вимагає впровадження системи педагогічних новацій, сфокусованих на цільовому застосуванні систематичних інструментів, таких як Design Thinking та TRIZ, для вирішення складних управлінських проблем.

Бібліографічний список:

1. Lane Ch. What role does creativity play in business school education? *QS GEN. Global Education News*. 2024. 22 January. URL: <https://qs-gen.com/what-role-does-creativity-play-in-business-school-education/> (дата звернення: 28.11.2025).

2. Пащенко О.П. Креативний менеджмент як фактор успішності. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 7. С. 406–410. URL: <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/86.pdf> (дата звернення: 28.11.2025).

3. Creativity and Change Leadership, M.S. SUNY Buffalo State University : веб-сайт. URL: <https://suny.buffalostate.edu/programs/bpid/14> (дата звернення: 28.11.2025).

4. Reyes-Huerta D., Hernandez H. M., Jaramillo-Avila U. Teaching and Learning TRIZ as an Innovative Educational Technology: A Systematic Literature Review. *CISETC 2023: International Congress on Education and Technology in Sciences* : proceedings (Zacatecas, Mexico, December 04–06, 2023). URL: <https://ceur-ws.org/Vol-3691/paper2.pdf> (дата звернення: 28.11.2025).

5. Liu Dongna. Investigation of the Effectiveness of TRIZ Invention for Enhancing Design Creativity in High School Students in China: The role played by teacher self-efficacy. *South Asian Journal of Social Sciences and Humanities*. 2024. № 5(5). P. 216–236. URL: https://www.researchgate.net/publication/384744408_Investigation_of_the_Effectiveness_of_TRIZ_Invention_for_Enhancing_Design_Creativity_in_High_School_Students_in_China_The_role_played_by_teacher_self-efficacy (дата звернення: 28.11.2025).

6. Souchkov V. Breakthrough Thinking with TRIZ for Business and Management: an Overview. ICG Training & Consulting, 2017. 21 p. URL: <http://www.xtriz.com/TRIZforBusinessAndManagement.pdf> (дата звернення: 28.11.2025).

Щенсневич О.В., викладач вищої кваліфікаційної категорії,
Слов'янський фаховий коледж Державного некомерційного
підприємства «Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
E-mail: schensnevichov@gmail.com

Щенсневич Ю.Ю., викладач першої кваліфікаційної категорії,
Слов'янський фаховий коледж Державного некомерційного
підприємства «Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
E-mail: yuraschensnevich@gmail.com

РОЛЬ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ВІЗУАЛЬНОГО МОДЕЛЮВАННЯ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ТЕХНІЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ І ПРОГРАМІСТІВ

Цифрові зміни, які відбуваються в освіті, змушують переосмислити підготовку майбутніх інженерів і програмістів. Уже не достатньо просто володіти технічною базою – від фахівця очікують уміння мислити нестандартно, бачити структуру в інформації та вміння подати її зрозумілим, наочним способом. Тому інструменти для візуального моделювання поступово переходять із розряду «допоміжних» до необхідних. Вони стимулюють творчу активність, тренують логіку й аналітичність, а головне – допомагають краще розібратися у змісті складних технічних процесів.

Серед таких інструментів особливо вирізняється Canva. Це середовище, яке дозволяє створювати інфографіку, схеми, презентації, різні мультимедійні матеріали й при цьому не вимагає від здобувача жодного досвіду в дизайні. Саме ця простота дає змогу зосередитись на тому, що справді важливо: на змісті та способі його подання. Студент поступово починає відчувати композицію, логіку розміщення елементів, доречність акцентів – тобто формує навички, які безпосередньо пов'язані з творчим підходом до навчання й професійної діяльності.

У курсах інженерної математики цифрові візуалізації допомагають оживити абстрактні поняття. Графіки функцій, просторові моделі, візуалізації матричних перетворень чи алгоритмів чисельних методів стають значно зрозумілішими, коли подані у графічній формі. Студент не просто переписує формулу – він конструює схему, у якій видно головні зв'язки, підкреслені

важливі елементи, а другорядне не заважає сприйняттю. Це розвиває навички структурування та вміння подати абстракцію у зрозумілому вигляді.

У дисциплінах з інженерії програмного забезпечення візуальні інструменти часто стають основою для моделювання процесів. Студенти створюють діаграми алгоритмів, схеми взаємодії з базою даних, структури застосунків. Один із таких прикладів – інфографіка «CRUD та операції» (рис. 1), виконана в Canva. На ній чітко видно, як рухаються дані під час створення, читання, оновлення та видалення інформації у вебсистемі, і як саме пов'язана робота користувача, запиту й бази даних.

Рисунок 1. Інфографіка «CRUD та операції» як приклад візуального моделювання навчального матеріалу

Створення подібних матеріалів – це завдання, яке не виконаєш механічно. Потрібно розібратися в процесі, визначити ключові моменти, прибрати все зайве й знайти спосіб передати логіку дії кількома візуальними елементами. Це природно формує і системність мислення, і творчу ініціативу. У процесі роботи студент починає дивитись на алгоритми як на цілісні структури, а не як на набір команд.

У курсах комп'ютерної інженерії Canva дозволяє будувати візуальні моделі мікропроцесорів, шин, логічних елементів, рівнів архітектури ПК. Такі схеми допомагають побачити взаємозв'язок між компонентами й зрозуміти роботу апаратної частини. У візуальному поданні технічних процесів є одна очевидна перевага: воно дозволяє побачити, як насправді рухаються дані між

окремими модулями, як пов'язані між собою різні вузли системи та яким чином абстрактні теоретичні схеми працюють у реальних пристроях. Коли студент бачить це не лише в тексті, а й на екрані у вигляді чіткої графічної структури, матеріал засвоюється швидше й глибше. Не менш важливо, що така робота розвиває професійну комунікацію. Інженеру чи програмісту часто доводиться не тільки створити технічне рішення, а й доступно пояснити його іншим. Уміння подати інформацію через продуману схему, інфографіку чи візуальний коментар робить презентацію змісту набагато переконливішою. Це давно стало частиною професійного етикету в технічних галузях.

У підсумку цифрові засоби візуального моделювання – зокрема Canva – суттєво впливають на розвиток творчого потенціалу й технічного мислення майбутніх фахівців. Вони дозволяють поєднати логічний підхід, креативність і практичний досвід, дають студентам свободу для самовираження та роблять складні технічні поняття ближчими й зрозумілишими.

Бібліографічний список:

1. Visual Literacy in the Lived Experiences of BSED Students in Utilizing Canva. (2024). *Journal of Educational and Social Research*, 14(4), 117. <https://doi.org/10.36941/jesr-2024-0090>

2. Astaño, J. (2025). The Effectiveness of Canva as an Instructional Tool in Improving Students' Academic Performance: A Meta-Analysis. *Journal of Digital Learning and Distance Education (JDLDE)*, 3(10), 1327–1345. <https://doi.org/10.56778/jdlde.v3i10.468>

Щербак Л.В. к.пед.н., доцент

Український державний університет ім. Михайла Драгоманова

E-mail: lyda.17@ukr.net

УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ БІЗНЕС-ХАБ: ПАРТНЕРСТВО ТА ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ СТУДЕНТСЬКИХ СТАРТАПІВ

У сучасному світі без університетів неможливий розвиток економіки будь-якої країни та технологій, оскільки вони є не лише базою для наукових досліджень та підготовкою кадрів, але й можуть впливати на формування підприємницької культури міст та загалом регіонів, якщо розвиватимуть внутрішню систему

інновацій. Для цього закладам вищої освіти необхідно не лише навчати майбутніх фахівців основ теорії фахових дисциплін, а й формувати з них підприємців, які здатні створювати стартапи й стимулювати економічний розвиток держави та регіону. Дуже важливим для нашої країни є навчання студентів підприємницької діяльності. Зокрема, розвиток підприємництва може стримати відтік молодих людей з регіонів, оскільки мотивуватиме їх залишатися та розвивати свої міста.

Нами було визначено чотири причини, чому розвиток підприємницьких навичок у студентів є таким важливим:

- підприємництво підкріплює стійкість — навіть провальні підприємницькі спроби допомагають молоді приймати невдачу як можливість навчитися й допомагають сфокусуватися на довготерміновій візії;

- дає змогу створювати додаткові можливості для студентів і випускників університетів та мотивувати їх залишитися в Україні і розвивати власну справу;

- тренд на стартапи генеруватиме сервіси та продукти, що принесуть більше інвестицій в економіку нашої країни;

- розробки зможуть полегшити процеси реконструкції, адаптації та реінтеграції. Експерти заявляють, що нині важливо під час навчання наголошувати на впливі, соціальному складнику стартапу.

В турбулентні часи, в які ми живемо, кожному та кожній не завадить стати хоча б на 10% підприємцем. І саме університетська екосистема інновацій може стати гарним стартом для того, аби цей спосіб мислення і сприйняття світу швидше охопив одразу кілька поколінь молоді", додають автори. Зростання інтересу до підприємництва серед молоді в Україні вимагає створення платформ для підтримки інновацій та стартапів.

Університети, як осередки знань та інновацій, мають унікальні можливості для культивування підприємницької культури серед молоді, а бізнес-хаб сприятиме не лише економічному зростанню, а й розв'язанню соціальних проблем шляхом розробки інноваційних рішень. Університети часто мають потужний науковий та інтелектуальний потенціал, але потребують додаткової інфраструктури для підтримки студентів, які хочуть реалізувати свої бізнес-ідеї. Тому актуальність проекту передбачає формування засад економічної стійкості в повоєнний період шляхом розвитку підприємливості здобувачів вищої освіти

через створення бізнес-хабу.

Унікальність: Поєднання креативних ідей та механізмів підприємництва в різних сферах соціальної життєдіяльності. Університет генерує інновації, а бізнес долучається до реалізації та впровадження, що дозволить створити синергію між науковими дослідженнями та практичними потребами ринку. Бізнес-хаб стане платформою для обміну знаннями, ідеями та досвідом між студентами, викладачами, підприємцями та інвесторами.

Створення бізнес-хабу дає реальні рішення:

- *для студентів:* забезпечує практичні навички, мотивацію, доступ до реального бізнесу.

- *для університету:* посилює конкурентоспроможність, підвищує привабливість для нових студентів та партнерів.

- *для економіки:* сприяє розвитку інноваційного підприємництва та створенню нових робочих місць, спрямованих на задоволення регіональних потреб і галузевих особливостей у висококваліфікованих фахівцях різних напрямків.

Мета: створення бізнес-хабу при університеті для сприяння розвитку підприємницьких навичок студентів, забезпечення управлінських механізмів реалізації студентських стартапів у взаємодії з бізнес-середовищем, надання їм доступу до ресурсів, менторської підтримки та можливості комерціалізації наукових розробок, творчих проєктів.

Очікувані результати:

1. Створення інноваційної платформи для стартапів при університеті, яка включатиме коворкінг, акселераційну програму та менторську підтримку, інкубаційні програми, нетворкінг та бізнес-ком'юніті.

2. Підвищення підприємницької активності серед студентів та аспірантів університету.

3. Розвиток співпраці між університетом та бізнес-середовищем, налагодження партнерств з інвесторами й іншими підприємствами.

4. Реалізація та комерціалізація кількох студентських стартапів.

5. Підвищення іміджу університету, як центру інновацій та підприємництва.

6. Можливість реалізувати ідею в умовах мінімальних ризиків.

7. Розвиток навичок управління та підприємництва.

8.

SWOT-АНАЛІЗ ПРОЄКТУ

<p style="text-align: center;">Сильні сторони</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Учасники з різних регіонів та Університетів. 2. Можливість працювати за різними напрямками. 3. Приміщення Університету (відсутність потреби в оренді приміщення). 4. Партнерство освіти, бізнесу та влади. 5. Потужна ініціативна команда, кваліфікаційний рівень команди. 6. Потужна база міжособистісних комунікацій. 7. Міжнародний досвід учасників проєкту. 8. Наявність (велика кількість) здобувачів освіти. 9. Технічне забезпечення. 10. Формування в здобувачів вищої освіти навичок підприємницької діяльності. 11. Можливість забезпечення соціальної згуртованості та підтримки. 	<p style="text-align: center;">Слабкі сторони</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Низька залученість студентів (незацікавленість). 2. Відсутність підтримки закладу освіти. 3. Відсутність активності зі сторони бізнесу. 4. Невідповідність результатів навчання для бізнесу зі сторони учасника. 5. Демографічна криза серед студентів. 6. Відсутність посилення на інклюзивну політику. 7. Конфлікт між координатором проєкту та керівником факультету (структурного підрозділу). 8. Слабка база менторів та тренерів. 9. Недостатня кваліфікованість адміністрації та викладачів у напрямі відповідального бізнесу. Недостатня вмотивованість для активної участі здобувачів.
<p style="text-align: center;">Можливості</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування спільноти, які готові розвивати соціальні ініціативи через бізнес програми. 2. Велике охоплення студентів різних закладів освіти. 3. Формування конкурентоспроможного випускника відповідно запиту ринку праці. 4. Впровадження бізнес інновацій. 5. Посилення економічного, технічного та соціально-культурного, соціального розвитку держави. 6. Нові стартапи для забезпечення технологічного розвитку держави. 7. Відкриття нових бізнесів або соціальних підприємств, технологічних, культурних інновацій, що підсилуватимуть економіку країни. 8. Посилення соціальної місії ЗВО. 9. Створення умов для економічної стійкості у повоєнний період. 	<p style="text-align: center;">Загрози</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Військові дії в регіоні, де знаходиться заклад освіти на території якого діятиме бізнес-хаб. 2. Руйнування приміщення. 3. Окупація території. 4. Стихійне лихо. 5. Відтік фахових спеціальностей (виїзд за кордон, постійне місце проживання). 6. Нестабільності в країні, зміна влади. 7. Банкрутство бізнес-партнерів. 8. Фінансові ризики. 9. Передчасне закриття проєкту.

Розробка будь-якого проєкту не можлива без співпраці із стейкхолдерами, зокрема, нами були виокремлені наступні: університети, студенти та аспіранти, підприємства та виробництва, організації громадянського суспільства, журналісти, міжнародні компанії, заклади соціокультурної сфери.

Таким чином, підтримка університетських інновацій вплине не лише на професійний та особистісний розвиток української молоді, але й підприємницька культура та стартапи відіграватимуть важливу роль у повоєнному відновленні України.

Бібліографічний список:

1. Гавриш О., Бояринова К., Копішинська К. Розробка стартап-проектів: навч. посіб. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 188 с.

2. Інноваційне підприємництво та управління стартап-проектами. Робочий зошит викладача. Київ: 2021. 132 с.

3. Технології розробки стартапів: навч. посіб. / за заг. ред. Подальча-ка Н. Ю., Шаповалової Т. В. Київ: МФСА, 2021. 128 с.

Шульга О. М., старший викладач

Національний університет

«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

E-mail: shulga1794@gmail.com

Скрипко С. О. Старший викладач

Національний університет

«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

E-mail: sskripko0807@ukr.net

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИКОНАННІ ПРОЕКТІВ, В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Сучасна система підготовки майбутніх учителів технологій перебуває у стані трансформації, обумовленої переходом до компетентнісної моделі, цифровізації освітнього процесу та зростанням вимог до практичної підготовки. Як свідчить практика й ряд досліджень, освітня галузь розвивається в напрямку змішаного навчання. Змішане навчання є підходом, педагогічною й технологічною моделлю, методикою, що поруч із онлайн-технологіями спирається також і на безпосередню взаємодію між студентами та викладачами в аудиторії [4].

Під змішаним навчанням найчастіше розуміють усвідомлене поєднання аудиторних (face-to-face) та онлайн-компонентів з метою посилення якості навчання, гнучкості та доступності освітніх програм [1].

Змішана модель навчання - це використання розподілених інформаційно-освітніх ресурсів в стаціонарному навчанні із застосуванням елементів асинхронного й синхронного дистанційного навчання. Тобто змішане навчання успадковує переваги дистанційного навчання й виключає його недоліки. Для технологічної освіти змішане навчання є особливо ефективним, оскільки дає можливість: розподілити технічні завдання між онлайн-середовищем і виробничими майстернями та лабораторіями; організувати поетапне супроводження студентського технічного проєкту; поєднати візуалізацію, моделювання та практичні дії.

Такі умови навчального процесу по своїй структурі можуть в повній мірі забезпечити успішне та якісне формування технічних знань у здобувачів освіти. Змішане навчання, яке поєднує дистанційний та аудиторний формати, відкриває нові можливості для формування проєктних компетентностей, але водночас висуває вимоги до організації студентської діяльності, планування, керування, цифрової підтримки та оцінювання результатів проєктів.

Метод проєктів дозволяє формувати особистісні якості, які розвиваються лише в діяльності і не можуть бути засвоєні вербально. В ході роботи над проєктом студенти набувають досвід індивідуальної самостійної діяльності. Тому метод проєктів:

- стимулює студентів до розв'язання проблем, які мають на увазі володіння деяким об'ємом знань;
- розвиває критичне мислення;
- студенти набувають навички роботи з інформацією (відбирають потрібну інформацію, аналізують її, систематизують);
- вчать ся вирішувати пізнавальні, творчі завдання в співробітництві, при цьому виконують різні соціальні ролі.

Одночасно такі проєкти можна розділити на групи за видами роботи: індивідуальні (може включати в себе одноосібне створення електроприладу, механізму верстату, допоміжного пристрою); групові (робототехнічний модуль, STEM-модель); дослідницькі (вивчення матеріалів, технологій); педагогічні (створення навчального обладнання, макетів установок).

Метод проєктів передбачає вирішення проблемних ситуацій з використанням різноманітних методів, засобів навчання, а з іншого боку, інтеграцію знань, умінь з різних галузей науки, техніки, технологій та творчих галузей. Результатом виконання проєктів повинен бути готовий продукт.

Це суттєво впливає на мотивацію студентів у навчанні та спонукає: розширити зміст освіти для себе; змінити відношення до предмету; навчитися визначати проблеми, знаходити їх рішення; морально, інтелектуально, творчо, організаційно зростати.

Змішане навчання, поєднуючи можливості традиційної аудиторної роботи та цифрових освітніх технологій, створює унікальні умови для підготовки майбутніх учителів технологій. Виконання технічних проєктів у такій моделі сприяє комплексному формуванню, як професійних, так і міждисциплінарних компетентностей, що включають в себе технічні та конструкторсько-технологічні компетентності, графічні, дослідницькі, електромонтажні, цифрові та педагогічні.

При використанні методу проєктів в умовах змішаного навчання при вивченні «Технологічного практикуму» та інших предметів технічного напрямку, реалізуються наступні дидактичні завдання:

- вивчення не обмежується набуттям студентами певних знань, умінь і навичок, а виходять на практичні дії, зачіпаючи емоційну сферу, завдяки чому підсилюється мотивація навчання;
- студенти одержують можливість здійснювати творчу роботу в рамках заданої теми, самостійно здобуваючи необхідну інформацію;
- у проєкті успішно реалізуються різні форми організації навчальної діяльності, у ході якої здійснюється взаємозв'язок студентів один з одним і з викладачем;
- у проєктній роботі весь процес орієнтований на особистість студента: тут насамперед враховуються його інтереси, життєвий досвід і розвиваються індивідуальні здібності;
- підсилюється відповідальність у студентів за конкретну роботу в рамках проєкту, тому що кожен студент, працюючи індивідуально, повинен представити результати своєї діяльності.

Виконання проєктів в процесі вивчення всього комплексу дисциплін технічного спрямування стає основною тенденцією розвитку технологічної галузі. Адже в усьому світі вважається, що виконання проєктів – шлях до практичного втілення знань та вмінь, до всебічного розвитку студентів та учнівської молоді[5].

Разом з тим організація роботи студентів під час виконання технічних проєктів у змішаному навчанні потребує інтеграції традиційних і цифрових освітніх підходів, застосування сучасних цифрових інструментів, гнучкого планування та систематичного

педагогічного супроводу. Змішане навчання розширює можливості розвитку професійних компетентностей майбутніх учителів технологій: дозволяє оптимізувати процеси моделювання, створення документації, планування проєкту та контролю виконання. Така модель забезпечує не лише якісну професійну підготовку, але й здатність студентів адаптуватися до сучасних вимог Нової української школи та STEM-орієнтованої технологічної освіти.

Бібліографічний список:

1.Н.Ю Олійник, Т.О. Олійник, О.В. Рибалко, Н.Г. Сиротенко, А.Л. Столяревська; за ред.. В.М. Кухаренка Змішане навчання [Текст] : монографія / С.М. Березенська, К.Л. Бугайчук, В.М. Кухаренко., – ХПІ, Харків, 2016. – 275 с.

2.Коберник О.М., Ящук С.М. Методика організації проєктно-технологічної діяльності на уроках трудового навчання: Навчально-методичний посібник. – Умань, 2001. – 82 с.

3.Олександрова І.М. Технології проєктної діяльності у сучасній школі. Київ: Видавництво "Освіта".2018

4.Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти / МОН України (2020).

5.Сергієнко, В.М. Методика впровадження проєктної діяльності в шкільний навчальний процес. Київ: Видавництво "Педагогічна думка". 2020.

6.Сидоренко В.К. "Проєктна методика як основа реалізації особистісно-орієнтованого підходу в трудовому навчанні.// Вісник ЧДПУ Випуск 22.: Педагогічні науки.- Чернігів 2004.-с.3-8.

Яблонський С. Є., аспірант
Державний біотехнологічний університет
E-mail: s.yablonskiy@gmail.com

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МЕНЕДЖЕРА В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ

Сучасна освіта активно інтегрує цифрові технології у всі сфери навчального процесу, що змінює традиційні підходи до підготовки управлінських кадрів. В умовах цифровізації особливо

важливим є формування управлінської компетентності менеджерів, яка забезпечує ефективне прийняття рішень, стратегічне планування, управління персоналом та адаптацію до нових технологічних і соціальних викликів.

Цифрові освітні платформи, системи дистанційного навчання, аналітичні інструменти та симуляції відкривають нові можливості для розвитку управлінських навичок. Підготовка сучасного менеджера потребує не лише знань і професійних умінь, а й комплексного формування компетентностей, які дозволяють ефективно діяти в умовах швидких змін та цифрових трансформацій.

Метою дослідження є аналіз методологічних підходів до формування структури управлінської компетентності менеджера в умовах цифровізації освіти та визначення ефективних інструментів розвитку ключових компетентностей.

Монографічний аналіз наукових джерел [2] дозволив виокремити структуру управлінської компетентності як феномену професійної діяльності. Управлінська компетентність включає сукупність знань, умінь, навичок і особистісних якостей, які забезпечують ефективне управління організацією, командою або проектом. Вона охоплює: стратегічне та оперативне управління; прийняття рішень у складних і нестабільних умовах; управління ресурсами та персоналом; комунікаційні та міжособистісні навички; здатність до інновацій та адаптації.

Формування управлінської компетентності у процесі фахової підготовки менеджерів розглянемо крізь призму інноваційних підходів освітнього менеджменту. Інноваційні підходи до формування управлінської компетентності менеджера в умовах цифрових трансформацій включають інтеграцію сучасних технологій, оновлення освітніх програм, розвиток цифрових та управлінських навичок, а також застосування нових моделей навчання:

- компетентнісний підхід – базується на визначенні ключових компетентностей менеджера та побудові навчальних програм, що забезпечують їх розвиток;
- проектно-орієнтований підхід – передбачає виконання студентами практичних завдань, кейсів та проектів, що моделюють реальні управлінські ситуації;
- цифрові симуляції та тренажери – дозволяють відпрацьовувати управлінські рішення у віртуальному

середовищі, аналізувати їх наслідки та вдосконалювати управлінські навички;

- інтеграція аналітичних інструментів і Big Data – розвиток аналітичного мислення, оцінка ризиків, прийняття рішень на основі даних.

Кожна з цих груп спирається на конкретні за змістом професійні якості. На цій основі визначимо управлінську професійну компетентність менеджера як здатність суб'єкта до ефективного прийняття управлінських рішень шляхом успішного здійснення комунікативної взаємодії в професійній сфері, що ґрунтується на системних знаннях інформаційно-цифрових технологій, комунікаційних та риторичних уміннях і навичках, а також сукупності лідерських якостей, які охоплюють цілеспрямованість, рішучість, мотивацію, вольовий прояв і рефлексію. Виходячи з функціонального змісту виробничої діяльності менеджерів, можна визначити таку структуру компонентів управлінської компетентності менеджера:

- когнітивний – знання з менеджменту, економіки, цифрових технологій;

- практичний – уміння застосовувати знання на практиці, аналізувати ситуації, приймати рішення;

- комунікативний – навички управління командою, ведення переговорів, міжособистісної взаємодії;

- аналітичний – здатність до прогнозування, оцінки ризиків, використання даних;

- особистісний – мотивація, лідерські якості, готовність до змін та інновацій.

У процесі формування управлінської компетентності менеджерів особлива увага приділяється цифровізації освітнього середовища. Цифровізація освіти та використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) суттєво змінює процес формування управлінської компетентності менеджерів. Основними аспектами цього процесу є:

- цифрові платформи (Moodle, Google Classroom, Canvas) дозволяють реалізувати змішаний формат навчання, поєднуючи аудиторні заняття та онлайн-активності. Це підвищує доступність освіти, забезпечує індивідуалізацію освітнього процесу та дозволяє студентам самостійно керувати темпом навчання,

одночасно формуючи управлінські навички самоорганізації та планування;

- симуляції та імітаційне моделювання управлінських процесів (наприклад, SimulTrain, Capsim та VR/AR-технології) дозволяє студентам моделювати реальні управлінські ситуації: кризові сценарії, управління командою, розподіл ресурсів, стратегічне планування. Такий практичний підхід розвиває аналітичне мислення, навички прийняття рішень у реальному часі та готовність до швидкої адаптації;

- аналітичні та прогнозні інструменти. Інтеграція систем Big Data, AI та аналітичних платформ (Power BI, Tableau) у навчальний процес дозволяє менеджерам навчитися аналізувати великі обсяги даних, оцінювати ринкові тенденції, прогнозувати результати та ухвалювати управлінські рішення на основі реальних показників. Це формує критичне мислення та здатність працювати з цифровою інформацією;

- онлайн-колаборації та управління командами на відстані. Цифрові комунікаційні платформи (Slack, Microsoft Teams, Zoom) дозволяють формувати управлінську компетентність у сфері організації роботи команд, ведення переговорів та координації проектів у мультинаціональному середовищі;

- інтерактивні кейси та проектне навчання в цифровому середовищі. Використання цифрових кейсів і проектних платформ (Trello, Asana, Miro) дозволяє менеджерам опрацьовувати реальні бізнес-проекти, отримувати зворотний зв'язок та оцінювати ефективність рішень у процесі роботи. Це сприяє розвитку комплексних управлінських навичок, таких як стратегічне мислення, планування та контроль виконання завдань.

Цифровізація освіти забезпечує комплексний розвиток управлінської компетентності менеджера, інтегруючи когнітивні, практичні, аналітичні та комунікативні навички. Використання цифрових платформ, симуляцій, аналітичних інструментів та онлайн-комунікацій сприяє формуванню менеджера, здатного ефективно діяти в умовах високої динаміки бізнес-середовища та глобальної конкуренції.

Висновки. Формування управлінської компетентності менеджера в умовах цифровізації освіти потребує комплексного підходу, що поєднує когнітивні, практичні, комунікативні, аналітичні та особистісні компоненти. Цифрові освітні технології значно підвищують ефективність навчання, дозволяють

моделювати реальні управлінські ситуації та готують менеджера до роботи в умовах швидких змін і високої конкурентності. Розробка та впровадження освітніх програм із акцентом на цифровізацію та інтеграцію інноваційних підходів забезпечує підготовку конкурентоспроможних та ефективних управлінців у сучасному бізнес-середовищі.

Бібліографічний список:

1. Биков, В. В. Менеджмент та компетентнісний підхід в умовах цифровізації. Київ, 2022. – 256 с.
2. Смирнова, О. М. Цифрові технології в підготовці управлінських кадрів. Харків, 2021. 198 с.
3. Петров, І. С. Інноваційні методи навчання менеджерів. Львів, 2020. 220 с.

Ярошук К. І., кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний університет «Чернігівський
колегіум» імені Т. Г. Шевченка
E-mail: katenegovskaya@ukr.net

Неговський І. В., кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний університет «Чернігівський
колегіум» імені Т. Г. Шевченка
E-mail: Niv1965@chnpu.edu.ua

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ОСВІТИ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Цифровізація освіти є одним із ключових трендів розвитку сучасного суспільства, що визначає зміст і методику підготовки майбутніх фахівців. Згідно з науково-аналітичною доповіддю під керівництвом В. Ю. Бикова, цифровізація розглядається як новий етап інформатизації, що полягає у створенні відкритого, багатокomпонентного, інтерактивного цифрового середовища, яке формує нові можливості для розвитку особистості та професійної компетентності. Таке середовище орієнтоване не на механічне відтворення знань, а на продуктивну діяльність, творчу взаємодію та самостійне конструювання інформації здобувачами освіти [1].

Одним із ключових результатів цифрової трансформації є її вплив на розвиток креативності як інтегральної риси фахівця. Креативність у професійній освіті в сучасних умовах набуває

стратегічного значення, оскільки ринок праці потребує фахівців, здатних адаптуватися до змін, генерувати інноваційні рішення, працювати в ситуації невизначеності та створювати нові технологічні чи сервісні продукти. Як зазначає С. Ю. Конівець, креативне мислення виступає фундаментом професійної самореалізації у цифровому суспільстві, адже дозволяє здобувачам створювати нові підходи, нестандартні рішення та інноваційні освітні чи виробничі продукти. Цифрові інструменти при цьому не просто розширюють інформаційні можливості, а змінюють сам характер професійної діяльності, створюючи умови для нових форм творчості [3].

У дослідженнях Ю. А. Кравченко наголошується, що цифрова трансформація професійної освіти потребує системних змін, які включають оновлення змісту, модернізацію навчальних планів та інтеграцію цифрових компетентностей як складової професійного стандарту. Важливою складовою є моделювання реальних виробничих ситуацій у цифровому середовищі, використання симуляторів, VR/AR-технологій, онлайн-практикумів, які дозволяють здобувачам відтворювати професійні процеси без ризику для обладнання чи безпеки. Такі цифрові інструменти не лише підвищують якість засвоєння теоретичного матеріалу, а й активізують творчу діяльність: студент створює нові рішення, аналізує, порівнює, оцінює альтернативи [4].

Сучасні цифрові сервіси створюють широкі можливості для розвитку креативності. Зокрема, засоби для візуалізації та генерації ідей (Miro, MindMeister, Padlet, Canva) дозволяють організовувати мозкові штурми, створювати ментальні карти, інфографіку, презентації, які активізують образне мислення. Платформи для колаборації (Google Workspace, Microsoft Teams, Trello) сприяють формуванню навичок командної творчої діяльності. За результатами дослідження М. Довбешка, використання сучасних цифрових платформ не лише підсилює комунікативні компетентності, але й збагачує творчий потенціал здобувачів шляхом можливості створення власних мультимедійних продуктів. До того ж інтерактивні платформи (Kahoot, Quizizz, Mentimeter) забезпечують гейміфікацію навчання, що активізує емоційно-креативну сферу [2].

Міжнародні аналітичні матеріали свідчать про те, що цифрові технології стають одним із найпотужніших факторів розвитку творчого потенціалу. Аналітичний звіт OECD Education Digital Outlook підкреслює, що цифрові інструменти сприяють

розвитку креативності лише за умови, якщо вони поєднані зі стратегіями активного навчання: проблемним, проєктним, дослідницьким навчанням, участю у створенні цифрових продуктів або симуляцій (OECD, 2025). Важливо також, що використання цифрового середовища має супроводжуватися педагогічною підтримкою, інакше воно перетворюється на пасивну платформу, що не сприяє творчому розвитку [5].

Формування креативності в умовах цифровізації можливе лише за умови дотримання певних педагогічних умов. По-перше, цілі навчання повинні бути спрямовані на результат творчої діяльності: створення цифрового продукту, проєктування рішення, розробку інноваційної моделі. По-друге, цифрові інструменти повинні поєднуватися з активними методами: проєктним навчанням, дизайн-мисленням, кейс-методом, мозковими штурмами, інтерактивними симуляціями. По-третє, необхідно створювати безпечне, відкрите та мотивувальне середовище, у якому здобувач може висловлювати ідеї, експериментувати та отримувати підтримку. По-четверте, педагог повинен виступати фасилітатором творчості, тобто не просто надавати інформацію, а організовувати дослідницькі, творчі, рефлексивні процеси, що забезпечують розвиток креативного мислення.

Цифрові інструменти дають змогу моделювати професійні ситуації, що особливо важливо для професійної освіти. У галузі кулінарії студенти можуть створювати відеорецепти, цифрові технологічні карти, 3D-моделі подачі страв. У сфері цифрових технологій – прототипи сайтів, додатків, інфографічні звіти, мультимедійні презентації. Всі ці продукти є проявом результативної творчої діяльності, яка формує у здобувачів практичну та креативну компетентність одночасно.

Таким чином, цифровізація освіти є не лише технологічною модернізацією, а й важливим педагогічним інструментом розвитку креативності. Вона створює основу для активної взаємодії, дослідницької діяльності, творчого мислення та самовираження здобувачів професійної освіти. Однак для того, щоб цифровізація стала реальним чинником формування творчого потенціалу, необхідно забезпечити комплексний підхід: педагогічно обґрунтоване використання технологій, високий рівень цифрової компетентності викладачів, інтеграцію активних методів навчання та створення безпечного, мотивуючого середовища. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на

експериментальне підтвердження ефективності різних цифрових інструментів у формуванні креативності, розробку моделей інтеграції VR/AR-технологій у професійну освіту, а також створення систем оцінювання творчих результатів здобувачів.

Бібліографічний список:

1. Биков В.Ю., Кремень, В.Г., Ляшенко О.І., Литвинова С.Г. та ін. Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. Київ, 2022. 4(2). С. 1-49.

2. Довбешко М. Використання цифрових інструментів і платформ у розвитку комунікативних навичок здобувачів професійної освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2025. Вип. 86(1). С. 351-354.

3. Конівець С.Ю. Формування креативного мислення у здобувачів вищої професійної освіти: кваліфікаційна робота магістра: спец. 015 – Професійна освіта; наук. кер. С.А. Золотарьова. Харків: ДБТУ, 2024. 63 с.

4. Кравченко Ю. А. Педагогічні пріоритети цифрової трансформації професійної освіти : аналітичний огляд. *Аналітичний вісник у сфері освіти й науки*. Вінниця: Твори, 2024. Вип. 19. С. 67-94.

5. OECD. The impact of digital technologies on students' learning: *OECD Education Working Papers*. Paris: OECD Publishing, 2025. 144 p. DOI: 10.1787/14095366-en.

Андрєєва М.А., здобувач першого (бакалаврського) РВО
Державного біотехнологічного університету
mariia.andrieieva11@gmail.com

Варипаєв О.М., кандидат філософських наук, доцент
Державний біотехнологічний університет
varypaev@ukr.net

ФІЛОСОФІЯ ІНФОРМАЦІЇ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ: ВИКЛИКИ ТА ТРАНСФОРМАЦІЇ

У цифрову епоху інформація постає не лише як інструмент чи ресурс, а як фундаментальна категорія, що визначає характер людського буття, структуру соціальних процесів і динаміку культурних змін. Сучасна людина існує в умовах постійної

взаємодії з інформаційними потоками, які впливають на її поведінку, мислення, ідентичність та спосіб сприйняття реальності. Інформаційне середовище стає настільки щільним і комплексним, що утворює нову онтологічну реальність — інтегровану інфосферу, у якій цифрове та фізичне буття зливаються у єдиний простір [1]. Людина дедалі більше функціонує не як автономний суб'єкт, а як елемент мережевої структури, її дії та сприйняття значною мірою зумовлюються алгоритмами, які опрацьовують, фільтрують та структурують інформацію.

Зміна способів доступу до знання призводить до глибоких трансформацій у сфері пізнання. Інформація в цифровому світі поширюється безперервно, швидко та фрагментарно, утворюючи потік, у якому важко виділити сталі смисли. Усе більше людей сприймають інформацію через короткі повідомлення, візуальні елементи та алгоритмічно відібрані фрагменти, що знижує роль раціонального аналізу та сприяє перевазі реактивного мислення [2]. У структурованому алгоритмічному полі істина часто відступає на другий план, поступаючись місцем повідомленням, що викликають сильні емоційні реакції. Емоційність, віральність та приваблива форма стають важливішими за зміст, що підсилює феномен постправди, у межах якого суб'єкти схильні орієнтуватися на власні переконання чи відчуття, а не на факти [3].

Паралельно з епістемологічними трансформаціями відбуваються зміни у сфері ідентичності. Цифрове середовище створює передумови для формування множинних образів «я», кожен з яких існує в певному соціальному та технологічному контексті. Ідентичність стає гнучкою, динамічною, такою, що регулюється через платформи, алгоритми та механізми самопрезентації [4]. Людина більше не має однієї фіксованої ідентичності; замість цього формується спектр цифрових проявів, що співіснують і взаємодіють між собою. Така багаторівневість особистості створює нові соціальні ролі та способи комунікації, а також викликає питання про автентичність і стабільність особистісного ядра.

Публічна сфера також зазнає радикальної трансформації. Вона перестає бути простором раціонального обговорення й дедалі більше стає ареною швидкоплинних інформаційних реакцій. У цифровому середовищі переважають повідомлення, здатні викликати миттєві емоції, а не ті, що вимагають тривалого

осмислення. Це знижує якість суспільного діалогу, послаблює здатність до аргументації та сприяє поляризації аудиторій [5]. Технологічні платформи, використовуючи алгоритми рекомендації, формують множинні ізольовані інформаційні середовища, у межах яких людина бачить лише той контент, який відповідає її попереднім інтересам і поведінці. Така структура інформаційного простору ускладнює досягнення спільного розуміння суспільно важливих питань.

Особливо важливою складовою сучасної інформаційної реальності є стрімкий розвиток штучного інтелекту. Алгоритми перестають бути лише інструментами та стають активними учасниками процесів комунікації, аналізу, прогнозування й моделювання поведінки. ШІ здатний створювати нові тексти, зображення, інтерпретації, а також брати участь у прийнятті рішень, що змінює саму структуру мислення. У результаті людське пізнання дедалі частіше здійснюється у тісній взаємодії з алгоритмічними системами, які можуть функціонувати автономно [6]. Це веде до появи нових форм суб'єктності, у яких людські та технічні когнітивні процеси взаємодіють настільки щільно, що стають практично нероздільними.

На цьому тлі постають концепції постгуманізму та трансгуманізму. Вони описують зміни, що виникають унаслідок взаємодії людини з технологіями, зокрема зі штучним інтелектом. У межах сучасного філософського дискурсу все більшого значення набуває уявлення про те, що людське буття перестає бути чітко відмежованим від технічного. Технології, модифікуючи мислення, комунікацію, тіло й емоційну сферу, стають елементами, що формують новий антропологічний стан [7]. Взаємопроникнення біологічного, соціального та технічного створює нову онтологічну конфігурацію, у якій межа між живим і штучним стає нечіткою.

Окрему увагу привертає взаємодія людської емоційності та штучного інтелекту. Сучасні алгоритми здатні не тільки аналізувати емоційні стани, але й моделювати емоційні реакції, створюючи видимість емпатії. Це формує специфічну когнітивну та психологічну взаємодію між людиною й машинними системами. Емоційна сфера, що вважалася унікальною рисою людського буття, поступово стає технологічно опрацьованою, що змінює уявлення про суб'єктивність і переживання [8]. Відбувається формування нового типу когнітивного середовища, у якому емоційні реакції, як людські, так і алгоритмічні, стають чинниками управління та прогнозування поведінки.

Усе це вказує на те, що сучасна філософія інформації є ключовою для розуміння культурних, пізнавальних та антропологічних трансформацій цифрової доби. Інформаційні структури та технологічні системи формують основу соціального устрою, впливають на мислення та визначають можливості розвитку людської суб'єктності. Відповіддю на ці виклики має стати розвинена інформаційна культура, що поєднує критичне мислення, етичну рефлексію, медіаграмотність та усвідомлене ставлення до технологічних інновацій. Тільки в такому випадку суспільство зможе гармонійно розвиватися у складному й динамічному інформаційному середовищі.

Бібліографічний список:

1. Floridi L. *The Logic of Information: A Theory of Philosophy as Conceptual Design*. Oxford University Press, 2019.
2. Castells M. *Networks of Outrage and Hope: Social Movements in the Internet Age*. 2nd edition. Polity Press, 2021.
3. Гаврилук О. В. *Постправа та медіареальність: філософський аналіз феномена // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Філософські науки. — 2021.*
4. Шевченко О. В. *Цифрова ідентичність як феномен сучасної культури // Гуманітарний часопис. - 2022.*
5. Кислюк О. О. *Цифровізація і трансформація публічної сфери: між традицією та новими медіа // Український соціум. — 2020.*
6. Haraway D. *Staying with the Trouble: Making Kin in the Chthulucene*. Duke University Press, 2016.
7. Варипаєв, О., Северин-Мрачковська, Л., Прудченко, І. *Філософські концепції постгуманізму та трансгуманізму у контексті культурних змін, спричинених штучним інтелектом. Філософія та управління, (4)(8). 2025. С. 1-11.*
8. Варипаєв, О., Байрамова О., Сільвестрова О. *Емоційний інтелект та штучний інтелект: філософська рефлексія суб'єктності в процесах пізнання. Філософія та управління. Київ: ГО "Східноєвропейська спілка вчених", 2025 Вип. 2(6). С. 1-10*

Ващенко О. С., здобувач першого (бакалаврського) рівня ВО
Державний біотехнологічний університет
olyavashenko2003@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МЕНЕДЖЕРА В УМОВАХ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ НА ПРИКЛАДІ СТАРТАП-КОМПАНІЙ

У XXI столітті цифрова трансформація стала однією з найвизначальніших тенденцій розвитку суспільства. Вона охоплює всі сфери діяльності - від промисловості до освіти, від державного управління до культури. Цифровізація змінює не лише технологічні процеси, але й саму філософію управління, вимагаючи від керівників нових підходів, гнучкості, здатності до швидкої адаптації та творчого мислення.

В умовах динамічного цифрового середовища саме творча особистість менеджера стає ключовим чинником успіху організації. Менеджер нового покоління має бути не просто адміністратором, а лідером-новатором, який генерує ідеї, формує бачення майбутнього й здатен вести команду до реалізації інноваційних проєктів [1].

Особливо показовою у цьому контексті є діяльність стартап-компаній - нових інноваційних структур, що працюють у цифровій економіці. Саме в таких організаціях творчість менеджера має вирішальне значення, адже тут немає жорсткої ієрархії, а процеси відбуваються в умовах постійних змін, високих ризиків і технологічних викликів. Тому стартапи можна розглядати як лабораторії формування нової генерації менеджерів - творчих, цифрових, гнучких та інноваційних.

Поняття творчої особистості менеджера охоплює сукупність рис, які забезпечують здатність створювати нові ідеї, приймати нестандартні рішення, бачити альтернативні шляхи розвитку організації. Науковці (Балабанова Л. В., Гаврилук О. О., Чайковська Л. П.) підкреслюють, що творчість у менеджменті проявляється у таких формах: ініціювання інноваційних підходів до управління; використання нових технологічних інструментів для досягнення стратегічних цілей; гнучкість мислення й готовність до експериментів; вміння надихати команду на креативність [1-3].

Стартап-компанії створюють унікальні умови для формування творчого мислення. Вони характеризуються високим

рівнем невизначеності, обмеженими ресурсами й потребою в постійних інноваціях. Менеджер у стартапі одночасно виконує функції лідера, маркетолога, аналітика, психолога та комунікатора. Для нього творчість - це не мистецтво, а необхідність для виживання бізнесу [4].

Особливості стартапів, що сприяють розвитку творчості менеджера [5]: гнучка структура управління (мінімум бюрократії, максимальна свобода для ідей); командна культура рівності (обмін думками без жорстких рамок і субординації); цифрове середовище (активне використання інструментів (Slack, Notion, Jira, Trello, Figma), які стимулюють спільну творчість); інноваційні методи управління (Agile, Design Thinking, Lean Startup, що заохочують експерименти й швидке тестування ідей); висока мотивація до самореалізації (менеджери бачать результати власної роботи в короткі строки).

Таким чином, стартап-компанія стає каталізатором розвитку креативного лідерства, адже саме тут формується культура ризику, експерименту та відкритості до нового. Формування творчої особистості не відбувається стихійно, воно потребує системного підходу. Основними напрямками розвитку є:

1. Безперервна освіта та саморозвиток. Менеджери постійно навчаються через онлайн-курси (Coursera, Udemy, Prometheus), акселератори (*Y Combinator, Techstars*).

2. Культура експерименту. Помилка розглядається не як провал, а як частина процесу навчання.

3. Командна взаємодія. Креативність розвивається у середовищі, де підтримується діалог, обмін ідеями, взаємна довіра.

4. Цифрові інструменти управління. Використання технологій сприяє візуалізації ідей, швидкому тестуванню гіпотез, аналітичному мисленню.

5. Емоційний інтелект і лідерство. Творчий менеджер має вміти надихати команду, створювати сприятливу атмосферу для ідей і відкритості.

Висновки. Цифрова трансформація докорінно змінює роль менеджера у сучасній економіці. Якщо раніше головними були дисципліна, контроль і стабільність, то сьогодні на перший план виходять творчість, гнучкість, цифрова грамотність та емоційний інтелект. Стартап-компанії стають осередками формування нового типу управлінця - менеджера-творця, який не боїться ризику, мислить стратегічно, працює у швидкоплинному середовищі й здатен створювати цінність через інновації.

Творчий менеджер - це не лише фахівець, який керує іншими, а особистість, що створює нову реальність у бізнесі, технологіях і суспільстві.

Бібліографічний список:

1. Балабанова, Л. В. *Менеджмент у цифровій економіці*. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 312 с.
2. Гаврилук, О. О. Креативність як фактор розвитку управлінських компетентностей у цифрову добу. *Менеджмент та інновації*. 2023. №4. С. 45–51.
3. Ries, E. *The Lean Startup*. New York: Crown Business, 2011. 336 p.
4. Ukrainian Startup Fund. Annual Report 2024. Київ: USF, 2025. URL: <https://usf.com.ua>.
5. Kotler, Ph., Kartajaya, H., Setiawan, I. *Marketing 5.0: Technology for Humanity*. Hoboken: Wiley, 2021. 224 p.
6. Чайковська, Л. П. *Розвиток творчого потенціалу менеджера в цифровому середовищі*. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2022. – 186 с.

Висоцька К.Д., здобувач першого (бакалаврського) рівня ВО
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
E-mail: 24pf.k.vysotska@std.udu.edu.ua

Васютіна Т.М., докторка педагогічних наук, професорка
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
E-mail: t.m.vasyutina@npu.edu.ua

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ЦИФРОВОГО НАВЧАЛЬНОГО КОНТЕНТУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Забезпечення якісної освіти є критично важливим завданням сьогодення. Водночас, актуальною є потреба оновлення підходів до навчання відповідно до світових освітніх тенденцій. Стрімкий розвиток технологій призвів до зростання популярності штучного інтелекту (ШІ) та його активної інтеграції у різні сфери життя, включно з освітою. Світовий економічний форум прогнозує, що до 2030 року одним із провідних трендів в освітніх технологіях буде використання ШІ.

Впровадження ШІ в освітній процес регулюється

комплексною нормативно-правовою базою, що охоплює ключові освітні документи: Закони «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту», Концепцію «Нова українська школа», Положення про електронні освітні ресурси (2019 р., зі змінами), Державний стандарт початкової освіти.

Вітчизняні дослідники (Васютіна Т., Головатенко Т., Н. Морзе, Савченко К., Хіжінська Я. Та інші) стверджують, що вчителі вважають, що найкраще ШІ застосовувати у підготовці уроків для створення ілюстрацій та анімації, організації розмов з віртуальними персонажами, а також для відео-завдань, формування уміння працювати з інформацією [1], виконувати дослідження складників довкілля за допомогою геоінформаційних технологій [2]. Ці елементи, які раніше були технічно складними, тепер легко реалізуються ШІ завдяки його здатності швидко виконувати поставлене завдання з розробки контенту, який відповідає віку учням, враховує їхні індивідуальні особливості, творчі нахили та сферу інтересів. Такий підхід є ключовим для підвищення інтересу учнів та розвитку креативності у сучасному навчанні [3, с. 129].

Мовні моделі на кшталт ChatGPT, Bard, Claude можуть створювати контент, адаптований до інтересів учня, використовуючи його ім'я або улюблені теми, що підвищує залученість. Інструменти (Brisk Teaching) дозволяють знижувати або підвищувати рівень складності готових текстів, забезпечуючи диференціацію навчання. Сервіси для перефразування (Quillbot, Neural Writer) можуть створювати стислі перекази (резюмування) об'ємних творів, які є зрозумілими для молодших школярів.

ШІ-генератори зображень (Deepdreamgenerator, Hotpot.ai, Recraft) дозволяють швидко створювати унікальні тематичні малюнки для ілюстрації завдань, казок чи математичних прикладів

Інструменти для перетворення тексту в мовлення (Lovo.ai, Speakor) можуть озвучувати інструкції, завдання або тексти для дітей, які ще не вміють читати, а також для уроків іноземної мови. Сервіси (Transkriptor.com, Dictation.io) перетворюють усне мовлення чи аудіо- та відеофайли в текст, допомагаючи швидко створювати конспекти, субтитри чи друковані матеріали. Інструменти (Tome, Canva, GPT Mind Maps Maker) можуть автоматично генерувати структуровані презентації та візуальні карти знань для кращого сприйняття інформації.

Платформи (MagicSchool, Eduaide.Ai, Brisk Teaching)

асистують у створенні детальних планів уроків, індивідуальних навчальних матеріалів та тестових завдань. ШІ допомагає швидко генерувати запитання для опитувань і вікторин (Kahoot!) на основі пройденого матеріалу. Інструменти (Grammarly) використовуються для автоматичної перевірки правопису та граматики письмових робіт учнів або підготовки цікавих навчальних матеріалів [4, с. 106].

Пропонуємо власну ідею створення адаптивного навчального середовища (АНС) на базі ШІ, доступ до якого здійснюється через індивідуальні цифрові пристрої (планшети), що видаються учням. Ця система дозволяє вчителю централізовано керувати навчальним процесом та миттєво відстежувати прогрес кожного учня. Ключова перевага полягає у використанні ШІ для індивідуалізованої генерації контенту: вчитель може задати тему (наприклад, додавання чисел), а ШІ автоматично створить унікальні приклади для кожного учня окремо, забезпечуючи диференціацію (різний рівень складності) та запобігаючи списуванню.

Зокрема, вчитель може давати ШІ прямі команди, які миттєво відображаються на екранах дітей, наприклад: "Виведи на екран кожному учню унікальну картинку для опису" або "Виведи кожному учню окремий приклад додавання двоцифрових чисел".

Учні відповідають у середовищі (наприклад, обирають 1 з 4-х відповідей), а вчитель на своїй панелі керування в режимі реального часу бачить результати всього класу, що дає змогу миттєво надавати зворотний зв'язок і коригувати навчальну діяльність.

Таким чином, штучний інтелект (ШІ) є дуже корисним і практичним інструментом для сучасного вчителя початкової школи, оскільки він робить навчання індивідуальним. ШІ адаптує завдання під кожного учня та генерує унікальні приклади чи історії, розвиваючи пізнавальний інтерес та творчі здібності дітей. Це дає можливість забезпечити справжню диференціацію навчання, дозволяє працювати за індивідуальною освітньою траєкторією та гарантує стовідсоткову залученість до навчального процесу.

Бібліографічний список:

1. Васютіна Т.М., Тесленко Т.В., Лідіч А.В. Формування у молодших школярів умінь працювати з інформацією засобом мовної моделі ШІ CHAT GPT. *Освітньо-науковий простір*

«*Educational Scientific Space*» (*ESS*). Науковий журнал. Вип. 6 (1 - 2024)/ Український державний університет імені Михайла Драгоманова [гол. ред. д-р пед.наук, проф. Матвієнко О.В.]. Київ: Видавництво Ліра-К, 2024. С.9 - 18. DOI 10.31392/ONP.2786-6890.6(1).2024.01 URL: <https://bit.ly/4mJ8V70>

2. Васютіна Т.М., Остроух В.І., Лепетюк В.Б. Наступність у формуванні екологічної компетентності молодших школярів засобами геоінформаційних технологій. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. Випуск 16 / Ред. кол.: В.Ф. Черкасов, О.А. Біда, Н.І. Шетеля та ін. Ужгород-Кропивницький : Видавництво «Код». 2025. С.8 - 14. URL: <https://bit.ly/47QP6FZ>

3. Савченко К. Я., Головатенко Т. Ю. Використання штучного інтелекту вчителями у підготовці уроків англійської мови у початкових класах. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2024. № 17. С. 124–136. URL: <https://bit.ly/4ru6o3p>

4. Морзе Н. В., Варченко-Троценко Л. О., Терлецька Т. С., Смирнова-Трибульська Є. М., Штучний інтелект у ролі асистента вчителя початкової школи. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2023. № 15. С. 97–115. URL: <https://bit.ly/44yOJOf>

Заблоцький Б. О., здобувач першого (бакалаврського) рівня ВО
Державний біотехнологічний університет
E-mail: siplexland@gmail.com

ВИЗНАЧЕННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ТВОРЧОГО ФАХІВЦЯ ТА РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ В СИСТЕМІ ПЕДАГОГІЧНИХ НОВАЦІЙ

У сучасному освітньому просторі питання формування творчого фахівця набуває особливої актуальності, оскільки швидкі соціально-економічні зміни, цифровізація та інноваційні тенденції вимагають від здобувачів освіти не лише глибоких професійних знань, а й здатності нестандартно мислити, адаптуватися та створювати нові рішення. Творчий фахівець – це особистість, здатна до продукування нових ідей, аналізу ситуацій із різних ракурсів та впровадження інновацій у власну професійну діяльність.

Формування таких якостей можливе завдяки впровадженню сучасних педагогічних новацій, що трансформують традиційну

систему навчання та роблять її більш гнучкою, інтерактивною й орієнтованою на розвиток креативного потенціалу здобувачів освіти. До ключових компетенцій творчого фахівця належать: уміння генерувати ідеї, критично та системно мислити, працювати з інформацією, проявляти ініціативність, здійснювати самоаналіз, ефективно комунікувати та співпрацювати в команді. Важливою складовою є й здатність до інтеграції знань з різних галузей, що сприяє міждисциплінарному мисленню та формуванню цілісного бачення професійних процесів.

Система педагогічних новацій, що спрямована на розвиток творчості, передбачає використання проєктних, проблемно-пошукових, дослідницьких та інтерактивних технологій навчання. Особливе місце займають методи дизайн-мислення, цифрові освітні платформи, візуалізація даних, а також кейс-технології, які моделюють реальні професійні ситуації й сприяють розвитку практичного креативного мислення. Застосування таких інструментів підвищує рівень мотивації здобувачів освіти, стимулює інтелектуальну активність та залучає їх у процес самостійного дослідження.

Важливим чинником ефективного формування творчих компетенцій є створення педагогічного середовища, яке підтримує ініціативність і самовираження здобувачів освіти. Викладач у цьому процесі виконує роль фасилітатора й наставника, який спрямовує діяльність студентів, забезпечує доступ до ресурсів, організовує зворотний зв'язок та стимулює рефлексію. Партнерська модель взаємодії між викладачем і здобувачем освіти сприяє формуванню відповідального ставлення до навчання, підвищує рівень самостійності та дозволяє більш ефективно розкривати індивідуальний творчий потенціал.

Отже, визначення ключових компетенцій творчого фахівця та впровадження педагогічних новацій, спрямованих на розвиток креативності, є необхідною умовою підготовки сучасного спеціаліста. Тільки за умов інтеграції інноваційних технологій, особистісно орієнтованого підходу та активної творчої діяльності здобувачів освіти можливо сформувати конкурентоспроможного фахівця, здатного ефективно діяти у швидкозмінному інформаційному суспільстві.

Ісаєнко Б.П., здобувач першого (бакалаврського) рівня ВО
Державний біотехнологічний університет
Нагаєв В.М., д.п.н., професор

ВИЗНАЧЕННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ТВОРЧОГО ФАХІВЦЯ ТА РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ В СИСТЕМІ ПЕДАГОГІЧНИХ НОВАЦІЙ

Сучасні процеси цифровізації, глобалізації та реформування освіти в Україні суттєво змінюють вимоги до підготовки майбутніх фахівців. Сьогодні важливим завданням педагогіки є формування особистості, здатної не просто відтворювати знання, а мислити творчо, приймати інноваційні рішення й адаптуватися до швидких соціально-економічних змін. В умовах педагогічних новацій саме креативність виступає базовою компетенцією професійного розвитку особистості.

Поняття «ключові компетенції творчого фахівця» охоплює інтегровану систему знань, умінь, навичок, цінностей і особистісних якостей, що забезпечують успішну діяльність у професійному середовищі. У структурі цих компетенцій науковці виокремлюють інформаційно-цифрову, комунікативну, креативну, рефлексивну, соціальну та соціокультурну. Вони формують основу конкурентоспроможного, гнучкого фахівця, який здатний діяти в умовах невизначеності, створювати нові підходи й розвивати інноваційне мислення.

Креативність як ключова характеристика сучасного педагога проявляється у здатності бачити освітні ситуації під новим кутом, генерувати ідеї, створювати ефективні педагогічні рішення. Її розвиток відбувається через реалізацію педагогічних новацій – інтерактивних методів, проектного навчання, гейміфікації, застосування цифрових платформ та міждисциплінарних підходів. Такий педагог володіє не лише професійними знаннями, а й умінням формувати навчальне середовище, у якому учні стають активними учасниками освітнього процесу.

Ключові компетенції творчого фахівця є результатом взаємодії кількох складових. **Інформаційно-цифрова компетентність** – уміння ефективно використовувати інтернет-ресурси, онлайн-платформи, електронні бібліотеки, засоби штучного інтелекту для навчання й самоосвіти.

Комунікативна компетентність – здатність до ефективного

спілкування, командної роботи, толерантного обговорення професійних питань.

Рефлексивна компетентність – самопізнання, критичний аналіз власної діяльності, готовність до професійного вдосконалення.

Соціокультурна компетентність – розуміння етичних, культурних і ціннісних аспектів педагогічної діяльності, що є важливою умовою розвитку демократичної школи.

В умовах реформування системи освіти України значна увага приділяється створенню педагогічних умов, що сприяють творчому самовираженню. Розвитку креативності сприяє залучення студентів і педагогів до науково-дослідної роботи, участі у тренінгах, педагогічних майстернях, форумах, міжнародних освітніх програмах. Такі форми діяльності активізують когнітивні, емоційні й соціальні ресурси особистості, забезпечують поєднання наукового підходу з практичним досвідом, що є важливою умовою професійного зростання.

На думку українських учених (Н. Бібік, О. Пометун, І. Драч, Л. Суценок), ефективне формування творчої особистості фахівця можливе лише за умови інтеграції інноваційного освітнього простору. У закладах вищої освіти дедалі активніше впроваджуються інструменти STEM- та STEAM-освіти, цифрові лабораторії, системи Moodle, Google Classroom, ChatGPT-платформи, що розширюють можливості для самовираження і розвивають критичне мислення студентів.

Окрему роль у формуванні креативності відіграють ціннісно-мотиваційні чинники. Якщо педагог відчуває професійне покликання, має внутрішню мотивацію до постійного вдосконалення, то його творчість проявляється природно – у доборі методів, формуванні позитивного середовища, створенні власних авторських методик. Такий педагог не лише передає знання, а й формує у здобувачів освіти бажання мислити самостійно та креативно.

Важливою передумовою розвитку творчих компетентностей є цифрова грамотність педагога, яка стає обов'язковою складовою професійної майстерності. Український інститут розвитку освіти у 2023 р. наголошує, що цифрові компетентності дають можливість педагогу створювати інтерактивні навчальні середовища, застосовувати мультимедійні інструменти, формувати гнучкі індивідуальні траєкторії навчання. Це відкриває шлях до реалізації педагогічних інновацій нового покоління.

Отже, формування ключових компетенцій творчого фахівця в сучасній системі педагогічних новацій – це складний, але необхідний процес. Його успіх визначається поєднанням інноваційних технологій, цифрових інструментів, рефлексивного підходу та мотивації до творчості. Креативність стає не лише професійною якістю, а й філософією педагогічної діяльності, спрямованою на формування мислячої, ініціативної, духовно багатой особистості нового покоління.

Бібліографічний список:

1. Бібік Н. М. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи*. — Київ : К.І.С., 2021. — 384 с.
2. Драч І. І. *Креативна педагогіка: теорія, методологія, практика*. — Київ : Освіта України, 2022. — 276 с.
3. Пометун О. І. *Розвиток критичного і творчого мислення в сучасному освітньому середовищі*. — Київ : НаУОА, 2020. — 216 с.
4. Сущенко Л. О. *Формування педагогічної майстерності та творчої активності вчителя у контексті Нової української школи. // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. — 2023. — № 5. — С. 42–49.
5. Український інститут розвитку освіти. *Цифрова компетентність і професійна мобільність педагога Нової української школи*. — Київ : УІРО, 2023. — 48 с.
6. Бондар Т. Г. *Інноваційні технології в освіті: розвиток творчого потенціалу педагога*. — Львів : Світ, 2024. — 192 с.
7. Кравченко О. В. *Формування ключових компетентностей педагога засобами інтерактивного навчання. // Освітній дискурс*. — 2022. — № 4. — С. 77–84.

Куксов М.О., здобувач першого (бакалаврського) рівня ВО
Державний біотехнологічний університет
E-mail: mishakuksov@gmail.com

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Сучасний освітній простір зазнає інтенсивної трансформації під впливом цифровізації, що зумовлює активне поширення дистанційних та змішаних форматів навчання. Такі зміни

вимагають від здобувачів освіти опанування нових компетентностей, серед яких особливого значення набувають гнучкість, здатність до самостійного навчання, критичне мислення та креативність.

Креативність у XXI столітті розглядається як одна з ключових навичок для успішної професійної діяльності. Британський дослідник та ідеолог креативної освіти Кен Робінсон наголошує, що розвиток творчого мислення є необхідною умовою інтелектуального прогресу особистості. Українські вчені – В.Кремень, Н.Ничкало, О.Пометун – у своїх працях також акцентують на важливості формування творчого потенціалу здобувачів освіти в умовах цифрових трансформацій.

У науковій літературі креативність традиційно визначають як здатність людини генерувати нові й оригінальні ідеї, проявляти гнучкість мислення та створювати нестандартні підходи до розв'язання завдань. Американський психолог Дж.Гілфорд, автор концепції дивергентного мислення, пов'язував креативність із умінням знаходити множинні варіанти вирішення однієї проблеми. Саме ця здатність стає сьогодні визначальною для майбутніх фахівців різних галузей, зокрема педагогічної.

Для студентів педагогічних спеціальностей креативність виступає базовою характеристикою професійної компетентності, адже сучасний педагог має вміння адаптувати навчальний матеріал, обирати ефективні підходи до роботи з різними категоріями здобувачів та формувати мотивувальне освітнє середовище.

Досвід навчання у дистанційному форматі дає підстави стверджувати, що за умов якісної організації освітнього процесу дистанційне навчання може виступати потужним чинником розвитку творчого потенціалу студентів. Такий формат передбачає високий рівень самостійності, що стимулює здатність студентів самостійно планувати діяльність, використовувати цифрові інструменти та обирати нестандартні форми подання результатів навчання.

Цифрові платформи та інструменти відкривають широкі можливості для творчої діяльності. Зокрема, інструменти **Gamma**, **PowerPoint**, **Microsoft Office**, система керування навчанням **Moodle**, а також сучасні **AI-засоби** сприяють створенню оригінальних інформаційних продуктів, візуалізації ідей, представлення результатів у нових, креативних формах. Це робить навчання більш динамічним і мотивувальним для здобувачів освіти.

Ефективний розвиток креативності у дистанційному навчальному середовищі забезпечується також застосуванням активних методів: **проектного** навчання, що орієнтоване на створення кінцевого продукту та потребує пошуку нових рішень; **методу мозкового штурму**, який сприяє швидкому генеруванню великої кількості ідей; **кейс-методу**, що передбачає аналіз реальних ситуацій та розроблення оригінальних варіантів їх вирішення; **гейміфікації**, яка підвищує мотивацію та формує позитивне ставлення до творчої діяльності через використання ігрових механізмів.

Завдяки систематичному використанню таких методів у поєднанні з цифровими ресурсами здобувачі освіти отримують можливість максимально розкрити творчі здібності. Власний навчальний досвід підтверджує це: дистанційне навчання сприяло розвитку гнучкості мислення, підвищенню впевненості у висловленні власних ідей, удосконаленню навичок комбінування традиційних та цифрових засобів, а також формуванню стійкої мотивації до самостійного навчання.

Узагальнюючи вищезазначене, можна зробити висновок, що дистанційне навчання не є бар'єром для формування креативності здобувачів освіти. Навпаки, завдяки своїм можливостям воно створює сприятливі умови для розвитку творчого потенціалу, забезпечує доступ до сучасних цифрових ресурсів, сприяє активізації пізнавальної діяльності та формує здатність до самостійного й креативного мислення. У перспективі поєднання дистанційних освітніх технологій із креативно-орієнтованими методами може стати основою модернізації сучасної освітньої системи.

Овсянік Є. С., здобувач першого (бакалаврського) рівня ВО
Державний біотехнологічний університет
E-mail: elizavetaovsanik7@gmail.com

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ АКТИВІЗАЦІЇ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ONLINE-КОМУНІКАЦІЇ

Педагогічні технології активізації творчої діяльності здобувачів освіти в умовах online-комунікації набули особливої важливості в період воєнних подій в Україні, коли освіта стала не лише засобом розвитку особистості, а й фундаментом

психологічної стійкості та соціальної підтримки. В умовах війни онлайн-комунікація перетворилася у єдиний безпечний формат навчання для багатьох студентів, які змушені змінювати місце проживання, перебувати в укриттях, евакуації або за кордоном. Це призвело до переосмислення педагогічних підходів, необхідності розвитку творчості, самостійності й адаптивності здобувачів освіти в умовах нестабільності та стресу.

Воєнні реалії спричинили появу низки додаткових проблем у процесі творчого розвитку студентів. Психоемоційне виснаження, перебої з інтернетом, небезпека повітряних тривог, необхідність переривати заняття та навчатися в екстремальних умовах ускладнюють концентрацію, знижують мотивацію та унеможливають традиційну командну роботу. Деякі студенти навчаються у сховищах або за кордоном, тому викладачам доводиться адаптовувати завдання, зменшувати технічне навантаження та створювати психологічно комфортне середовище. Наприклад, під час повітряної тривоги заняття в Zoom перериваються, а подальша робота переноситься в асинхронний формат – через відеозаписи, дошки Miro або обмін творчими завданнями у Classroom.

Попри це online-формат дає значні переваги для розвитку творчої активності здобувачів освіти. Він забезпечує можливість безперервного навчання навіть у найскладніших умовах, підтримує зв'язок між студентами, дозволяє об'єднувати групи з різних регіонів та створювати атмосферу взаємної підтримки. Онлайнплатформи відкривають доступ до цифрових інструментів, що стимулюють креативність: інтерактивні дошки Miro, віртуальні майстерні в Padlet, інструменти візуалізації Canva, сервіси для спільної роботи Google Workspace. Саме завдяки цим ресурсам здобувачі освіти, навіть перебуваючи в різних куточках світу, можуть створювати спільні проекти, мультимедійні презентації та відео, підтримуючи командну творчість.

Інтерактивні технології онлайн-навчання відіграють ключову роль у формуванні творчих компетентностей. Наприклад, мозковий штурм у Zoom або Google Meet дозволяє швидко генерувати ідеї в умовах, коли студенти не можуть зібратися разом фізично. У чатах та на інтерактивних дошках активніше працюють навіть ті, хто зазвичай мовчить під час офлайн-занять. Кейс-метод набув нового змісту – студенти аналізують реальні проблеми, пов'язані з освітою під час війни. Наприклад, група здобувачів освіти може виконати проєкт "Цифровий освітній хаб

допомоги школярам з прифронтових територій", використовуючи Google Sites, Canva та Zoom для проведення консультацій.

Ігрові технології також мають важливе значення у воєнний період, оскільки допомагають знижувати стрес і підвищувати мотивацію. Гейміфікація, наприклад "творчі марафони", "квести підтримки", "онлайн-перегони ідей", дозволяє залучати студентів у спільну діяльність навіть тоді, коли емоційний стан ослаблений. Цифрові симуляції сприяють розвитку професійних навичок, Технології рефлексії та емоційної підтримки стають особливо важливими в умовах війни. Використання рефлексивних форм у Google Forms, електронних портфоліо або щоденників дозволяє студентам висловлювати переживання, формулювати власні цілі та бачити власний прогрес.

Таким чином, педагогічні технології активізації творчої діяльності здобувачів освіти в умовах onlineкомунікації набувають особливої місії в період війни – забезпечувати не лише якісне навчання, а й психологічну стабільність, соціальну взаємодію, можливість для творчого самовираження та розвитку життєстійкості. Саме тому впровадження сучасних цифрових технологій стає ключовою умовою формування творчої, відповідальної та адаптивної особистості в умовах надзвичайних суспільних викликів.

Солопихіна Н.А., здобувач першого (бакалаврського) рівня ВО
Державний біотехнологічний університет
E-mail: solopyhinanada@gmail.com

Варипаєв О.М., кандидат філософських наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет
E-mail: varypaev@ukr.net

ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ ДО ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ОСВІТИ

Формування творчого мислення у контексті сучасної цифрової освіти постає одним з найважливіших завдань філософії освіти оскільки саме творчість стає ключовою компетентністю особистості у суспільстві знань. У цифрову епоху радикально змінюються умови пізнавальної діяльності а отже

потребують нового осмислення принципи взаємодії між суб'єктом знанням і освітнім середовищем. Цифрові інструменти прискорюють інтелектуальні процеси розширюють можливості доступу до інформації і трансформують структуру когнітивних операцій. Це формує нову філософську картину мислення у якій акцент переноситься з відтворення змісту на здатність створювати нові ідеї концепції та інтерпретації. Творче мислення в цифровому просторі набуває властивостей нелінійності багаторівневості і відкритості до постійної зміни та саморозвитку. [3]

Системний підхід дозволяє найбільш повно осмислити процес формування творчого мислення у цифровій освіті. Освіта розглядається не як сукупність окремих операцій а як цілісна система в якій переплітаються когнітивні технологічні соціальні комунікативні і ціннісні компоненти. У такій перспективі студент набуває здатності бачити зв'язки між явищами встановлювати структурні відношення аналізувати взаємодію елементівкладних процесів. Системність дозволяє формувати не лише інтелектуальні навички але й цілісний світогляд що відкриває можливість для глибокого і творчого розуміння реальності. Творче мислення у системній логіці постає як результат гармонійної взаємодії всіх рівнів навчального процесу від мотивації та внутрішніх цінностей до технічних можливостей цифрової інфраструктури. [4]

Цифрове середовище створює нові форми колаборативної взаємодії які значною мірою розширюють можливості розвитку творчого потенціалу. Віртуальні комунікаційні платформи забезпечують простір у якому студенти можуть обмінюватися думками створювати спільні проекти здійснювати аналіз і взаємокорекцію ідей. Така взаємодія активізує уяву сприяє формуванню здатності працювати з альтернативними точками зору та забезпечує вихід за межі стандартизованих способів мислення. Колаборативне творення в цифровому форматі стимулює навчання через діалог та взаємодоповнення інтелектуальних ресурсів кожного учасника що суттєво збагачує освітній процес. У результаті студент формує навички комплексного аналізу гнучкого мислення і креативного вирішення проблем у багатовимірних ситуаціях. [5]

Індивідуальна освітня траєкторія стає важливою умовою розвитку творчого мислення у цифровій освіті. Цей підхід спрямований на врахування унікальності студента його потреб

здібностей особистих цілей та стилю пізнавальної діяльності. Коли здобувач освіти отримує можливість самостійно визначати темп послідовність і способи засвоєння матеріалу зростає його відповідальність за власний шлях пізнання а також формується здатність до саморефлексії і аналізу власних інтелектуальних стратегій. Індивідуалізація посилює внутрішню мотивацію сприяє усвідомленому вибору змісту навчання і дозволяє формувати унікальний тип творчого мислення який відображає особистісні цінності та інтелектуальні інтереси. Такий підхід перетворює студента на активного творця а не споживача знань [1].

Новий етап розвитку філософії освіти пов'язаний із взаємодією людини з сучасними інтелектуальними технологіями зокрема зі штучним інтелектом який стає важливим елементом цифрового освітнього простору. Інтелектуальні системи пропонують нові способи опрацювання інформації моделювання ситуацій та формування рішень. Взаємодія з такими системами сприяє появі нових когнітивних практик які поєднують інтуїтивно творче мислення людини з аналітичними можливостями технологічних алгоритмів. Це приводить до трансформації уявлень про субекта пізнання який вже не обмежується традиційними межами людської раціональності а набуває рис гнучкої відкритої і багатовимірної структури. У такій моделі творчість постає як процес співтворення людини і технологій що розширює горизонти інтелектуальної діяльності та дозволяє формувати нові концептуальні підходи до розв'язання складних задач [2].

Підсумовуючи можна зазначити що формування творчого мислення у цифровій освіті є багатовимірним процесом який потребує філософського обґрунтування і методологічного забезпечення. Системний підхід індивідуальна траєкторія творчі форми колаборації взаємодія зі штучним інтелектом і зміна когнітивної природи сучасної освіти утворюють цілісну модель розвитку особистості. Така модель забезпечує здатність студента милити гнучко самостійно інноваційно і відповідає вимогам швидкозмінного цифрового суспільства. У результаті формується новий тип творчого фахівця який володіє цілісним світоглядом гуманістичною спрямованістю та високою адаптивною здатністю і може ефективно діяти у складному інтелектуальному середовищі сучасного світу [3;4].

Бібліографічний список:

1. Варипаєв, О. М., & Міносян, А. С. (2024). Індивідуальна траєкторія вищої освіти як фактор становлення особистості в демократичному суспільстві // Актуальні проблеми викладання освітніх компонент соціально-гуманітарного спрямування у вищій школі: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., м. Херсон, 5 червня 2024 р. — Херсон: Херсонська держ. морська академія. — С. 15–19. URL: <https://repo.btu.kharkiv.ua/handle/123456789/67233>

2. Варипаєв, О. М. (2025). Філософія науки та штучний інтелект: деконструкція суб'єкта і нова онтологія пізнання // Вісник гуманітарних наук, № 7, С. 1–21.

3. Markov, B. V., & Volkova, S. V. (2020). Philosophy of Education in the Digital Era // Open Journal for Studies in Philosophy, 4(2), 57–66. DOI: 10.32591/coas.ojsp.0402.02057m.

4. Bozkurt, N. O., & Bozkurt, E. (2024). Systems Thinking in Education: A Bibliometric Analysis // Education and Science, 49(218), 205–231. DOI: 10.15390/EB.2024.12634.

5. Selfa-Sastre, M., Pifarré, M., Cujba, A., Cutillas, L., & Falguera, E. (2022). The Role of Digital Technologies to Promote Collaborative Creativity in Language Education // Frontiers in Psychology, 13, Article 828981. DOI: 10.3389/fpsyg.2022.828981.

Субота Д. С., здобувач першого (бакалаврського) рівня ВО

Державний біотехнологічний університет

Варипаєв О.М., кандидат філософських наук, доцент,

Державний біотехнологічний університет

E-mail: varypaev@ukr.net

КРЕАТИВНІСТЬ ЯК ОСНОВНА КОМПЕТЕНЦІЯ СУЧАСНОГО ВЕТЕРИНАРНОГО ЛІКАРЯ: ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ

Сучасна ветеринарна медицина функціонує в умовах ускладнення клінічних випадків, появи нових інфекційних та неінфекційних патологій, а також зростання очікувань власників тварин. У межах компетентнісного підходу підкреслюється, що фахівець уже не може бути лише технічним виконавцем: він повинен поєднувати наукове мислення з інноваційністю, гнучкістю та здатністю до творчого вирішення професійних

завдань. Це визначає актуальність формування креативного потенціалу майбутнього ветеринарного лікаря в умовах сучасної педагогічної практики [2].

У цьому контексті важливо враховувати загальні тенденції розвитку вищої освіти, зокрема необхідність оновлення методик навчання, спрямованих на розвиток особистісних і творчих якостей студента. Особливе значення набуває роль гуманітарних дисциплін, які формують критичне, гнучке та ціннісно орієнтоване мислення, що є основою професійної компетентності майбутніх фахівців. Цей підхід узгоджується з потребою цілеспрямованого розвитку креативності у майбутніх ветеринарних лікарів [1].

Професійне становлення здобувачів освіти значною мірою зумовлене їхньою здатністю адаптуватися до соціальних і політичних викликів та наявністю сформованої системи ціннісних орієнтацій. У працях, присвячених аналізу світоглядних трансформацій студентства та ролі світогляду як підґрунтя професійної діяльності, наголошується на важливості розвитку рефлексії, критичного мислення та здатності інтерпретувати власну професійну позицію у ширшому суспільному контексті. [27]. Креативність у діагностичному процесі проявляється у здатності лікаря формувати нетривіальні диференційні діагнози, аналізувати суперечливі клінічні та лабораторні дані, а також висувати ширші діагностичні гіпотези. Це співвідноситься з моделлю дивергентного мислення, що розглядає творчий компонент як ключовий елемент клінічного міркування [3]. Системне мислення, необхідне для комплексного бачення пацієнта у структурі біологічних і соціальних взаємозв'язків, також має виразний творчий характер і повинно формуватися педагогічно [2].

Важливою складовою професійної діяльності є креативність у комунікації з власниками тварин. Використання емпатичних стратегій пояснення, метафоричних моделей та адаптивних комунікативних рішень сприяє підвищенню прихильності до лікування та ефективності взаємодії лікаря з клієнтом [3]. Креативність виконує й профілактичну функцію: розширення спектра професійних завдань і надання творчої автономії знижують ризик емоційного вигорання [1].

Одним із провідних засобів розвитку дивергентного мислення є кейс-метод з елементами невизначеності. Застосування нестандартних клінічних та хірургічних кейсів

сприяє підвищенню творчих показників студентів і формуванню гнучкого клінічного мислення. Ефективним педагогічним інструментом виступає також метод мозкового штурму з обмеженнями, що стимулює пошук альтернативних рішень в умовах дефіциту ресурсів [1].

Значний потенціал для розвитку креативності має мистецько-візуальна діяльність. Аналіз художніх творів підвищує точність спостереження та розвиток критичного бачення, що є важливим у патології, морфології та клінічній діагностиці. Створення візуальних схем, малюнків та метафоричних моделей сприяє кращому засвоєнню матеріалу та розвитку професійної пам'яті [3].

Формування комунікативної креативності ефективно відбувається у процесі рольових ігор та симуляцій. Використання стандартизованих клієнтів забезпечує безпечне середовище для тренування складних комунікативних ситуацій — повідомлення несприятливого діагнозу, ведення конфліктної розмови чи обґрунтування ризикованих процедур. Такі методи дають змогу студентам розвивати гнучкість комунікативної поведінки, опановувати емоційну регуляцію та формувати здатність до креативного вирішення комунікативних завдань у реальних клінічних умовах [3].

Отже, педагогічні засоби формування креативності повинні охоплювати когнітивний, емоційний та комунікативний компоненти, інтегруючись у єдину інноваційну освітню систему. Креативність виступає ключовим елементом професійного мислення сучасного ветеринарного лікаря, визначає якість діагностики, ефективність взаємодії з власниками тварин та професійну стійкість фахівця. Подальші дослідження мають бути спрямовані на розроблення українських моделей формування креативності у ветеринарній освіті та адаптацію міжнародного досвіду до національних умов.

Бібліографічний список:

1. Langebæk R., Tanggaard L., Toft N., Berendt M. Using Creativity as an Educational Tool in Veterinary Surgery. *Journal of Veterinary Medical Education*. 2020.

2. Pun J. K. H. et al. An integrated review of the role of communication in veterinary practice. *BMC Veterinary Research*. 2020.

3. Carr A. N. et al. Effective Veterinary Clinical Teaching in a Variety of Settings. *Veterinary Sciences*. 2022.

Філіпська Ю.О., здобувачка другого (магістерського) івня ВО
Державний біотехнологічний університет
E-mail: filipska@gmail.com

РОЗРОБКА МОДЕЛІ АНТИКРИЗОВОГО АДМІНІСТРАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ НАВЧАЛЬНО- ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПРОЄКТ

Актуальність теми зумовлена тим, що в умовах воєнних викликів, економічної нестабільності та трансформацій бізнес-середовища українські підприємства потребують ефективних моделей антикризового адміністративного менеджменту, здатних забезпечити їхню стійкість і адаптивність. Розробка такої моделі у форматі навчально-дослідницького проєкту дозволяє поєднати теоретичну підготовку здобувачів із практичними завданнями реального сектору економіки, формуючи у них компетентності стратегічного мислення, аналізу ризиків та прийняття управлінських рішень.

Антикризовий адміністративний менеджмент набуває стратегічного значення для українських підприємств через триваючі воєнні виклики та повоєнне відновлення, де 70% бізнесів потребують адаптивних моделей для забезпечення стійкості [1]. Ефективне антикризове управління в умовах воєнного стану спирається на комплекс адаптаційних, стратегічних та превентивних заходів, що дозволяє переходити від реактивних дій до проактивного планування, зменшуючи ризики банкрутства. Розробка інноваційних моделей, інтегрованих з цифровою трансформацією, трансформує антикризовий менеджмент від «гасіння пожеж» до прогнозування загроз, особливо для малого та середнього бізнесу [2].

У вищій освіті України проєкти з антикризового менеджменту інтегруються в освітньо-професійні програми магістратури, поєднуючи теорію з практикою для підготовки фахівців, здатних розв'язувати складні управлінські задачі. Подібні курси акцентують стратегічне планування, інноваційний розвиток та фінансовий менеджмент, роблячи студентські проєкти інструментом реального бізнесу. Глобальні практики, як Crisis Management Framework, рекомендують моделі з predictive planning, тестуванням та технологіями, що адаптуються для українських ЗВО через case studies воєнного періоду [3].

У цьому контексті важливо визначити ключові елементи, на яких базується розробка дієвої моделі, адже саме їх гармонійне поєднання забезпечує цілісність та результативність управлінського процесу. Тому доцільно розглянути основні компоненти моделі антикризового адміністративного менеджменту та їхню роль у забезпеченні стійкого функціонування підприємства. До основних компонентів антикризової моделі можна віднести: стратегічне мислення – наголошує на довгостроковому плануванні та розробці сценаріїв для передбачення потенційних криз; технологічна модернізація – включає цифрові інструменти та інновації для впорядкування операцій та підвищення чутливості; розвиток персоналу – зосереджується на навчанні та підготовці команд для ефективного вирішення криз, сприяючи культурі стійкості; ефективна комунікація – забезпечує прозорий інформаційний потік всередині організації, що має вирішальне значення.

Узагальнюючи, слід зазначити, що розробка моделі антикризового адміністративного менеджменту на підприємстві як інноваційного навчально-дослідницького проекту є важливим напрямом модернізації підготовки майбутніх фахівців у сфері управління. Такий підхід забезпечує поєднання теорії та практики, формує здатність здобувачів аналізувати ризики, приймати обґрунтовані управлінські рішення та застосовувати сучасні інструменти антикризового реагування. Участь студентів у моделюванні реальних управлінських ситуацій підвищує якість їхньої професійної підготовки, сприяє розвитку творчого та критичного мислення, а також зміцнює їхню конкурентоспроможність на ринку праці

Бібліографічний список:

1. Скопенко Н. С., Мостенська Т. Л., Мостенська Т. Г., Голобородько В. П., Зоренко І. А. Антикризове управління підприємствами: стратегічний вимір в умовах воєнного стану. *Агросвіт №11*. 2025 с. 114-123 DOI: 10.32702/2306-6792.2025.11.114

2. Білецька І. М. Цифрова трансформація антикризового управління: від реакції до випередження ризиків. *Бізнес Інформ*. 2025. №9. С. 376–384.

3. Структура кризового управління: остаточний посібник 2025. URL: <https://foundor.ai/en/blog/crisis-management-framework-guide>

Хом'янчук А.О., здобувачка першого (бакалаврського) рівня ВО
Університет економіки і підприємництва
E-mail: homanchuk.anna@gmail.com

ВІРТУАЛЬНІ ЕКСПЕРИМЕНТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ДОСЛІДНИЦЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПРОГРАМІСТІВ

Сучасна освіта, зокрема у сфері інженерії програмного забезпечення, потребує підходів, що активізують навчально-пізнавальну та дослідницьку діяльність здобувачів. Традиційні лекції та демонстрації, хоча й залишаються важливими, дедалі частіше виявляються недостатніми для формування глибоких компетентностей, необхідних майбутнім фахівцям ІТ-галузі. У цих умовах важливою інновацією стає використання віртуальних експериментів та онлайн-симуляцій, які забезпечують інтерактивність, можливість моделювання реальних процесів та набуття дослідницького досвіду без просторових, часових чи технічних обмежень.

Віртуальні лабораторії створюють умови для глибшого розуміння фізичних, технічних і алгоритмічних принципів через активну діяльність: формулювання гіпотез, постановку експерименту, вибір змінних, варіювання параметрів, аналіз результатів, оцінку похибок та побудову власних моделей. Такий підхід відповідає сучасній методології розвитку дослідницьких компетентностей: уміння визначати причинно-наслідкові зв'язки, працювати з даними, будувати та перевіряти моделі, критично оцінювати їх адекватність.

Онлайн-симуляції дають змогу досліджувати складні системи не лише за допомогою формальних визначень, а й через безпосередню взаємодію з моделлю. Це відповідає освітній парадигмі, орієнтованій на розвиток самостійності, відповідальності й творчого мислення. Здобувач може виступати в ролі дослідника незалежно від наявності реального лабораторного обладнання, що є особливо цінним у технічних спеціальностях, де багато фізичних явищ важко або дорого відтворювати експериментально.

Багато важливих фізичних процесів можуть бути змодельовані у віртуальному середовищі з високим рівнем деталізації. Наприклад, симуляція пружинного маятника дозволяє досліджувати залежності між масою, жорсткістю пружини та

періодом коливань. Здобувачі мають змогу спостерігати, як зміна маси впливає на частоту коливань, та будувати власні моделі з урахуванням реальних фізичних залежностей. Віртуальні моделі дозволяють виконувати експерименти, які в реальних умовах були б надто тривалими, ризикованими, ресурсозатратними або недоступними.

Важливим елементом навчально-творчої діяльності є можливість багаторазово повторювати досліди, досліджувати альтернативні сценарії, порівнювати результати, проводити статистичний аналіз та оцінювати похибки. Це сприяє розвитку критичного мислення, вмінню обирати адекватні моделі, працювати з чисельними методами й перевіряти гіпотези.

Для здобувачів спеціальності «Інженерія програмного забезпечення» віртуальні експерименти мають подвійний практичний сенс. З одного боку, вони допомагають опанувати природничо-наукові основи, необхідні для розуміння фізичних процесів у технічних системах. З іншого, слугують платформою для вивчення принципів моделювання, розробки алгоритмів, оптимізації, тестування та побудови дискретних моделей. Симуляції складних систем дозволяють студентам застосовувати математичні моделі у вигляді програмного коду, перевіряти їх працездатність та оптимізувати структуру алгоритмів.

Таким чином, віртуальні експерименти поєднують природничо-наукову й інженерну складові підготовки, сприяючи цілісному розвитку здобувача як дослідника та інноватора. Вони дозволяють формувати не лише знання, а й методологію наукового мислення, здатність аналізувати, моделювати, перевіряти і вдосконалювати складні системи як у фізичних процесах, так і в інженерії програмного забезпечення.

Бібліографічний список:

1. Дронь В. Формування дослідницьких компетентностей уздобувачів освіти під час комп'ютерного моделювання фізичних явищ та процесів при дистанційному навчанні. Фізико-математична освіта, 35(3), 2022. С. 19–25.

2. Kaidan V., Velychko V., Fedorenko E., Kaidan N. The use of computer modeling in the educational process based on the example of studying Coulomb's law. Journal of Physics: Conference Series, Volume 2871, XVI International Conference on Mathematics, Science and Technology Education. 2024.

ЗМІСТ

Передмова	4
Бацуровська І. В., Кашина Г. С. Інтерактивні цифрові інструменти для стимулювання творчості здобувачів освіти: методичні рішення та практичні кейси	7
Бацуровська І. В., Кутафін Ю. В., Брезецький С. О. STEAM-орієнтовані практики в цифровому середовищі: формування інженерної творчості майбутніх фахівців	9
Бужина І. В. Гусаченко О. А. Педагогічні умови формування міжособистісних взаємин у процесі дистанційного навчання	11
Герлянд Т. М. Формування творчого потенціалу здобувачів професійної освіти: сучасний стан та перспективи	14
Гіржева О. М. Розвиток креативності та творчості викладачів та здобувачів вищої освіти	18
Грабар Н. Г., Мазоренко М. О. Інтеграція традиційних і цифрових методів навчання для розвитку креативності студентів	21
Дроздова І. П. Трансформації системи освіти України в кризових умовах воєнного стану	24
Дуюнова Т. В., Міненко С. І., Мартиненко А. М. Юридичні хакатони (Legal Hackathons) та мут-корти як інноваційні форми активізації наукового потенціалу здобувачів	28

Кашина Г. С., Громоздова Л. В., Макієвський О. І. Інформаційний контент навчаючих програм професійної підготовки кадрів для місцевого самоврядування	31
Любарець В. В. Інтерактивні цифрові середовища як фактор формування психологічно-стабільного потенціалу майбутніх фахівців	37
Нагаєв В. М., Мазоренко М. О., Кулікова А. С. Технологічні основи організації творчого освітнього середовища в умовах on-line навчання	39
Mkrtichian O. AI Chatbots to improve health literacy and self-regulation in university students	44
Пасемко Г. П., Таран О. М. Захист інтелектуальної власності в умовах цифрової трансформації	46
Слахі О. В., Свєкатун В. М., Макарова М. О., Лятуринська О. В., Кокоркін О. Д., Пахольчук О. П. Методика оцінювання практичних навичок підготовки лікарів-інтернів дитячих хірургів	49
Слахі О. В., Свєкатун В. М., Макарова М. О., Лятуринська О. В., Кокоркін О. Д., Пахольчук О. П. Викладання дитячій хірургії з використанням інформаційних технологій	52
Shvetsova I. Formation of Creative Operational Thinking of Future Maritime Specialists in Xr- AI Digital Pedagogy	55
Акмен В. О., Сорокіна С. В., Сорокіна В. П. Інноваційні підходи та технології до розкриття інтелектуального потенціалу студентів в умовах он-лайн освіти	58

Anastasieva O. A. Creative Tasks in the Esl Classroom as a Means of Reducing Learners' Anxiety	61
Андросова Т. В., Кулініч О. А. Особливості компетентнісного підходу до підготовки магістрів міжнародного спрямування	64
Безнос Є. О. Методологічні підходи до формування міжкультурної комунікативної компетентності менеджерів зовнішньоекономічної діяльності	67
Бернацький О. Є. Інноваційні підходи до формування професійної компетентності менеджерів зовнішньо-економічної діяльності	70
Бобловський О. Ю. Дидактичні засади формування комунікативної компетентності майбутнього фахівця з публічного управління	73
Варибрус В. П., Туз Н. В. Поєднання онлайн-освіти та практичної підготовки як шлях до розвитку творчого мислення здобувачів освіти	75
Вертегел В. Л. Формування творчої особистості студента в умовах on-line навчання	78
Волков К. А. Розвиток інтелектуального капіталу персоналу підприємств як умова впровадження інновацій	81
Вашечко С. С. Діджиталізація системи кадрового менеджменту як передумова ефективного управління персоналом	83

Газука Т. А. Проектна діяльність як засіб розвитку творчого потенціалу студентів у дисципліні «Харчові технології»	85
Гіржева С. Р. Основні аспекти активізації навчально-творчої діяльності здобувачів вищої освіти	89
Глазова В. В. Інноваційні сервіси google як інструмент формування дослідницької компетентності учнів в умовах цифрової освіти	91
Глушко О. М. Вплив «soft skills» на процес формування професійної компетентності фахівців харчових і переробних виробництв в умовах дистанційного навчання	94
Говоров Є. М. Активізація навчально -творчої діяльності студентів засобами інформальної освіти	98
Горбунова К. М. Системно-інтегрований погляд на розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців у цифровізованому освітньому середовищі	102
Грідін О. В., Грідін Д. В. Компетентнісний підхід у цифровій освіті як визначальний чинник стимулювання наукової активності здобувачів закладів вищої освіти	106
Гула Л. В. Організація творчої активності студентів у цифровому навчанні	109
Долгопол О. О. Дистанційні інтерактивні технології навчання кризової комунікації студентів спеціальності «Психологія»	113

Дяденчук А. Ф.	116
Цифрові інструменти моделювання в гуртковій роботі для активізації творчого потенціалу майбутніх фахівців	
Євтушенко Н. С.	118
Передові підходи до самостійної роботи та дослідницької діяльності здобувачів у сфері цивільної безпеки	
Ємельянова Є. С.	122
Роль викладачів у впровадженні нових методик вивчення іноземної мови в умовах діджиталізації освіти	
Єфремова Н. О.	124
Формування творчого потенціалу менеджерів в умовах цифровізації	
Кайдан В. П., Хом'ячук А. О.	126
Віртуальні експерименти як інструмент розвитку дослідницьких компетентностей майбутніх програмістів	
Кайдан Н. В., Кушнерова Т. В.	128
Гейміфікація у викладанні математичних дисциплін: досвід використання Minecraft Education	
Kotko Ya. M.	131
A Modern Systemic Approach to Developing the Creative Potential of Future Economic Specialists in the Context of the Digitalisation of the Educational Process	
Kotko Ya. M.	135
Modern Innovative Principles for Stimulating Educational, Creative, and Research Activities of Students	
Крамаренко А. П., Данченко І. О.	137
Проектно-орієнтована модель навчання, виробнича практика та цифрові платформи як засіб формування інформаційно-комунікативної компетентності студентів аграрних спеціальностей	

Кузнецова К. Ю.	140
Розвиток творчого потенціалу здобувачів у змішаному та дистанційному навчанні: дидактичні стратегії та виклики епохи ШІ	
Кулініч О. А.	144
Використання матричного методу для оцінювання фінансового стану зовнішньоекономічної діяльності підприємств як засіб активізації традиційних занять	
Курепін В. М.	148
Підтримка державної політики створення сприятливого середовища для інтеграції технологій у закладах професійної освіти	
Курепін В. М.	151
Розвиток та інтеграція цифрових технологій у професійній освіті: стратегічний підхід	
Люлька В. С.	155
Підвищення професійної компетентності педагогів як умова якісної підготовки майбутніх фахівців з автосправи	
Мазуренко С. Г.	159
Методика формування дизайн-мислення (Design Thinking) у майбутніх технологів легкої промисловості через цифрові інструменти візуалізації та колективної розробки	
Міненко С. І., Білик Р. М.	163
Дослідницький промпт-інжиніринг: формування навичок взаємодії зі штучним інтелектом у молодих науковців	
Нагаєва Г. О.	165
Комунікаційний аспект професійної діяльності педагога в умовах цифровізації	
Nagorna N. V., Malyk Y. A.	168
Features of the Use Of Innovative Health-Saving Technologies in Modern Schools	

Небитова І. А., Прищепов М. М.	171
Інноваційні засади активізації науково-творчої діяльності майбутніх учителів початкових класів в умовах ЗВО	
Новікова В. Є.	174
Визначення ключових компетенцій майбутнього фахівця та розвиток креативності в системі педагогічних новацій в професійній освіті	
Пахольчук О. П., Димитрюк Д. С.	176
Використання педагогічних інтерактивних технологій в формуванні особистості фахівця	
Пригодій А. В., Мінько Н. П.	178
Розвиток творчого потенціалу майбутніх педагогів у процесі наукової діяльності в ЗВО	
Прокоф'єва Л. Б.	181
Інноваційні технології розвитку професійної етики майбутніх викладачів	
Пуш О. А.	184
Процесуальні аспекти реалізації інновацій у вищій педагогічній освіті	
Сагачко Ю. М.	188
Практики активного навчання як інноваційний механізм розвитку творчості здобувачів	
Синельник І. В.	191
Дидактична компетентність як основа творчого розвитку інженерів-педагогів комп'ютерних технологій	
Ткаченко О. П.	193
Інноваційні методи активізації навчально-творчої діяльності	
Ткачова С. С.	194
Розвиток креативного потенціалу майбутніх менеджерів під час вивчення дисципліни «Менеджмент організацій»	

Трегуб К.М, Трегуб Є.М. Проблеми організації тренувального процесу і підтримки фізичного та ментального здоров'я молоді в умовах воєнного часу	197
Удовенко І. В., Подворна Л. А. Цифрові платформи як засіб формування творчих умінь студентів у процесі вивчення іноземної мови в умовах онлайн-навчання	202
Улігіна К. А. Педагогічне керівництво навчально-творчою діяльністю майбутніх бакалаврів з професійної освіти в умовах цифрової педагогіки	205
Фоменко Т. М. Потенціал цифрових технологій для стимулювання творчої активності студентів	209
Фроленкова Н. О. Професійно-творча компетентність майбутніх вихователів ЗДО: переваги, виклики та ризики використання ІІІ-технологій	212
Chen Rui Reimagining Physical Education in Chinese Higher Education: Digital Transformation Toward the Sustainable Development Goals	217
Червоний С. О. Методологічні засади формування управлінської компетентності командирів танкових підрозділів в умовах професійної підготовки	220
Чернюк С. В. Професійна підготовка майбутніх педагогів-організаторів до організації дозвіллево-ігрової діяльності учнів в умовах цифрової трансформації освіти	224
Чуйко О. О. Питання використання інноваційних технологій в фізичному	227

вихованні сучасної молоді

Храпач К. Г., Воронкова А. А., Чуйко Н. В.

Формування у здобувачів лідерських якостей та навичок самоменеджменту 230

Шарко І. О.

Інноваційні методології в підготовці креативних менеджерів 234

Щенсневич О. В., Щенсневич Ю. Ю.

Роль цифрових інструментів візуального моделювання у формуванні творчого потенціалу та технічного мислення майбутніх інженерів і програмістів 237

Щербак Л. В.

Університетський бізнес-хаб: партнерство та технології для студентських стартапів 239

Шульга О. М., Скрипко С. О.

Організація роботи студентів при виконанні проектів, в умовах змішаного навчання 243

Яблонський С. Є.

Методологічні підходи до формування структури управлінської компетентності менеджера в умовах цифровізації освіти 246

Ярошук К. І., Неговський І. В.

Цифровізація освіти як чинник формування креативності здобувачів професійної освіти 249

Андрєєва М. А., Варипаєв О. М.

Філософія інформації в цифрову епоху: виклики та трансформації 253

Ващенко О. С.

Формування творчої особистості менеджера в умовах цифрових трансформацій на прикладі стартап-компаній 257

Висоцька К. Д., Васютіна Т. М.

259

Використання засобів штучного інтелекту для створення цифрового навчального контенту в початковій школі	
Заблоцький Б. О. Визначення ключових компетенцій творчого фахівця та розвиток креативності в системі педагогічних новацій	262
Ісаєнко Б. П. Визначення ключових компетенцій творчого фахівця та розвиток креативності в системі педагогічних новацій	264
Куксов М. О. Розвиток креативності здобувачів освіти в умовах дистанційного навчання	266
Овсянік Є. С. Педагогічні технології активізації творчої діяльності здобувачів освіти в умовах online-комунікації	268
Солопихіна Н. А., Варипаєв О. М. Філософські засади системного підходу до формування творчого мислення в умовах цифрової освіти	270
Субота Д. С., Варипаєв О. М. Креативність як основна компетенція сучасного ветеринарного лікаря: педагогічні засоби формування	273
Філіпська Ю. О. Розробка моделі антикризового адміністративного менеджменту на підприємстві як інноваційний навчально-дослідницький проект	276
Хом'янчук А. О. Віртуальні експерименти як інструмент розвитку дослідницьких компетентностей майбутніх програмістів	278

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

МАТЕРІАЛИ

**Всеукраїнської науково-методичної
конференції**

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ
ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ПЕДАГОГІКИ»**

4 грудня 2025 року

**Харківська обласна громадська організація
«Науковий центр дидактики менеджмент-освіти»**

Верстка – Єфремова Н.О.

Відповідальний за випуск – д. пед. н., професор
В.М. Нагаєв

Підписано до друку 01.12.2025 р. Формат 60×84¹/₁₆.

Гарнітура Book Antiqua.

Умов. друк. арк. 15.35. Папір офсетний.

Наклад 100 прим. Зам. № 1005.

КП «Міська друкарня»

м. Харків, 61002, вул.

Алчевських, 44. Свідоцтво про
державну реєстрацію серія ДК,

№ 5495, від 22.08.2017 р.

**ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«НАУКОВИЙ ЦЕНТР ДИДАКТИКИ
МЕНЕДЖМЕНТ-ОСВІТИ»**

**ЗАПРОШУЄ НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ
ТА НАУКОВІ УСТАНОВИ
ДО ТВОРЧОЇ СПІВПРАЦІ У ГАЛУЗІ ВДОСКОНАЛЕННЯ
ТЕОРЕТИЧНИХ, МЕТОДИЧНИХ
І МЕТОДОЛОГІЧНИХ ОСНОВ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ
УПРАВЛІНСЬКИХ КАДРІВ,
ЩО ДАСТЬ ЗМОГУ ВПРОВАДИТИ НОВАТОРСЬКІ
ІНІЦІАТИВИ В ГАЛУЗІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

КОНТАКТИ:

НАГАЄВ ВІКТОР МИХАЙЛОВИЧ
директор ХОГО «Науковий центр дидактики
менеджмент-освіти»,
доктор педагогічних наук, професор
(097) 232 46 96
nagaevviktor1966@gmail.com

2025